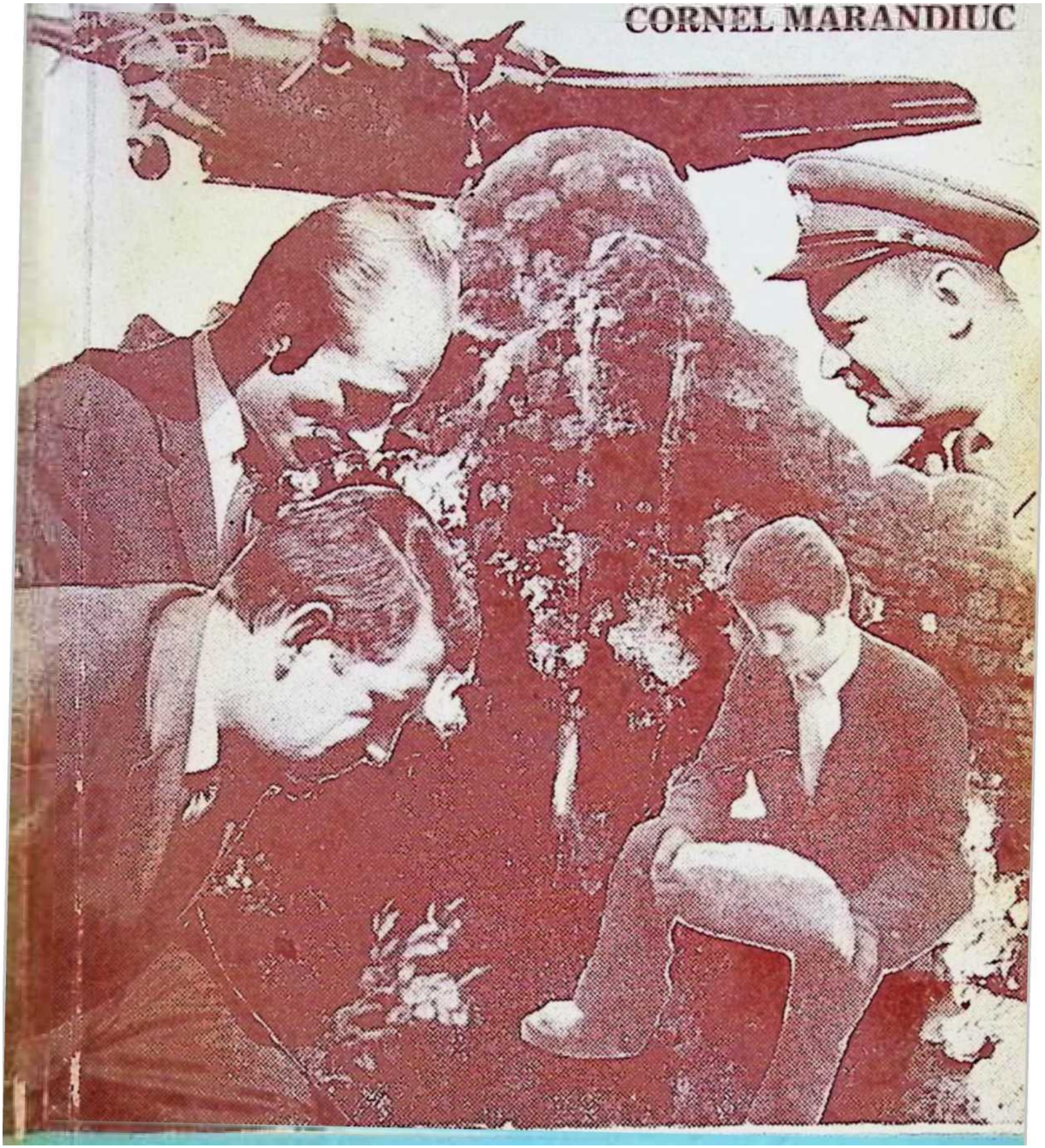

CASA AURULUI

CORNEL MARANDIUC

CASA AURULUI

Coperţa : ION TIPSIE

CORNEL
MARANDIUC

EDITURA FACLA – 1978

TIMIŞOARA

PARTEA ÎNTlI

GALERIA „EMERIC”

CAPITOLUL 1

SINGURATICUL CĂLĂTOR AL MUNŢILOR

Era vară şi soarele bătea îngust în valea adîncă peste o apă lutoasă, violacee. Se spune că sînt săritori înalte acolo, nimeni nu le-a trecut şi n-a aflat ce ascund peşterile din pereţii prăpăstioşi. Drumul a fost spart cu dinamită prin pădurea virgină, peste ameţitoare hăuri, şi la capătul său trei galerii de prospectare au început să-şi răstoarne vagoneţii în albia văii. Alături păcănea ,,diesel”-ul uzinei electrice şi staţia de compresoare, curentul şi aerul com- primat alergau în munte, glasul oamenilor şi al fierului rupea liniştea iar muntele sfirtecat cu astra- lită scuipa afară piatră

seacă, fără conţinutul ce-l aşteptau toţi... întotdeauna valea aceasta a rostogolit luciri minunate: malahit. azurit, calcopirită, grăunte de granat. Oamenii le-au găsit, le-au purtat spre la

boratoare...apoi tractoare pe şenile au urcat greu trăgînd şine de vagoneţi şi trolii, butoaie cu motorină, ciment, tuburi de aeraj, explozibil, pîine şi untdelemn, carbid şi instalaţii de foraj GP şi ZIF. Malurile s-au colorat, sălbăticiunile s-au adîncit încă mai mult în păduri iar cele trei galerii îşi aveau o viaţă a lor plină de întuneric şi lumină, de tăcere şi scrîşnet, de necunoscut şi speranţă, promisiune...

Atunci a trecut pentru întîia oară pe acolo Zarie, Zarie doctorul... întreg şi frumos spus, medicul internist Avram Zarie. S-a oprit acolo pentru odihnă şi îmbucătură. Şi-a ¿cos rucsacul, hanoracul, şi-a lepădat (cum le numea singur) „nimicurile” de pe mîini -ceasul şi busola- şi şi-a spălat faţa şi gîtul în apa rece din care apoi a băut însetat. Apoi a apucat să mănînce şi cîţiva din cei de acolo au venit mai aproape de dînsul.

—- Bună zîua şi poftă bună.

— Mulţumesc.

— Scoborîţ pă vale ?

— Da, într-acolo merg.

Cel ce-l întrebase îl privea acum poate cîntărind şi omul din faţa sa şi lucrurile sale aşezate alături şi, poale încă ceva ce ştia doar el. Dădu drumul din nou vorbei sale blajine:

— Ieste mai jos o săritoară, nu ştiu cum îţ...

— O ştiu, adică am auzit despre ea. Am o coardă, o funie de treizeci de metri.

— Atunci it putea.

— Aşa cred.

Doctorul se oprise din mîncat şi îi mulţumi celuilalt- pentru că-l prevenise. îi plăcea graiul Celuilalt şi înfăţişarea sa, trupul aţos şi privirea a- dîncă a ochilor, cumpănirea şi grija de pe faţa-i aspră, uitată nerasă. îmbrăcămintea îi era cea obişnuită locului său de muncă, se descoperise însă şi îşi ţinea casca de protecţie în mînă. Apoi îşi aprinse o ţigară scurtă, fără filtru şi fumul ieşi din capcana gurii sale ca să se piardă într-o alta mai mare, cea a văii. Lui Avram Zarie îi plăcu mult omul, în locul acela al depozitării interioare el îl aşează alături de alţi oameni care-i plăcuseră şi pe care, de cîţiva ani, de cînd umbla prin munţi, în drumeţiile sale îi întîlnise; schimbase cu ei bineţe şi vorbe, primise îndrumări de la unii, zîmbete din partea altora, mici secrete de a se gospodări în sălbăticia munţilor împrumutase de la alţii... Ii zise omului:

— Să te ntreb şi eu ceva, dacă îmi dai voie...

— Dară cum ? Poftiţi de întrebaţi.

— Ce căutaţi, ce aşteptaţi să găsiţi aici ?

— Apoi, de toate !

Doctorul aprecie răspunsul ca înţelept, spunea şi adevărul, evită să desvăluie însă unui drumeţ oarecare lucruri şi date ce nu-i priveau decît pe cei de acolo. Ii plăcea tot mai mult omul acesta acum. Apoi îşi strînse lucrurile, intră sub chingile greului

rucsac, îşi luă rămas bun şi se afundă în adîncul văii prăpăstioase spre întîlnirea cu săritoarea ce-şi avea o tristă faimă prin victimele ce le făcuse în ultimii ani printre turiştii prea încrezători şi neexperimentaţi.

Şi timpul a trecut...

A venit toamna, pădurile n-au mai putut amortiza glasul aspru al galeriilor – îşi pierduseră frunzele – şi exploziile, puşcăturile cu astralită sunau de parcă despicau creieri... Iama s-au tîrît iar tractoare grele şi joase, cu stabilitate, STZ-uri, ce-şi rupeau şenilele ricoşînd şi dansînd drăceşte în coturile adînei şi prăpăstioase ale drumului, peste brîie albe strălucitoare de piatră. Iarna a adus zăpadă, viscol şi zăpadă şi după ce ele au stăruit atît cit le fusese dat să stăruie se duseră, veni înmugurirea. Vara a îmbrăcat totul în verde iar. apele s-au limpezit şi au scăzut, izvoarele susurau la locurile ştiute, flori violete şi galbene luminau fără miros şi măcrişul cîinesc creştea ferit prin poieni. Puşcăturile s-au auzit mai rar însă, apoi, intr-o zi s-au zidit cîteva galerii laterale şi „diesel”-ul uzinei electrice s-a oprit obosit.

Şi cînd^a venit toamha, Avram Zarie a trecut iar pe aici.

A ‘întîlnit întii tăcerea galeriilor. Cabluri electrice rupte, tuburile de aeraj stivuite, piese uzate, sticlă pisată şi vagoneţi ruginiţi. Probe de roci rîn- duite dar netrebuitoare, lăzi sparte cu etichete de explozibil – dinamită tip II şi astralită – şine decovil răsucite, prăjini şi coroane de foraj

degradate, borcane goale şi tinicheaua cutiilor de conserve. Urzici înalte, grele de seminţe şi tăciuni în vetrele unor focuri stinse demult. Drumul răvărş’t, hîrtoape adîn- cite de presiunea turbată a şenilelor. Baraca cu uşi – smulse, cetină prin unghere şi tăcerea oamenilor ce au plecat. Amintirea, glasul şi mirosul lor parcă. Jos. adine, apa văii, cîntecul ei, foşnetul nesfîrşit al pădurilor şi sus cerul, despicat.

Era o după-ami?.ză tîrzie – aici soarele cade brusc, lumina păleşte, o răcoare umedă urcă din apă şi une-'ri coboară neguri. Avram Zarie s-a „deshă- maf’, şi-a aşezat pe pătură aparatele, a dezvelit tăişul securii şi cu o ladă de dinamită, făcută praf, a aprins focul. în jăraticul lui, pe o piatră lată a pus oala de ceai, cu apă, şi pînă aceasta a dat în clocot a fript slănină pe bîtâ, pe ţăpuşă. Asculta apa, pădurea, focul, durerea ostenelii trupului său şi sorbea ceai fierbinte şi puternic îndulcit din ramuri de brad. Fumul se ducea drept în sus, spre stele, şi era bine. Un fel de bine cînd n-ai de spus nimic, de vorbit n-ai cu cine, de gîndit nu prea merită, cînd asculţi, vezi, simţi doar. Şi aceasta era bine, un mare bine pe care l-a stins tîrziu cu apă aruncată peste jăratic. A * îrît totul în rucsac, l-a legat strîns la gură şi l-a atu nat de căpriorii dezgoliţi ai podului barăcii... ceea ce mai rămăsese din ea. A dus acolo sus cetină, s-a învelit în pătură, cu secure cu tot, şi pînă a venit acea clipă în care nu l-a mai durut trupul ostenit, s-a

tot uitat la stele. Erau mari, erau aproape, erau limpezi şi apoi s-a dus spre ele, fiindcă avea fierul securii legat de trup...

Dimineaţa a venit rece, înfăţişîndu-i aceeaşi privelişte. Pînă soarele a ajuns în despicătura văii a făcut focul cu o ladă de astralită ţăndărită, şi-a fiert ceai din frunze de afine, frunză uscată, culeasă pe drum, şi a mîncat încet. Dar acel apocaliptic amestec văzut ieri pierduse acum din dramatismul său, şi Avram Zarie, doctorul, hotărî să rămînă în acea zi acolo; urmîn- du-şi căutările (ce-şi aveau scopul lor, un scop bine precizat – şi de mult aceasta – pentru el) fascinaţia pietrelor îl atrase şi—1 subjugase şi acum, de-un timp, adesea îşi îngăduia popasuri, astfel de popasuri pe care le consuma scotocind, spărgînd, alegînd mostre... în modestul spaţiu al locuinţei sale aflate în- tr-un îndepărtat oraş al cîmpiei din vestul ţării înghesuia o „fabuloasă" coleţie de minereuri, de crista

le, de pietre... „pietroaiele doctorului*', cum ziceau prietenii săi. Hotărî deci să rămînă. Galeriile i-au umplut ochii de întuneric şi bascheţii de apă, aşa că a ieşit, şi-a luat ciorapi din lină uscaţi şi acolo, pe povirnişul abrupt al canionului, a prins a alege şi sparge bolovani mari luaţi din fantasticul amestec al cărnii muntelui. Se bucura ca un copil cînd, aleasă din ochi după aparenţe abia perceptibile, piatra se dovedea a fi tainiţă a culorii, â sclipirii, a utilului mineral. Focul îl ţinea mereu şi trebuia să urce ade-

sea peretele abrupt, să-l hrănească. îi plăcea să-l vadă de acolo de jos, să vadă doar fumul albăstrui ce se ducea fuior peste înălţimea pădurilor. Cînd a spart o geodă în care era un cristal verde, mare cit un deget aproape, fărmîndu-l din nebăgare de seamă, îi veni să urle...

— Păcat, domnu Inginer, era frumos...

— Te cred (!), răspunse Avram Zarie, automat. Apoi rămase mut. Cu cine vorbise ? Se-ntoarse şi văzu în spatele său un om. După aspectul acestuia înţelese că e „de-al casei"; se ridică şi-i dădu bineţe.

— Nu sînt inginer, iată, sparg şi eu pietre...

— Lăsaţi, se cunoaşte... eu mă uit cum le alegeţi dumneavoastră. Le-am văzut şi pe cele de sus.

Aha —îşi zise doctorul— mi-a văzut catrafusele întinse pe pătură: aparatele, harfa şi busola, ceasul, pietrele, coarda... Jot ce era acolo. întrebă :

— Ascultă, dumneata ai lucrat aici ?

— Da, am lucrat.

— Nu dumneata m-ai întrebat toamna trecută cum o să trec peste săritoarea din vale ?

— Ba eu, eu domnu inginer. Şi eu v-am recunoscut.

— Kfu sînt inginer, ţi-am spus. Cum te numeşti dumneata ?

— Emilian. Da acuma învăţaţi, aşa-i ? Şi faceţi practică,ca şi anul trecut. Că turiştii, „domnişorii^, nu umblă singuri şi nu sparg pietre.

— V-am văzut probele abandonate, părăsite — zise doctorul— şi-i trase „încălzit" înainte, cu întreaga geologie de amator, ce-o ştia... ceea ce-l făcu pe celălalt să-i spună iar „domnu inginer,,. Îi ajută apoi la spart, cărară pietrele sus şi cum era „făcut" de-amiaz, Avram Zarie îl invită la masă.

Mîncară îndelung şi pentru că —după cum doctorul o înţelese— era zadarnic să-i scoată din cap ideea cu ingineria, concilie:

— Da, într-un fel, învăţ. Şi aici, aici ce s-a întîmplat ?

Şi atunci, omul acela, Emilian, îi spuse încet o poveste, povestea acelui loc şi a acelei lucrări. O poveste ca multe altele, dar o poveste adevărată, şi tristă şi netristă, aşa cum de fapt sînt poveştile vieţii...

— ...este şi nu este, domnu inginer. Şi dacă este' şi e prea puţin, nu se meritä, nu se meritä să se scoată. Şi atunci ne ducem în altă parte. Şi căutăm. Căutăm mereu. Vînă mai groasă, să se merite... Aşa a fost, domnu inginer. Şi aşa va fi mereu, vara şi iarna aceasta e munca noastră; e grea, dar e frumoasă, să ştiţi. Domnu inginer...

— Ascultă Emilian, dă-mi voie să-ţi spun pe nume... şi aşa să-mi spui şi dumneata —Zarie, Avram Zarie mi-e numele – să ştii că nu sînt

inginer.

H
I

— Dar ce sîteţi ? Adecă, ce eşti ?

— Doctor, Emiliane, doctor. Medic internist.

— Doctor ?

— Da, doctor.

— Nu arăţi...

Ce putea zice doctorul ? Da, nu prea arăta ca atare, în ţinuta-i de ,.geolog" amator, departe —în decoloratele-i haine de călător— de halatul alb ornat cu nelipsitul stetoscop.

— Da, acum nu prea arat a internist !

— Şi atunci de ce spargeţi pietre, cu pricepere după cum văd ? Ce căutaţi prin munţi ?

Ce căuta prin munţi doctorul... Deocamdată dru- meţea, se despărţise, iată (pentru a doua oară) de Emilian, care rămase acolo aşteptînd un „STZ" ce avea să remorcheze din materialul recuperabil spre noul loc de prospectare şi, transpirînd sub harna- 0 şamentul gospodăriei sale mobile, păşea încet, atent

la felul cum îşi aşeza —şi unde—tălpile picioarelor. Hoinărind de unul singur prin locuri neumblate aproape, departe de traseele turistice obişnuite, bătătorite şi vizitate, orice pas greşit (sub presiunea celor aşezate în spinarea sa), orice neatenţie sau greşeală putea surveni, şi atunci... o fractură ori o entorsă în aceste condiţii, într-un astfel de loc solitar lesne se putea transforma într-o dramă; s-a mai vă-

zut, din nefericire, aşa ceva. în dubla calitate, de drumeţ experimentat şi de medic, Avram Zarie era pe deplin conştient de aceasta şi de aceea păşea încet, atent; gîndurile îi alergau însă acum repede.

CAPITOLUL 2

PARCUL MAMELOR FRUMOASE...

— Vâ ascult.

— întrebarea mea este dacă prototipul —îl numesc astfel— poate fi livrat oricînd, imediat la solicitarea...

— Domnule, (şi cel îmbrăcat în negru avu o contracţie neplăcută răspunzînd) angajamentul meu e ferm.

— De asemenea şi al nostru. Nu uitaţi însă dificultăţile deosebite pe care le implică preluarea şi transportul acestui obiect... îl vom numi de aici înainte astfel... şi deci, riscul.

— Vă revine. Şi, e specialitatea dumneavoastră.

— Specialitate 1 ■

— Exact, domnule. Exact. Specialitate.

— „Specialitatea" mea e să obţin, să comprim ..o tul, orice, pe microimagini,. nu să traversez cîteva ţâri cu un colet suficient de voluminos !

— Şi totuşi, fiind interesaţi, vă veţi asuma acest risc (şi sper fără a mă implica !), dat fiind imposibilitatea de-a transporta şi —cum spuneaţi — „comprima" prototipul prin alte informaţii sau microcli- şeie.

— Natura sa nu o permite, o ştiţi !

— Desigur. Era convenabil pentru ambele părţi.

Foşneau frunzele în jur şi copiii se dădeau în leagăne ori îşi epuizau tinerele mame în pretenţia de-a imprima viteză de rotaţie suficientă „vîrtecu- şurilor” din parcul însorit, destinat jocurilor lor. Un masiv palat baroc —bibliotecă publică, sediul filarmonicii şi muzeu de artă şi istorie al oraşului— se ghicea alb cenuşiu, sobru, spre capătul parcului. Stărui o clipă de tăcere între cei doi oameni aşezaţi a- parent nepotrivit aici, pe o bancă în parcul copiilor, la o oră cînd nu se aflau în jur decît cărucioare, mame, gureşa larmă a copiilor, a păsărilor şi, într-un chioşc, vîjîitul unei maşini ce făcea „vată de zahăr”. Omul în negru reluă:

— Vedeţi, domnule, inventatorul acestui cu totul surprinzător aparat... desigur surprinzător, altfel nu aţi fi acum aici, atît de departe de casa dumnea- , voastră!... (şi încă neegalat, deşi s-au scurs suficienţi ani iar cercetarea tehnică progresează vertiginos) a fost un om ciudat; ciudat în sensul complexelor cu care a trăit, a dezinteresului în ceea ce priveşte, sau ar fi privit, promovarea şi integrarea descoperirii sale, lar faptul că a murit neştiut...

— Vă întrerup... nu a avut pe nimeni ?

— Nu, nu a avut.

— Sînteţi absolut sigur, aţi cercetat ?

— Sînt sigur.

— Deci...

— ...deci faptul că a murit neştiut, atunci, a încheiat acest capitol; eu însă am asistat la cîteva demonstraţii, probe de funcţionare, şi dumneavoastră ştiţi doar importanţa... aţi văzut doar probele materiale rezultate.

— Vrem aparatul.

— Tocmai. Putem încă discuta.

Celălalt îşi aprinse o ţigară şi zîmbi răbdător pînă cînd cele două fetiţe îşi recuperară mingea oprită la picioarele lor. Le urmări cum se îndepărtează, sondă spaţiul parcului... reveni cu privirea spre partener :

— Profitaţi de şansa ce aţi avut-o.

— Nu profit de nimic, domnule. Dacă acest nenorocit de om (spun nenorocit, pentru că fusese invalid de război, trăise apoi cu şi în ideea de a realiza invenţia ca un solitar, ulterior nu ştiu ce şi-ar fi propus...) deci, dacă acest singuratic a profitat de înţele- gătoarea găzduire şi subsolul casei mele, unde şi-a instalat un adevărat laborator...

— Astfel...

— Sînt îndreptăţit să profit de şansa de-a valorifica această invenţie în felul cum o consider, după moartea sa; şi aşa am aşteptat suficient.

— Moartea sa a fost...

— A fost întru totul firească, fiţi sigur.Nu încercaţi a gîndi altfel. Ar fi inutil şi tardiv... Iar în subsolul casei mele, de mult timp nu se mai păstrează altceva decît bulbi de gladiole şi cartofi. Şi instalaţia de încălzire.

— Nu ştiu dacă nu trebuie să găseso ciudată stabilirea inventatorului în casa dumneavoastră...

— Nu, nu trebuie. înainte de toate, nu se ştia care îi sînt preocupările... era un invalid de război, un modest şi bătrîn funcţionar într-o întreprindere. A mizat pe liniştea şi izolarea casei mele, pe dezinteresul presupus din partea-mi, dat fiind ocupaţia, situaţia mea.

— A mizat greşit.

— Poate greşi oricine !

Ochii celui în negru se făcură răi spunînd aceste cuvinte. Se încordară. Şi tăie, retează dur :

— Dar nu sînteţi aici pentru a discuta aceasta. E zadarnică orice încercare de a mă obliga sau intimida, domnule. Ştiţi doar că, prin profesia mea, am fost un om care obliga pe alţii... în felul în care îi obligam. În ce vă priveşte, eu sînt azi negustorul, cel ce vinde invenţia unui strălucit necunoscut, pensionar,- care a trăit, a inventat şi a murit la mine în casă 1 O invenţie ce, surprinzător, e de o actualitate şi un interes enorm. Eu sînt vînzătorul. dumneata cumpărătorul: să rămînem aici în discuţie. Vă ascult...

Bărbatul mai tînăr îşi aprinse o nouă ţigară. Purta un costum deschis la culoare, frumos croit şi soarele, cît putea pătrunde printre ramuri, poleia indiferent şi bonom uşoara ţesătură din lînă.

— Preţul şi modalitatea de plată ?

— Cele expuse la început.

Cuvintele plesniră scurt, categoric, vestind chiar o posibilă răzgîndire, renunţare.

— Dificil de „transferat” un astfel de „preţ”.

— Găsiţi o modalitate, o soluţie locală.

— Locală ? Glumiţi ?

— Deloc. S-ar putea adeveri o anumită poveste pe care întîmplător o ştiu, şi în acest caz...

— Aştept, spuneţi.

Cel în negru, vîrstnicul, vorbi încă cîteva minute. Sfîrşi prin a spune:

— ...important e să găsiţi pe cineva. Cineva dispus, apt, capabil. Şi s-ar putea găsi. Dacă gindesc bine...

Se ridicară şi unul dintre cei doi bărbaţi îşi scutură o imaginară urm'ă de scrum de pe costumul pastel, cel mai tînăr. Spuse doar :

— Vom trimite pe cineva potrivit.

Se despărţiră plecînd diferit pe aleile asfaltate ale parcului. Nu erau decît copii, soare şi femei; cel vîrstnic ajunse —pe aleea sa— şi depăşi două fetiţe cu păr blond prins în funde (erau tocmai cele cu mingea), celălalt, în elegantul costum pastel, depăşi o fată cu păr castaniu, zdravăn clădită, îmbrăcată în pantalon maron şi un subţirel jerseu galben... unul din turnurile palatului muzeu zgîrîia nişte nori albi, aflaţi ’ntîmplător acolo.

CAPITOLUL 3

COMANDANTUL DE VAS DIN... STATIA DE FRONTIERA: DOCTORUL.

Nu arăta a doctor... şi nici nu se gîndise (la vîrsta adolescenţei) să-şi aleagă această

profesiune, pe care mai tîrziu o înţelese —atunci cînd optase pentru ea,-— o învăţase şi acum o practica ca pe o datorie faţă de semenii săi, faţă de oameni, de societate; fu- este o sinceră convingere, un proces lăuntric lent dar hotărît şi dacă se spune adesea, se folosesc uşor cuvintele „consacrare” sau „dăruire”, în cazul său ele purtau pe deplin solida încărcătură cuvenită lor... Nu, nu se gîndise că va ajunge doctor. Pentru că, în primul linii, după absolvirea liceului cl fusese ceea cc (iar !) termenii potriviţi numesc ..susţinător de familie” —îşi întreţinuse o mamă suferindă şi o soră încă mică, şcolăriţă. Dacă Avram Zarie ar fi privit în urmă'cu interes, şi-ar fi revăzut dorinţa din acea vreme: aceea de a deveni căpitan de cursă lungă la bordul unui cargou comercial... da, da, Bosfor, florile Dardanelelor. Mcditerana, Rio sau tocmai îndepărtatul Cap al Bunei Speranţe.Rămăsese —şi fusese— o speranţă doar, un punct geografic notat hipsome- tric pe harta adolescenţei sale. Şi dacă încă mai departe ar fi »iers privirea sa întoarsă îndărăt, peste umărul omului matur, realizat acum, ar fi revăzut o copilărie trasă ca o aţă firavă de-a lungul anilor dc război (în care rămase şi orfan de tată), propriile picioare negricioase şi desculţe alunecînd prin praful unei uliţe mărginaşe; încă mai departe nu era decît imaginea înceţoşată a bunicii, sale (care-l adormea intr-un autentic leagăn, care îl ţinuse înfăşurat în vată.) Ca un turbion însă, ca un vîrtej ce are puterea de a ridica, destrăma şi alunga departe lucruri, fapte ori tulpini vii, timpul, trecerea şi devenirea —viaţa, da. viaţa— ţinea acum îndepărtate aceste imagini. I-au

folosit însă pietrele din care fusese făcut drumul acelor ani ai desculţelor sale picioare, a învăţat şi a ştiut să rămînă un om cinstit şi drept, legat cu trupul şi sufletul de muncă ca de un frate preţuit, i-au împrumutat puterea lor pietrele acelea, întă- rindu-1; aceasta începînd chiar cu tălpile picioarelor sale... Aşa că nu ajunse să.înveţe navigaţie maritimă . după liceu ci, devenise un funcţionar, un declarant vamal inlr-o agenţie de transporturi şi expediţii in-ternaţionale ce-şi avea înghesuitele birouri în apro- piaţa gară de frontieră. Lucra intr-un program aşa-zis de „H-24”, ca modest turant unde învăţă ce e lemnul exotic dar şi lemnul de celuloză —şi cum arată el cocoţat şi decojit în vagoanele de marfă deschise,— văzu cum arată de aproape coxul venit din Silezia. Işi transformă destul de repede capul într-un fel de fişier (în care erau trecute toate mărfurile de export şi import, adresele unde trebuiau rînduite cît mai repede toate aceste bunuri) şi degetele în pîrghii încă mai suple —decît erau— şi mai puternice pentru acţionarea unei bogate familii de maşini de scris (tronau acolo nişte vechi, hodorogite „Continen- tal”-uri). învăţă codul tuturor vagoanelor de marfă ale Europei ce scîrţîiau cu arcurile alungite de greutate, ori zdrăngăneau vesele, goale şi grăbite peste cclisele şinelor lucioase, şi, învăţa să fumeze. Se împrieteni, dintre cei şapte colegi, în mod deosebit cu doi dintre ei— un ochelarist jovial cu un picior mai scurt, rotofei (căruia i se spunea, de la tata Melville „citire”, Moby) şi un alt ochelarist veşnic zbîrlit în capul căruia vîjîiau filozofie şi versuri proprii (redus la numele de Pit) – ambii de vîrsta sa şi, încă, cu fochistul din

subsolul gării, un autodidact cu dinţi falşi, zîmbet autentic, radioamator autorizat şi pasionat.

Cînd se prezentase acolo, viitorul său şef —un om mărunţel (ploieştean stabilit de mult aici în vest, „Găzarul”... cum îi spuneau subalternii) îl întrebă imediat: -*

— Dumneata tovarăşe Avram ştii vreo limbă străină, ştii bate la maşina de scris (pentru că la noi...) ? Ia o coală şi treci la maşina aceea liberă de

colo... Şi Zarie, după ce studie clapele rotunde din celuloid îngălbenit împrejmuite de inelele nichelate ale „Continental”-ului, pentru a răspunde la ambele întrebări, înşiră: ,,Le scooter Manet modele S 100 represente de par se conception un vehicule qui est parfaitament adapte a une utilisation quotidienne aussi bien în viile que pour de longs trajects, meme touristiques”, apoi „Francezii ocupă Ruhrul cu 80.000 de soldaţi, cu tancuri şi tunuri, cu trupe de pioneri şi de cavalerie. Generalul Degoutte îşi stabileşte cartierul în vila Krupp.” ...şi prezentă mostra şefului, care o comentă : .

— Bine, bine, franceza... dar comerţul se face cu germana, nu cu franceza şi aici majoritatea actelor în ea sînt redactate.

Avem şi un curs pentru învăţarea unei „germane” de strictă necesitate, pe profilul nostru. Să-l vezi... Băieţi —adăugă, privind peste micul său pluton— care vreţi să-l iniţiaţi în muncă ?

Se nimerise să fie Pit acela. Acesta alătură un scaun şi Zarie îl asista acum în timp ce carul

„Con- tinental”-ului sărea de la o rubrică la alta pe un formular multiplu ce purta denumirea „declaraţie vamală de export”. Urmărea atent ce scria „instructorul” său acolo, hîrţoagele misterioase din care se inspira şi, contrariat, ceea ce veselul Pit declama intre timp...

— „Asta ne e viaţa, tragem ca un cal
toată ziua batem la „»Continental”

▪« I B

Asta ne-ar fi tura... că ce învîrtim ? – Cu-alte două ture tot mereu rotim, Batem la maşina, asta, asta-i drama

■ Facem declaraţii, ne certăm cu Vama, Scoatem dispoziţii, punem dispoziţii Jonglăm cu TV-uri* Jonglăm cu poziţii, Trage-i cu hîrţoage, dă-i cu-o repredare. Fugi apoi la „listă” că exportu-i mare Şi tot vin la trenuri, vin precum holera... Peste toate-acestea, ca mitraliera, Ţăcăne într-una cu efort de cal Ante-preistoricul biet „Continental”.

Da, prin gara aceasta trec, tot la vale
Lemn de celuloză, bitum, cereale
Autobuze Skoda, celofibră, vin, • De cartofi şi roşii nici să nu vorbim; Cit e Europa asta de bătrînă
Harta lui VEB DEUTRANS, ,dac-o ţii în mînă,
Vei simţi magia drumului de fier Drumuri de la Praga pin la Finister... Toată şandramaua însă e nimic Fără de Găzarul, cît e el de mic I

— Deci, aceasta ar fi... începu, după un

timp, proaspătul angajat.

— Aceasta ar fi o declaraţie de export. E simplu, foarte simplu colega. Ies mărfuri, intră mărfuri. Din şi în ţară... adică comerţ —cea mai simplă şi utilă, imediată, formă de înţelegere între-oameni, de la ac de cusut la locomotive. Aici, acum, pe calea ferată. Nu discutăm de vapoare sau camionaj, calea ferată, CALEA FERATA – „ştrecul” (dacă cumva

***} dispozi|ie de transport şi vămuire.**

ştii că-i spune şi astfel, pe aici) —ne interesează doar, ea e „pîinea” noastră cea de toate zilele.

Ii vorbi despre import şi export,. dispoziţii de transport şi vămuire, scrisori de trăsură, declaraţii vamale şi vamă, despre toate. La sfîrşiţ adăugă:

— Desigur... expus totul în linii mari, ca să ştii totul îţi vor trebui cîteva luni... dacă nu vei fi căpos, rare de cap vreau să spun !

Pe Zarie ii şoca puţin ..stilul” instructorului său, dar îi aprecie francheţea şi priceperea de-a rezuma. Mai întrebă despre ceea ce Pit declamase, lucrînd.

— Oo (!), era un fragment din „declaraţia decla- ranţîlor vamali”, cîntec „profesional” şi „de inimă”, al nostiu. Uite, eu compun versurile şi, cînd are chef, rotofeiul nostru coleg Moby, bîjbîie punîndu-le pe muzică !... Mai tîrziu Zarie avea să-i înţeleagă bine pe aceşti tineri inimoşi ce-şi ardeau nopţile tinere ciocănind conştiincios şi rapid la miţralierele de scris. îndrumînd

vagoane şi socotind soldurile contractelor comerciale cu o răspundere ce altora – unora neavizaţi – le-ar fi părut a fi cu totul nepotrivită vîrstei lor. Avea să-i cunoască şi să-i înţeleagă, să se integreze lor, colectivului lor, să devină şi el un declarant vamal, un expert, un robot al nopţii, cu degete rapide, cu ferita memoriei fulgerătoare, cu o ciudată mirare —în acelaşi timp— că el poate, alături de ei, lucra bine. Află apoi că rotofeiul Moby, băiat blajin şi infirm — ce-şi ridica ochii obosiţi de după lentilele ochelarilor privind cum, spre sfîrşitul nopţii, miracolul zilei vine iar peste lume— e student în drept la ,,FF", că Pit e şi el – dar la filosofie – iar fochistul din pivniţă (căruia Pit îi spunea Galgo...) învăţase o engleză fluentă acompaniat de vîjîitul

cazonelor sale... Toate acestea i-au dat de gîndit şi, probabil, seriozitatea acestor tineri, ce munceau cu pricepere şi plăcere acolo, îl va fi determinat pe Zarie să caute, atunci cînd îi va fi fost posibil (şi aceasta urma să fie ceva mai tîrziu,) direcţia, orientarea spre o carieră viitoare, spre o specializare mai elevată şi utilă, printr-un curS universitar. Pînă a ajunge acolo însă, el îşi însuşi subtilităţile legate de munca prezentă, ceva germană, un eficient curs de telegrafie fără fir (în timpul liber, în subsolul lui Galgo) şi felul spiritual (uşor boem) de a fi al colegilor săi.

în timpul lungilor nopţi, în timpul scurtelor nopţi, în vreme ce trenurile lunecau pe osiile lor înfier-bîntate iar Pit declama versuri şi Moby citate de drept roman,'Avram Zarie avu o înţelegere deplină asupra acestei lumi închise între pereţii solizi ai gării, lume a maşinilor de scris zornăitoare şi a actelor do drum, a pestriţelor, coloratelor facturi, specificaţii, packing-list-uri, a fumului dens de ţigară ce cobora din tavanul înalt (de către ei trimis acolo, de fapt,) dar o lume deşi fixă, localizată şi mică, legată de întreaga lume, de ţări apropiate sau îndepărtate prin acest necesar şi tonic flux al comerţului. Vedea în închipuirea sa vagoanele acelea ale întregii Europe – CFR-uri, DB-uri. MAV-uri şi BDJ-uri sau SNCF-urile franceze, CSD-uri, şi PKP-urile polo-neze – alunecînd mereu, fie cu soarele şerpuind în acoperişurile lor de tablă, fie cu ploaie bătînd în obloanele lor laterale, ziua şi noaptea, sub lumina de zi, sub cosmica poleială a stelelor sub .brume şi chiciure depuse duşmănos peste

fierul lor, mereu-mercu scîr- ţîind împovărate ori cîntînd peste şinilc lucioase,

peste traversele creuzotate, peste sfărîmata piatră de sub drumurile de fier; oraş de oraş, tîrg de tîrg, gări izolate, ţară de ţaiă legînd, tot aşa cum ele între ele se legau prin mîini de fier, prin cauciucul tuburilor de aer pentru frînă, sau prin fire electrice. în melo- peea adormitoare a puternicelor „Diesel”-uri ori învăluite în aburul şi fumul a încă vechilor locomotive convenţinale ele treceau, se duceau, alunecau peste noapte şi zi, peste pămînturi şi ţări ducînd şi aducînd oamenilor bunăstare. Luminile verzi şi roşii, albastre şi albe, violete şi. portocalii ale echipamentelor elec- trodinamice ale triajelor le salutau, îndrumîndu-le. o imensă şi paşnică armată de oameni —slujitori ai drumului de fier, ai agenţiilor de transporturi şi expediţii internaţionale şi ai atîtor alte servicii auxiliare— munceau şi vegheau permanent şi, iată, pre- tutindeni, în fiecare clipă cît el, Avram Zarie, se afla la locul său de muncă făcîndu-şi datoria, se aflau pretutindeni oameni angrenaţi în această imensă pînză, în această reţea mondială a transportului feroviar. Fu conştient că e o straşnică treabă aceasta şi înţelese şi poezia, frumuseţea acestui fapt.

Şi tot acum —începînd cu o anumită zi— deveni conştient şi de altceva; de existenţa cuiva alături de ceilalţi, şi de el, în această clădire a gării. Această prezenţă era o emoţionantă îngemănare a unui trup tînăr şi frumos, şi un plăcut, cutezător şi gingaş (în acelaşi timp) spirit; îngemănarea era vie, mobilă, relativ mică de statură, brunetă total şi răspundea la apelativul Gabriela Doina. Dar i

se spunea aproape întotdeauna „Nepoata”, pentru că, într-adevăr, era nepoata şefului de gară de acolo. Nu o privilegia însă această legătură, lucra ca o simplă turantă la casa internaţională de mărfuri, ziua era şi pentru ea cubul de aer închis al biroului, un cub pîclos (cole gii ei fumau), încă turtit de presiunea lămpilor electrice iar noaptea un fel de miniaturală şi perfidă foreză ce încerca să-şi adjudece teren tocmai în obrajii ei armonios desenaţi şi plini de prospeţime: încercare zadarnică deocamdată. Totuşi, nopţile aveau să fie mereu, multe, apoi foarte multe şi cînd Zarie realiză această prezenţă – devenită şi dovedită a fi tulburătoare pentru el— se gîndi la acest fapt şi dori, vru pentru nepoată altceva. Un. ceva „altceva”, în sau prin care nopţile să-i aducă odihnă şi vise pe măsura anilor ei puţini încă, şi pe cea a gingăşiei alcătuirii şi nu oboseala unui serviciu de noapte. Găsi în mica fată însă —cînd o cunoscu mai bine— dîrzenia suficientă prin care ea se împotrivea acestor istovitoare nopţi şi, mai. apoi, mobilizatoare (ea, dîrzenia) spre a o determina să-şi găsească singură o cale proprie în viaţă pe măsură unor ştiute numai de ea (deocamdată) dorinţe.

Avram Zarie nu ar fi recunoscut (dacă cineva l-ar fi întrebat, sau dacă ar fi trebuit să-şi răspundă sie-şi) că se îndrăgostise de Nepoată, dar nopţile erau mai scurte acum; peste obosita şi împîclita gară —cu pereţii din cărămidă galbenă sticloasă, afumaţi de locomotive vreme de. zeci de ani— plutea acum

un aer deosebit poate, vagoanele păreau romantice şi vii, culorile celor noi erau îmbietoare, drumurile de fier ale lumii păreau nesfîrşite şi de vis şi dimineţile, cînd ziua se alegea din noapte, veneau mereu mai înnoitoare şi parcă de neînţeles, ca o misterioasă, tulburătoare naştere a vieţii. Nu, nu ar fi recunoscut că e îndrăgostit de Nepoată, dar o ştiau; acel restrîns colectiv, mănunchiul restrîns dar închegat al colegilor de tură o înţeleseră şi camaraderia lor sinceră îi îndemna adesea fie să-l încurajeze prieteneşte, fie să-l ironizeze —şi aceasta era de fapt tot o dovadă de simpatie şi tacită aprobare. Adesea, astfel, Pit, în timp ce lucrau repede aplecaţi peste typemachine" (aşa spuneau ei maşinii de scris, ironic... corect ar fi fost – şi ei o ştiau, „Typewriter) se oprea brusc şi declama, anunţa, ori comenta în versuri:

„astăzi am văzut Nepoata...
arătare rară, rară:
nostalgii ce prind să plingă intr-un mic
ungher de gară !"

sau (cu titlu de portret):

„mică ca un bibelou, dulce ca zaharicala, jaţi jină de *copil, cum e-n pirgă portocala..."*

sau chiar:

„vie ,veşnic în mişcare
ca mercurul intr-un tub... (egal termometru, preciza Pit)
şi cu taine încîlcite
ca filetul la şurub."

iar odată reuşi s-o „fixeze” pe întinsul a două strofe: *„melomană şi cochetă*

nas impertinent şi mic

zîmbet, zimbet de cochetă

dată dracului un pic,

cu alură de scandal bate pas micuţ pe sală: mic, că-i mică; triumfal... că-i nepoată —aici în gară ! ”

Jovialul „doctor în drept” (urma să devină cînd- va !) Moby rotofeiul, completa cu „amenințătoare” citate din codul familiei... „spre știință”; consultații gratuite de viitor jurist ! Dar cînd, uneori, Pit improviza maliţios în genul:

„ ...ce-i baia (?), un laborator în care jegul se topeşte un templu unde trupul gol în trei oglinzi se oglindeşte.

în apa caldă cu clăbuc în mica mare frămintată unde Nepoata dezbrăcată...”, Zarie îşi ridica privirea într-run protest _mut, categoric şi clar, şi ei —tovarăşii săi de mūncă, de discuţii şi vise tinere— înţelegeau că au mers prea departe şi se opreau; hărmălaia „Continental”-elor revenea în prim plan.

Şi orele de noapte alunecau şi alunecau şi vagoanele, ÖBB-urile, SNCF-urile, FS-urile italiene, vagoane închise ori platformă, RCF-urile —în culoarea lor albă, cu „buzunarele' de gheaţă mereu îm- . prospătate în staţiile de tranzit – alunecau şi pluteă pe deasupra gării (necunoscută atîtora !...) magia drumului de fier, magia lucioaselor reţele ce străbat întreg globul. Ce înseamnă aceste

reţele pentru civilizaţia tehnică a lumii, gîndea Zarie Avram privind vagoanele prăfuite, încărcate şi obosite 1 Ele

îl duceau cu gîndul peste întinderile Europei, prin tunelurile, peste ameţitoarele viaducte din munţii Elveţiei, din nordul Italiei, din Tatra Slovăciei... el călătorea (în gînd) cu ele, le înţelegea oboseala ori veselia, le ştia acum glasurile, cîntecul boghiurilor bătînd în joantele căii, le ştia mirosul de fier şi lemn, de fum şi vopsea, de mărfuri purtate ori de creuzot, cel al creuzetului împrumutat, luat, absorbit din miliardele de traverse, peste care mereu treceau. Un formidabil, un fantastic pian, clapele nesfîrşite ale unui pian – gîndea Avram Zarie – peste care vagoanele trec şi cîntă preluîndu-le mirosul şi imaginea, umbra, lăşîndu-le, presărîndu-le în schimb cu izuri şi arome de grîne şi maşini, de lemn şi cărbune, de chimicale, vietăţi ori vanilie...

A iubit-o mult pe Nepoată atunci Zarie, şi-a preţuit tovarăşii de muncă, şi munca, a învăţat multe şi, aşa cum întotdeauna se întîmplă într-o nouă experienţă de viaţă, s-a întregit; munca, noua cunoaştere, oamenii, discuţiile cu ei au întregit (da, toate acestea... şi răspunderea ce o avea în munca sa) făptura sa lăuntrică, l-au întregit pe omul ce era Zarie Avram. Avea (peste ani, mai tîrziu), răsfoind – tot noaptea, în alte nopţi, de învăţătură acum – să-şi amintească cu bucurie, cu plăcere şi nostalgie, cu emoţie chiar de cei doi ani petrecuţi în gara de frontieră, de suma acelor zile şi nopţi, care fiecare la rîndul ei se desfăcea în ore şi clipe, nesfîrşite ore şi clipe; fiecare oră a însemnat ceva şi a adus cu sine ceva nou. Chiar şi de „revista” bilunară, de „VOCEA

CONTINENTALULUI NAŢIONALE” – organ al Asociaţiunii amicale & protection of Continental typemachine”... hazoasa lor „publcaţie”,

£
8

scoasă de ei le maşina de scris intr-un singur exemplar, ilustrată de către el (Zarie), avîndu-l „redactor şef” pe Pit iar „redacţia şi administraţia”, Staţia CFR..., Moartea Magazie Agi. (linia de garaj „Moartea Magazie”). Şi apoi ?

Apoi, după doi ani – în care năbădăiosul Pit şi jovialul Moby (după aceşti doi ani deci...) erau de-acum studenţi (F. F.) veterani, după ce, brusc, pe neaşteptate Nepoata s-a rupt de gară, de serviciu, de nopţile fără de somn şi de el, de dragostea lor ciudată şi duioasă, devenind studentă la geologie, Zarie se pregăti tăcut şi înversunat, apoi le spuse într-o zi celorlalţi că s-a hotărît să devină medic, plecă la examene unde reuşi – detaşat, remarcîndu-se – şi în gara aceea din cărămidă sticloasă zidită (de care îl legau, şi îl vor lega pentru totdeauna atîtea...) mai reveni o singură dată : pentru a-şi face lichidarea, pentru a-şi lua rămas bun de la colegii săi şi de la şeful său (Găzarul) şi pentru a citi în ultimul număr al „Continentalului Naţionale” (pe prima pagină !) ştirea, anunţul reuşitei sale la admiterea în facultatea de medicină, cît şi ştirea asupra „dineului” de despărţire pe care urmau să i-l ofere colegii săi de tură în „saloanele,, restaurantului CFR al gării!... Putuse acum pleca, sora sa terminase şcoala, absolvise un liceu de specialitate şi lucra, putea s-o întreţină şi s-o îngrijească pe mama lor bolnavă, vîrstnică.

Plouase cu cîteva zile în urmă ; în valea aceea adîncă şi pe-alocuri umbrită, strînsă între pereţii înalţi şi prăpăstioşi, imbrăcaţi într-un verde ama-

zonic, era încă umezeală destulă ; soarele călduţ al toamnei lucea în rocă – în locuri mai largi, mai deschise—şi sus în limpezimea îndepărtată, albastră a cerului... un amestec de culori primare, de umezeală şi uscat, de cald şi răcoare, de umbră şi lumină prin care Avram Zarie înainta anevoios sub greutatea rucsacului său. Da, aşa a fost ,gîndea el. Aşa. După primii trei ani de învăţătură, de facultate, veni moareta mamei să-l îndurereze dar să-l şi întărite în a-şi urma drumul ales, de a deveni medic, de a putea ajuta oamenii atunci cînd ajutorul acesta – nu tot aşa cum fusese în cazul mamei sale – mai putea fi eficient. Sora sa, Tuţa, se căsătorise şi vîndu modesta casă părintească dar Zarie, din suma de bani cuve' nită – lăsîndu-i ei restul – luă doar o mică parte, exact atîţia cît să-şi cumpere o maşină. Şi nu e bine spus maşină; îşi cumpără deci un automobil pentru că, maşina ce-o cumpără era strict contemporană cu el, era un formidabil Horch – o limuzină decapotabilă – deci vieţuind dintr-o vreme cînd se spunea „automobil”, şi nu ca acum : uzual „maşină”. De fapt nu „vieţuise" Horch-ul, o bună sumă de ani stătuse prăpădit şi abandonat netrezind nimănui încrederea şi dorinţa de a-l însuşi şi readuce la viaţă. Dar Avram Zarie văzuse în aşa-zisa risipitură „ti-nereţea” , strălucirea de altădată a acestui automobil şi avu curajul şi răbdarea de a-l aduce la vechea înfăţişare şi parametri funcţionali încredinţîndu-l, pentru aceasta, unui bătrîn şi priceput mecanic auto. Şi Horch-ul deveni una dintre cele mai elegante limuzine,' spre surpriza şi invidia multor „specialişti” amatori de automobilism. De mulţi ani, iată, erau nedespărţiţi, şi acum, Zarie era cunoscut în oraş

drept ..doctorul cu maşina aceea veche grozavă, cu tapiţerie din piele autentică, în care ar încăpea .comod mulţi oameni, dar cu care el circulă singur, mereu singur deşi ar fi timpul să-şi găsească o... ctc”. Nu, nu-şi găsise „o...”, adică tovarăşă de viaţă, deşi era timpul, deşi era un bărbat interesant la înfăţişare şi, desigur, nu era împotriva căsătoriei. Puteau fi, probabil, două cauze care... în primul rînd, Avram Zarie era un bun, un priceput medic dar un om deosebit, dar şi un om deosebit de cinstit, de corect şi devotat muncii sale, unul dintre medicii pentru care bolnavul era un om ce trebuia ajutat cu toată ştiinţa ce el o avea dar şi cu toată inima sa, cu bunele sale setimente, cu simţirea sa de semen destinat spre a ajuta; aşa că Avram Zarie nu înota în bani, nu avea maşină modernă (autohtonă ori străină), nu avea nici vilă proprie, nici casă proprie, nici chiar un apartament al său (mi car .măcar a- ccastă modestă, aproape jenant de modestă proprietate... spuneau dumnealor, pretendentele) şi nici ,.bani” (constatau tot ele). Se îmbrăca foarte frumos (da, da, trebuiau să o recunoască totuşi!), cheltuia suficient cumpărîndu-şi părţi (are un vagon de cărţi, dragă !), călătorea mult iar Horch-ul – cu motorul său puternic şi veşnic flămînd – transforma restul de bani în benzină şi apoi în fum gri – albăstrui. Doctorul considera însă că se descurcă bine astfel, că ,,bugetul” său ar fi echilibrat împărţit şi chibzuit cheltuit, ceea ce nu era şi părerea unor eventuale viitoare „doamna doctor,,. Apoi, era felul de a trăi al lui Avram Zarie, al doctorului Zarie... aparent

nu se ..zbătea” pentru nimic, în afară de treburile profesionale. Nu prosperi (?), nu agoniseşti (?), nu-ţi construieşti (?) – il întrebau miraţi unii, dintre cci ce vizitîndu-l acasă rămîneau surprinşi de locuinţa sa. Locuinţa... pe una dintre străzile micuţe, înghesuite (dar centrale); în casă proprie locuia un cuplu „coleg” (soţi: doctori, şi ea şi el) ce afişase la un moment dat într-un geam anunţul „clădire mare în curte, de vînzare. Se poate transforma în locuinţă”.

Cuplul acceptă oferta colegului dr. Avram de a prelua prin închiriere hardughia, acceptînd de asemenea ca Zarie să aducă – pe „speze” proprii (nici- cînd rambursabile ori amortizate prin scăderi din chirie) – mici modificări părţii de sus; modificările au constat din înlocuirea suitei minusculelor geamuri metalice ále mansardei prin ferestre din lemn, cîţiva pereţi falşi acolo sus şi o uşă pentru maşină, practicată în zidul „hangarului” de jos... Astfel Horch-ul avea la dispoziţie o vastă sală de parcare din care pornea, o scară spre mansarda unde, la rîn- dul său stăpînul Horch-ului, dr. Zarie Avram stă- pînea spaţiul reorganizat în trei mici boxe (pseudo-bucătărie, pseudodormitor, baie) ce răspundeau, din acelaşi perete prin trei uşi, în restul rămas, o sală lungă – acest rest – de circa opt metri pe patru, scundă,cu tavan înclinat din lemn vopsit în care lumina izbea, prin nesfîrşitul şir de hublouri, ceea ce conferă aspectul unei încăperi de pe corabie. Mo-chetat, calm, liniştit, doi pereţi întregi formaţi

din cărţi, al treilea – cel lung, opus celui format de geamuri – era nesfîrşirea... – o straşnică, o surprinzătoare (aici!) colecţie de hărţi maritime afişate, re- prezentînd oceane şi multe mări ale lumii, rute şi curenţi de apă, porturi şi faruri, şi tot ceea ce ele spun şi arată. O compactă instalaţie electrică în- călzca şi făcea iarna să circule aerul cald, un balan- soar medita lingă o masivă masă de scris, mai erau şase fotolii scunde, albastre şi o canapea, măsuţele aferente (mai exact un fel de suporţi) unde pentru cei aşezaţi pe respectivele locuri s-ar fi putut aşeza o ceaşcă de cafea şi o scrumieră. Cu timpul, doctorul adăugase o colecţie de ceasuri vechi, de perete, şi o vitrină care, deşi foarte cuprinzătoare, nu supăra şi nu părea a ocupa mult loc deoarece era din sticlă lipită, vitrină în rafturile căreia (tot din sticlă, de o grosime majorată) stăteau comori ale adîncurilor: fascinante flori de mină, mostre de roci, geode şi cristale, tuburi cu pulberi metalifere. Culorile şi formele încîntau, strălucirea lor rece şi nemişcarea grea, te trimeteau cu gîndul spre adîncurile misterioase ale pămintului. Şi aceasta era totul, nu se afla aici nici mobilier scump, epocile nu defilau în cuburi de lemn poleit, lumina nu se răsfrîngea în cristaluri, copii „fidele” ale unor tablouri ilustre nu atîrnau nicăieri, argintărie nu era. Era însă un lung şir de glastre la ferestre – nişte splendide muşcate – iar iarnă, cînd începeau ninsearele. la vremea lor, doctorul avea (de unde, cum ?) întotdeauna aici ramuri

de brad argintiu ce aduceau prospeţime, mirosul minunat (specific lor) şi, şi un ceva de permanentă sărbătoare. Privind rocile strălucitoare şi reci (deşi era cald, plăcut înăuntru), ramurile verzi argintii şi ninsoarea de dincolo de perdeluţele albe, imaculate, scunde, ninsoarea de afară, îţi părea că va începe să ningă şi înăuntru... din clipă în clipă. Era acesta timpul c nd dr. Avram îşi asculta plăcile „simfonice”, se plimba încet prin faţa geamurilor privind ninsoarea, fumînd, revenea şi nrivea interminabil – minunîndu-se me- rcu parcă – pietrele din vitrină, timpul cind făcea alte şi alte semne pe o hartă ce reprezenta o zonă de munte (o hartă desenată de el chiar, în care erau trecute pînă la ultimul vîlcel şi izvor, cărare ori rîpă) ori, erau aceste ore timpul cind scria, îşi făcea diferite însemnări şi notiţe, cind citea literatură sau cărţi, reviste, publicaţii din specialitatea sa. Prima, spcialitatea de bază, medicina. Pentru că, pare-se, cu vremea îşi însuşise şi o altă disciplină a cunoaşterii, o altă „specialitate” : geologia... aceasta răsfoind, iar- na, colindînd prin munţi, vara.

Aceasta era totul, un tot la care se adăuga pescuitul, destindere căreia îi putea dărui ceva timp datorită colaborării Horch- ului. Şi atunci (?), ce o putea atrage pe o femeie în „casa” aceasta ? Şi mai era „problema”, în ceea ce priveşte preocupările doctorului Avram; se va vedea curînd în ce consta ea. Poate însă Avram Zarie păstra, mai păstra ceva, nu putea uita ceva, poate –

deşi ar fi fost foarte greu de admis aceasta (nu o puteau şti nici măcar foştii săi colegi de muncă... Pit şi Moby, ajunşi de mult timp departe de agenţia şi gara din trecut, lucrînd fiecare în noile lor profesiuni) – şi să fi fost aceasta frumuseţea şi sinceritatea acelei timpurii iubiri, dintre Nepoată şi el, cît şi încărcatul său program... iată ce, probabil, îl împiedica să „rezolve” alegerea şi... şi ceea ce ar fi trebuit să urmeze pentru „ameliorarea” vieţii sale, stării sale civile. Cine ştie.

Deci, aşa a ajuns Avram Zarie medic, astfel trăia (poate dacă n-ar fi fost singur, poate ar fi trăit altfel ?...). într-o astfel de „casă” locuia şi, acum (dar şi altădată, de şuficientr ani), aici, în munţi, să hoi- . năreascâ prin munţi a ajuns datorită unei întîmplări petrecute demult, foarte demult.. »

CAPITOLUL 4

o IntImplare de pe frontul italian

I

...De pe frontul italian sau de pe frontul Serbiei poate, de pe acel front al Vestului însă, din acel crud şi întins, neomenos şi înfumurat (şi putea fi altfel ?) război, „întîiul” război mondial.

Desigur, îşi spunea Avram Zarie, oamenii au discutat atunci, rememorează acum, cu obişnuinţă, recunoscînd, acordînd pondere celor două centre, celor două vitale circumstanţiale (loc şi moment) ce s-au constituit şi dovedit a fi : întîi, propriul zis front de vest – Belgia şi mai apoi Franţa şi, al doilea, frontul rus, Galiţia şi Prusia Orientală. Au fost, desigur, puternicile, principalele capete ale balaurului, ale monstrului-război, dar acest monstru a avut şi atunci nenumărate capete iar războiul a izbucnit, a fost pornit de fapt de către unul din capetele nu neînsemnate, ci „secundare” poate. Unul dintrd capetele bătrîne şi înrăite, descărnate dar mîndre, înfumurate. Ochii apoşi, roşietici, plini de sclerază dar şi de nebunie s-au zbătut, dintre gingiile pline de putreziciune,

colţi îngălbeniţi au rîn- jit a poftă, botul s-a deschis şi limba a plesnit în afară cu pocnet şi flacără de pîrjol; întreg trupul arsenal a) balaurului s-a învrăjbit repede şi flacăra gurilor sale, forţa ghiarelor sale sfişictoare şi mai apoi, convulsia marelui său trup, neegal alcătuit, au pricinuit distrugere şi moarte, au însîngerat şi au pîrjolit lăsînd în urmă cenuşă şi ruină, durere şi doliu, şi un nesfîrşit colier format din trupurile sfîr- tecate ale oamenilor cu care nebunul cal al morţii putea să alerge slobod peste cîmpiile Europei, neche- zînd sălbatic, lepădînd spuma roşie a uciderii, sărind peste lutul pîlniilor de obuze... A fost începutul, acel început al războiului demarat, după cum prezisese Bismarck, de „vreo tîmpenie afurisită în Balcani". Dacă apoi, oamenii şi istoria, au făcut —vor- bindu-se desore acel război – trimiteri preferenţiale spre încrîncenatul areal belgiano – francez, dacă nu se poate uita Liege şi Louvain, Nimy, Charleroi şi Mabeuge, Namurul, Mons şi Malplaque, tulburele ape ale Meussei, sau Sedanul şi Verdunul, Metz, Nancy şi Mulhouse, Strasbourgul... dacă au rămas ape ca Moselle Sambre, Somme şi Oise, Mama, dacă au rămas cunoscute nu ca repere ale geografiei, ci ale războiului, dacă nu se poate uita asaltul asupra Liege-ului şi sfîrtecarea celor douăsprezece forturi ale sale cu bestialele proiectile ale ..celebrelor" obuziere de 420, înfricoşătoarele „dicke Bertha" de 98 tone, dacă nu se poate uita jertfirea Louvainuluî (şi a întregii Belgii), dacă nu se pot uita cîmpiile şi pădurile Franţei – cu arbori vii şi soldaţi morţi – Antwerpen şi

Dinant... sau Galiţia; Tannenberg. Orlau şi Malwa. bătălia de la Gumbinnen şi Goldap, ape ca Vistula şi Angerapp, dacă – evocînd război • ul – oamenii se gîndesc la uniformele feld-grau şi căştile de oţel terminate în ţepuşa lor, în miniaturala lor lăncie cu care se putea sfărîma faţa ori

smulge (crăpa) ochii belgienilor, francezilor, englezilor şi ruşilor, sau... ai tuturora, ai tuturor „duşmanilor”, în lupta corp la corp... sau la înfricoşătoarea rezonanţă a numelui „Ypres”, iar istoricii, tacticienii vor gîndi imedat la.cunoscutul plan Schlieffen, prea puţini se vor opri sau vor întîrzia cu gîndul asupra altui areal; mai modest (ca întindere şi însemnătate) atît în desfăşurarea războiului cît şi în ce priveşte şansele de a influenta sfîrşitul său. Şi totuşi, totuşi

— gîndea Avram Zarie uneori (şi vom vedea de ce îl preocupau astfel de gînduri, legate de îndepăr- taţii ani ai întîiului război mondial) – acest uriaş şi barbar război – poate părîndu-le mai puţin „barbar”; din necunoaştere, din cauza „îndepărtării” sale

— acest război a fost pornit de către imperiu, de către Austro – Ungaria, imperiul cezaro – crăiesc, o întinsă suprafaţă de pămînturi, de ţări şi naţiuni, de oameni, o platformă adîncită de văi, încreţită de munţi, smălţuită de înfloritele haine şi de graiurile multe de pe cuprinsul ei, o prea întinsă – şi subţiată de-acum – platformă rotitoare ce avea să se rupă şi să se fărîmiţeze mai tîrziu... deocamdată viorile cîntau nemuritoare valsuri, cîntăreţe de operetă îşi etalau vocile şi celelalte „splendori” personale, balerinele pluteau... cei ce mîine vor porni marele măcel al oamenilor, în seara aceasta (o seară...), din lojile lor ridică binoclurile de teatru spre ochii lor blazaţi : Viena şi Budapesta. Cehi şi

români şi slovaci, sloveni şi croaţi, bosnieci şi maghiari, evrei şi italieni, polonezi şi alţii; oameni ai cîmpiei ori munteni, tîrgoveţi, orăşeni, negustori şi plugari, meseriaşi şi învăţători, minieri din „metalicii” Boemiei ori din Apuseni, din „Alpii Transilvaniei”, tăietori de păduri şi scormonitori de pămînturi, cărbunai i şi ţesători, potcovari de cai şi lemnari, cismari şi căruţaşi, oameni înveşmîntaţi cazon, încurelaţi, cu raniţe şi arme – unii încă cu săbii, cu lănci de cavalerie, cu ochi şi feţe şi miini de oameni, porniţi, trimişi, împinşi, asmuţiţi... în acel iureş, peste zile şi nopţi, cîm- pii şi munţi şi rîuri, noroaie, ploi şi ninsori, ţinuturi străine, prin oraşe şi tîrguri şi sate... oameni şi cai, mereu oameni şi cai şi cai şi oameni şi căruţe şi bocanci şi molitiere şi transpiraţie şi baionete, şi graiuri, şi ochi, feţe, priviri. Unde, de ce, pentru ce şi pînă cînd, şi întrebări şi gînduri şi griji şi îndepărtări, înstrăinări şi asprime şi temeri, şi tranşee şi arme, pentru că e război. Şi armele au baionete, şi „ura”, şi urlete şi blesteme şi spaime, şi mereu luptele corp la corp cu săbii ce despică obrazuri ori retează umere, cu baionete ce se înfig sălbatic umblînd în pîntece, în intestine, în plămîni, trupuri călcate, zdrobite de cai sub picioare şi cai schilozi şi înnebuniţi gonind cu cărnurile ori burţile sfîşiate... în munţii Serbiei, în sălbaticii şi întortochiaţii munţi din Montenegro, în Tirolul italian, în Dolomiţi... „der Krieg mit Italien, österreichisch – ungarische Gebirgstruppen” I O rostogolire a morţii, de la marea .Mînecii pînă la

Dardanele, o oblică traversare a urii, a aţîţârii, a discordiei între oameni, spintecînd Europa. O rostogolire de roţi de tunuri şi chesoane, de roţi de căruţe, de copite – copite de cai, de boi înjugaţi, de catîri şi măgari purtînd samare – şi de picioare, o rostogolire nesfîrşită de roţi, de copite şi de bocanci; lovind, pocnind, bocănind peste pămînt uscat şi piatra drumurilor, prin defileurile şi păsurile munţilor, clipocind peste mlaştini, prin noroaie Í Baioneta, formidabila, inegalabila baionetă, glonţul dum – dum şi gazele... lutul şi mocirlele tranşeielor, păduchi şi şobolanii, foamea şi bolile ; o rostogolire, o cumplită rostogolire de roţi, de copite, de tălpi, bocănind, bolborosind, bubuind peste pămînt... deasupra picioare, trupuri, braţe, feţe, ochi, obrajii şi ochii şi privirile oamenilor. Cum or fi fost – se întrebi! mereu Avram Zarie – cum or fi fost feţele acelea obosite şi nerase, obrajii ce au uitat zîmbetul, ochii ce au pierdut liniştea, cum or fi fost ? Peste Paris explodau proiectilele grele ale obuzierelor germane, pe cerul Franţei se fugăreau ţăndărindu-se avioanele Taube, Gotha şi Albatrosuri cu Sopwith-uri, Nieuport – uri şi Farman – uri (ori Spad – uri), în Mediterană şi în Atlantic U-boot – urile (Unterseeboot) fabricate de Krupp la Kiel trimiteau în adîncurile reci nave civile iar deasupra Londrei şi peste munţii întunecaţi de noapte ai Serbiei, peste prăpăstioasele lor văi alunecau tăcut, ca nişte arătări uriaşe şi stranii Zeppeline...

La cimitir, pentru întîia oară, spre a vedea

„mormîntul” (aşa crezuse Zarie copilul, aceasta înţelese el că se afla acolo)-bunicului său (tatăl mamei sale), l-a dus de mînă mama ; copilul nu putea înţelege că acolo, sub crucea de piatră, învechită, înnegrită, cu literele săpate dar erodate, greu de distins, nu se află un mormînt propiu-zis, nu se află bunicul, osemintele bunicului său Lazăr... că acesta a rămas cine ştie unde, ca luptător al împărăţiei austro – ungare căzut pe frontul italian (aşa venise o înştiinţare cîndva, „cîndva” acesta fusese în vremea prunciei mamei sale), că rămăsese bunicul în pămînt străin departe de casă, de Ardealul său, de nevasta şi fata lui, că murise acolo intr-o luptă, în război, departe însă şi de războiul acela – de cauzele, de scopurile, de voinţa şi interesele ce l-au pornit. La Viena se dansa încă, la Berlin se făcea gălăgie, la Paris se etala gloria celor căzuţi, revistele ilustrate

— apărute pe hîrtie cretată – amestecau informaţii mondene cu reportaje, cu veşti şi fotografii de pe cîmpurile de luptă, reclamele insistau pentru „Suchard" (Alpenmilch – Chocolade), pentru „Brenna- bor" (Kinderwagen), pentru „Asbach” (Cognac) şi chiar „Asbach Uralt” (alter deutscher Cognac)... sau maşini de cusut „Pfaff” (Nähmaschine) şi piane „Julius Blüthner” (Leipzig) • şi „August Förster” Pianoforte-Fabrik, Löbau), pentru sutiene „Hutana" şi pistoale „Dreyse” bretele „Franck & Braun (3, Chausee d’Antin, Paris) săpun „Sunlight”, pentru

. bijuterii „Juclier”... iar Lazăr, „cătana”

crăiască

— un bărbat în floarea vîrstei, la cei 26 de ani ai săi ’— fost miner al Apusenilor, truditor în galeriile unei mine din care aurul scos aluneca spre seifurile unui magnat din Pes’ta, murea în braţele unui alt a- mărît (asemeni lui). Nu a fost locul „vitalelor” confruntări ale războiului (pe care istoria le etalează mereu) acel extrem apendice al conflagraţiei – îşi spunea doctorul Avram Zarie – nu, nu a fost; dar, şi acolo, în Bosnia şi Serbia, în Tirol şi Italia, şi acolo au murit oameni, au murit zadarnic mulţi nevinovaţi. Şi, iată, bunicul său Lazăr, a fost unul dintre cei mulţi şi morţi. Iar crucea din cimitir, crucea ce se ridica uşor strîmbă peste iarba verde şi florile sălbatice şi frumoase ale pămîntului, ale verii, nu era decît întru pomenirea acestui mort; aşa se obişnuia, aşa era el aproape de ai săi, aici puteau ei veni să-l plîngă şi să-l pomenească.

Cînd Avram Zarie crescu mai mare, cînd putu înţelege mai mult, cele scrise în piatra aceea îl puteau lămuri îndeajuns :

„Intru amintirea lui Lazăr Moţu născut în 1891 august 1 mort pe timpul de lupte în LISONIA 1917 iulie 1 jie-i numele pomenit”

Iar cînd ajunse un adolescent, un tînăr ce păşea spre maturitate, căută să „rezolve” două probleme (să le găsească răspunsul) legate de această inscripţie şi de omul ce fusese Lazăr Moţu, tatăl mamei

şi deci bunicul său. Unde vine Lisonia ? Unde e, sau unde a fost, care bucată de pământ din lumea aceasta se numeşte or s-a numit astfel ? Ştia, aşa i se spusese, că bunicul Lazăr căzuse undeva pe frontul italian, dar hărţile consultate şi atlasele răsfoite nu-i dădură un răspuns clar. Găsi apoi – undeva pe lingă Triest – un Lussino, sau Lusin, ori Losinj (Mali şi Veli Losinj) şi gîndi că dacă aceste numiri, apar- ţinînd de fapt aceluiaşi loc (în italiană, germană şi sîrbă), tot aşa de bine, în graiul mai armonios, românesc, putea fi zis şi Lisonia – cum era înscris pe piatra ce-l pomenea pe bunicul său, mort acolo tocmai.

Apoi, era felul cum murise, şi nu cum murise de fapt (pentru că se sfîrşise tot aşa cum oricare trup lovit în trunchiul plămînilor, de glonte, se sfîr- şeşte !) ci ceea ce spusese, ceea ce mărturisise „cu limbă de moarte”, camaradului său... tovarăş de luptă, frate de credinţă şi naţie, şi megieş al baştinei
sale. Şi ceea ce-i spusese acestuia atunci, acel om – reîntors din război – îi adusese prin grai bunicii sale ; apoi vorbiseră părinţii, ştia de asemenea el, nepotul, Avram Zărie, de mic copil încă. Taina. Ceea ce avea să devină „taina” familiei lor. Şi mai apoi, evoluînd spre „realism”, nu taină, nu fabulos secret ci, doar, „povestea” bunicului său, poveste legată de munca, sau mai bine zis de slugăriroa în mina aceea din Apusenii aflaţi pe atunci sub stăpî- nirea cezaro – crăiască a Austro-Ungariei. Şi anume: ascunderea aurului.

Ce aur, ce ascundere, ce taină deci ? Vreo hoţie, vreo întunecată şi neştiută înşelăciune, o faptă necinstită ? Neştiută da, dar nici înşelăciune, nici hoţie ; un gest, o ripostă, un act de împotrivire şi – „modern” vorbind – am putea spune, un act de protest şi sabotare a marii ticăloşii ce era (aşa o considera Lazăr Moţu) tocmai jefuirea munţilor acestui pământ de către bogătaşii Pestei şi cumplita exploatare a muncii lor (minerilor), a braţelor lor – pirghii de maşini, fără aburi, sau cu aburii unui sînge epuizat de trudă, dîrz însă. Atunci, acolo, tocmai cu puţin înaintea .plecării sale la război (şi poate simţind, înţelegînd că va veni curînd descătuşarea, ruperea, sfărîmarea acestui imperiu de naţiuni înlănţuite prin putere şi nu prin voinţa lor...) Lazăr Moţu, priceputul scormonitor al pietrei din adîncuri, găsise de cîteva ori bulgări, pepite de aur curat, nativ, pe care (de scos din subteran tot nu le-ar fi putut scoate) le ascunsese cu multă chibzuială undeva în galeriile minei... ca să rămînă acolo mai bine, ca să nu plece şi ele spre seifurile blindate, străine. Să rămînă aici „mai bine” – îşi spusese atunci Lazăr Moţu —- „că no fi lumea tot aşa

pînă la urmă, s-or mai schimba ele rosturile lumii şi înfăţişarea ei !” Şi iată, înfăţişarea şi apoi rosturile lumii s-au schimbat, Lazăr Moţu era de mult pămînt, în pămînt străin, nu mai cra nici nevasta-i (lăsată de tî- nără, cu prunc, cu fetiţă în braţe —■ nu mai trăia nici aceasta... mama lui Zarie), peste întraga poveste „de familie” se aşternuse tăcere şi uitare; de-a lungul anilor, cît Zarie crescuse, întotdeauna cînd se vorbea de acest lucru oamenii zîmbeau cu neîncredere şi ironie, iar lor li se spunea „cei cu aurul, cei cu comoara” şi aceasta îl necăjea şi îl îndîrjea pe copil. Mai tîrziu, cînd Zarie era de-acum „mare”, şi acum, cînd oamenii trăiau şi munceau într-o societate, într-o conjunctură în care visele despre „comori” şi alte năzbîtii nu-şi mai găseau loc, dacă tî- nărul Avram – şi mai apoi studentul şi medicul – îi vorbea cuiva despre bunicul său Lazăr (şi despre aurul său), era privit cu bunăvoinţă iar replica era mereu aceeaşi „doctore, ce naiba, eşti doar om serios ! Bunicul acesta al dumneatale o fi fost un om cu imaginaţie bogată... sau cineva din familie, în timpurile acelea” I

Astfel, şi de aceea, ajunsese Avram Zarie la „problemă”. Nu îl interesa aurul ca atare, „comoara” bunicului său, n-ar fi ştiut ce să facă cu ea găsind-o, desigur, ea nu fusese a bunicului său şi nu putea fi nici a sa. Şi nici nu îi trebuia comoară, aur! Altceva îi trebuia doctorului: voia s-o găsească. Cu orice preţ, s-o găsească 1 Pentru el, acum, era istoria aceasta o poveste pe care „s-o spui” acasă, amicilor, liniştit, la o ceaşcă de cafea

într-o după – amiază de iarnă cînd afară ninge, prin fereştre vine cerul aproape iar coniacul odihneşte leneş în paharul de care şi te simţi, şi nu, tentat să te apropii. Sau tîrziu, toamna, cînd vremea s-a „spart” deja, cînd ploile năpădesc afară pămîntul dar te şi gîndeşti – de pe-acum – la hoinărelile din viitoarea vară. Dar, prea mult i-au batjocorit oamenii bunica, şi apoi părinţii, din pricina acestui aur ; pentru că, cel ce s-a întors din război a spus-o şi altora, nu numai nevestei celui căzut în luptele din Lisonia. Prea mult. Iar cînd fusese copil sărac, i-au spus şi lui destule oamenii, l-au întrebat de ce umblă descuţ de vreme ce bunicul său îi lăsase o comoară ? Astfel înverşunarea lui Zarie crescuse, îndeosebi după ce găsise cartea aceea veche, de rugăciuni, ce aparţinuse bunicului său şi din care anii nu putuseră şterge două însemnări scrise cu creion chimic: numele „Lazăr Moţu” şi lapidarul „zece coroane, de plătit datorie la Pesta...” Unde, cui, de ce (?), nu se ştia. Atît, pare-se, rămăsese în urma acelui om ce fusese în anii tinereţii sale şi miner, într-o mină de aur. Unde a fost mina aceea, a cui a fost, dacă mai exista ori nu, ce şi cum e locul acela azi, toate acestea îi erau necunoscute lui Zarie. Un lucru îi era cunoscut, clar, devenise „problema” sa : să găsească mina şi aurul, să dovedească tuturor (şi lui însuşi să-şi dovedească – deşi avea convingerea, deşi credea în adevărul, în autenticitatea acestei istorii), să dovedească că nu e o gogoriţă, că nu fusese şi nu e o fabulaţie lansată de careva din familia sa, că bunicul său spusese adevărul. Că fusese un om cinstit şi drept; nu, nu putea un om ce murea tocmai departe de casa şi ţara şi familia sa minţi, înşela, în ultima clipă a vieţii sale ar fi găsit – altfel – de spus

altceva, desigur! lar faptul că o făcuse, că ascunsese acel aur, din motivele iiităte, ştiute (făcute

de cl cunoscute, tot atunci) încă îl arătau, îl dovedeau a fi un om îndrăzneţ şi cinstit, cu o gîndire limpede, conştient de ceea ce se întîmplă în jurul său, în lumea unde trăia. Gestul său era un act clar de împotrivire, de luptă, de patriotism la urma urmei – aprecia doctorul. Îi devenise extrem de apropiat acest Lazăr (ce-i era bunic), se întorcea doctorul Avram cu un tardiv şi înverşunat protest împotriva cumplitului război ce măcelerise atîţia oameni; îndepărtata moarte a bunicului său îi părea apropiată. Se întîmplase ceva, Lazăr Moţu (din trecutul său) îi dăruise simpatia şi camaraderia, tovărăşia sa şi el nu putea – după toate acestea – păstra fapta bunicului său doar ca o romantică poveste cu o comoară, o interesantă sau tentantă poveste ce-şi avea crescute frunzele pe un ram sau un trunchi de aur ; pentru Avram Zarie acesta era şi un ram de sînge, un sînge al familiei sale, scurs, risipit, sacrificat din voinţă străină.

Da, iată care era problema doctorului, iată de ce vară de vară concediile sale deveneau hoinăreli, se topiseră şi se topeau încă pe cărările munţilor, iată de ce îndrăgise pietrele, de ce devenise un bun cunoscător. în geologie, în prospecţiuni şi exploatări miniere, iată de ce în mansarda sa se afla atîrnată o hartă unde o zonă a Apusenilor îşi etala fiecare ,a- dîncitură ori ţanc, fiecare potecă ori vîlcel... ani de zile i-au trebuit doctorului s-o întocmească. Umblase an de an singur, colegii şi

prietenii din oraş îl considerau un doctor pe care, ciudat, îl „apucase” un

fel de „pietromanie" iar printre oamenii muntelui, cind se afla, printre prospectori şi mineri, aceştia îl luau drept unul de-al lor care, nu se- ştie în ce scop, spunea că ar fi de fapt doctor, medic internist.

CAPITOLUL 5

CĂUTĂRILE OAMENILOR...

După ce bărbatul în costum pastel o depăşi pe aleea parcului, fata îmbrăcată în jerseu galben coti repede la o încrucişare, scurtă astfel drumul şi ieşi din parc înaintea elegantului domn. Fetiţa cea mai mărişoară – dintre cele două ce se jucaseră cu mingea – îi răspunsese că cei doi „nenea” nu şi-au spus nimic cît timp ele s-au învîrtit alături spre a recupera mingea, de la picioarele lor; aceasta o nemulţumea pe fată, fusese o încercare foarte simplă şi puţin promiţătaore, o făcuse însă pentru că ea nu voia să neglijeze absolut nimic din ceea ce se putea face. Din ceea ce ea credea că se poate şi trebuie desigur făcut. Acum traversă bulevardul şi prin in-

trarea principală pătrunse în clădirea liceului. Liniştit descrise „L”-ul a două coridoare şi ieşi în strada alăturată... cunoştea incinta, fusese doar eleva acestei şcoli, cu cîtva timp înainte. Reuşi astfel să re-vină la o distanţă convenabilă în urma bărbatului, gîndindu-se că îi oferise acestuia, între timp, şansa de a se fi asigurat că nu-l urmăreşte cineva; îi cedase un tronson „gol”, şi deci sigur. După ce realiză intrarea acestuia în hotelul „Astoria” (cu ridicare de cheie de la recepţie), aprecie aceasta ca o problemă descifrată şi căută un telefon public, cabină, de unde ceru, printr-o scurtă discuţie, să întîlnească pe cineva. Peste foarte puţin timp se afla în faţa acestuia dispusă (doar o ceruse !) să se explice :

— Stă la hotelul „Astoria”.

— Şi de ce urmăreşti malale pe acest om ?

— Pentru că există o legătură între el şi celălalt.

— Ai spus matale, domnişoară, „celălalt” ?

— De fapt, celălalt mă interesează. Urmărin- du-l am asistat la întîlnirea lor din parc ; bineînţeles nu pot şti ce au discutat, am avut însă curiozitatea de-a vedea cine e partenerul acesta...

— De ce ?

— Poate ajută...

— La ce să ajute, domnişoară ? Nu sînteţi căsătorită probabil...

— Nu, într-adevăr. Am terminat facultatea a- bia.de doi ani, şi...

— Nu vă întreb.

— înţeleg... Sînt zootehnistă, lucrez în

apropierea oraşului dar locuiesc aici în el. Am timp puţin... (ezită)... nu trebuie să înţelegeţi greşit ziua de azi, mă^flu pentru că sînt...

v— Zootehnistă ?

— Da. Am vrut să fac medicină, medicina umană. dar nu am reuşit, încercînd repetat. Zootehnia nu m-a atras dar a fost o şansă. Acum însă sînt mulţumită, iubesc mult animalele, au nevoie de îngrijire şi sînt mai bune decît oamenii.

Purta un costum de un gri neobsesiv colonelul din faţa ei. I se potriveşte de minune, i se potriveşte cu părul şi cu ochii, gîndi fata.

E o femeie tînără şi ambiţioasă, îşi zise Maestrul, colonelul, e prea zdravănă şi împlinită, are însă şansa unui echilibru perfect, plăcut, al acestor dimensiuni mari. E un om bun dar ceva, ceva nu e în ordine, şi ceva a adus-o aici. Şi ultima afirmaţie...

— Mai bune decît oamenii ? Oamenii nu sînt buni ?

— Nu toţi.

Zvîcnise o mică rîndunică speriată, dezorientată în ochii ei dar se pierdu repede« trecînd prin zidul încăperii, spre soare. Colonelul urmări cu privirea zborul acela şi întrebă :

— La ce poate să ajute ?... Oamenii au atîtea taine, îşi zise. Şi dacă nu taine, atunci, mai larg şi bine spus, probleme, atîtea probleme ! Să găseşti chei şi să deschizi porţile după care stau temătoare gîndurile lor. Neascunse, temătoare, neîndrăznind a ieşi. Sau temătoare, conştient temătoare şi ferecate, ascunse de cei din jur. Blindate, îngheţate uneori. Nu, nici măcar atît; şi

le deschid ei singuri, să-i ajuţi doar. Da, acum, aici, fata aceasta, vrînd să-şi deschidă sufletul. O întrebă din nou, cu simplitate :

— Ce te frămîntă, domnişoară inginer ? Ce... şi, la ce poate ajuta ?

Fata ştia (i se spusese doar) că bărbatul vîr&nic, adus de spate, din faţa sa e colonelul, are grad de colonel. Îi păru cu atît mai mult – din acest motiv – curios şi plăcut, încurajator, acest „domni- . şoară inginer”... ;

— Am aproape treizeci de ani...

Coloncdul zîrnbi şi stopa spunînâu-şi că n-a început bine. Pînă o servi, dintr-un pachet de ţigări cu filtru (scos din masă, pentru aîpi, el doar fuma ţigări fără filtru), colonelul o ajută :

— N-ai trezeci de ani. Sau îi ai. Nu are însemnătate. Matale eşti un om tînăr, mulţumit de munca şi tinereţea sa. Păstrează-ţi matale dreptul de-a număra anii pentru mai tîrziu... îi oferi foc.

Jerseul galben, în încăperea spaţioasă şi răcoroasă, putea aminti ori sugera cîmp şi soare şi grîu, nesfîrşit grîu cu spic dat în copt, dar Maestrul era acum atent la ceea ce fata spunea. Deci, nu avusese tată sau dacă-l avusese, nu-l ştiuse. Pentru că el nu voise ca ea să-l ştie, pentru că el era un om întors din război fără un picior şi cu sistemul nervos zdruncinat, afectat (în măsura şi în felul care era), poate pentru tot restul vieţii... în urma unui şoc, consumat acolo, atunci. Deci neputîndu-se întoarce la catedra de profesor (fizică-chimie) pe care de fapt abia o primise ca foarte tînăr profesor absolvent, înainte de a fi

luat şi dus... Ajuns tîrziu, după război un modest şi neimportant funcţionar, în acest oraş. Odată, împărţind patul cu o femeie, gazda la care stătuse, care l-ar fi iubit şi acceptat cu înţelegerea şi tandreţea unui suflet predestinat în a ocroti aproapele, un suflet ales. El repudiind cu jenă şi autocondamnare, acuză, totul. Plecînd. Trăind undeva singur, trăind pentru o idee a sa... spunea parcă uneori ceva, vag, foarte vag, şi-o spunea lui. S-a năseiTt fetiţa. Ea deci. El neştiind. Poate uitînd ee-a fost. Femeia neuitînd, ştiind, înţelegînd însă şi reepectînd. Pe ei doi. Şi totul. Deşi ar fi vrut altfel.Acceptînd orice.

A aflat că are tată ¿că el există) la moartea mamei sale ; o mărturisire de ispăşire (pentru mamă), o poruncă de a-l căuta (pentru ea). Era în ultimul an, la sfîrşitul ultimului an de facultate. Timp minus, nctimp. Nemoment, erau examenele, era pragul carierei, de apucat, de trecut. Cit mai bine, cît mai demn, cu seriozitatea necesităţii lucide de a-şi practica profesiunea. Era cinstită,, era pură încă, o ar-deau sinii uneori noaptea dar dădea totul la naiba şi învăţa. Netimp. Apoi totul uşor, grajdurile curate şi ochii blînzi ai vacilor preocupate de a sintetiza savant necesarul lapte... Acum timpul de căutare. Tirziu. Murise şi el, atît aflase. Nedumerire (nu durere), o ciudată nedumerire şi tristeţe iar şi (de ce ?, instinctiv ?, bănuind ?, ştiind ceva vag, extrem de vag, din acel vag ce-l ştiuse ori bănuise mama ?), pe lîngă mînie, o bănuială chinuitoare (şi din acest motiv, alături de alte, îngrozitoare) şi de acuză împo- . triva omului în negru, despre care cineva îi vorbise. Da, cel ce fusese în parc, astăzi. Pe care îl urmărea de un timp, asupra căruia se interesa de un timp.

Iată, acestea toate, iată totul; desigur poate greşeşte. Dar poate nu : omul acela, tatăl ei deci (ciudat, tatăl I ...totuşi se întîmplase ceva, în inima ei) poate făcuse ceva, poate realizase ceva ®i apoi, moartea sa, pentru că a murit... dar a murit aşa cum un om trebuie să moară ? (cum trebuie să moară un om ?!). Simţea, singură simţea ciudăţenia propriei expresii, exprimării...nu avea însemnătate însă, im-

portant era să spună totuşi ceea ce era în mintea şi sufletul ei. Cine ştie, cine poate răspunde ? Şi apoi...

Colonelul o ascultase cu interes, nu o întrerupse, nu o întrebase. Era şi nu era o problemă, problemele par întotdeauna a nu arăta a „probleme”, oamenii în schimb arata a oameni chiar şi atunci cîn.d sint altceva, poate. Putea fi, sau nu, aici ceva, ceva demn de atenţia sa profesională ; demn de atenţie, necesar şi de înţeles era de a linişti fata. Restul se va vedea, e o sesizare de fapt, se vor putea privi lucrurile mai din apropiere. îi era simpatică fata aceasta cu jerseul ei ce-i păruse (oare îi păruse cu adevărat ?) un grîu foşnitor şi dat în spic, cu ochi din care mereu se ridicau rîndune'e nelinişţite, repezindu-se spre soare... cu mintea limpede şi cu dragostea faţă de animalele pe care le avea în grijă. înaintea de a o conduce peste spaţiul încăperii îi spuse, pe un ton ce, fără să-l caute, fetei îi păru aproape amical (era de fapt un firesc şi sincer amestec de „profesional, cu „părintesc”) :

— Ai făcut matale bine venind să ne spui ce gîndeşti. Ţi-ar veni greu să faci mai mult, nici nu e bine. Vor vedea cei ce trebuie să vadă, cei ce se pricep să cerceteze astfel de lucruri. Să ai matale încredere, domnişoară inginer, şi, iată, poţi să mă suni la numărul acesta... în cazul că vei afla sau îţi vei aminti ceva avînd legătură cu tot ceea ce mi-ai spus. îi dădu mina, îi spuse „la revedere” şi se întoarse, după ce închise uşa. Nu mai zîmbea însă.

Era aceasta ultimul an cînd Avram Zarie urma să hoinărească de unul singur în munţi, în căutarea unui aur ascuns (cum ?) într-o (unde ?) mină părăsită. Munţii erau ai naibii de frumoşi anul acesta ; aceleaşi calcare, păduri de brad şi ape reci ieşind

şi plecînd din nou în pâmînt. Era o poiană sălbatică, blinda de fapt dar ascunsă după briuri de sălbăticie. Şi tocmai suficient de seducătoare pentru ca doctorul sa rămînă. timp de cinci nopţi într-o colibă (cortul râmase în sacul său) aşternută încă în prima zi cu iarbă – patru ore de soare intens transformînd-o în fînmentă şi un fel de busuioc. Cu atît mai mult, cu cit zona de „investigaţie" era tocmai rozeta de 360 grade a acestui loc de popas. Serile erau reci, luna trecea razant peste crestele ascuţite mareînd exact timul, era un foc permanent, un foc ce ardea cu o putere ciudată (aşa i se părea doctorului Avram, că în afara căldurii avea încă o ciudată putere focul acela), pe el fierbea un ceai din rămurele crude de brad, şi era şi o grea oboseală prezentă. Apoi, planul pentru ziua următoare – flăcările jucînd şi ilu- minînd harta uzată. Apoi nimic, o prăbuşire parcă (clipă de descurajare, de neîncrederea ?), o singurătate de care poate ar fi dorit să scape. Dar ziua ce urma să vină, în ziua următoare îl aşteptau din nou calcare şi ape, căţărări, greu umblet, confluenţa aceea de exact 90 grade, dintre valea Păianjenului şi cea a Nisipului Viu. Şi căutarea – în acel loc – a amăgitoarei galerii străvechi, şi dacă ea nu va fi, a- tuncî, din nou imposibila împotrivire de a culege pietrele cunoscute: verzi, albastre, cuprifere... pirite, calcite sclipitoare, granat. Şi iar o seară,.cu fo-

cul ei, şi iar o noapte albită de lună.

Stătea astfel – în seara aceea – stabilind planul de marş şi căutare pentru a doua zi, dar îşi dorea o pauză de-acum, o pauză de o zi, o întreagă zi, soarele unei ntregi zile arzînd florile, trupul, iarba şi gîndurile. Nimic mai mult, o pauză de u zi în care

ar fi putut selecta pietrele cărate cu truda, o pauz.ă pentru lombosciatica ce-l presa de-^ ci te va zile: îl durea al dracului, ce mai... recunoscu doctorul drept încheiere. Şi atunci făcu un bilanţ şi luă o hotărire.

în ce priveşte bilanţul : de la bun început zona în .care s-ar fi aflat vechea mină părăsită îi fusese cunoscută. Investigaţiile pe care le făcuse – con- sultînd oameni cunoscători în materie – îl încredinţară de exacitatea orientării iniţiale în teren ; dar unde anume se afla .căutata mină, intrarea ei modestă, pitită sub bălării poate în vre-un vîlcel neumblat, uitat, aceasta nu i-o putuse spune nimenea: dimpotrivă, lucrurile s-au complicat cînd află că fuseseră, se făcuseră şi în vremea Austro-Ungariei unele primitive prospectări pe acolo, că ar putea întîl- ni chiar urmele lor, scurte, prăbuşite (greu de găsit şi identificat) grote sau „scormonituri" în trupul muntelui. Da – ziceau unii – fuseseră parcă ceva exploatări stinghere pe ici pe colo, în afară de cunoscutele zone aurifere unde, desigur, e o activitate clară de exploatare şi acum. Acele zone erau însă destul de îndepărtate, chiar mult îndepărtate de aria unde bătătorea Avram Zarie. Putea fi totul şters, prăbuşit, imposibil de identificat, s-ar fi putut ca doctorul să fi trecut' – şi nu o singură dată – exact pe lîngă ceea ce căjuta, fără s-o fi ştiut, astfel. Cine ştie ? Şi acum, gîndind lingă focul ce ardea ramurile trainice de brad (cele crescute din noduri), Zarie reconsideră totul, merse cu ochii de-a lungul tuturor drumeţiilor sale. Revăzu astfel peregrinările, bucuriile dar şi însingurările sale, alunecarea apelor, zgomotul, cîntecul lor.

Peşteri ce i-au îneîntat privirea cu spuma imaculată. împietrită în fabuloase forme.

asprimea mineralelor, arătoaselor pietre ce i-au trecut prin mîini, nopţile reci ale muntelui şi fume- garea înceţoşată a pădurilor după ploi, totul şi toate le rememora; ostenelile şi durerile picioarelor şi vertebrelor sale (cu infectele discopatii şi sciatice) de prea mult umblet, efort, cărătură. îşi aminti de orăşelul acela minier cu hotelul său prăpădit, aşezat probabil (şi nu probabil, ci sigur !) pe ţesătura a- dîncă şi îndărătnic ascunsă omului – ţesătura filoa- nelor aurifere – unde venise de multe ori spre a studia, la muzeul mineralogic („al aurului”) eşantioane de aur. Aurul nativ, aurul amalganat, aurul ars...aurul ! De geologul acela care – ca şi el, ostenit, reîntors din munţi tocmai – cu care dormise (sau încercase s-o facă, fără succes prea mult din cauza răcnetelor de glas şi instrumente din restaurantul aflat zid la zid cu prăpăditul hotel) în aceeaşi cameră, care-i povestise despre Africa, despre prospecţiunile pe care le făcuse cîţiva ani acolo şi care, cînd el se bloca în somn (un fel de handicap ce-J „fericea” uneori, din cauza acelor- discuri deplasate ale vertebrelor sale), îl readuse la realitate şi percepţie... îşi aminti de toţi bătrînii cu care vorbise, neputincioşi acum dar, odată, îndeajuns de puternici bărbaţi ce au cernut „tone-viaţă” de nisipuri aurifere prin ascunsele văi ale Apusenilor; de toate îşi aminti, pe toate le revăzu într-un însingurat şi tăcut panoramic. Apoi îşi continuă, pe harta aceea tăiată de îndoituri şi zdrenţuită, căutarea şi, la sfîrşit, cum am spus, hotărî să abandoneze căutările dacă încă peste un an, pînă în toamna viitoare deci, nu va descoperi enigmaticul loc. Şi mai hotărî să

nu vină singur, să-şi găsească un tovarăş de drum.

CAPITOLUL 6

BÂTRÎNA VIOARA A BUNICULUI

Veni toamna, se porniră ploile, oraşul – ea un enorm plămîn, ca o fiinţă vie – respira umezeala rece prin acoperişuri şi ziduri, zilele scurte îl ţineau pe doctorul Avram în spital ca pe un meoanism, ca pe o esenţială şi necesară piesă într-un angrenaj complicat. Serile erau lungi şi întunecoase, în mansarda doctorului muşcatele, încă înflorite miroseau a crud, a clorofilă, pietrele sclipeau nemişcate şi pro-vocator (dar cu o înţeleaptă răbdare), pe un mic re- şou fierbea aproape în permanenţă cafea şi picupul rostogolea crîmpeie din paşnice simfonii. Sub tavanul din lemn aluneca fumul ţigărilor iar dedesubt, în ,,hangarul" său rece, dormea Horch-ul. O pisică cu bot alintat (adusă de la spital) torcea fericită cînd doctorul îi „acorda" atenţia sa. Ca un vînt pornit pe neaşteptate, uşor, abia simţit dar insistent, în glodurile de zi ale doctorului Avram – şi uneori în visele sale de noapte – revenea o arătare, o prezenţă, o amintire de fapt: femeia pe*care a iubit-o atunci cînd, la vîrsta cînd iubirea nu e numai pătimaşe, copleşitoare, dar şi ghimpe – ghimpe ce se înfige, se fixează iar carnea sufletului îl acoperă, îl ascunde şi-l păstrează pentru întreaga viaţă. Revenea astfel Nepoata alături de el, era acolo în mansarda scv/jdă, în lumina potolită a toamnei, în frunza verde a

muşcatelor, în provocatorul lor iz de cruditate, de prospeţime, de viaţa. Şi Avram Zarie înţelese că e o provocare, oă e o confruntare, un dialog pe care va trebui să-l accepte acum... dacă nu o făcuse la timpul potrivit (potrivit ?).

Tot acum se întâmplară încă două fapte ce aveau

— fiecare în felul şi măsura sa – să contribuie la rezolvarea „problemei” doctorului Avram, să faciliteze şl să grăbească dezlegarea ei.

Işi găsi un tovarăş ds drumeţie, un tovarăş ce avea să-l însoţească în următoarea vară în expediţia de căutare.

Apoi, într-o zi, cînd soarele stătea din nou pe cer în locul obişnuiţilor nori de ploaie (ca o prevestire de bine, ori ca o aducere aminte asupra însoritei veri ce s-a dus), doctorul primi o înştiinţare, un buletin de mesagerie care, pentru început, nu-i spuse prea mult... doar îl îndemnă, îl obligă să scoată Horch-ul, să-i ridice capota pînzată, impermeabilă – era de-a- cum rece, nu se mai circula la ţinută de vară, deca- petat – şi să se repeadă la gară, la Mesagerie. Aici prezentă ceferistului, „magazinerului" avizul; acesta i se adresă cu inevitabilul „dom şef”, îndrumîndu-l printre zecile de lăzi-lădiţe-colete şi balotifri pînă găsiră lada eu pricina ; pentru că era o ladă, o ladă de mărime potrivită însă, surprinzător, o ladă de zestre.. Un complicat amestec de motive florale şi geometrice, strălucitor vopsite odată dar acum şterse, decolorate, lemnul uscat ca iasca şi uşor fărîmi- ţat, mîncat pe la colţuri. însăşi prezenţa ei acolo

— ca obiect şi artistic şi anacronic, romantic şi

poate nefolositor acum, incitant şi, precis, cu istorie proprie – printre zecile de colete „normale[1]”, obişnuite, cu aspect şi formă „contemporană”, prin toate acestea ea făcea, dădea o impresie deosebită, de particular, de neverosimil, de şoc chiar. Legată taine cu nişte sfori (pe care iar nu le puteai accepta şi înţelege... parcă încorsetau trupul unei femei frumoase) şi pur- tînd eticheta respectivă ce o destina tocmai acestui loc, acestui oraş, lui Avram Zarie doctorul.

— Asta-i, dom şef (mai zise o dată ceferistul, ce-l mirosise pe doctorul Avram a fi „cineva”), sînteţi disigur cu maşina ?

— Da, cu maşina.

— Păi, v-o ducem imediat la maşină... Ioane !

„Ioane” apăru de undeva, inhăţă un „CFR-standard-mono-osie-trafic-car” (aşa i s-ar putea spune, bunăoară, căruciorului, gîndi doctorul !) şi lada, ciudată, frumoasa, vechea, necunoscuta şi misteriosa ladă viră colţul peronului îndreptîndu-se spre întrunirea cu o altă civilizaţie? Horch-ul. Lemnul îşi aservi fierul, doctorul „pasă” atenţia aşteptată pentru „Ioane” şi şeful său, apoi enigmatica ladă de zestre – cu adevărat ca o neaşteptată zestre venită – porni să străbată oraşul, spre locuinţa doctorului; minunîndu-se ea de oraş, minunîndu-se doctorul Avram de ea.

Nu era prea mare, nu era prea grea şi Avram Zarie o putu duce singur sus şi o aşeză în mijlocul „cabinetului” său. Deveni atent, circumspect. îşi analiză impresiile, senzaţiile, curiozitatea, nedumerirea. încearcă legături, asociaţii. îşi făcu o cafea, se invîrti cu ţigara aprinsă în jurul ei, apoi se opri între clorofila muşcatelor sale primă vara tice, se ames- tecă cu prospeţimea şi izul lor crud

şi se bucură privind, de acolo, sipetul ciudat şi frumos din faţa ochilor săi.

— De oriunde ai veni (eticheta nu-i spunea nimic, nu-i spunea ceva cunoscut).şi orice ai conţine, eşti binevenită !

După ce-i vorbi astfel lăzii (în care putea vedea acum pe îndelete frumoasa trudă a cine ştie căror mîini de meşter ce, desigur, demult – tot ca o zestre, ca un dar – se topiseră, se dăruiseră pămîn- tului) aduse un bisturiu uzat şi o eliberă din sclavia sforilor netrebnice. Şi lada stătea acum cu adevărat ca o mireasă în feciorelnica ei nuditate, în emoţionanta ei aşteptare a clipei cînd braţele bărbatului o vor cuprinde. Avram Zarie murmură :

— E un semn, o prevestire, e un răspuns la gîndurile şi visele mele din ultimul timp, poate.

Şi apoi doctorul o deschise. Şi deasupra era scrisoarea aceea tremurat şi stîngaci scrisă :

.....Aistea, fătu meu, or rămas de la bunu-to, fie iertat... Or stat pă podu şălaşului nost. Că nu le-o cerut şi n-or trăbuit la nimenea. Da amu, iacă io-s bălrînă, az mine o să mă duc şi io... şi m-am tăt gîn- dit că n-oi muri împăcată dacă nu ţi le-oi trimete. îs ceva hăineturi d-a lui, dă cînd o fost ficior tînâr. Şi higheghea, scripea... o ştiut cinta mîndru la ea în tî- nâreaţa lui. Să ştii că o vreme la noi o stat el atunci. Ş: s-o însurat şi apoi o mers cătană şi n-o mai apucat, bieţii dă el, să le ducă d-acolo... Apoi o fost răzbelu şi cîte altele şi el s-o prăpădit în străină- tăţuri, pă frontu tălian şi... bună-tă n-o mai avut pace şi vreme, o n-o mai ştiut dă iele. Şi apoi răzbelu

cestălalt în care lu ai rămas fără tată şi după care

s-o prăpădit şi măta, ce-o fost fata lu bunu-to. Aşe că ţi le-am trimăs ţi e, să ai şi tu ceva dila bunu-to. Lada o făcut-o el, cu mina lui, o fost om ce s-o priceput la tăte... aşe or fost lăzile dă zestre cînd am fost noi tînări. Io mi-s, o am fost (că ia-i moartă amu) cu bună-ta, nevasta lui, soră. Da n-am fost surori bune, numa dă tată, şi să ştii că şi mie m-o fost drag bunu-to, da el o ales-o pă ia. Poate d-aceie am şi ţinut cu drag lucrurile aiestea, da amu... să fii sănătos (am auzit că îi fi doctor, dreptu-i ?) şi să te gîn- deşti şi tu oleacă la el... Silvia".

(Aceasta era scrisoarea acelei Silvia... Silvia... dar fără liniuţe de despărţire şi virgule, şi alte..., doctorul le pusese cu ochii, citind).

Lada stătea deschisă, capacul ei măiestrit ornat, uşor curbat, deschis ca o piatră de mormînt – într-o zadarnică aşteptare a învierii – şi înăuntru, între pereţii din seîndură lăcutiă în culoarea cireşelor de Mai, la vedere, minecile şi piepţii unui surtuc din postav verde închis, cu nasturi de os ; foi prea uscate, mari cît două palme de om alăturate, de tutun se amestecau acolo, ele au apărat de molii şi putreziciune (la dracu insecticidele (!), îşi zise doctorul...) de-a lungul atîtor amar de ani, conţinutul. E un sicriu totuşi – gîndi Avram Zarie – e un sicriu pe care eu l-am deschis acum, e singura înviere pentru ei toţi, e o adevărată şi unică înviere dar eu nu sînt Dumnezeu ci doar un om, sînt sîngele şi inima lor ce, iată, bate mai departe ; dacă ei, atunci, au trăit şi au murit cu credinţa într-o înviere – cîndva – promisă, iată ea a venit şi eu am fost arhanghelul ei 1 Dar nu un răzbunător sau un

indiferent arhanghel – cu rol de aprod ci un simplu om care ii va pomeni

şi-i va cinsti pe* cei morii din neamul său... citise ' scrisoarea Silvici aşezat la masa de scris, la biroul său, chibzui o clipă apoi scoase o sticlă de coniac şi puse „de două degete” intr-un pahar. I-ar fi plăcut (dacă printr-o minune (!) s-ar fi putut aceasta) să-l cunoască, să stea de vorbă şi să închine acest .pahar cu bunicul său Lazăr; îl închină în memoria lui şi bău. Nu era numai emoţia celui ce descoperă, ce despachetează, a unui pasionat al obiectelor vechi şi mărturisitoare, era emoţia celui ce pătrunde, a aceluia ce simte – şi trăieşte astfel – ce simte că a reuşit să pătrundă într-o lume ce-i aparţine de drept dar în fapt îi imposibil s-;o mai regăsească, s-o ajungă din urmă... poate doar cu o maşină a timpului, printr-o călătorie în timp. Dar, într-un anumit fel şi într-o anumită măsură ştia, şi simţea, că reuşise s-o facă. Ridică apoi surtucul verde din patul său de linişte, de somn şi bine mirositoare putere a „păpu- şelor’’ de tutun şi descoperi vioara : era aşezată peste cele cîteva cămăşi aspre din pînză groasă de în, parcă uşor cenuşii de-acum şi cu nasturi mici, ciudat de mici, din porţelan alb sau albastru. Vioara strălucea ca lemnul cutiilor de mirodenii (peste cămăşile acelea curate). O ţine Lazăr la piept, se odihneşte la pieptul său – şopti doctorul – apoi îi văzu toate corzile plesnite şi încurcate în ff-uri, şi fundul din paltin, desprins. De uscăciune, aprecie doctorul, de uscăciune ! în podul încins de soare al acelui sălaş – o adevărată etuvă, vara – nici nu e de mirare, de uscăcine i-au plesnint corzile şi s-a . desfăcut... Arcuş nu are, cum de

nu are (?) – atît mai apucă să monologheze Avram Zarie, pentru că, apucînd vioara, ridieînd-o din aşternutul ei, fundul desprins cu totul şi rămas peste cămăşile bunicului său Lazăr ii răsuci violent atenţia şi înţelegerea, spre cu totul altceva : erau nişte desene, nişte schiţe ,,mîzgălite” pe faţa interioară a fundului viorii (rămasă acolo, în ladă încă, peste cămăşi) în care intuiţia şi poate – încă mai mult ■— obişnuinţa, priceperea doctorului văzu clar, imediat (şi descifră) harta unor coclauri muntoase şi, în desenul celălalt un plan general şi detalii de galerii ale unei mine. înţelese, brusc că aici, acum, se află în faţa secretului minerului Lazăr Moţu, că bunicul său cu adevărat a ieşit, a înviat din mormîntul deschis de el, că luptătorul căzut pe frontul din Lisonia, iată, a învins totuşi ! Avram Zarie luă seîndura aceea de paltin cu mîini tremurînde, şi o puse pe biroul său ; apoi îşi turnă coniac în pahar. Paltinul galben oglindea reflexele lichidului cărămiziu, ţigara doctorului ardea alb şi încet, un ceasornic de buzunar „Roskopf Patent”, butucănos şi patinat, ţăcănea discret pe birou – doctorul îl găsise în buzunarul surtucului, îl armase neîncrezător şi, spre surpriza sa, ceasul ticăia limpede – „inima” lui Lazăr Moţu, gîndi Avram Zarie (!); era cu adevărat o călătorie în timp, acesta alunecase înapoi.

Cel ce urma să-l însoţească în vara următoare – şi cu care convenise imediat după

întoarcerea din munţi (călătoria acestui an) – era un tînăr cu înfăţişare plăcută, un „tip” sportiv, un blond cu ochi insistent albaştri, şi el un amator de drumeţii (aşa se recomandase) pe care Avram Zarie îl cunoscuse într-o împrejurare mai... mai deosebită, legată de spilnl. de morga spitalului mai bine zis : un ,,liber profesionist” ce făcea comisioane profitînd de panica şi durerea rudelor celor ajunşi în „sala de marmoră”; Avram Zarie neavînd însă nici un fel de prejudecăţi, nu căută să afle prea multe despre el. Dimpotrivă, tînărul, blondul insistent albastru (de la ochi la pantalonul „Tex”) fusese acela care se interesase şi aflase astfel despre ..căutările" doctorului Avram şi se oferi să-l însoţească.

Doctorul nu avea cum, nu putea şti în ce măsură totul era sau nu era şi poate nu era !) o întîmplare plare, o întîmp'.ătoare cunoaştere şi apropiere; cert e că de un timp băiatul acesta îi făcuse multe servicii. Işi găsise într-o zi, Ia plecarea din spital, Horch-ul spălat şi lustruit impecabil. Tînărul i-l spălase, apoi acest fapt deveni un obicei, doctorul se revanşa băneşte, aceasta îl scutea de drumurile şi aşteptarea la „service”. Apoi tînărul avansă, schimba acum uleiul, făcea penele de cauciuc," într-un cuvînt asigura întieţinerea automobilului şi îi făcea doctorului încă alte comisioane. De cînd aflase de preocupările iui „dom* doc’” (aşa-i spunea) îi adusese şi cîteva frumoase roci, spre îneîntarea acestuia. 1 spusese doctorului, în cîteva ocazii, ce mult îl invidiază pentru

drumeţiile sale prin munţi : el nu reuşise de multă

- * ■■ _ vreme să mai urce, deşi o făcuse înainte. Ş –, mai mult decît atît, naiba ştie de unde acum aflat (de cînd rămas ?), într-o bună zi îl duse pe doctor la un fost proprietar de garaj, bătrîn şi scăpătat băutor, care îi oferi la un preţ derizoriu un motor intact şi nerodat încă, Horch, exact tipul ce echipa impresionabilul său decapotabil, maşina s<«. „Domnule doctor, m-am interesat mereu, ştiu că vă place mult maşina ce-o

aveţi, acum puteţi fi liniştit cel puţin încă zece ani în privinţa ei”... aşa îi spusese blondul şi Avram Zaj ie îi rămase enorm de îndatorat; încă de atunci regretă că tînărul nu e interesat să-şi aibă un rost mai temeinic în viaţă, hotărî să-i vorbească despre n- ceasta şi să-l ajute. La urma urmei se dovedise un băiat liniştit, săritor, priceput la multe şi era absurd să nu-şi găsească un loc stabil între oameni : Ilotă- rîse să-i ia ca însoţitor în uimătoarea drumeţie (căutare) iar la înapoiere, deci după ce se va apropia sufleteşte de el, îl va cunoaşte mai bine, să-i vorbească în acest sens şi să-l ajute ; era doar încă la anii cînd putea să mai înveţe, să urmeze o facultate chiar... Da, e bine, îl va lua cu el, şi-l va apropia încă şi îl va sfătui şi ajuta să-şi facă un. rost în viaţă, o orientare serioasă, folositoare atît lui cit şi celor din jur, societăţii.

CAPITOLUL 7

GALERA „EMERIC” ŞI CEA DE ALÂTURI

Ningea, munţii erau învăluiţi şi superbi, aparent totul – viaţa – se potolise, sălbăticiunile visau abundenţa hranei de vară iar ursoaicele bătrine îşi năşteau puii în somnolenţa dăruită neamului lor, refugiate în grotele numai de ele cunoscute. Oamenii însă nu se „potoleau”, drujbele tăietorilor do păduri

sfişiau (cu ţipjlu! lor) aerul îngheţat. lainicii arbori veneau năprasnic să-şi sărute pămîntul pietros al rădăcinilor, puşcăturiie spulberau pudra zăpezii şi în adine, în adîncul misterios al muntelui, sub versan- ţii paşnici – ce nu trădau ochilor durerea interioară – oamenii scormoneau cu pickamerele ce scuipau rocă şi aerul comprimat, sec, scăpînd prin supape spre destindere.

Doctorul se plimba prin lunga sa mansardă, ninsoarea era calmă dar insistentă peste oraş, recitea (pentru a cita oară?) scrisoarea de răspuns primită de la Emilian :

„Domnule doctor Avram,

... Vina-i a dumitale că nu mi-ai spus niciodată ce năcaz te poartă prin munţi. Povestea lu Lazăr Mo- ţu îi frumoasă, dintre acelea ce-ţi lasă inima grea cînd o afli. Dumneata Avrame, aşa m-ai rugat sâ-ţi spun, pă nume, ai găsit ce căutai. Mai dă mult. Dar n-ai ştiut câ ai găsit,asta-i. De ce nu te încrezţ doctore în oameni, de ce nu m-ai spus mie ce cauţi, încă atunci cînd ne-am cunoscut d-îutîi? Mina aceea îi acolo, la Emeric, la galeria noastră Emeric. De-aia îi şi spunem, i-am spus adicălea, aşa, că aşa s-a numit pă vremuri. Mina veche s-o numit aşa. Fără numa că acolo aur, sau altceva bun, nu se mai află dă mult. O fi fest un filon mic, un zăcămînt sărac pă care, la vremea lor, proprietarii l-or scos pînă la capăt. Dă aceea am şi căutat noi acolo, dar degeaba... o fi el undeva aurul, în perimetru acela, iată că sîn- tem acum pă altă vale căutînd. Şi dacă chiar n-am dat dă aur încă,, am găsit altele, tăt bune şi dă trebuinţă. Dar

poate fi şi aur aici, că unde a fost, trebuie să mai fie! În piatră, în subteran cîrmeşte el aşa după cum Işl ştie el legea lui. Da tul după legi îl căutăm şi noi.

Să-ţi spun acum dă Emeric. N-ai cum să ştii, dar cînd ai intrat în galeria Emerie, dacă ai fi ştiut, imediat pă mina dreaptă e fosta intrare în mina veche. Fără numa că noi am astupat-o după ce inginerii au stabilit că nu să mai găseşte nimica acolo, am astupat-o şi am forat înainte în munte, pă altă direcţie. Piatra ai văzut-o, că acolo te-am găsit spăr- gînd ultima dată, piatra promitea. Da degeaba. Am zidit vechiul Emeric pîntru infiltraţii şi pîntru pericolul dă surpare. După mine, aşa ar trebui să se facă cu toate galeriile ce le lăsăm noi în urmă, unde n-am găsit. Ca să nu intre'JO ţ§ouno ţţ^unţ aţa UŢ oameni ca dumneata doctore că, doamne fereşte, s-ar putea să nu mai iasă, niciodată dă acolo... Făcea şi un curent vechea galerie de îţi scotea tăţi dinţii dîn gură. Şi slăbea intrarea la noua galerie, a noastră. Aşa că, ai găsit ce ai căutat dar n-ai ştiut. Dacă spargi acolo, pătrunz în vechea mină. O să găseşti acolo tât felu dâ maşinării ruginite, rămasă dă zeci dă ani. Da, multe prăbuşiri, infiltraţie multă şl pericol marc. Cit dăspre aurul ce-l cauţi, dacă el ar fi dă adevărat acolo, nu ştiu dacă mai poate fi găsit... inina doară nu-i o ladă pă care s-o răstomi şi să pice afară tăt ce-i în ea, cît dă mic lucru o fi acela. (N.A. : doctorul Avram Zarie nu-i scrisese lui Emi- lian că de fapt avea acum şi planul ascunzătorii...) Dar dacă vrei să vii şi la anu iar, să cauţi, dă-mi dă veste şi oi face cumva să fiu acolo, să te ajut. Nicicum să nu intri dă unu singur acolo. Fără să ştie cineva, fără să

fie careva afară. Să-mi dai dă ştire la timpul potrivit. Adresa o scriu la urmă.

Doctore Avram, dacă prin minune ii găsi aurul, aşa trăbuie procedat cu el, aşa trebuie înştiinţat despre asta, şi predat, cum ai spus. Fără numa dacă îl vei găsi. Să mă ierţi că am scris aşa mult, nu-i avea timp dă citit. Şi dă ştire cînd o fi vremea. Multă sănătate şi noroc! Ne-om vedea la anu, dac-om trăi şi- om fi sănătoşi. Emílián".

Recitea pentru a treia oară epistola primită abia cu o oră înainte, i-o adusese un poştaş nins pe haine şi caschetă... „domnu doctor, aveţi o recomandată" – îi spusese, şi Avram Zarie îl poftise sus să ia un păhărel, „să te încălzeşti pentru o clipă, omule, e o scrisoare pe care o aştept de mult".

— Dacă ziceţi dumneavoastră... mă bucur că a venit.

Aşteptase răspunsul, ştia şi că va ajunge greu scrisoarea sa la Emílián şi că acesta greu îşi va găsi timp să-i răspundă; numai de scris scrisori nu avea desigur Emílián timp... şi munca şi locul acela unde se afla, prins în viforniţele iernii, numai a condiţii de rezolvat corespondenţe nu se potrivea a fi! Reciti deci scrisoarea, apoi căută în „arhiva" problemei „Lazăr Moţu" fotografiile făcute în ultimii ani. Văgăuna însorită din valea Păianjenului îşi etala îmbietoarele culori de toamnă – în care ochiul fotografic o surprinse –, Emeric îl privea întrebător poate, amenințător poate (provocator însă!) cu ruina şi sălbăticia sa dezolantă –, şi doctorul consemnă irezistibila

dorinţă de-a lăsa totul, imediat, şi de-a pleca acolo. Era însă acum un îndemn pornit, provocat nu de aurul lui Lazăr Moţu, era chemarea fatidică a unor coclacuri îndrăgite, a unei momeli din care muşcase zdravăn ani la rînd, hrana fără de care nu mai putea trăi. Se întrebă dacă, după ce eventual va găsi comoara lui Lazăr va mai hoinări, motivul (avut pînă acum) ar fi astfel stins... Pe dracu, cit mă vor ţine picioarele încă – singur îşi răspunse – prin munţi le voi pune să umble! Privea risipita, desfigurata intrare a galeriei „Emeric” şi zîmbea; da, trecuse de cîteva ori pe acolo, aşa îi fusese drumul. Şi chiar umblase cîtva în ea, pînă la un anumit loc în adîncul ei. Şi uite, tocmai acolo era vechea mină, tocmai acolo! Obstacolarea „artificială” a vechii intrări? Un tirnâcop, asta e, un tîrnăcop şi totul se va rezolva... (Fir-ar să fie, trebuie dus şi acela în spinare, pînă acolo! încă cîteva bune kilograme...) Şi apoi îl cuprinse bucuria, o reală, o sinceră şi caldă bucurie, cca a izbînzii, of a apropiatei izbînzi.

Deşi, deşi mai era atît de mult timp (!) pînă cînd avea să pornească într-acolo – în vară abia –, în următoarele seri elaboră amănunţit planul expediţiei : ce trebuie, ce nu trebuie, cum îl va anunţa pe Emilian, totul. Cu priceperea şi meticulozitatea ce-i erau caracteristice. Şi cînd totul fu gîndit bine, după ce îşi schimbă şi hotărîrea iniţială (în care optase pentru vară, pentru timpul şi uscăciunea prielnică a verii, în drumeţie), stabilindu-se pentru varianta pe care o codifică (amuzîndu-se singur) „Ghio-

celul”... aceea de a porni odată cu primăvara, îl „convocă” pe entuziastul tînăr cu ochi albaştri şi pantalon „Tex”, să stea de vorbă asupra expediţiei ce avea s-o facă, s-o pornească odată cu topirea zăpezii, împreună. Vorbiră îndelung, Avram Zarie îi povesti acestuia istoria lui Lazăr Moţu, reconstitui din drumeţiile sale, informă despre finalizarea ce, iată, se apropia – ştiind de-acum unde e vechea mină părăsita – îi ar?.tă chiar fotografiile făcute la ,,E- meric"; nu-i spuse însă şi unde se află acest „Eme- ric”; de asemenea, nu-i arătă şi nu-i vorbi despre planul ascunzătorii aurului şi nu-i vorbi nici despre Emilian. Discuţia se termină tîrziu, adine în noapte, iar după ce musafirul plecă, doctorul privi încă multă vreme hruba neagră a galeriei Emeric (în fotografie), o privi aşa cum era, vie şi rece (şi în amintirea ochilor săi), apoi, înainte de a se culca, porni picupul. Ascultă „Pastorala” (Beethoven) şi se gîndi îndelungat, în acest timp, la omul care fusese odată bunicul său (sau i-ar fi putut fi cu adevărat), la tatăl mamei sale, Lazăr Moţu.

CAPITOLUL 8

PUTERNICUL DUH AL ASTRAL1TEI

— Şi aceasta, ce e?
— Macrasită auriferă.

— Deci aur?

— Nu chiar. Te interesează aurul?

— Domnu doctor, pe cine nu interesează aurul, să fim sinceri?! Nu vă plac podoabele de aur?

— îmi plac. Dar nu simt, nu posed – cum spui dumneata, omniprezenta, cunoscuta – foame de-a le avea, de-a stăpîni aurul.

— Totuşi...

— Totuşi, aurul, este, pe zi ce trece, mai important şi necesar industriei decil băncilor Fii sigur, acest proces de schimbare va continua, în acest sens. Deocamdată însă...

— Şi acesta?

— Silvanit. Nu e grozav de arătos, cel puţin mostra pe care o posed eu. De obicei, împreună cu kreneritul şi nagiaghitul, reprezintă grupa telururi- lor de argint.

— Şi unde...

— Săcărîmb. Şi în alte părţi, dar aceasta e o mostră de Săcărîmb. Ştii de la şcoală doar despre Săcărîmb, se învaţă.

— Aveţi pietre frumoase. Aceasta ce mai e?

— Gosalit. Şi tot de acolo, uite, aici, bismutină, molibdenit şi malachit.

— Cel verde?

— Da, cel verde.

— Tepii aceştia? Formidabil, domnu doctor, ce sînt?

— Stibină. Stibină de la Baia Sprie.

— Domnu doctor (tînărul blond îl privi pe Avram Zarie, zîmbind candid), să ştiţi că nici pe mine nu mă interesează în mod deosebit aurul. Vă însoţesc pentru plăcerea de-a hoinări prin munţi. Am făcut multă drumeţie de acest fel, înainte...

— înainte de ce?

— înainte.

Doctorul nu insistă. Fumară un tîmp în tăcere şî fumul ţigărilor, albastru cenuşiu, respins de lemnul tavanului, plonja spre peretele larg amestecîn- du-se, topindu-se, dizolvîndu-se în albastrul hărţilor maritime.

— De ce le mai păstraţi, de vreme ce. . vă ocupă întreg peretele.

— Aa, hărţile!

Doctorul privi, şi el, spre nemărginirea albastră a mărilor australe, ochii i se îngustară iar răspunsul ce-l dete părea a nu fi destinat tînărului; şi dacă da, şi acestuia, cu atît mai mult el, Avram Zarie era destinatarul, lui îşi răspundea. Ca de atîtea ori pină acum, dealtfel :

— Cind eram copil am citit o carte, colaboralo- rule! O să-ţi spun astfel, nu te supăra... pentru că, iată, chiar mîine plecăm spre munţi. O carie deci. Avea un titlu interesant, extrem de incitant, pentru virsta de copil ce-o aveam atunci. îi spunea „La sud de lacul Nairobi". Dacă m-ai întreba însă, sau ar trebui, dacă aş vrea să-mi amintesc despre ce se po- vestea acolo, în acea carte, crede-mă, nu-mi pot aminti bine. Probabil n-a fost o acţiune, un „story" atît de deosebit, de tulburător îneît să-l reţin suficient. Vag, foarte vag... parcă era vorba de nişte copii, nişte fraţi (orfani ?), despre o îmbarcare clandestină, a lor sau a unuia dintre ei, pe un cargou ce staţiona la dană în portul Constanţa, apoi Africa, o aventură în căutarea tatălui lor (explorator dispărut ?) undeva la sud de lacul Nairobi... aşa ceva, dar nu-mi pot

aminti. Ceea ce însă m-a frapat a fost necunoscutul, marele continent, marea Africă încă (atunci) învăluită în mister, oceanele ce îi scaldă ţărmurile... Şi drumurile, drumurile de apă, spre Madagascar sau aiurea ! Constelaţiile australe, vraja călătoriilor, solitarele nave ce-şi forţau maşinile spre continentul Afr cii. La'cul acela cu un nume atît de tentant, nemaiauzit (pînă atunci), straniu, cu rezonanţe ce-ţi încrînceau fiinţa şi-ţi aţîţau ancestrala dorinţă dc-a porni, dc-a călători, ancestrala dorinţă de aventură : Nairobi ! îţi poţi da seama, eram copil doar... Ei bine, şi azi mă înfioară amintirea acelei emoţii; e deci o emoţie încă, un fel de emoţie. Am vrut, la anii adolescenţei, la anii claselor de liceu, să devin ofiţer în marina comercială.

— Şi aţi ajuns medic.

— Exact.

— Şi faceţi pe geologul.

— Da, fac. Şi pe geologul. Noroc, să avem timp bun în munţi 1

— Noroc, dom' doctor ! Timpul, ce să spun, e puţin cam devreme. Aici e primăvară, acolo însă...

— E şi acolo ! E deja şi acolo primăvară.

— Să sperăm.

Trenul opri în halta Borz. Urcase din greu şi acum minutul de staţionare şi-l consuma frînat în pantă, blocînd cu trupul său lung, articulat, o „barieră", un pasaj de trecere străjuit de avertizoarele cruci ale sfîntului Andrei; o căruţă aştepta răbdătoare spre a trece. Alături, Crişul Negru avea încă apele umflate din topirea

zăpezilor aflate sus, pe crestele munţilor.

Nu prea erau călători, vagonul era de fapt o cutie scurtă, săltăreaţă, rucsacurile grele putuseră fi aşezate nu în plasele înguste de deasupra ci alături, pe băncile libere. Fumau şi priveau prin sticla nu impresionant de curată, a geamului, căruţa aceea cu cai mici, omul ce aştepta răbdător în coşul căruţei, şi înălţimile ce se lipeau de casele satului.

— Borz, am ajuns la Borz, zise doctorul.

— Deci, vom coborî !a Petru Groza şi vom lua autobuzul?

— Nu, colaboratorul©, nu. între Beiuş şi Petru Groza, la Sudrigiu, vom cobori. De-acolo porneşte drumul spre Pietroasa (un fel de poartă spre munţi, spre „Bihor”) dar pe noi ne interesează altceva, vom urma acest drum pînă intr-un anumit punct iar de acolo ne vom înfunda tn nişte văi neumblate.

— Acolo e ?

— Nu, nu e acolo. „Emeric”, la el te referi ?

— Da.

— Nu. Undeva într-o vale – una dintre zecile, ori chiar sutele de văi din zona aceasta – se află o „gospodărie” de prospectare. Au forat obişnuitele galerii, caută. Iar noi vom căuta pe cineva acolo, un om. Vreau să-l văd, sâ-l întîlnesc. Nu ne-am văzut de-un an.

— Geolog ?

— Nu. Simplu miner, acum, pare-se, lucrează aici ca artificier.

— Aşa deci.

— Va fi o mică întrerupere, întîrziere. De

fapt, de ce întîrziere (?), trecem să-l vedem doar. E adevărat, va fi ceva mai greu – îndeosebi în acest sezon timpuriu –, dar ştiu un drum care ne va scoate, de-acolo, la „Groapă”; exact pe seară vom fi acolo. Vom aşeza tabăra iar a doua zi coborîm spre Emeric.

— Dacă doriţi astfel...

— Da, ţin neapărat să-l revăd pe Emilian.

— E artificierul?

— El.

încet, potcoava munţilor se închidea după ce lăsară în urmă Beîuşul. în dreapta străluceau în sna- re înlănţuirile Codru-Moma, în stingă vineţii şi inal- ţii „Bihorul”, depresiunea Beiuşului se îngusta tot mai mult odată cu alunecarea trenului spre punctul terminus (Vaşcău), apoi doctorul anunţă :

— Urmează Sudrigiul, pe stînga. Să ne pregătim catrafusele, „expresul” acesta st i o clipă doar în hălţile mici. La Sudrigiu, coborîm.

— Doctore ! Doctore Avram ! Pă toţi dracii, uite cine-a venit la noi, măi ortacilor... „domnu inginer” spărgător de pietre, doctorul !

— Să trăieşti, Emilian, şi bine v-am găsit pe toţi !

— Să trâiţi şi dumneavoastră ! Aşa devreme în munte ? N-aţi avut doară răbdare s-aşteptaţi vara ?

— Aşa mi-a fost planificarea de concediu...

se ' justifică Avram Zarie. Caldă baracă aveţi !

— Apăi, godina-i bună. Şi lemne... doară pădu- re-i cît vezi cu ochii. Şedeţi, şedeţi, îţ fi venit greu.

— Greu, ne-greu, am ajuns. Mai departe...

— Mergeţi mai departe ? încotro

— Noi am gînd t că îţ fi auzît dă peştera noastră şi de aceea aţ venit. Tăţ au venit s-o vadă, pînă toamna tîrziu. Mai ales din Oradea. Turişti. De la Cluj şi de la Bucureşti or venit şi specialişti, no doară... că ştiu cum le spune, da nu-mi vine amu...

— Speologi.

— Aşa.

Era cald în cabană, oamenii – aflaţi în repausul duminicii – îi priveau cu interes şi prietenie, rucsacurile burdusite stăteau lepădate lîngă uşă, prostite de căldură.

— Vo fi foame...

— Cam aşa, ca celor ce umblă. Dezlegăm noi sacul, imediat.

— Nu ! Apăi ce gazde om fi noi atunci ? Şi aşa-l aproape gata mîncarea, că-i vremea d-amiaz. Dinspre Pietroasa aţ apucat ?

— Da, am coborît la Sudrigiu.

— Dară aţ călătorit toată noaptea. Şi de-acolo pă jos ?

— Pe jos, venim de cinci ore.

— îţ fi obosiţi atunci.

— Aşa-i în prima zi.

— Apăi, după ce-om mînca, vă arătăm peştera şi dacă îţ vrea, să întraţi şi în galerie. Şi apoi vă hodiniţi bine, pînă dimineaţa. Loc avem destul aici, dă cald îi cald, ne mai povestiţi...

— Vă mulţumim foarte mult pentru toate,

vrem să vedem şi peştera şi „mina” dacă se poate, dar de stat... vrem încă în seara aceasta să punem cortul sus, la Groapă. Ziua-i mică, dar dacă ne grăbim...

— Domnu doctor !...

— Şi în cort, îi frig noaptea, amu...

— Cum o fi. Sîntem doi, ţinem foc toată noaptea dacă trebuie, cu schimbul. Şi avem şi o lampă mică de încălzit înăuntru, ceva „special”.

— Prea devreme aţ urcat la munte, orcum, prea devreme 1

— Da ortacul dumitale, domnu doctor, îi cam tăcut. N-o fi obişnuit ?

Blondul zîmbi şi se explică:

— Eu mă aflu între dumneavoastră abia acum, întîia oară...

— Ne bucurăm, ne bucurăm dă musafiri întotdeauna. Fără numa dacă şi dumneavoastră...

— Totul e în ordine, se simte minunat omul aici.

— Fain, atunci.

— No, faceţi loc la masă, că-i gata... aburi de tocană şi zornăit de tinichele veneau dinspre ,,godi-. nă”, vocile se amestecau, era cald, pădurile versan- ţilor loveau în micuţele geamuri cu frunză scurtă şi crudă.„Doctorul (probabil se gîndise încă de acasă, cînd împachetase... pentru că de obicei nu lua alcool, băutură, niciodată) scoase din rucsac o sticlă de „Vyborowa Vodka”, pe care „ortacii” o aplaudară cuviincios dar sincer. Godina duduia satisfăcută, conştientă de puterea sa.

— Aşa, luaţi casca aceasta, cred că vă vine

bine. Şi dumneata doctore Avram, aşa... aceea, lămpile le aprindem înăuntru.

Fuseseră înainte la peşteră, „peştera puşcăturii, cum o numeau ei; pentru că, peştera apăruse brusc cînd într-o galerie ce avea de-acum 310 metri „înaintare* (punct în care, sau – cu ceva – înaintea căruia roca dură dispăruse, lăsînd în loc un surprinzător calcar alb) şi unde, Emilian aranjînd în „front* o nouă puşcătură, după explozie şi limpezirea aerului văzură dincolo de locul exploziei (ce bu- buise în gol !) o enormă peşteră fabulos ornamentată. Fabulos... explozia, ce repercutase în spaţiul acela (pe care nimeni nu-l prevăzuse, nu-l aşteptase), mătură în voia şi puterea sălbăticiei ei o bună parte din coloanele, draperiile, stalagmitele şi stalactitele, concreţiunile şi îngheţatul lapte de piatră, toate îşi amestecară ţipetele şi fărimiţarea în vîrtejul smul- perii, zborului, căderii... Fusese ca şi cînd ai fi tras cu arma de vlnătoare Intr-un zid ce s-a dovedit a fi peretele de mucava al unui decor după care, în spatele căruia stăteau oameni la cină... fără s-o ştii. Abandonară galeria aceea, peste strălucitoarele rupturi de calcar şi aragonit depuse ca un strat al sacrificiului inutil şi frumos se prelinse acidulata, suprasaturata apă a adîncurilor fixînd totul, cimentînd şi acoperind cu o pojghiţă, cu o lucioasă pojghiţă de calcar nou, nou ca o nouă epidermă crescută peste trup ars. Monumentalele coloane de calcit şi aragonit (era un unicat, prin aceasta – prin aragonit – peştera !) străluceau ca mătasa la lumina lămpilor, şi bătute cu muchia palmei scoteau sunet de orgă. Undeva în adîncuri, în etajele inferioare se auzeau ape curgînd iar în pereţii de sus se

ghiceau alte deschideri necercetate încă. Accesibilă era deocamdată doar marea şi primă sală (în care debuşase, prin explozie, galeria) şi pe aceasta o vizitară, după ce se ridicară de la masă; nu le luase mult timp, acum se pregăteau pentru a pătrunde în galeriile în care tocmai – sau încă – se prospecta.

— Dar nu te-am întrebat, Emilian, e permis să vizităm galeriile ?

— E permis, doctore, n-am ajuns încă la măduva pămîntului, la vre-o concentraţie importantă, sînt abia urme şi porţiuni răzleţe. Vedeţi sterilul din vale... doară cu tehnicianul nostim aţ vorbit, iar inginerul şi geologii îs plecaţi la oraş, că-i duminică. Dar chiar dac-ar fi, n-ar fi bai, avem vizitatori uneori. Că unde nu-i de-a intra, nu jntră nimeni dintre cei ce nu au treabă acolo. Da aici nu e vorba pe-aşa. Şi dacă am pleca noi – la un caz că s-ar muta prospectarea, săpăturile – lăsind în urmă-ne galeriile, dumneata de-ai trece pe-aici, tăt ai intra ! Că doar aşa ţi-e felul 1 Amu nu-i pericol, ci abia după ce noi plecăm din aceste locuri, din astfel de locuri, ele se părăginesc, armăturile putrezesc, bolţile se surpă; de-aceea am zis eu că ar trăbui închis totul în urma noastră, mai sínt turişti ce întră şi, doamne fereşte, nu se ştie niciodată...

— Aşa-i Emilian, aşa-i. Intrăm ?

— Intrăm, doctore. Ortace, (se adresă tînărului însoţitor al doctorului) dumneata vii în urmă. Fără numa băgaţi dă samă unde căleaţi, mai e şi apă pă jos. Numai pă traverse cît îţ putea şi pă lîngă pereţi, unde ii mai uscat... veniţi, dară,

după mine.

Pătrunseră în galeria principală şi după primii zeci de metri se opriră şi aprinseră lămpile. Pereţii erau aici uscaţi, cablurile electrice şi conductele dc aer alergau înaintea lor pierzîndu-se în întuneric, şinele decovilului veneau din adine într-o imperceptibilă pantă. Pereţii nu spuneau încă nimic, tavanul se boltea puternic, nearmat. Apoi, pe măsură ce se adînciră, umezeala apăru sus şi jos şi lateral, picioarele întîlniră noroi iar în pereţii reci dîre uşoare, cît o părere, se iţeau contrastînd cu cenuşiul albăstrui al pietrei.

— Minereu 1

Atît spuse Emilian, un singur cuvînt doar, „minereu”, un cuvînt însă care dezvăluia, care justifica, care plătea întreaga lor trudă, întreaga lor muncă, perseverenţă, îndîrjire... MINEREU : peste riscantele explozii şi anevoioasele foraje, peste pocnetul asurzitor şi vibraţia grea a ciocanelor pneumatice (ce a- proape smulg braţele din umeri), peste oboseala trupului şi chinuitoiirea aşteptare din inimă, din gînd, din suflet, peste asprimea şi viscolele iernilor, peste antecedentele zadarnice căutări... acum, aici, acest cuvînt laconic dar plin, sonor, această realitate imediată şi îmbucurătoare, palpabilă şi preţioasă – Minereu ! însuşi cuvîntul sec, scurt, lapidar, aproape solemn, tonul rostirii- sale indicau respectul minerului, conştienţa asupra reuşitei, asupra importanţei muncii sale, asupra responsabilităţii implicate. Cit de bine înţelegea Avram Zarie aceasta, cum îl înţelegea pe Emilian ! La aceasta se gîndea în timp ce păşeau prin galerie. Era tot mai rece, apa umezea porţiuni întregi/cablurile electrice groase şi

tuburile de aer dădeau tot mai mult impresia de a fi singura legătură cu realitatea de afară, cu lumea cunoscută şi sigură, cu viaţa. Apoi, înainte ca galeria – în care se aflau, principală – să se desfacă în altele trei, în peretele ei drept, aflate la o suficientă distanţă (între ele) văzură două mici nişe închise cu uşiţe metalice. Nu întrebase nici unul asupra lor, dintre cei doi vizitatori... Avram Zarie le privise şi presupuse ce se află acolo... era suficient de familiarizat. Le văzuse însă şi blondul şi, el, ca unul ce lucrase alături de artificieri, într-o carieră (le studiase atent munca acolo), îşi zise : „explozibilii într-un loc, – a- morsele în celălalt... corect! Şi d£ reţinutîi întrerupse doctorul gîndurile (înfierbîntate, brusc pornite intr-un galop ascuţit), întrebînd :

— Pe care galerie intrăm acum ?

— Pe cea din dreapta, doctore Avram. E mai scurtă şi acolo, la capăt, avem montat un ZIF cu care scoatem probe, forăm în jos. Apoi vă duc să mai vedeţi încă ceva interesant, bine o fi ?

— Bine, dar să ne grăbim puţin. Nu uita, trebuie să ajungem sus la Groapă, pînă seara. încă pe lumină.

— Doctore... <

— Lasă Emilian, lasă, trebuie să ajungem. Vom vorbi despre aceasta cînd ieşim. Dar... e o apă aici !

— Aveţi grijă, cîţiva paşi numai...

în momentul acela, o plescăitură şi un strigăt, venite din urmă, îi făcură să se întoarcă. Colaboratorul lui Avram Zarie înjura, scoţîndu-şi tocmai picioarele din apa în care alunecase.

— Ce făcurăţi ?

— Fir-ar...

— No. lăsaţi ! Acum tăt nu ajută. Trăbuia să fiţi mai cu grijă. A intrat apă ? -

— Sînt complet ud, pînă la degete. E a naibii de rece 1

— Apăi atunci trăbuie să ne întoarcem, nu puteţi veni mai departe aşa.

Avram Zarie privi spre bocancii inundaţi ai celuilalt, derutat: ar fi dorit să continue vizitarea dar aceasta ar fi durat încă, vre-o jumătate de oră. Nu putea să-l oblige pe celălalt să umble astfel, putea răci omul straşnic şi erau abia la începutul călătoriei doar ! Pare-se însă că blondul său însoţitor înţelese perfect şi dorinţa doctorului de-a insista şi imposibilitatea sa proprie de-a o face, pentru că, rezolvă situaţia :

— Mergeţi singuri. Eu mă întorc şi pînă veţi veni îmi usuc, tocmai bine, ciorapii şi bocancii la godina din cabană; cred că e cel mai bun lucru ce-l putem hotărî.

într-adevăr, era cel mai bun lucru – împăca ambele părţi – şi cei doi îşi continuară drumul iar blondul «c întorsese spre ieşire, după ce ii promisese lui Emilian că va fi atent pe parcursul înapoierii prin galeria principală... De fapt, nu ridica nici o problemă !

Erau acum – locul „accidentului” – la o bună distanţă de intrare, carapacea gigantică a muntelui stătea peste ei, ca nişte minuscule gîngănii ce îşi încrucişează pentru o clipă antenele (într-o codificată înţelegere) stătuseră opriţi, apoi cei doi se adin- ciră încă spre interior; doctorul privind

cu sincerul său interes totul, ascultând cum minerul povestea „istoria" săpării, ascultînd vorba simplă şi potolită a acestuia, urmărind toate detaliile din jur, pipăind roca schimbătoare a pereţilor...

— Şi zici, doctore, că mîine îi fi la Emeric...

— Pe la prinz.

— Cam devreme ai venit. Nu ţi-ai putut lua mai tîrziu concediul ? Parcă aşa spuneai, că de-aceea.

— Nu, nu de-aceea. Am spus doar aşa, erau toţi de faţă. Adevărul – şi n-am de ce să ţi-l ascund ţie – adevărul e că n-am avut răbdare. N-am mai avut răbdare, Emilian. E timpul, prietene, e timpul după atîţia ani, după atîta aşteptare : Lazăr Moţu aşteaptă să-l eliberăm de taina sa.

— Să-l slobozim dară, doctore Avram ! Uite, galeria aceasta ne duce către ZIF. Cunoşti „ZIF”-ul, doctore ?

— Cunosc, dar nu l-am văzut încă instalat în subteran, ci numai afară.

— Nu-i uşor dă adus pă atîta amar dă galerie ! Şi instalat, adus şi instalat. Da-i bun lucru, bună maşinărie, ajungi în nima muntelui şi încă, iacă, mai poţi fora eu el sute de metri mai jos, să scoatem probe.

— Aveţi şi GP-uri aici ?

— Cu acelea forăm lateral, în pereţi. Avem... Doctore Avram, dacă în seara aceasta puneţi cortul sus, la Groapă, mîine dimineaţă îţ porni spre Emeric şi către am iaz îţ fi acolo.

— Aşa-i.

— Faceţi tabăra şi pînă seara iţ mai căuta

prin vale, ori îţ merge în sus către săritori...

— Se poate şi aşa. O să vedem ce facem, după ce ne-om vedea ajunşi acolo.

— Nu doctore, să nu faci altceva, să fim înţeleşi, d-amu. Mîine sînt şefii noştri aici (vin în seara aceasta) şi oi vorbi cu ei pentru zîua dă marţi; cît dă dimineaţă voi fi şi eu acolo, o iau direct peste munte şi ies la Emeric. Şi om vedea ce-om face, cum om căuta. Dar dumneata îmi promiţi amu, aci, că mâ aştepţi şi nu intri în mina veche fără dă mine. Sub nici un motiv, înţelesu-m-ai ? Că altfel stricăm prietenia.

— Şi dacă nu vei putea veni ? Dacă te reţin treburile aici ?

— Da ce crezi, numa eu îs aici ? Oi explica cui trăbuie, şi m-o lăsa. O zi nu-i dăcît o zi, ieste ?

— Bine, Emilian. Te vom aştepta poimîine dimineaţă la Emeric. îi vedea focul şi ceaiul va fi fierbinte cînd vei ajunge.

— Aşa da. Da, ia spune-mi, cine-i băiatul pă care l-ai adus ? Şi cum dă te-ai însoţit, că pînă amu...

— Un tînăr care spune că-i place muntele, îi place să umble prin munte.

— Mai fost-a ?

— Aşa spune.

— Da dumneata ştii ? Cum umblă, cum calcă, cum să uită ?... Că după ede~te~ ii probez' ce pcxie, la adică...

— Aşa şi aşa. Nu pare străin, dar nici prea în formă. Poate n-a mai fost la munte de mult.

— S-ar putea să fie cum spui. Fără numii mie nu mi-o plăcut cum o alunecat în apă, amu. Că doa ră loc dă trecut, fost-a dâstul !

— Se poate întîmpla oricui.

— Dă putut, să poate. Şi ca om, ce fel dă om – îi ? Că-n ochit lui no poţi vedea dâcît un fel dă aşteptare. Să ai grijă doctore, să ai grijă întotdeauna cu cine te însoţeşti ! Şi. acolo . da lasă, acolo oi fi eu. Iaca, aici îi ZIF-ul ..

Mergeau de două ore, părăsiră primitoarea cabană a prospectorilor, cînd prinse să plouă. Adînciţi într-o vale lutoasă, cu rucsacurile grele agăţate de umeri, mestecau sub bocanci cînd pamîntul violaceu, cînd putregaiuri, cînd nişte şisturi sfărîmicioase în care – udă – sclipea mica.

— Te-ai uscat bine la cabană ?

— Bine, domnu doctor. Sînt oameni de treabă minerii dumneavoastră.

— Sînt.

— îl cunoaşteţi de mult timp pe.Emilian ?

— De cîţiva ani.

— îmi place.

— Mă bucur. E un om straşnic.

Ieşiseră din vale, erau sus în versant, poteca abia ghicită pe care se aflau şerpuia ascendent. Ploua încet, insistent. Ca de toamnă. O pasăre cu aripi mari, enorme, întinse spre Infinit, ce coboară, coboară... o coborîre înceată şi nesfîrşită spre şi peste pă-mintul ce o VA prinde piuă !a wfîrşit-, pinii la unnfl şi o va chinui mult, nelăsînd-o să se mai ridice – işi zise Avram Zarie în timp ce se odihneau pe loc uscat, sub ramurile nemişcate ale unui imens arbore.

— E ca o pasăre enormă...

— Ce spuneţi, domnu doctor ?

— Ploaia. Ploaia e ca o pasăre enormă, cu aripi nesfirşitc...

— Da, ploaia !

Spre scară ajunseră sus, la „Groapă”. Hăul ameţitor îi întîmpină – acolo sus, pe linia de maximă a crestelor – cu vînt. Ploaie măruntă, „moţească”, amestecată, purtată de vînt. Pilnia răsturnată, uimitor de largă şi adîncă, îşi etala culorile violente ale straturilor sedimentare. Colaboratorul stătea dc-a dreptul uluit. Doctorul îl „trezi” :

— Haide, repede, să ridicăm cortul !

11 ridicară, îl ancorară bine în ţăruşi şi se apu-. cară să adune lemne. .

— 11 putem aprinde pe ploaie ?

— De ce nu ?

Despică cîteva surcele, smulse scoarţă uscată de pe un trunchi plesnit, clădi în vatră şi scoase din buzunarul hanoracului un capăt de luminare pe care îl „amorsă” sub mica piramidă.

— Aha 1

— Da, „aha”. E o metodă simplă dar eficientă, menţine „aprinderea”. Pune toate boarfele în cort, rucsacurile la capăt, vor servi drept perne la cap.

— înţeles, dom...

— Nu mă mai domni atit. Facem apoi provizia de lemne, ploaia o să stea.

— Pe ce ştiţi ?

— Spuneai că eşti obişnuit cu muntele.

— Bine, dar...

- – Uite, se sparge în partea aceea !

— E fantastică Groapa, doctore, fantastică...

— S-o vezi noaptea, pe lună ! Şi s-o auzi.
— S-o aud ?
— Da, s-o auzi cum vorbeşte.
— Ce face ? Vorbeşte ? Dom...
— Pleacă după lemne, vin şi eu imediat.

Intr-adevăr, după cum prezisese do torul, ploaia se oprise, focul era un maldăr de jăratic, apăruseră stele, era frig, Groapa foşnea, stăteau la cină.

— Mănîncă bine. A fost o zi grea şi mîine a-vem drum lung şi aiurit pînă la Emeric; mîncare avem destulă, dacă totul va fi în ordine, în două zile am rezolvat şi ne întoarcem.

-— Unde vine „Emeric”-ul acesta ?

.— O să vezi mîine.

— Doar nu credeţi cumva...

— Nu cred nimic. Ai mai fost prin locurile acestea ?

— Nu.

— Atunci, cum ţi-aş putea explica ? O să ne invîrtim pînă la ameţeală coborînd o diferenţă de nivel de nouă sute – o mie de metri, de aici. Luat însă teoretic un azimut, din acest punct, Emeric s-ar afla la est, nord-est. Spiralăm şi schimbăm direcţia mult însă, repetat. Drum de şapte ore. Coborîre. *O* să-ţi iasă degetele prin bocanci aproape.

Celălalt fluieră şi a pagubă şr a apreciere, faţă de ceea cc-i aştepta.

— Gata, am terminat. Haide să învelim jăraticul şi sâ ne retragem în „dormitor".

— De ce sâ-l mai acoperim ? Se stinge el

singur.

— Şi dacă se înteţeşte vintul ?

— Ia foc cortul ?

— Cortul ! Pădurea băiete, pădurea. Nu vezi ce e în jur ?

înainte de-a adormi, Avram Zarie avu revelaţia ciudată (ciudată prin întîrzierea ei) asupra faptului că tînărul său colaborator ar fi cam străin de nişte elementare obişnuinţe ale celor ce umblă prin munţi; bunăoară, cu stingerea focului, şi altele... Nu insistă asupra acestui gînd însă. Apoi adormi. Şi visă. O visă pe Gabriela Doina, pe Nepoată... :

S.e făcea (întotdeauna, în vis, „se face” !), se făcea deci că era din nou în gara aceea de frontieră, lu- crînd ca declarant vamal, era...

— Repede ! Repede, pe peron. Vine trenul ! Vine... Doina îl trăgea de mînă (apăruse în uşa biroului, speriata) de-a lungul holului acum, la casele de bilete nu erau oameni (tocmai remarca aceasta, i se imprimau gemuleţele zăbrelite şi pustii, ale caselor de bilete, în privire – oare de ce tocmai acest amănunt, do ce ?), duduia surd pardoseala maronie de sub picioarele lor şi, cînd ajunseră pe peron, opriţi fiind între vechii stîlpi de fontă, ornamentaţi, trenul tocmai intra învăluit de aburi, la lin a întîi. Locomotiva avea un coş inalt şi roţile însp.umintătoare (lui Zarie astfel îi apăreau !) iar vagoan. le \erzi, rotunjite în partea de jos, ovalizate de la jumătate, avînd scările din lemn întinse pe toată lungimea lor, cu uşă la fiecare compartiment, înalte, cu geamurile înguste, scorojite şi mirosind a fum, erau supraaglo-

metale. Fețe de oameni, aerase, obosite, cu ochi înfundaţi în orbite şi buze strînse dureros se aplecau peste geamurile deschise, lăsate, privind întrebătoare, neliniştite ? Şi nu se afla nimeni alături de ei pe acel peron nesfîrşit, Doina îl cuprinse strîns, se lipise de trupul său – Zarie îi simţea astfel temerea, spaima – ... Vagonul ce tocmai se oprise în dreptul lor nu era verde (precum celelalte), un bordo decolorat se scurgea de pe pereţii săi ovali. Şi apoi agitaţia, busculada de la geamul unui compartiment şi soldatul acela – între ceilalţi – ce-şi făcuse loc, ce-şi scosese capul, şi pieptul apoi, şi braţele în afara geamului, peste geam. Şi faţa sa. palidă sub ponosita căpelă cazonă, şi privirea sa sfredelitoare, arzîndă, cu care ii învăluia (pe ei, pe ei doi...) ... „c nevasta dumi- tale femeia aiasta, nepoate ?” ¡1 întreba privindu-i –, „îi a dumitale ?”. Şi, încă : „Să-mi plăteşti datoria la Pesta, nepoate, că am rămas dator...”; şi privirea sa sfredelitoare, aprinsă ca focul, ca un foc negru, şi apoi aburul şi urletul locomotivei şi roţile pornindu-şi iar alunecarea...

,,E bunicul meu Lazăr, e bunicul meu, staţi...” – ţipase Avram Zarie. Dar trenul fugea acum tot mai repede şi doar strigătele din trenul verde, cu vagoanele verzi (şi decolorat bordo !) rămîneau în urmă, sc spărgeau de bolţile peronului, se sfîrtecau în fonta stilpilor săi de susţinere : ,, ... am murit în Italia, am murit cu toţii în Italia”, „ ...acela-l Lazăr Moţu, da-i mort, îl ştim noi că-i mort, nu-l crede ’...”. Răzbi un cîntec şi alte strigăte încă, dar trenul fugea repede acum, ieşise din gară, îl durea (pe Zarie) braţul încleştat de fata ce era cu el,

voia să-l ceară tocmai să lase... Norul de praf ce învălui insă peronul, şi şuierul vîntului ş ochii orbiţi, şi gu
ra, şi dinţii în care izbeau firicelele d® praf, de nisip – ele încercînd să se împotrivească –, şi apoi (din nou acest „apoi” al visului, al puterii visului...), apoi nechezatul prelung, sfîşietor, amplificat, scos parcă de sute de cai, de mii de cai... Şi nu mai puteau (cei doi) vedea nimic, aveau-ochii închişi, acoperiţi, feriţi cu ajutorul mîinilor, şi vuietul surd, şi duduitul peronului, şi jalnicul, chinuitorul nechezat – un plîns de fapt !... – al cailor. „Acum trec caii, caii care au murit în Italia” (îşi dădea seama Avram Zarie), „a- cum vin caii...”. Ca totul să se liniştească, aşa precum începuse, precum venise, pe neaşteptate. Şi era parcă ziuă de toamnă aceea, ziua aceea a visului, şi era, era încă vîntul acela de mai înainte, şi dincolo de triajul gării foşneau (le auzea) frunzele uscate, plesnite, ale porumbului copt. Deşteptaţi ca dintr-un vis rău (aşa se simţeau) voiau să se întoarcă în clădire, spre birourile lor cînd peronul prinse să vibreze iar şi dintr-o depărtare pe care n-o vedeau, răzbătu ţipăt de locomotivă, iar. Şi trenul, noul tren, intră (şi acesta) în gară la linia „unu” peron, în urma unei locomotive „Pacific”. Vagoane de clasă, lungi, cu e- norme cruci roşii vopsite pe pereţii laterali şi acoperişuri într-un cerc alb). Nu vedea pe nimenea, păî»ea un tren gol trenul acesta, pustiit deşi cineva cînta (se auzea încet, ca o litanie, ca un bocet), se auzea acel distinct :

„vine trenul „PRINCIPESA”, cu răniţi de la Odessa...”. Acesta e trenul „Principesa”?, se întreba Avram Zarie, privind tăcutul şarpe cenuşiu ce trecea încet, acesta e... Şi vocea care cînta (doar vocea. Dar a cui era ea ?) se oprise pentru o clipă, spu- nînd (şi Zarie ştia că lui îi vorbea acum): învăţătorul, ?.u blocul enen tul Avram e nld dar e mort, tocmai a murit pe drum, a murit tot într-un război undo nu
avea ce căuta..., la fel ca bunicul tău Lazăr ; îl ştim şi pe el, pe toţi îi ştim noi, ne ştim unii pe alţii, cei morţi fără vre-un rost... Nu-l mai aştepta fiule, pe sublocotenent, nu-l mai aştepta, întoarce-te în biroul tău, la munca ta, nu-l mai...

Doctorul se trezi. Spaţiul îngust, de noapte, al cortului îl limpezi şi-l readuse în timpul prezent. 11 simţi pe celălalt (în sacul de dormit alăturat), miş- cîndu-se.

— Aţi visat urît, dom’ doctor ?

— Aşa ceva., eram obosit. Şi probabil, efortul – pentru examene – din ultimul timp. Apoi, gîn- duri...

— Sînteţi medic primar acum, da ?

— Da, medic primar. încearcâm să dormim ?

Tăcură. încercară să adoarmă iar, deşi era frig. Undeva departe, cine ştie de prin ce vale ori de pe ce drum, aflat, un cal moţesc nechează... îl auziră.

Dimineaţa îi întîmpină cu frig şi valuri de

ceaţă, începură cu o alergare care îi încălzi, aduseră apă şi fierseră ceai. Mîncară. Strînseră întreaga gospodărie, o aruncară pe umeri şi înainte de a porni, doctorul întrebă :

— Şireturi, ghete, curele, totul e în ordine ? O să avem o coborîre lungă.

— E în ordine totul.

■ — Haide. '■

Zona carstică, ce-o străbătură la început, şi întrebările colaboratorului său îi dădură prilej lui Avram Zarie să-i ţină acestuia o adevărată prelegere asupra carstului, asupra formelor exocarstice – la- piezuri (libere şi acoperite), doline... —- să-i vorbească despre litoclaze şi drenajul subteran al apei, despre condiţionarea hidrologică a carstificării (apă alohtonă, autohtonă, de infiltraţie, de condensare en-docarstică, apă juvenilă...), despre modalităţile de curgere a apei prin calcare (laminară, turbulentă, capilară. Sau, sub presiune şi cu nivel liber. Sau, curgerea de porozitate şi de fisuraţie). Apoi, despre etajarea zoneloi* hidrologice în carst; despre zona de infiltraţie de la suprafaţă, despre cea -de circulaţie verticală, despre-...

— Ajunge pentru azi, doctore ! Geolog n-am vrut să mă fac niciodată. Dacă nu survenea accidentul...

— Ce accident ?

— Păi... credeam că ştiţi despre faptul că am fost condamnat şi deţinut un an.

— Nu. De ce ? Ce ai făcut?

— Ştiţi cum e... cînd omul e tinâr şi necugetat.

— Tinereţea nu înseamnă neapărat necugetare.

— într-adevăr. Dar, la un pahar, ştiţi... un mic scandal, a fost deajuns.

— Şi?

— Mi-a cam stricat rosturile. Voiam să urmez, chiar mai tîrziu fiind, ingineria.

— în ce specialitate ?

— Construcţii navale.

— Ca să vezi ! Ne-am înrudi astfel. Iţi plac navele ? .

— Submarine.

— Aşa ! Şi, ai considerat că nu se mai „orientează” ?

— Să lăsăm, dacă vreţi, acest subiect.

— Cum doreşti.

— Spuneai totuşi că ai drumeţii, că iţi plite drumeţiile în munţi.

— Ca deconectare doar.

— E bine şi astfel.

Bonomul şi credulul doclor nu avea de unde şti că tinărul, pe lingă un adevăr (din cele trei aspecte amintite), îi servise şi două inexactităţi. Adevărul fusese faptul că îl atraseră (sau încă îl atrăgeau) submarinele, iar inexactităţile fuseseră în legătură cu (întîi) motivul real al detenţiei sale, apoi (doi) durata acesteia.

Vremea se îmbunătăţea din oră în oră, ziua se făcea frumoasă şi, în ritmul susţinut (poate uşor forţat) în care mergeau, le-a fost suficient doar două treimi din timpul înlreg (propus) pentru a ajunge la sălbatica vale – şi în locul respectiv – unde aştepta părăsita şi prea puţin cunoscuta galerie „Emeric”.

— Stai, opreşte-te.

— Ce e, dom doctor ?

— Stai puţin. Priveşte înainte, acolo în faţă. în adînc. Vezi ?

— Acolo jos coborîm ? Acolo e mina ?

— Acolo.

— Formidabil, dom..., formidabil I Dar şi drumul pînă aici este, sau a fost, pînă nu s-a degradat, o extraordinară realizare ! Cit naiba o fi putut costa o astfel de lucrare, cîţi bani ?

— Cît efort şi muncă, nu bani !

— Dacă au căutat aur, cred şi eu că merita...

— Meri[f]ă chiar dacă caută cupru, şi fier. Sau altceva.

— Mergem ?

— Mergem'. Voiam să mai \âd o dată, do aici, totul. Cine ştie cînd voi mai veni, peste cit timp. Nu voi mai avea nici timp şi apoi, cunosc fiecare piatră aici, pentru drumeţie şi ciocănit pietre am alte pete albe încă...

Eu o iau înainte. Priviţi, şi apoi veniţi şi dumneavoastră.

— Nu. îmi ajunge. Haide, în zece minute sîn- tem pe mica platformă rămasă încă nesurpată, şi scăpăm de rucsacuri.

Şi au fost. În vreo opt minute chiar ; au ajuns, au lepădat rucsacurile purtate ore în şir, .au simţit – în clipele imediat următoare aruncării lor din spinare – o senzaţie de desprindere parcă, o bine-venită lipsă de greutate a trupului. Nu era încă mijlocul zilei măcar, ajunseră devreme.

— Acum ? ,

— Intîi, focul. Cortul apoi, tabăra. zXpoi mineare... ultima problemă, cît mai substanţial rezolvată!

— Absolut. Am o foame...

— întinde cortul, acolo... nu, mai spre interior, să nu se surpe terenul. Aşa, acolo ; focul îl aprind eu.

Blondul instală cortul iar doctorul aprinse focul şi coborî cu bidonul în firul văii, să ia apă. Era ştiuta (de el), rapida apă rece ca gheaţa, transparentă ca aerul, neliniştită ca omul, gălăgioasă. Sus, abrupt, malul cu platforma unde se instalaseră tocmai, ver- sanţii jur-împrejur către cer, cerul (sus) puţin şi îngust, însorit însă, canionul (alunecînd aval,

cotind brusc amonte), gurile negre şi tăcute ale vechilor galerii. O clipă Avram Zarie uită şi de oboseală şi de Lazăr Moţu şi de aur, şi de cel ce-l aştepta sus, la cort; se simţi una cu tot ceea ce era în jurul său, contopit, se simţi părticică componentă, şlefuită şi aşezată exact la locul ei, cuvenit, în acest întreg armonios, aspru şi foşnitor din jur. Îşi reveni însă şi se căţăra anevoie pe platou. Blondul întinsese deja o polietilenă pe care se etalau bucate substanţiale. Mîncară încet, interminabil însă.

— Doctore, aerul acesta...

Doctorul îi răspunse printr-un zîmbet aprobator şi propuse deshiderea unui nou pateu.

— Dacă recomandaţi, ca medic...

— Nu ca medic, ca înfometat. Taie-l urgent.

Băură ceaiul supraîndulcit pe îndelete ; sus, pădurile de fag foşneau monoton şi nesfîşit. Gura fără glas, întunecată şi strimtă a lui „Emeric”, îi privea nepăsătoare.

— Şi credeţi că vom găsi aurul ?

— Cred. Dacă încă există, dacă mai e încă acolo.

— Unde acolo ?

— Unde indică planul ascunzătorii.

— Aveţi un plan ? Un plan al ascunzătorii ?

Tînărul îl privea pe doctor nereuşind (poate nici măcar încercînd) să-şi ascundă surprinderea.

— Da, există un plan. Lazăr Moţu a lăsat un plan. Şi eu îl am.

— Dar n-aţi spus nimic despre aceasta !

— Şi ? Era necesar să spun ?

— Scuzaţi-mă, dom doctor. Surprinderea a fost prea mare. Păi, ceea ce spuneţi, e o bombă ! Să aveţi planul ! înseamnă că...

— Că şansele de-a găsi ceea ce căutăm sînt mari.

— Formidabil ! Cînd începem ?

— Mîine. Mîine dimineaţă, vine şi Emilian.

— Fără el...

— Nu, nu neapărat. E totuşi mai bine. Acolo unde nişte amatori, ca noi, vor bîjbîi, el desigur se va mişca pe teren sigur. Apoi, ochiul, ochiul său format pentru care fiecare piatră, adîncitură ori detaliu din interior spune ceva, sau spune ceea ce c. Şi, aşa cum bine m-a sfătuit, niciodată nu se ştie ce se poate întîmpla ! Nu are sens să ne precipităm acum, deşi timp ar fi suficient încă azi...

— îmi arătaţi planul ?

— Desigur. Haide să încercăm să-l interpretăm împreună, eu l-am tot „interpretat”, întreaga iarnă.

Doctorul îşi deschise marele buzunar, de la piept, al hanoracului. Fermoarul bîzîi ca un releu şi blondul urmări cum apare, de acolo, un lung plic impermeabil, transparent, închis etanş. Se observau înăuntru actul de identitate al doctorului, cîteva bancnote de diferite valori şi cîteva alte hîrtii. Doctorul apăsă cu unghia, trase şi plicul se deschise uşor. Alese ceva de acolo – se dovedi a fi un calc pînzat, împăturit – „nu, desigur nu e originalul, e o copie. Doar nu ţi—l închipui pe bunicul meu, şi calcul pînzat !...”, răspunse

doctorul întrebării mute a celuilalt.

— Aşa, ia să vedem... stăteau în preajma focului, foamea le era astîmpărată, setea potolită, oboseala voalată acum. Avram Zarie reluă :

— Uite, întîi e o galerie principală, aceasta ce începe chiar la intrare. Din cîte am înţeles – şi aceasta ne avantajează – întreaga „prăvălie” are un singur nivel, un singur orizont; cel pornit direct prin galeria aceasta. E adevărat, sînt ramificaţii destule, şi cotloane, buzunare... Şi acum, aici, planul mic, din dreapta, e detaliul ascunzătorii. Locul ar veni – în planul general – cam pe aici... doctorul puse degetul la o îndoitură şi bătu uşurel în plan. Clar?

— Clar, dom doc.!

— Presupun că ascunzătarea ar fi rezolvată tocmai... continuă să-i explice celuilalt. Şi, această galerie principală, intrarea în ea, e zidită. Niciodată n-aş fi găsit-o de nu mi-ar fi spus Emilian ; şi a- ceasta i-o datorez tot lui, deci.

— Şi putem...

— Putem. Zidul e subţire. Tocmai de aceea am adus tirnăcopul. Vom lucra cu schimbul, vom disloca atît cit să putem pătrunde dincolo, nu trebuie să-l dărîmăm tot.

— Dar aceasta, această pregătire, am putca-o face azi, acum. Să fim pregătiţi pentru dimineaţă. Timp avem... ce ziceţi ?

— Da, ar fi bine, cred.

Doctorul se gindi cîtva, neluîndu-şi privirea de pe planul din faţa sa. Da, reveni el apoi,

nimic nu ne împiedică să practicăm o breşă în peretele acela. Haide, pregătim lumina şi uneltele. Pune zdravăn pe foc, scot eu ceea ce ne trebuie. Apoi le transportăm la galerie şi începem.

Dacă n-ar fi fost prevenit, doctorul nici acum nu şi-ar fi dat seamă de existenţa acelui perete ce separa vechea galerie „Emeric" de cea nouă, obturarea era făcută perfect, timpul, lucrase şi el unifor- mizînd, prăbuşind, învechind.

— Aici. Această nişă. Dă-mi tirnăcopul, aşa... Fereşte !

Şi mîinile doctorului, obişnuite să palpeze fin trupuri şi organe, să mînuiască ustensile delicate, mici şi strălucitor cromate, repeziră o violentă lovitură de care ar fi fost mîndru chiar şi Lazăr Moţu ! Şi, probabil ea, lovitura, căzuse într-un punct slab (ori devenit între timp slab), piatra se dislocă, zbură
dincolo (Intr-Un alt h5.u . u» <-ir i.rnăcupul s<? opri brutal, scuturînd dureros, ca o electrocutare, în braţele celui ce izbise. Lămpile cu acetilenă ardeau viu, în lumina lor îndestulătoare gaura practicată ti privea fără echivoc, provocator şi cei doi oameni ae opriseră intr-un fel de nedumerire, de aşteptare mută ; fuseseră şocaţi de fulgerătoarea destăinuire a adîncului presupus doar a fi acolo.

— Stai puţin, omule ! E totuşi o treabă...

— Domnu doctor...

Declar stare de excepţie, se fumează o ţi- gară !

Blondul nu îl înţelesese pe Avram Zarie, nu înţelese – în acel moment (al străpungerii zidului) de adevărată emoţie chiar şi penii u el, un străin

faţă de ,,rnarea, vechea problemă a doctorului” – uşoara nervozitate, dovedită prin felul cum acesta se exp: ¡mase. Şî ţigara ? De cînd coborîse din tren doctorul nu fumase, îi spusese doar că nu fumează cît timp e în munte, întotdeauna aceasta. Adevărul era însă că doctorul vibra de emoţie. O emoţie ce, pur şi simplu, îl determinase să se aşeze, îl aşezase pe un bolovan şi-i plasase (ea, emoţia) automat o ţigară în colţul buzelor strînse, cuprinse de un uşor tremur nervos; uşor dar vizibil totuşi. Doar, doar iată apăruse vechea mină ! Realitatea, întîia realitate palpabilă, concretă ce adeverea legenda familiei sale 1

— Bine dom doc, fumăm.

Fumau şi priveau mica spărtură neagră, dincolo de care...

— Dacă nu aveţi nimic împotrivă, lărgesc cu gaura. Important e că dumneavoastră aţi făcut străpungerea. lovitură ce de drept vă aparţinea.

— Mulţumesc. Dacă vrei, dârîmă iu continuare.

Acum spărtura era suficient de înaltă şi largă pentru a lăsa să treacă un om. Lucraseră cu schimbul pînă s-o vadă astfel. Un aer, un iz ciudat venea din adîncul lui „Emeric”, îi rasmuta şi aluneca prin gura galeriei de prospectare spre adînca vale, afară. Se restabileau astfel nişte circuite, o evidentă circulaţie (după o dinamică proprie, neştiută lor), un schimb al maselor de aer, cele închise şi cele libere; era glasul şi suflul vechii mine, care acum „vorbea” şi „respira” iar. Şi, bineînţeles, trecură acest prag fără a se aventura însă prea în adînc,

plimbînd lumina lămpilor peste pereţii şi tavanul de-acolo. Apoi ieşiră la lumină şi aer, la zi. Era un soare plăcut afară. Culorile văii, ţîşnite brusc, lovind brusc privirea^ păreau altele. Nemaivăzut de vii, puternice. Fumul focului – sus, pe platou – se subţiase mult, era aproape transparent.

— Haide sus. Să alimentăm focul.

Blondul urcă în urma doctorului studiindu-i chipul preocupat, încordat. Ştia că e momentul critic acum, nu-i vorbi însă. Abia după ce alimentaseră focul, după ce doctorul, aşezat pe o veche grindă (rămasă .din demolarea fostei cabane a minerilor) prinse să fumeze din nou, cu ochii înfipţi în acel calc pînzat, spuse pe un ton cît mai neutru :

— Dom doc, ar fi păcat să nu folosim timpul. Nu pare dificil de circulat acolo, pare, dimpotrivă, stabil totul. I-am face astfel şi o surpriză lui Emi- lian, dacă am reuşi; dimineaţă, cînd va veni, va găsi aici doi autentici specialişti!

Doctorul îl privi absent. Apoi, în privirea sa – rămasă pe faţa tovarăşului său – se aprinsese şi crescu curiozitatea. Celălalt adăugă, atunci :

— Dar, cum doriţi dumneavoastră. E o simplă sugestie. Dacă se va dovedi dificil, sau va fi periculos, sistăm, ieşim.

— Da. Cred că ar trebui să intrăm mai adine. Cel puţin, vom confrunta terenul cu planul, ramificaţiile. Vedem şi cum arată galeriile, dacă sînt prăbuşite sau nu... De fapt, ne interesează una singură şi nu cea mai îndepărtată, pare-se. Nu ştiu care a fost criteriul alegerii ascunzătorii, ea e însă suficient de aproape de ieşire (ori

intrare); cel puţin aşa reiese din planul acesta..

— Să alimentez zdravăn focul !

— Da. Eu pregătesc, pînă atunci, ce ne mai trebuie încă.

Blondul se apucă să spargă nişte lăzi înnegrite, distruse, ce conţinuseră odată exprozivi : astralită. Nu o ştia însă, nu cunoştea ambalajul, nu ştia cum arată o ladă pentru astralită deşi, în rucsacul său, avea învelite cu grijă, într-un jerseu, patru cartuşe de astralită; le subtilizase cu o zi înainte în galeria vizitată, atunci cînd se întoarse singur spre ieşire ca să se usuce, după ce căzuse în apă. De fapt, „căderea” în apă o regizase tocmai în vederea acestui scop; fuseseră o strașnică revelaţie uşitele acelea ale firidelor, din galerie. Şi ceilalţi doi, care nu-şi puteau imagina că el ştie ce conţin... Deschiderea încuietorilor (şi apoi închiderea) nu fusese o „problemă” pentru un „specialist” în materie, aşa cum el era de fapt.

Aurul, aurul lui Lazăr Moţu, ascuns ca să nu se risipească pe la mesele de joc ale cine ştie cărui cazinou european, îl găsiră surprinzător de repede şi uşor. Datorită planului, datorită acelei schiţe pe care tot el, grijuliul Lazăr, o făcuse pe peretele în-

tcriur ul vlurli sale.. Nimeni, niciodată, nu 1 ai 11 găsit altfel probabil; o întîmpiare doar ar fi putut să-l scoată la iveală. Dar care ? Pentru că, acolo unde fusese depus nu se putea trăda. La fel ca şi cînd palpezi trupul – gîndi doctorul – şi mereu cu răbdare şi calm întrebi bolnavul „aici doare ?", ¡.dar aici ?[u], „aici, da ?”... tot astfel, după schiţa aceea de detaliu (foarte exactă, aşa s-a dovedit a fi !) Avram Zarie a ajuns să pună mina într-un anumit loc, pe peretele unei galerii, şi să spună : aici. AICI ar trebui să fie. Şi acolo a fost! O pungă, o mări- şoară pungă din piele (scorojită, uscată, aparent pă- rînd a fi un animal mort, uscat, mumificat) pe care o scoseseră din bîrlogul ei şi care acum stătea nemişcată, necercetată încă pe pătura întinsă în faţa focului, aşteptîndu-i; doctorul îşi învinsese o legiti- timă nerăbdare şi „dispuse" (foarte sever) readucerea întregului echipament la locul său, şi apoi (culmea I... îşi spuse blondul) reînchiderea trecerii spre vechea mină, aceasta prin îngrămădirea unui morman de bolovani care să astupe şi să mascheze perfect trecerea de caro se folosiseră. Dar acum totul era „aşa cum trebuie", toate erau în mod gospodăresc rezolvate, ziua se retrăgea parcă (căutarea, care lor le păruse a fi ţinut doar cîteva minute, durase două ore... o oră mai lucraseră la reînchidere), se făcuse şi răcoare.

. Punga stătea pe pătură – cine ştie ce jeucţll s- or mal fl petreetnd şl In ea acum. 3ce«7ă «-’Î». hc • na el anaerobfi şt aruncată Ir?. bala acidă a nciulul... glndea doctorul –, blondul alimentase iar focul Avram Zarie instala afumata oală pentru fiert ceai, În jăratic. -

— Aşa. Pînfl fierbe, rbmfl *n* mîreăm'

ceva, să vedem „mumia'.

O săltă de pe pătură – pe faţa i sc citi surprinderea, pentru greutatea ei – o cîntări în mina (atinsă, pielea uscată şi încreţită foşnea ascuţit) şi o întinse celuilalt :

— E grea, cît crezi că are ?

— Peste două kilograme. Precis peste două kilograme, chiar trei, dom doc.

Doctorul o reluă.

— O desfaceţi ?

— Bineînţeles. Nu văd însă cum, e ca o tablă de fier. Dă-mi te rog cuţitul.

Blondul îi întinse „omorîtorul de diverse animale sălbatice ce s-ar fi putut dovedi agresive, dar care încă nu s-au prezentat niciodată" (un puternic cuţit pe care doctorul îl numise astfel şi pe care îl purta întotdeauna în expediţiile sale) :

— Poftiţi bisturiul, faceţi incizia.

O clipă se gîndl să nu spintece pielea, ar ii păstrat-o astfel cum era. drept amintire, dar...

— O tăia ţi ?

Doctorul împinse lama ascuţită a cuţilul'.ii şi pielea scîrţii ca un liarnaşami ni. răscopt în trampi- raţie de cal. Apei, se sfărîmă. În mîinilc doctorului se sfărîmă şi aurul se împrăştie, o ploaie lucito ire de pieli ce) . pătură. A ram Zarie lepădă u- ţit ii, < a Iţii Ir gi m .!• >i ’ . ■ punga * ţuilă acum < L. ..! 1 La limvn.t locului aurit' anlea strălucitor ¿albe?-, viu. Buli;m. j bulgărasl, de la mărimea Ltmtuui tic porumb pmâ la cea de •.-.ml mijlocii. ¡tu[1].’, ALltl ! Fascinantul aur. Amantul aur a iu Lazăr Moţu, cel căzut în Lrnnia... .Şi de-aici înainte, din clipa aet.ar.t.a, totul se desfăşură cu *>• **xnrtilntnc jl :! mri nior:m<*în nmorin[1]**

(premeditat), devlunsat acum, acest „acum"

dovc- dindu-se a fi clipă aşfapptată, îndelung aşteptată, pîn- ditâ, visata, anticipată în gînd. pregătită în fapt. Doctorul privea pierdut intr-o (de înţeles pentru el) reverie, aurul. Imaginea lui Lazăr Moţu era extrem de vie, de prezentă în faţa ochilor său. Parcă acolo, alături de el. de focul ce ardea zgomotos, alături de aurul tăcut şi eliberat. Dar nu imaginea, nu chipul bunicului său – pe care-l ştia din cele două fotografii îngălbenite ce se păstraseră în cesă – nu, prezent era acel Lazăr pe care-l visase, cel ce i se arătase cu o noiiptc în urmă în vis, în ciudatul tren... Şi carc-l întrebase dacă fata de lîngă el îi e soţie, cel care-i ceruse să-i plătească datoria ce-o avea., îşi ridică privirea şi văzu atunci lucirea nebunească din ochii blondului, oprită, fixă, lipită de granulele de aur; nişte ghiare erau ochii aceluia, nişte ghiare de acvilă ce deja slrîngeau în cuţitele lor un trup. Trup prins. Trupul aurului. Doctorului îi fu uşor să înţeleagă (fulgerător înţelese) pericolul (ce-l pîndea pe tînăr. şi nu pe el însuşi... astfel gîndea Avram Zarie !) şi rupse – pe un ton cît mai firesc posibil – acest proces, acest periculos proces I nterior :

— Haide, să-l adunăm, ne-am lăsat furaţi de vraja dumnealui ca nişte... ştia că în celălalt arcul unui mecanism, unu ,.knips”, un mecanism de declanşare se derula şi tocma era la capăt, urma să facă o criză, să se arunce asupra aurului. Trase astfel doctorul (cu c armă inofensivă dar eficace) exact în mecanismul acesta aflat în preclipa declanşării, forţîndu-l cu aceasta pe „bolnav” la un gest de eliberare psihică : să pună mîna pe aur ! Dar, liniştit,

calm, firesc. îl înveliră în căciuliţa de lînă a doctorului, care fu apoi introdusă într-o pungă de plastic,

— Du-l le rog în cort, pune-i m ruv^acul meu. Doctorul ii ceruse aceasta apreciind şi scontînd, în continuare, pe efectul terapeutic cu citcva clipe înainte încercat. Şi probabil nu greşea pentru că, fP- mirul părea mult mai liniştit acum (al dracului metal !... medita Avram'Zar ie), vocea sa sună natural, calin. însoţiţi! chiar de un zimbet :

- Doctore, am o surpriză pentru dumneata !

Şi cînd acesta îi plasă o privire întrebătoare, continuă :

— Conform prescripţiilor iniţiale, n-am luat alcool, băutură, eu mine. Dar, av'înd încredere în reuşită, Lotuşi mi-am permis o excepţie... şi dumneavoastră aţi spus ,,stare de excepţie, fumăm o ţigară !". Acum spun şi cu „stare de excepţie" : am luat o sticlă de şampanie, tocmai în vederea acestui moment. Sărbătorim reuşita şi bem pentru bunicul dumneavoastră. Apoi cin; m, se aprobă ?

Şi zîmbi.

— Se aprobă, amice. Se* aprobă. Cite un pahar. Restul păstrăm pentru mîine, cînd va fi şi Emilian. Deşi... i se cam duce duhul, odată deschisă.

— Contează gestul, faptul că îl vom trata cu o băutură de circumstanţă...

-- în ordine, adu sticla !

Blondul deveni invizib l din cauza focului (cortul era situat în partea opusă) dar doctorul îl auzi cotrobăind acolo, căutind sticla. Şampanie (!), sc gîndi, da, e un gest... apoi se reîntoarse eu gîndul spre aurul găsit şi spre Lazăr Motu; erau 142 granule (mai mari şi mai mici), probabil – gîndi – ele fuseseră adunate

într-un timp mai îndelungat, poate în întregul timp cît Lazăr lucrase acolo.

I o’i

Sau. poate, (şi de ce nu ?) să nu le fi adunat singur, sâ ii fost aceasta o acţiune colectivă, conspirativă... da, se putea, dat fiind scopul şi sensul cu care se

făcuse. Ar fi fost interesant de ştiut, ar avoa încă u semnificaţie, deosebită. Se întrebă cum ar putea-o afla ? Iată, dacă aş putea da de urma măcar a unuia care a mai fost aici

atunci, dar care încă să trăias-că, să.. .Şi, iată – îşi zise doctorul – iată, am găsit aurul şi totuşi nu sint mulţumit, alte gînduri, alte aspecte legate de această întimplare îşi

cer rezol-varea, trebuie sc ştiute. Trebuie sc *T.* Desigur, trebu-iesc. Acei mineri au fost cu adevărat oameni deose-biţi, iar felul lor de a gîndi, de asemenea.

Aproape uitase de aur, se gîndea la ei, la ortacii lu Lazăr Moţu, la el şi la cei ce lucrase ră în vechea mină ,. Emeric” . Şi faptul că îl' frămînt au aceste gînduri, faptul că ar fi

dorit să
ştie ce'
s-a
înlîmpla
t
atunci,
cum,
felul
cum au
trăit şi
gîndit
oamenii
aceia,
care
apoi s-
au
răspînd
it şi au
murit
pe
cîmpuri
le de
bătaie
ale
Europei
, era un

semn bun, era, pentru el însuşi o verificare şi o confirmare – aşa cum de fapt şi ştiuse, îşi spusese ntotdeauna – că aurul în sine, metalul, metalul palpabil juca aici

(pentru cl) un rol cu totul secund ar. Aurul ? Aurul va f tot mai mult al medicin ei, al tehnolo giei, al navelor spa- ţiale, de- acum înainte. .. Se gîndi apoi la reacţia tî-

nărului, tovarăşului său de drum, la tînârul blond; zîmbi amintindu-şi „criza” – ce păruse a fi... – a acestuia. Dar zîmbetul i se stinse, era de-acum deplin conştient,

lucid asupra greşelilor comise: pentru că nimeni nu acordase importanţă istoriei „de familie” (şi pentru că probabil nu o prezentase el acolo unde era

necesar) iată că ajunses e să poarte în rucsac o în•rmn nîă cantitat e de aur; abia acum

înţelegea responsabilitatea uriaşă pe care acest fapt o implica. Şi, de ce nu (?), pericolul. Apoi (şi tot mai mult, mai conştient!) uşurinţa cu care îl accep-tase pe

blond de însoţitor, un ins despre care nu ştia prea mult... ceea ce ştia fiind puţin promiţător. Şi, iată, dovedit, faptul că acesta era un om slab. Oare numai

slab, doar atit ? Avram Zarie fu între-rupt în meditaţ ia sa de apariţia blondul ui. Nu îl vedea, era în partea cealaltă a focului, îi auzea paşii şi, parţial, ii desluşi umbra. îşi dădu seama

totuşi, acum, că omul stătuse cam mult (?), în cort. De fapt, acesta stătuse şi nu stătuse mult : timpul necesar cit să îşi înghesuie punga cu aur la sin; sub hanorac, să

scoată cele patru (peste necesar, dar fie, va fi spectaculos ! – şi-o spusese singur...) cartuşe de astralită, să le introducă capsele (într-una din nişele lui Emilian găsise

explozibilul, în cealaltă a-morselc. Ştiuse că nu se păstrează împreună, de aceea Ic deschise pe amindouă, atunci) şi să le lege împreună, mănunchi, cu o fîşie de

tifon.

(Şi pentru a înhăţa sticla. Se apropia acum de foc avînd într-o mînă infernalul pachet, ţinut la spate, în cealaltă lucitoarea, festiva sticlă de şampanie,

ostentativ etalată.

— Vine şampania, doctore !

În apropierea focului (dincolo, în partea opusă, unde nu putea fi văzut din poziţia doctorului) lăsă să cadă explozibilul lingă provizia de lemne şi încă il apropie, din mers, de foc cu laba piciorului.

— lat-o ! A trebuit să-i scot scutecele, a fost ambalată bine, tocmai în fundul rucsacului, să nu se spargă. Aş fi fost dezolat să nu vă pot oferi surpriza aceasta, dom doc. Din ce bem ?

— Ştiu eu...? Caută paharele de la termos.

— Poftim, luaţi-o în primire. Aşa., aduc paharele într-o clipă.

Se apropiase uşor aplecat, tot astfel se răsuci şi trecu în partea cealaltă a focului, spre cort. Ajuns lingă lemne se apleca şi luă cîteva dintre ele în » • • # miini...

— Dacă bem şampanie, aprindem şi toate luminile, „a giorno !”, doctore.

Aruncă lemnele în foc şi după ce îşi scuturâ ' mîinile – doctorul îl auzea şi-i intuia vag conturul – se întoarse repede cu faţa spre noapte ; nu înainte însă de a propulsa, printr-o lovitură expertă de picior, cele patru cartuşe de astralită în vatra focului. Neştiind exact unde se opriseră acestea (bineînţeles că în foc, cît de adînc în foc însă) şi dacă vor exploda instantaneu ori nu, primii doi paşi – normali – aproape îi dislocară nervii..- apoi începu goana, fuga, inspăimintata goană în noapte, o fugă de

Iudă, peste bălării şi hîrtoape, peste isterie şi spaimă, o fugă ce poate nu avea să se-sfîrşească niciodată. Fugă cu groaza în ochi, cu explozia în urechi, aşteptînd-o. Aceasta veni repede, foarte repede, dar nu-l atinse. În schimb, tot ce fusese acolo, foc şi pătură şi doctor, cortul, pămîntul, solul chiar, platoul acela minuscul (pe care îşi stabiliseră tabăra) – ce şi aşa stătea surplombat pe buza adîncului canion... totul, TOTUL se ridică năprasnic odată cu puternicul duh al astralitei, eliberat, şi se pulverizară.

Blondul se ridică (în clipa exploziei se aruncase la pămînt-.. tot ar fi fost tardiv dacă eram mai aproape —• îşi zise, nu avea să ştie că deşi existase gîndul, intenţia de-a se arunca în momentul... vax, suflul îl măturase, izbindu-1), se ridică şi-şi linişti diferitele spaime şi bătăi arteriale din trup. Unde fusese platoul şi tabăra nu mai era nimic, nu mai putea vedea nimic, se dislocase totul. Din cauza focului ce luminase înainte părea beznă acum, după ce focul dispăruse ; o lumină uşoară, de stele şi lună lăsa să se vadă totuşi că nu mai era, că nu mai e nimic de văzut!... O clipă blondul se alarmă, va lua foc pădurea, gîndi. Dar, cit mai stătu acolo (preţ de cîteva minute probabil) nu observă să se fi aprins ceva. Aprecia că, fie incendiul va izbucni mai tîr- ziu (cu atît mai bine !-.. îşi zise), fie forţa, suflul exploziei fusese atît de mare, încît „fostul" foc de tabără nu va mai putea aprinde niciodată, nimic. Cînd îi deveniră clare toate acestea, inspiră adine, rîse şi vorbi :

1

1

0

— Bonjour pămînt, adio mamă... doctore ! În sfîrşit-, îţi va explica acum bunicul Lazăr cum a fost cu aurul ! Sau poate ai luat altă diracţie, spre lacul Nairobi, ori cum naiba spuneai...

Apoi o porni în pas întins pe lungul drum – acum devenit urcuş – al întoarcerii, spre Groapă şi spre şosea. Autostopul şi trenul, îşi spuse. Se felicită pentru absoluta discreţie cu care plecase de acasă, nimeni nu ştia – nu o spusese nici el, nici doctorul – unde pleacă, sau că plecaseră împreună. Urme ?-.. făcuse foarte bine – îşi zise – că subtilizase patru cartuşe de astralită, dacă e vorba de a şterge urme... Iniţial avusese alt plan, intervenise şansa, varianta cu astralită, cu Emilian... Hopa, Emilian, aici, aici era punctul slab, acest Emilian ! Dar, ştia Emilian cine este el ? Cînd le făcuse doctorul cunoştinţă, se rezumase să zîmbească şi să-i strîngă mina minerului, trecînd cu un „îmi pare bine” peste nume... nici nu s-a observat- Totul e în ordine, alles ist în Ordnung I

— conJ'îzionâ ţi întinse pasul. Socoti câ va a-junge în zori sus la Groapă, iar de acolo va coborî spre şosea ; de sus doctorul i-o arătase doar.

Cînd doctorul Avram Zarie primea sticla de şampanie din mina blondului, dincolo, peste creste şi văi, Emilian tocmai cerca să fie învoit pentru ziua următoare în vederea întilnirii sale cu doctorul, la ,.Emeric", spre a face străpungerea către vechea mină. Dăduse asigurări că scara va fi înapoi şi a-CUD, după oarecare ezitare, explica şi de ce trebuia să fie dimineaţa următoare în acel loc. Ajuns aici cu relatarea, venită de departe, peste munţi, în liniştea serii, bubui (suficient de puternic şi aici) explozia astralitei. O clipă tăcură ; era ceva cunoscut, familiar în bubuitura aceasta...

— E puşcătură, tovarăşa inginer, asta e „puşcă- tură". Şi vine de către.-.

Şi tăcu. împins de acea intuiţie caracteristică oamenilor de felul său, se repezi în galeria principală, smulsese o lampă la intrare. Cînd ieşi de acolo, după citeva minute şi reveni lîngâ Gabriela Doina, era alb la faţă...

— Tovarăşa inginer...

Un autocamion aflat acolo, ce adusese utilaj şi urma să se întoarcă dimineaţa, plecă spre prima aşezare unde se afla telefon şi post de Miliţie iar o echipă de mineri, în frunte cu Emilian şi inginerul geolog Doina-., porni imediat spre Emeric. Ca să scurteze, o luară direct peste creste – drum numai de ei ştiut

— şi astfel nu ¡1 întîlniră pe tînărul blond ce se

grăbea şi el în noapte. Fiecare, şi doctorul Avram Zarie, şi Emilian, şi blondul, îţi avea fiecare acum noaptea proprie.

10<i

PARTEA A DOU/\

i

CASA AURULUI

CAPITOLUL 1

PAHARUL AMINTIRILOR

— ... Mă întrebi despre tatăl tău ; voi încerca **să** rezum ceea ce este esenţial, so[1] !:

La sfîrşitul primului război mondial el era un adolescent abia, cu gradul de locotenent în marină însă, recent luat. Deci, propriu-zis abia apucînd să lupte pe mare. În schimb, după război imediat, are un amestec, o participare

I il$d.

I

*

„meritorie” în ceea ce —• ar numi cei de aici – „contrarevoluţie”, de fapt, şi din punctul nostru de vedere, al oamenilor cu scaun la cap, restabilirea ordinei sociale... tulburată de către „roşii”. Dat fiind acest motiv, este nevoit să se „retragă” (detaliile nu interesează acum) spre marginile teritoriale a ceea ce se destrăma tocmai, im

periul aiistro ungar. Ajuns, e adevărat, cam departe, tocmai aici, în partea aceasta. A dezarmat, s-a descurajat. şi-a pierdut încrederea intr-un viitor victorios (Versailles a însemnat pentru noi ceva, totuşi... nu ?), complicîndu-se printr-o căsătorie cu o autohtonă (chiar dacă ea avea şi sîngele naţiunii lui în trup). Dar mai tîrziu, imediat după , ce tu te născuseşi, el a emigrat spre Süd-Amerika. Bineînţeles, mama ta nu i-a putut ierta gestul, fuga, „dezertarea" de la îndatoririle ce-i reveneau ca soţ şi tată. Mai mult chiar, a susţinut-întotdeauna că tatăl tău ar fi murit; vei înţelege, sper, că un adevărat bărbat are îndatoriri mai presus de toate acestea..- de a sta atîr- nat de fusta unei femei (chiar dacă îi e soţie) şi de a-şi creşte progenitura... uneori are datorii majore. Deci, reluîndu-şi numele adevărat, da, pentru că el aici, ca soţ al acelei femei, mama ta —• Dumnezeu s-o ierte, a fost o femeie de treabă, te-a crescut doar!... – trăise sub alt nume, numele tău deci. Schimbîndu-şi numele acesta, de împrumut, cu cel real, adevăratul său nume, numele nostru, dar-., cînd, şi cum ai ajuns să afli că de fapt el nu murise ?

— E destul de complicat...

— Bine, important e că ai aflat, nu insist. Deci, el trăia sub adevăratul său nume, colonist în Süd-Amerika, undeva în apropiere de Hapura, pe Parana, în Matto Grosso (în Brasilien, so) ajuns acolo ca emigrant recrutat prin „Compania de Viacăo"... nu e important, poţi şti însă, era o companie fondată încă în 1908, cu sediul în Sao Paulo, rua Florencio de Abren, 170. lartă-mă -— şi zîmbi Herr Schmied – întotdeauna meticulozitatea îmi impune.

Deci, a trecut Atlanticul cu „Florida” S.G-T.M.-ului.

— Unchiule, din simplă curiozitate... şi fiindcă vorbeai de meticulozitate, ştii că mă interesează orice amănunt legat de el, de tatăl meu. Mă rfflu pentru prima dată chiar la sursă...

— Desigur, Jeän Otto, desigur. E vorba de o companie de navigaţie maritimă franceză, cu sediul în Marseille : „Société Générale de Transports Maritimes a Vapeur”. „Florida”, un (cum spun francezii) „paquebot à 2 hélices et à turbines”, plecînd din Marseille, eu escale în Barcelona, Valencia, Alicante, Almeria, Malaga, Gibraltar şi Cadiz, apoi în Las Palmas din Canare şi Dakar, l-a depus, în sfirşit, la RioDe ce a plecat prin Marseille ? Ar trebui să-ţi vorbesc prea mult, a fost o „conjunctură” mai bună astfel, ajunge să spun atit. -

— Dacă îmi permiţi, unchiule...

— Da, firește, întreabă-mă... Cu ce s-a ocupat acolo ? închipuie-ţi, spre deosebire de alţii, din jur, ce cultivau Zuckerrohr’, Maiskolben[2], Luzerne , sau Ananas und Orangen[4], el, fratele meu – adică tatăl tău – s-a ocupat cu exploatarea lemnului : Peroba, Zeder, Cabreuva, Ipé[5]... und so weiter[6]- Tu abia erai născut, aici. Cum, găseşti că sînt prea familiarizat cu „Süd-Amerika”?... Firește, am fost şi cu un timp acolo ; bineînţeles, am zburat, doar aceasta îmi era vocaţia. Şi meseria.

Şi apoi, a fost glaşul datoriei, care ne-a adunat,

J) trestie do zahăr
3) porumb
3) lucerna
4) ananas şi citrice

5) **dii. specii de arbori locali**
6) **şi aşa mai departe**

n^-a chemat de pretutindeni Cum să fi rămas acolo ?• . ce întrebare c aceasta— Da, eu m-am întors şi – mai apoi – am zburat pe bombardierele din Luftflottc II[1] a lui Kesselring, în Polonia... apoi a fost bătălia pentru Anglia, Canalul, am zburat sub ordinele Kanalkampffiihrer'-ului Johanes Fink, alături de Major Horst Qednau, Major losef Knoble, Leutnant Bechte, Oberleutnant Comandor Paul Weit- kus – ştii că Paul Weitkus a stat Un timp şi în România, aici pe Crizantema, cu aparatele sale ?... –, am luat parte la acea „Adlertag" ziua vulturului, ziua declanşării bătăliei aeriene împotriva "Angliei) şi la acele teribile ,,Walhalla", acele enorme armade ale Kampfgeschwader[3] şi Zerstorergeschwader'-uri aruncate peste (făcut de către noi !) celebrul cot, peste ,,U"-ul Taniisei londoneze...

Tînărul asculta cu „gura deschisă", prins.-.

— Am luptat pentru „Seeliîwe"[3], am trecut de >.< < i de ori „Durnier"-ul meu de la Pas do Cnlais r,p:e Eolkeslone ... sol I.[1]-), am zburat în KG 3 din gi'.i| '.'l 3, cu Dornirr i'l J *7.*

.'pi fostul letilnanl zîmi.i.

I'dcu o clipă şi 7Înibet'jl i se şterse de pe (aţă. Reluă :

- – Am avut noroc, nu ¡n-au dat jos. Deşi era oc dabilă [II]. iuă luarea jnglvzfi ! Cehii şi

II **II**

I
1
0

polonezii, încă, cel c<ne atunci luptau în fl.A.Î'*' «fi au de-a dreptul nebuni cînd ne atacau !

— Te admir, unchiule...

— Mulţumesc, sînt flatat. (Zimbi uşor ironic).

- Şi...

— Aşa, tatăl tău-.. El a făcut războiul pe mare, în Atlantic. A comandat un „U-boat”, un submarin, pînă în vara lui 44, deci cinci ani, cinci ani a purtat arma această puternică (sau l-a purtat ea la bordul ei !) colindînd în Atlantic şi luptînd împotriva κ englezilor şi a convoaielor. A fost război, tinere... de fapt (chiar dacă nu-ţi trădezi prin înfăţişare vîrsta) nu mai eşti chiar atît de tînăr, eşti un adevărat bărbat...; aşa şi vreau să discutăm, ca nişte adevăraţi bărbaţi. Trebuie să fii mîndru de tatăl tău şi să te porţi în aşa fel, să trăieşti şi să acţionezi în aşa mod încît – dacă el ar mai trăi – să poată fi şi el mîndru de tine. Verstehen Sie ?[2]

— Da, unchiule.

Ex „fliegtr Leutnant” dădu – în sinea sa ¡deşi cu o oarecare nostalgie... în ceea '.c prheii acele reuşite şi zornăitoare bi'notn ne ,() – naibii ’şi trecut i»i război, şi tinerețe risir-iiă. se r<îndi şi aprecie că, dacă cu adevărat există un «nubil hun p. n- tru a trăi, acesta ar fi doar acela el afacerilor, sursă perniimentă. (dacă eşti deştept) de a face bani (şi el, iată, pentru &ce~'î.tn if’a nic-i)... <u$_t$r < pn) răspunse. o făcu tn'îă tot îu pvi-.tti .1 do i'bA . jar? discuţiei; un spirit (în evidentă nc^{n,}.i,J£;icA ci-’.ucte aminte, ds regret (dar apreciativ I), □ ELu ba int.'..ţ! n

2) şi dl bătăliei pr-ehu c. rid

3) escadră de luptă ■ ♦

'•) escadră de (Ûskugcr''

1) Forţele rsxlnrs rnpnj.n /rvt?!»? orgie” I)
?) în-ţol 9

dc a-l „angaja", de a-l „lansa" pe credulii -i şi dezorientatu-i nepot spre ceea ce intenţiona tocmai, în ce-l privea pe acesta :

— Bine. Mi-ai spus că ai o surpriză plăcută pentru mine.

— Pentru amindoi, unchiule. Dar depinde numai de dumneata ca să ne putem bucura de ea.

— Amindoi.

— Da. Pe din două. Dumneata eşti doar om de afaceri, acum.

— într-adevăr, după război, m-am apucat de afaceri; aviaţia noastră era la pămînt, a fost o perioadă foarte grea. Timpul a trecut, am intrat în afaceri... e adevărat, şi vîrsta mi-a impus restricţii pentru a rămîne profesionist la zbor.

— Zbori încă, pilotezi singur avionul. Avionul ce-l ai.

— Desigur. Doar oamenii şofează uşor şi peste vîrsta de şaizeci. Şi atunci ? De ce «să nu pilotezi un avion de turism la aceşti ani, dacă forma ta fizică e cea a unui om de cincizeci (cel mult !) iar măiestria de zbor ţi-ai păstrat-o ? Avioanele actuale de turism se pilotează extrem de uşor, sigur şi simplu. Au şi o aparatură modernă, comodă pentru zbor IFR (radionavigaţie).

— Ai participat la...

— So 1 Am participat la multe raiduri, la raliuri sportive, şi internaţionale, şi n-am ocupat, nu m-am clasificat chiar pe ultimul loc, deşi concuren- ţii erau, în majoritate, piloţi tineri... dimpotrivă 1

— în urmă cu doi ani (cînd m-ai căutat, iar eu eram... în sfîrşit, nu-mi face plăcere să-mi amintesc 1) ai venit în ţară tot cu avionul ?

— Fireşte. Am avut interese comerciale în ca-

pitală, pentru firma mea. Aterizasem direct pe Oto- peni, veneam de la Sofia. La înapoiere am făcut ¿scală aici, am stat o zi (nu te-am găsit), apoi, după ce mi-au alimentat aparatul (au fost foarte amabili, deosebit de amabili – autorităţile aeroportuare şi tehnicienii – da, da, trebuie s-o spun, spre lauda lor. deschis, în mod deschis !), am luat în dimineaţa următoare buletinul meteo şi am decolat spre Vest. So, escale la Budapesta şi Viena... am avut un timp splendid şi ,,Piper”-ul a mers ireproşabil 1

— Piper ?

— Piper Cub. Avlonetă americană. Avion nu de ultim tip, ultim model, dar bun. Şi răspîndit... americanii ştiu face avioane de turism bune, foarte bune. Scumpe însă. Au motoare sigure, „Continental”, pe care Ic folosesc şi constructorii din Europa. So ! Dar. Jean Otto, să ne întoarcem la discuţia noastră. Care ar fi surpriza ? Despre ce fel de afacere doreai să-mi vorbeşti ?

- Aur, unchiule.

- Aur ?

— Da, AUR.

— Cit ?

— – Aproape trei kilograme.

Sub ce formă ?

— Brut, bulgări. Extrar.. Pur însă, curat.

Unghiul i.-i privi nepotul îndelung şi atent. Nu spurc nim't. Căută cu degetele în pachetul portocaliu, aşezat la îndcmînă, şi scoase o ţigară. Mîna o manevră încet purtînd-o pe ultima ei traectorie, spre locul de incinerare, apoi repetă cursa înălţînd bricheta care străluci la fel ca şi cele două masive şi complicate inele, ce le purta

pe degete : un joc, o

repetată cursă de străin*, iri obosite... Şi .1 este;« ţi bricheta erau lot aur. Blondul le urmări şi brusc un urlet de bucurie izbucni şi apoi se atinse undeva în adîncul creierului său, era forţa puternică şi biruitoare, suverană şi supremă (pentru el !) a aurului, pe care acum o cunoştea, o poseda, care aştepta undeva răbdătoare pină el va reuşi să... fumul ţigării veni să-l trezească, Uşorul tremur nervos – de care fusese cuprins – îl părăsi, îşi recapătă calmul. Era pentru el şansa cea marc acum, această discuţie. Va putea cere, de vreme ce avea cu ce plăti, avea ce oferi în schimbul... Unchiul fuma tăcut, liniştit, netentat parcă de neaşteptata veste Era ca şi cind blondul său nepot tocmai i-ar fi spus că arc o traistă plină cu pietricele de rîu (avea această „indiferenţă" un efect de picătură rece căzută pe un creştet ras proaspăt tocmai, asupra celuilalt...). Cînd stinse ţigara îşi înfipse ochii cenuşii în nerăbdatoa rea aşteptare a ochilor mai tineri :

— De unde ai aurul ?

—- înainte de orice altceva, Je unde u atu !.?

— Unchiule, e o întreagă poveste. Să .

Unchiul părea degajat şi neutru, era în — şi dn: r singur şi-o ştia – o îngheţa* : *ct* is 'tre. pe care o ,.experimentase" suficient în no-nkr. I- . supra Tarr.îsni... Repet*. ri cînd . butoanele ample: •' p»-. n » •• !

— De unde 7 ("’nnu.l îuăsp'it t- hi, . *i*

Şi atunci, „ir~> ;iut” (vruta sii . ...ci ... s ., după discuţia cu unchiul), pentru a doua oară inspirat (tot singur şi-o spuse, amintindu-şi dc primul moment de cis”'5 .<T'z'r«r3ţ«r” • ’ d <-t«mr • n nstt jlj[1] ci) blond ii imcpi! -alm să d» pi

n> , po’.c.de. O poveste ce nu i aparţiuci» şi pe care, astfi-! faptul de viaţă în sine, şi omul, sau oam -nii implicaşi în acest fapt – o terfelea, o murdărea, c în străina conicrindu-i (ca intr-o siluire 1) rol de înjosită unealtă pentru satisfacerea nemernicei sale trebuinţe... depănă povestea lui Lazăr Moţii, apoi cea a doctorului Avram Zaric (aceeaşi poveste, devenită însă, ajunsă apoi la ipostaza ..doctor Avram Zaric*). Şi această poveste nu putea fi respinsă, trebuia crezută. era ea cu adevărat o grea, o puternica înlîmplarc ce se rostogolise, ce aşteptase, ce se zbătuse apoi iar prin timp, de-a lungul anilor; îşi avea ea această proprie greutate din faţa căreia nu te puteai feri, pe care o simţeai şi nu o puteai contesta ori îndepărta.

Unchiul asculta tăcut dar inleiesat. mirat chiar în faţa acestei ..romantice istorisiri valahe” (astfel o cataloga !), în timp ce nepotul (aflat într-un firesc proces crescător a! confabulării) sv ambala tot n ai mup «u o „sinceră participare**. Dar, oprimi, sto pînd poveste; .colo unde... uud • trebuia'opi iU’ !

■ Şl totuşi, aurul ? •,

— Partea mea, unchiule. Am umblat d jar ani la riud să-l găsim. împreună. \şa '.loLării.? doctorul, iu c;iz cu-I vom gaii, s$-l împArţiiii—

- < jsrîns. *|'i a ..acord.h n;i pioienl < r

I ; ■'« Jiide,!• t' • 'unic, ani I i i vi-l .

- -i (lei!oi !*1 ? .

— /.’'icterul >

— Ce-a făcu[1] cu • ur'.d rău ?

— L-a valorificai, "'oarlc at< it. ;i'p .. fum [1] • prudent prin < i> M'.u ■ Şi •' făcut O vib» ţl şi n

c .mpáral un auto. (Era o rapidă, o la îndemină plâs- r. 'ali c...') ' ►

— Nu avea ? •> -

— Avea o vechitură, un vechi Horch decapotabil.

’ – Ilon h decapotabil ? Maşină de Comandaturi... Au fost maşini foarte bune. Deci. Jean Otto (unchiul îl privea calm), ce-mi propui, de fapt ?

— Aurul.

— Intcressant. Sondcrbar* 1 Si de ce ? Pentru ce?

— Unchiule...

— Ja, sagen Sie bitté, Jean Otto, sagen Sie...[2] (avea vocea kătrînului pilot o inflexiune caldă, pă- rintca.'.că acum. Necesară...)

— Unchiule, sínt trei kilograme de aur aproape...

— Nu c mult. Ca \aloare nu e prea mult, aur se năşeşte ! ■

-■'ro.KM... '

— Totuşi o <u\a. sini de acord. Deci...

— E>! ;’p»i aurul.

— Si eu ? Am înţeles hine ?

— D«. Dumneata...

— Wciter, weiter ! [3]

--- Dumneata mii vei lua acolo, alaiuri de duni- ii ma bitoki’ ;mna am dorit aceasta.

- - C um sa tu ian ? Doar nu crezi câ...

— î\u, unchiule, nu. Vei face toate demersurile,

oT*<Jal. I. ’ -j depun? toate insistenţele...

■

[1]) Interesant.

Spune, Jean Olio, jpnne... -

1

1

6

Continuó, continua I

— Legal, legal, so ! E cu totul altceva, aceasta se poate.

— Şi acolo, odată ajuns, sper că lingă dumnea-la... de vreme ce. iată, aduc şi eu contribuţia...

— Mda...

— Eşti de acord, unchiule ?

- Desigur, Otto. Tu eşti doar fiul fratelui meu, eţxi nepotul meu; făceam aceasta şi fără ca tu să-mi propui o „afacere". Ştii că nu am copii, ţi-am spus doar, vei fi tu copilul meu. So !

- Pot conta pe această promisiune, unchiule?

— Jean Otto, tatăl tău ar fi supărat să te audă întrebind astfel !

Vorbiră încă mult timp aşezaţi comod în „se-pare „-ui (ce le oferea o absolută discreţie) cafenelei înfipte în colţul bulevardului însorit; peste drum vitrinele spaţioase ale sălii ,,Alfa" atenţionau prin trei afişe mari asupra expoziţiei de pictură tocmai deschisă... ele îi atrăseseră atenţia fostului pilot de Dorniere, pentru că, în momentul cînd sfîrşirtl să-şi spună acele multe ce şi le-au spus acolo. Ilerr Schmicd hotărî :

— Bine. Acum mergem să vedem expoziţia de pictură. Foarte interesant, foarte inter ,'ant, o în-treagă expoziţie cuprinzind tablouri, lucrări despre aviaţie, despre avioane... aşa ceva nu întîlneşli, aşa ceva se poale vedea foarte rar ! Vom mai discul a, după aceea.

Ieşiră şi traversară încet bulevardul.

CA SA NU SE-„PRĂPĂDEASCĂ” LUMEA

Se întîmplase după discuţia celor doi oameni în acea însoritã zi, în parc, şi înainte de ultima expediţie (cea „reuşitã”, în care găsise aurul) a doctorului, însoţi”!;, după cum s-a văzut. A fost, de fapt, punctul de ramificaţie a celor ce urmau să se întîm- ple, a fost momentul în care păianjenul unui ascuns cârcei” tocmai îşi întindea prevăzător, sigur şi tactic lungile-i picioare în toate direcţiile vitale de a- t;,c. Omul în negru. Omul în negru, care ştia multe, foarte multe. Despre mulţi. Cu aceasta se ocupa de ¡apt... Şi cu aceasta. Avea de unde şti.

în primul rînd, îl cunoscuse pe acel om. Acolo. Cînd, care om, care acolo ? Cîndva se va vedea „cum- care-unde ?”, se va şti. Deci îl cunoscuse. Apoi, aici, ştia dc existenţa blondului. îi urmărise cu o interesantă curiozitate, cu o lucidă satisfacţie creşterea şi „cariera”. Tot el a fost cel care l-a anunţat pe unchi că există „nepotul”, ie.r pe nepot că există „unchiul”. Şi,, aceasta întrevedere a lor, în perioada, la timpul anunţat, fixat cîtevn rînduri mai sus, a- coastă întîlnire a lor – înlîlnire, deşi a fost o premeditată şi pregătită găsire a tînărului – va face ?ă se înţeleg! poziţia reciprocă a unchiului şi a nepotului său.

El, omul în negru, fusese cel care hotărise, cel cjre îi manevrase : scopul desfăşurării ? Avea încredere în ceea ce făcea, în legenda lui Lazăr Moţu, avea răfuieli, avea trebuinţe, avea afaceri, necesităţi, planuri, obligaţii... omul în negru conta pe unele fapte ştiute de el, pornea altele.

Nepotului i-a vorbit mult şi visător. Dispreţuitor şi incitant. Neutru şi cu amărăciune. Indiferent. Nedumerit. Apoi iar cu multă înţelegere şi căldură. Ştia să o facă, se pricepea, vorbise o viaţă întreagă. În toate felurile, modurile. După caz. După interes. Aşa ca ii venise uşor să îi spună tînărului despre... mări şi ţări şi bogăţie şi putere, şi „libertate” ş şanse şi nuci de cocos şi cai verzi pe pereţi. Despre situaţia lui de aici, despre handicapul ce l-a avut (şi care, să fie sigur, îl va urmări mereu !), despre, < lespre... dacă ar fi vreo posibilitate ! Şi, „să ştii, îmi fac o datorie spunindu-ţi, există o posibilitate, iată...''. Şi deci, în continuare, despre unchiul său, despre talul sau (că a fost şi cine a fost... mai mult „vei afla de la unchiul tău, te va căuta din nou”). Şi sâ-i d.a o cheie, o secretă cheie prin care îl va cişliga. precis ¡1 va ciştiga pe unchi... O cheie care în.’.a va rămîne un secret al lor (să fie înţeleşi !) pentru că trebuie să înţeleagă foarte bine şi pentru totdeauna că, desigur, cil e el de unchi (acel om) nu îl va ajuta probabil numai în cazul cînd el, tînărul, vii veni în „întîmpinarea” acestuia cu anumite atuuri, demne de luat în considerare. („Să nu crezi că un unchi de acolo tremură de nerăbdare şi fericire să dea de mincare şi să-şi împartă banii cu oricare ir..pol nevolnic aliat deocamdată aiurea..."). Nu atît valoare;', în sine a ceea ce e de obţinut, prin propunerea Ce io va face, deşi contează, contează...) cit dovada de a fi un spirit

întreprinzător, un om ferm, puternic – chiar dur. dacă trebuie – capabil să rezolve probleme... această dovadă e important şi necesar de adus unchiului său, astfel i se va impune, astfel îi va trezi interesul de a-l avea aproape... Iată acum, oe i-ar propune, ce i-ar sugera pentru aceasta... Dar, să nu uite, din nou, ei nu se cunosc, nu va vorbi în acest sens niciodată cu unchiul, nu va avea decît de pierdut; totul doar trebuie să pară o iniţiativă şi un fel de a fi al său. E în interesul său să procedeze aşa, să respecte convenţia acum stabilită, desigur o înţelege.

Iar cînd tînărul îl întrebase, îi ceruse să explice bunăvoinţa şi grija pe care i-o arată, omul în negru surise blînd, mărginindu-se să spună :

— E o datorie, e o datorie s-o fac, tinere. Trebuie să mai existe oameni dezinteresaţi şi buni în lume. Altfel lumea s-ar prăpădi.

Nu îi fusese greu s-o spună, era obişnuit să arunce astfel de cuvinte. Dar tînărul îl crezu.

CAPITOLUL 3

EXPOZIŢIA DE LA GALERIA „ALFA”

Şi acum,

„amestecul” meu personal, participarea mea în această ciudată poveste a unor bulgări de aur ascunşi odată demult, regăsiţi recent. Dar, îna- în de loa'.o, pcnii’u cei ce nu cunosc întimplaiea,

dramatica întîmplare la ca.re mi-a fost dat sa participnu cu mult în urmii, alături de Maestru, întîmplare legată de „relansarea” în aer a acelui spectru ucigaş, acel bombardier cvadrimotor pitit de către celebrul „Nclson” – în timpul războiului — undeva în subteranele unui castel, lansat după aproape trei decenii (!...) cu motoarele tunet şi trapele de lansare deschise, din caro aveau să alunece... deci, pentru coi ce nu cunosc această întîmplare (pe care am povestit-o în scris') voi spune cî- teva cuvinte, citc ceva despre mine ; aceasta numai pentru înţelegerea unor anumite fapte şi circumstanţial al desfăşurării lor. Am pilotat, deci, odată, blmoloare militare (bombardiere) ca pilot căpitan, apoi am ajuns maior, tehnic, şi din acelaşi motiv — ca şl la schimbarea „profilului” (din navigant spre tehnic) – deci afurisita răsucire (în urma unui accident) a unor vertebre, din acelaşi motiv ajuns apoi în afara cadrelor militare... mecanic-şef al aeroportului „Crizantema”. Posesor de automobil .T-Volvo”... un straşnic animal tehnic argintiu metalizat (s-a văzut în amintita povestire în ce împrejurări „achiziţionat”!...), căsătorit cu o blinda Ioană (cunoscută încă din pruncie !), tată (mulţumesc, mulţumesc de urări, da, c băieţel... desigur, aviator ¡1 fac, aveţi fler !,..).şi. şi cam atit. Da, încă, amator în pictură. La acest aspect (pentru că de la el se „trage"... coca ce se trage !) mă voi întoarce imediat ; acum insă să reamintesc că „Maestrul”,

>) Vezi : „Tr.tnririfici pentru cont’Sd", e<l. Istcl.i 19/7.

o:mn íJlal în ul pe; i jná- ii (ani nu . ţi cinstit, adunuţ UUG ng . altul cum viaţa nu i.ira adu.i.: şi niciodată nu ştie, ori mi poate-, ori nu \ roa a greşi...). cu inimă lo\ităâ şi încercată dar ti nr.ră. uneori (sau poale întotdeauna) mai ţinură deci t a multor zvelţi Lruneţi fără de riduri încă, omul acesta pe care deşi Lóala l-a încovoiat fi..ic (îşi are priceperea ei arhitectonică spondiloza I) nu s-a dat în lături de a sari, la vîrsta şi în situaţia sa, cu paraşuta din bombardierul... (acel ,.Drol Doy", do care \ orbeam)... şi-a amîiiat atunci înaintarea dosarului de pen .ionr.re (iată, tot amînat e, a luat Ma şirul aiiă „urma" acum...), far asupra extraordinarului, său simţ, ştiinţei sale de a „anticipa", de a ghici" u-ai l.ine decit un meteorolog direcţia şi viteza violului... vîncul dracului fusese acela (!...),-ei bine, ar •fi mult de spus despre acest om. Dar, s-a spus atunci. El, ..Mcesîrul", vecinul meu de ca i şi piirten al tatălui meu (p'nă acesta trăise), acum, îndrăznesc s-o afirm, această pric/enie dăruită şi mie... omul bun la inimă ca piinoa (cu cei ce o cişligascrâ şi o mhicas'Tă cinstit înloîdeauna) şi „rău" ca ui: pul p :'run-j intre dinii (cu cui ce înţeles, ră sau. mai rar a um. înthnplălor încă înţelegeau să buljoco rozara şi cîşligul c nstit al ei şi cuviincioasa, on en? ca şi meritata ci rupere între degete curate spre a li dină la gură...), omul acosta al cărui zîmb.'t se prt'..vhim!'a adesea . . .. silii? grimasă de dur • •

fi,.i ă a trupul’.’:, dar cu molipsita-i*bonomie şi înţe-lepciune faţă dî* cei din ier. şi cu nelipsitu-i port-ţlgarot (şpiţ !) de vişin or> cir ş în care îşi avea înfiptă ţigara fără filtru – - omul acesta, „Maestrul”, era olnncT.;’ de securitate Anca.

Şi acum, să mâ întorc la pictură.

Era primăvară, dar întreaga iarnă pictasem. Şi nu numai în iarnă, de fapt începind după... mai bine zis, am lucrat în timpul convalescenţei. Avuscsepi un plan – cu timp înainte, privind un anumit număr de lucrări tematic orientate – şi această neprevăzută împrejurare (convalescenţa[1]) mi-a lăsat timp suficient spre a picta. „Să nu-ţi oboseşti ochii însă” – îmi ceruse, îmi recomandase medicul cînd m-a „dat afară” din clinică, „nu abuza”... aşa zisese. (îl întrebasem atunci dacă în perioada imediat următoare am voie să „munpesc” cu ochii, să pictez). Nu-i spusesem însă – firesc, ar fi fost împotrivă – că aveam obiceiul să pictez şi noaptea, la lumină artificială, puternică). N-am abuzat... am lucrat mult insă, apoi ultimi le zile ale toamnei m-au adus iar la serviciu ; deci iar interes şi griji pentru motoare, pentru asistenţa tehnică â aeronavelor aflate în escală şf, pregătirea de iarnă a tehnicii de aeroport, a frezelor pentru deszăpezire, a... urma.să vină iarna şi ninsorile puteau începe oricît de timpuriu, indiferent de prognozele lansate de către cei de alături, dc la „Meteo” (pe care dealtfel îi stimez şi apreciez mult, chiar dacă uneori... ştiţi cum e cu prognozele meteo!).

Apoi, iarna, ce bineînţeles a venit de capul ei, parcă mi-a întărit ochii prin lumina şi strălucirea-i, adueîndu-mi, provocîndu-mi un nou apetit de a pu-ne mîna pe şpaclu. Aşa că, acum, primăvara

trebuia să-mi ofere două prilejuri de emoţie : raliul de aviaţie ce urma să se desfăşoare, un raliu internaţional ca

*) Volumul „Trandafiri pentru contesă", relatează împrejurarea în rare autorul fusese rănit 1a ochi în timp ce pil<>t.» un hombirdirr. .

participare şi traiect (cu întreaga plăcere, bucurie ce mi-o aducea, dar şi cu apreciabila răspundere lelmi- ua cc, parţial, îmi revenea pe acest aeroport escală) şi. ..evenimentul” de a-mi expune lucrările la galeria ..Alfa”. De fapt, ordinea acestor evenimente înscria în calendar întii expoziţia. Dacă aveam emoţii ? Bineînţeles că aveam emoţii, doar nu eram un mare maestru, vreun cunoscut pictor al urbei ce (posibil) prea puţin e afectat de opiniile iscate de o expoziţie a sa ; eram un simplu amator ce îşi abandonase florile şi naturile statice şi. îmboldit de zburătorul şi ..oblojitorul” de maşini de zburat, din el, s-a pornit sa picteze aeronave şi cimpuri de zbor, avioane şi clici, nori reverberaţi de lama strălucitoare a aripilor argintii... Am pictat nu numai acasă, în panora-mica mansardă afectată acestui scop, ci şi la aeroport, în orele libere... îmi ţineam dosite (pe lingă sculele de pescuit în biroul meu tehnic de pe „Crizantema”, uneltele.: pinze gata grunduite, tuburile cu vopsele, un trepied... colegii priveau, unii cu o uşoară ironie alţii cu sincer interes, ceea ce făceam. Erau şi extremişti : cei ce se entuziasmau (atît de rar poţi vedea avioane pictate 1) şi spuneau „aşa, măi... toţi zic că aviaţia şi zborul e o poezie dar nici dracu nu ne „bagă” în Artă ! Fă-o tu cel puţin”. Şi mai adăugau observaţii (pe măsura priceperii şi gustului lor) asupra- desenului,

culorilor, compoziţiei etc.... căci (de !), erau „acasă” în materie 1... Sau extremiştii din partea cealaltă – bunăoară Vasile Import, rotofeiul Vasile Import, mîngîindu-şi mustaţa scurtă, mă întrebase :

'. – Ascultă, guriţă, de ce nu pictezi tu oameni ?

— Cum oameni ? (am întrebat).

— Oameni, guriţă, oameni. Uite, aşa cum aş fi cu. cum sínt eu... aceasta în cazul că cu m-aş l<t; a pictat de către un ageamiu ca tine ! Oameni deci. Portretul, guriţă, portretul.

— Şi de ce neapărat oameni, portretistică ?

— Pentru că omul e totul în lumea aceasta, guriţă ! Omul ! Lasă avioanele, ele n-au cum fi altfel, doar cum le ştim... dar omul, să-l surprinzi; să-l redai...

Deci, iată, cci din jurul meu erau inlercs?ti în ceea ce făceam (sau că o făceam). Aceasta îţi dă o mare bucurie, o bucurie a inimii şi le simţi încă mai aproape, mai legat de cei din jurul tău. de oameni. Şi poale, nu avea dreptate Vasile Import să-mi ceară să lucrez portrete (nu pot fi toţi portrctişli, nu ?), era însă îndreptăţit să afirme că Omul e înainte de toate şi el trebuie, cum spunea Vasile Import, „surprins” şi „redat”.

Nu, nu erau portrete lucrările melc, chiar du a erau şi oameni acolo, Pornisem de la altceva. Şi c-.-l ca pentru a putea fi eu înţeles, pentru a fi 'nţ^l-'.i.^t prezenţa a\ ioanelor în tablourile acciteă – o primă explicaţie ar putea fi afirmaţia că ele, avioanele, aeronavele, aceste maşini ale zborului, ale desprinde' şi ducerii, alunecării pe sus, ele sini, sínt şi ele un fel de fiinţe... Oare, acea „Pasăre Albă” (avioiud Iu Nungasscr şi Coii) pe care a ademenii o şi i.im.lii-- ţit-o Atlanticul de Nord în acea jinduia iiv • ■■
de trecere, de zbor, de treaversare. ml’ie 'raxcjsare dc la un continent la altul, oare ac» a. <. : navă n i şi-a avut dorinţa izbînzii ? Nu a trăit bucuau nemaipomenitei sale îndrăzneli şi motorul acela „Mispano Suiza”, nu a plîns cînd şi-a rcufundat elicea şi cilindrii înfierbîntaţi în valurile reci, : u .dîir' i acolo

p.e'tru !• id . nu şi (•(• cri dui temeiuri.. o:u′<-nu ? Şi oare aparatul lū Vlaicu, cinci a spiralat de inoarie în piemontul Cîmpinei – la Lkineşti –, nu a realizat pentru o clipa imaginea ţării de dincolo de munţi, ţ:ra soră. (Ardealul), spre care voise şi pornise să zboare ? S-ar mai putea spune... poate însă sínt puţini acei cărora avioanele să le apară fiinţe vii. Sínt dator pentru aceasta cu o explicaţie, sînt dator să mă întorc într-un timp îndepărtat (fapt ce sper să-mi fie îngăduit), să mă întorc în mine, să-nii vîr miinile sub tunica ce-o port, tunică cu tăietură sobră, cu trese şi nasturi sclipitori pe care se încrucişează aripă şi elice, să ajung la inimă şi la ceea ce se află depozitat, păstrat acolo ; aceasta va explica. Era atunci...

...- claxoanele erau destul de puternice şi poarta alergam s-o deschid cu. Dar, chiar dacă n-ar fi claxonat, tot aş fi alergai să deschid poarta pentru cii auzeam zgomotul a. da do motoare cu care ceh' trei ni: şini se apropiau. Erau întotdeauna trei, aceleaşi ir i şi, după ce aruncam repede, în laturi, aripile ■ mari ale porţii din scîndmă cenuşie, inibătrînită, intra maşina de teren, formula aceea de Jeep puternică şi scurtă, bondoacă – GAZ-ul 67. Descoperită, întolduauna cu lici ofiţeri în ea. Caschete cu cozoroc a|.:uipc pafeat, hc.'mşi m diagonală şi port hart, ru> aş-ă J.aki şi pani ion -'ihnaJi u. în picioare cu cişmele scale şi incj 11 ’.c, di* iufl şl, în colţul gurii, întotdeauna cu ciirlomu ţigăiilor „Ka/.bek”. La volan, şoferul cu beneh». mu'l îulr-o parte şi pe ochi, într uu comb’nezon negru. Venea apoi .,Macmon”-ul. **un**

camion Foid tlatmnn can. di.în cu bolul său

seliit c. ! ::is iui.!* . în ■ :■ ■ c..; ui.:. pc ! !’• 'I ■ laterale, rezemate, aceleteşi panu-cinci cemb-nezou ne negre scuipînd fum tare şi înecăcios de mahorcă .şi. ultimul, GAZ-ul AA, o camionetă slăbuţ i de o tonă şi jumătate căreia îi cînta cutia de viteze ca o sirenă. în cabina acesteia erau întotdeauna doi, ca trecea prin poartă în,halind trena alburie de praf a Mormonului şi, înainte ca GAZ-ul din faţă să vireze sub umbra bătrînului cais (unde de obicei s'.opa), poarta era deja încinsă iar eu alergam şi apucam să ajung acolo înaintea lor.

\ eneau să demonteze avionul ciur şc ?.puc:m dl juciit cărţi, de băut votcă, apoi mama le întindea masa, ti-mpul trecea, soarele scăpata şi cele trei maşini plecau. Pilptul lua zahărul, ceaiul şi conservele, laptele condensat şi biscuiţii. îi vădea mamei iar ţigările şi tutunul le stivuia pe pervazul ferestrei aflat deasupra patului în care dormea.

Şi avionul aştepta. Stătea. llc-zemat aproape de şirele, de jirezile de paie şi pleat?. dincolo de gardul acelei ogrăzi largi a casei, a sălaşului, rezemat î:i p – miniul ce pornea de aici – reintru, ca ti i era i noi • şi nu se mai sfirşea nicăieri ; un pămiii’ şi n;gru .şi alb şi net -d şi bulgăros şi înv-rzit şi cenuşiu, cu* soare şi lumină, cu ploi şi rouă, cu ci.ncc de ţrcieri :-i pocnet de copită, cu dopărtarile lui. C i flori, cu drumuri <i p;u>. şi mirişti tăiate scurt şi apoi înnegrite, eu ivit’ :: r 'deţe mai*;- m ruiurări?, -j m furi iui : • . 1..- • ‘ • =■ • ⁝. i'i" i id,

pjmiatui izb... m -V i : i ■ nri-’. ie â şi jonsă, prnîn’ini, în sek mii miaşi . t b.'.i'.'.m < – o străjui; u, în fumul înalt şi idb ce misic.iu cocenii de porumb, galbeni şi Încinşi— curăţat« de to* og aveau-b«m. 1 !’ 5 po-n»f îl)]• ' în'pfţ ¡ţi ţn

cuptorul, rotund cu im gheb şi mereu -.uruit proaspăt. cuptorul de copt pîinc.

Şi avionul stătea, avionul acela de vinatoare «lăţea sprijinit în pămîntul nesfîrşit. în buza aceast" a pămîntului oprită de umblarea şi glasul oamenilor.

Şi acum' să sar peste timp, să-mi rememorez ceea ce a urmat, unde m-a adus acel avion de vinătoare... apoi Ynă voi întoarce la el :

Stau rezemat de peretele unui hangar. E un ceas al după-amiezei, un ceas limpede dar poate prea scurt, al odihnei, al unui fel de timp liber în care dacă nu dormi, nu citeşti sau nu joci şah, poţi gindi. Dacă vrei, dacă ai la ce gîndi în afară de motoare şi celule, armament de avion, aparate de bord, staţii de radio, obiecte, discipline de studiu. în afară de colegi, de ultima învoire în oraş, ultimul film, ultima fată pe care ai cunoscut-o sau ai crezut, ţi s-a părut un timp că ai cunoscut-o. că ai reuşit s-o cunoşti. Poţi gindi astfel la tine însuţi, la trupul tău – sprijinitei ol, ca un simbure. ca un miez în coaja unei uni Forme de a viaţic – rezemat de peretele atît de mare şi robusl al hangarului. Şi nu numai la aee-’drup uşor, leneş şi înfierbiniat poţi gîndi. ci şi la omul acesta, la slăpînul acestor gînduri şi trup, la fiinţa adusă, chemată, minată aici, ajunsă, rătăcită, amestecată aici cu cîmp de zbor, cu iarbă şi emailuri, cu clici şi motoare, cu nunei'’ cu aparate de bord, cu tunuri ullra-rapide scoase din tru-, puri de avion, cu săli de curs, «altele, cai a, transpiraţie, epoleţi şi soare, cu dimineţi lurgi, ase iţite şi nopţi boltite, bombate, cu ceasuri, cu zile, cu luni, cu clipe'., cu glasuri şi mişcări, amestecată această fjinţă intr-o căm~re,

intr-o dorinţă, într-o sote de a şti, de a pwnc. sie, de a slăpîni, poate de a iubi, d.i. de a iubi aceste maşini cu motoare şi aripi... Poţi p.i» 1 această fiinţă, acest sîmburc, acest, miez nlb şi curat, uşor aromat, care e sufletul tău venit aici, adus în acest pămînt să germineze, să crească, să-şi maturizeze cunoaşterea şi dragostea, ca apoi să stă- pnească, să poată stâpîni suveran, drept şi hun. eu folos şi înţelepciune aceste fiinţe – avioanele.

Stau rezemat într-un fol de aşteptare, aşa cum stătea TAK-ul acela de v‘nă[1]oare în pămîntul. în buza de pămînt oprită intr-un rictus. într-o teamă, teamă pentru glas de om. trup do casă, opreliste de pom... toate acestea, pentru cî. ameninţări ale înstrăinai ii . Fluierase ciudat şi scurt, repezit, motor mort, tron escamotat, carlingă glisată deschis, viteză, pămîntul (aşa cum o fi !), bubuitură cu scrîşnct. capul pilotului izbit în colimator ; răsucire, elicea ară. ca- renajele de sub burtă plesnesc, se zdrobesc peste radiatoare, trenă de praf, bulgări... stop, nemişcare. Stelele roşii, mari, cu tiv galben verzui lucesc ca sîngelc. Război. Venea de la Viena, era albastru-gri, fabricat în ’43, pilotul era blond, înalt, îl chema Leonid Cer—pămînt—aparat—om, fantastică clipă de amestec. Tăcere. Mină încleştată pe manşa neagră, uşor strîmbă – ebonită, butoane, pîrghii. Peste, sub, între degete (mitraliere, radio, tun), cealaltă în- c’eştînd marginea carlingii. Clipe de inconştienţă, aterizaj forţat, punere „pe burtă” perfectă. Praful dispare, se ridică, bulgării se opresc. Fără foc. fără explozie. Tăcere. Goana noastră

L-au ridicat, i-au scos şi blocat trenul, c uşor „şifonat” dedesubt; e suplu însă pe jambele scurte, depărtate, l-au remorcat cu ..Marmon”-ul. e aici, e rezemat aici acum. Pilotul e bun, îi plac copiii, vî-nătaia de pe faţă i-a dispărut, are un pistolet mic

şi negru şi discută în ucraineană cu tatăl meu. A\ ionul aşteaptă. Paraşuta, aparatura radio, hărţile şi acumulatorii (La ce să mai trebuiască ?...) le-a luat Marmonul.

Seara, atunci miroase a seară şi fum. a grajd şi pămint, a lapte muls proaspăt, cald şi cu ciudat gust de ierburi, cînd miroase a cină şi a om, a tutun şi a tăcere, cînd şi sticla lămpii atîrnată de propria-i lumină în grindă miroase cumva, din trupul acela albastru cenuşiu, puternic dar stingher, solitar, din trupul acela pornea parcă o vibraţie, un ţiuit aproape neauzit, un foşnet uşor, o şoaptă... Şi. dacă ai fi privit atent acolo, în acel amestec de neguri şi umbre, dacă ai fi privit atent la trupul rezemat de pămînl, l-ai fi putut vedea cum tresare, cum se scutură uşor. Poate că avionul acela a plîns atunci, a plîns cu adevărat, în fiecare seară, poate acel tremur şi glas şoptit al său să fi fost numai, doar, vîntul ce-l înfiora, îi[1] spăla trupul, i-l mîngîia şi ştia, după legi fizice, reci, indiferente, să-i smulgă această zbatere. Şi după ce aceste mirosuri ale serii alunecau, izuri puternice şi străine veneau direct, razant prin ferestrele deschise, izuri şi gust de benzină şi ulei, izuri de motor, cauciuc şi emailită.

Aşa cum vin acum, aici, de la aceste avioane. Aşa cum le inhalezi aici, zi de zi. le distilezi undeva înăuntrul tău. într-un organ puternic şi necunoscut care, din toate acestea, ştie şi poate face sînge. Pentru trupul, pentru inima şi sufletul tău. Şi aceasta zi de zi, ca o hrană. '

Sînt interesante exerciţiile de aici... eşti legat la ochi cu o bandă neagră – de aceea veselă, de în-

mormîntare ce nu-ţi aparţine – vezi, pentru ultima

oară, căruciorul cu tubuj de aer comprimat lingă fuselaj, la capătul aripei mutrele rînjite ale <oierilor şi, în clipa cînd simţi strînsoarea brutală, concretă – voită altfel – a bandajului negru, mai vezi, parcă în negru, carlinga cu turela milralioruitli şi vîrful propriului nas ca punct de plecare. Apoi, în clipa în care mina celui ce te meştereşte fuge ca o arsură de pe trupul tău, ştii că se dă drumul unui cronometru neiertător. Acest cronometru se în- vîrte.şte turbat şi precis, nelegat la ochi iar tu. legat peste ci. trebuie să ajungi de-acolo. din capătul aripei (unde te afli tocmai) la carlingă, să le cocoţi pe plan, să urci şi, instalat în scaun, răsucind, apăsind manete şi butoane, amorsînd, să porneşti motorul avionului de asalt. Totul în barem ! La început nu, ne-a prea reuşit, deşi am făcut suficient şcoala carlingii... apoi reuşeai perfect şi căscaţii din jur vedeau la timp smucitura nesigură a palelor înainte do a se face cerc -viu, transparent. Tu nu vezi în schimb nimic, auzi rateurile, de-nceput nesigure dar promiţătoare şi apoi, după ce împingi maneta din stingă, înnebunindu-l, reduci şi tai contactul/., cel mai scurt şi precis gest posibil în viaţă. Tot cu bandajul acela strins şi cald coborî iar ..TL”-ul. proptit bine cu roţile în calele triunghiulare, aşteaptă pe următorul...

Dimineaţa însă, cind venea dimineaţa şi culorile erau mai vii. mai puternice şi frumoase decît în alte zile, decît în zilele ce au trecui, cînd salcî- mii bateau nelinişţiţi peste casa aceea lungă, cu acoperişul din ţiglă roşie, unde şi unde prinsă de verdele moale, pufos, al muşchiului, cînd acrul şi apa rece de fîntînă muşca din obraji, din ochi, din braţe şi soarele făcea din rouă sticlă iar din sticlii foc. ştiam atunci că avionul c \iu cu adevărat, vedeam clar cum stătea acolo intre pinze de aer, puternic şi zvelt şi înţelegeam că seara, cînd negurile vin iar oamenii se adună în ei – aşa cum în grajd animalele îşi adună picioarele

sub trupurile lor mari şi obosite – înţelegeam că el seara plînge şi, cine ştie, noaptea, poate acest uşor şi neauzit plînset devine un'răscolitor hohot.

Dimineaţa el priveşte cerul. Pînzele răcoroase şi tari ale aerului il înfăşoară, îi lovesc dur, energic bordurile de atac ale aripilor, îi aburesc carlinga, îi I aciuiesc trupul, fuselajul. Ca un gest, ca o lovitură, ca o poruncă de plecare, de zbor. El o simte, o înţelege, cerul e albastru, oblic şi material, înclinat, glisat, repezit fulgerător ca o mînă ce vrea să te apuce cu o ultimă şansă, ca o scară aruncată pieziş peste acoperişul casei, peste salcîmi şi încleştarea pă- mîntului, o scară sprijinită în roţile şi aripile lui şi terminată peste prăpastia văzduhului. Şi el crede în fiecare dimineaţă că se va avînta pe ea, că va ţîşni năprasnic peste acoperişul casei, peste salcîmi... Crede că va zbura ! Cele luate de către Marmon ? Hărţi ? Paraşută ? Radio ?.., Nu, nu acestea înseamnă zbor !

Apoi soarele se ridica vesel, se arcuia peste cîm- pie, peste lume, peste semănături, ierburi şi flori, oamenii se transformau şi ei într-un fel de arătări, de fumuri ale cîmpiei... cimpia în care scormoneau... căldura potolea glasurile, oprea frunzele şi peste ceea ce lumea era – o sumă de forme bine închegate pornind din pămînt şi legate de el – colindau, vibrau felurime de gîze, din culori făcute, culori ciiutînd. El se strîngea parcă atunci ca o sălbăticiu

1.
3
2

ne rămasă descoperită în lumina şi loc limpede, deschis, o sălbăticiune strinsă în spaima şi minia ei..şi, în corul acela boltit _sus, departe, albastru şi străin, distant, nclegat prĭn nimic de pămînt; fugind de pămint. şi privind pămîntul cu o supremă nepăsare, în acest cer şi-ar fi scuipat, cu deznădejde şi ură, toate proiectilele explozive ce-i stăteau încă în cutiile de alimentare ale tunurilor de bord... Ca acest cer să se spargă, să se destrame în cioburi sticloase, prăbuşindu-sc.

Corul... iată şi acum, aici, cerul e albastru dar alit de apropiat îneît pot să-l sparg, să-l sfărîm, izbind cu pumnul în el. Nu mi-e teamă că mi-aş tăia mina în această sticlă albastră, extraordinară, tulburătoare, mi-e teamă neştiind ce va rămîne acolo sus, după ce el s-ar prăbuşi. îl privesc astlel un timp şi norii, cumulizări albe şi calme alunecă, se duc. încet, dar se duc. Le urmăresc, ochii trec odată cu ele peste Tirnavă, le urmăresc pînă ochii mă dor iar sticla aceea îmi pare că palpită. Atunci îi cobor, arunc Tîrnava dincolo, la locul ei iar; ochii îmi sar lovind malul, ca o şaretă peste un ogaş, îi caţăr dincoace, aerodromul şcolii alunecă uşor, drept, ochii mi se liniştesc, trec limbile de pămînt, prelungi, arse de motoarele reactoarelor MIG—15 (pornite mereu).-, trec MIG-urile, PO—2-ul acela ce zboară încă. lAK-ul 11, verzi, ca iarba în care stau, trec IL- urile de asalt, privirea virează scurt, se-apropie do mine, mă găseşte, mă priveşte; iată privesc acum înăuntrul meu, privesc acel miez uşor parfumat, uşor amărui, acel miez ce desigur e sufletul meu. Şi caut, scormonesc, găsesc bucurie şi tristeţe, speranţă, dragoste. Pentru ele, pentru aceste MIG-uri de vînă- toare şi II.-uri de asalt, pentru avioane.

»

<

3

Ziua. întreaga zi, soarele batea încingînd avionul .şi el devenea o şopîrlă paralizată de acest soare, rr.mînca încremenit, nemişcat, prins ca sub punctul de incendiu al une lentile. Şi cînd desculţi, cu tălpile goale – murdare de colb şi cu degete sau unghii mai întotdeauna lovite ori crăpate – urcam pe aripi, tabla aspră de durai ne frigea picioarele cumplit. Plcxiglasul carlingii ardea şi el orbind ochii, de aceea şi dezavorîrea cupolei culisante o făceam rapid. ţopăind cu tălpile. Odată culisată, din ea, din carlinga aceea înghesuită, strimtă, suficient de adîn- cu. din ea ţîşneau toate mirosurile aparatelor de bord, a conductelor, a comenzilor, a motorului, mi- ro.- juri de metal, lemn, fibră, piele, benzină şi ulei, vopsele, plexiglas, gutapercă, cauciuc, mirosuri închise pînă atunci, coapte în aerul închis al carlingii, dilatate, ţ'şnite acum ca o răbufnire, ca o descărcare. ca suflul unei explozii. De acolo, de pe aripă, cu un salt alunecam peste şina de .glisare şi agăţindu- no de ce puteam, ajungeam în scaun. Şi aici, aici era lotul ! Era desăvîrşirea, era nesperata, fabuloasa bogăţie, comoară, aglomerarea de comenzi, manele. butoane şi clape, robinete, aparate, cadrane. în-.LTÎpţii. aici era fantasticul păienjeniş, real, viu, palpabil, al acestei fiinţe, eram aici brusc aruncaţi în cel mai modern rafinament de maşinărie, de tehnică. eram confruntaţi şi izbiţi de cele mai complicate alcătuiri, de cele mai neaşteptate instalaţii, aparate. Revăd ca în vis manşa aceea neagră cu minau! ci scurt, complicat, terminat în comenzi electrice şi

pîrghii de declanşare, tabloul de bord cu planşa aparatelor de navigaţie în centru, manome- trele de oxigen, egalizatorul şi robinetele în stînga sus, conducta albastră, subţire, ce le lega, prin stingă, cu butelia aşezată lateral în spate, stingă jos. Mai sus, mai înainte, manetele motor, pas, corector. Hoţi verzi, bruno, roşii – mici, ca nişte volane —• comenzi de trimerc, manete de pompe, manete de robineţi ale sistemelor servo, comenzi de tren, vo- leţi, flaps, palonierele, armament, butoane – extraordinar cite butoane – cu punct sticlat de fosfor în capătul micilor lor pîrghii ! Capacele panourilor de siguranţe – laterale –, surse de lumină cu fantă mobilă, beculeţe de control roşii-verzi-albastre. în faţă, masiv, colimatorul complex, tentant cu oglinda sa cenuşie oblică, cu perniţa pentru cap şi grile... scaunul, chingile textile, late, extraordinar de puternice, cu catarame şi siguranţe, blindajul de oţel, din spate, al spătarului, blindajul din sticlă de patruzeci milimetri din spatele capului, dincolo de el convertizoarele pentru staţia radio, inscripţii, inscripţii albe pe plăcuţe negre peste tot. Podeaua, pereţii laterali : toate loc de trecere, de înlănţuire, de fugă zecilor de cablaje, a zecilor de conducte, negre,- verzi, albastre, galbene, brune. Era fantastică, era extraordinară, era fascinantă carlinga aceea a avionului de vânătoare ! Ştiam aproape totul ce e, la ce foloseşte, ce arată... Trupul mare, înalt al pilotului şi iaţa sa lunguiaţă cu ochi albaştri verzi se pleca uneori peste noi, peste carlingă, încercând să rie explice ceva ori oprindu-ne să umblăm în anumite locuri, să invîrlim, să mişcăm... Dar Leonid stătea mai mult sub pomii grădinii ori în camera aceea răcoroasă. do oaspeţi, cameră văruită intr-un albastru curat, cu păinînt bătut pe jos, atît de răcoroasă şt- plăcută acum cînd afară era fierbinţeală. Şi pilotul

stătea mai mult aici, citea, fuma, serici scrisuri ori işi cur.iia pistoletul. J’r;>. sinpura clipă, aceasui. tind prrâs' ;.m axionul şi ak-rgam fă vedeai pistoletul .”.cela mic, negru, ce ne părea atit de frumos.

Da. ne jucam cu acel avion, ne jucam în acel avion, sub el, ii călăream aripile zgiindu-ne la litro-mctivle montate acolo sub două ferestruici rotunde de plcxiglas, mergeam de-a buşila pe capotele lungi a. • motorului pînă la capăt unde, din cocul elicei .sjr.er.u puternic, ca paloşele, cele trei braţe tari, cumplite. Ne aşezam sub umbra acestui trup, o um' ră sub formă de cruce uşor alunecată intr-o parte, o cruce aşezată alături de el, o cruce a sa desigur. Dar în afară de această joacă cu el, în afară de o- dHma din umbra sa, lAK-ul acela de vînătoare a ştiut să ne dea şi altceva. Ceva mai bun, ceva mai minunat şi ceva pentru totdeauna. Ca un deosebit şi pr. ţios dar... Dragostea, dragostea de cer şi de zbor, de ducă şi depărtare, dragostea de aripi, de văzduh, de plutire. Şi poate, poate încă mai presus de aces-tea, dragostea pentru această maşină ce ştie şi poa-te zbura, dragostea pentru trupul şi alcătuirea ei, pentru, pentru cînlec şi tunet de motoare, pentru aparate de bord, agregate, organe, pentru maşina ac'asta atit de fascinantă, de complicată, de moder-nă... şi setea, trebuinţa de-a o cunoaşte, de-ai şti alcătuirea, de-ai simţi, şti, asculta bătaia de inimă, respiraţia, puterea şi, poate, uneori chiar oboseala. Dragostea pentru avion. Şi înţelegerea, convingerea, certitudinea că această alcătuire e o fiinţă, cu dure-rile, cu bucuriile, cutezanţa şi supunerea, credincio-şia sa'faţă de om. Aceasta a fost fie un dar, un dar de nepreţuit, ca o înnobilare a propriei noastre fiinţe, ca o binecuvintare, fie un blestem, cel mai cum-

plil blestem cc-l poate purta omul – dragostea şi dăruirea pmlru zbor şi pentru avion. A impîîntat aceasta intr-un aluat moale, crud, gata să primească orice formă, orice adaus, orice amestec, ca pe un altoi; ca din acea tăietură – niciodată vindecată suficient – să crească un ram nou, un trup nou, avid, flâmînd de soare şi cer, de promisiunea ducerilor pe sus. Se grăbea să facă aceasta pentru că veneau mereu, veneau întotdeauna cu intenţia de a-l demonta, deşi nu mai apucau s-o facă.

într-o zi insă, Marmon-ul, străbătînd întreaga curte a trecut prin poarta de leţuri dinspre cîmp şi a virat oprind alături de el. Combinezoanele negre au aruncat cîteva butoaie şi canistre goale jos, au lăsat o trusă metalică, etajată, cu scule, şi abia apoi a plecat. Butoaiele şi canistrele erau de captură. A doua zi, tot Marmon-ul. a adus o macara rabatabilă cu trei picioare foarte înalte, avînd sus, înlr-un fel de cîrlig, un scripete de lanţ cu demultiplicare... ,,cigă", cum ştiam noi să-i spunem. Şi iar a plecat Marmon-ul.

Ea, această dragoste m-a adus aici... pentru a deveni ofiţer de aviaţie. Stau rezemat do hangar şi privesc în interiorul meu, acolo, undeva în amintirea mea se mistuie lAK-ul acela... Sau nu, acum, în ochii mei se mistuie. Dacă cineva m-ar privi în ochi ar vedea acum acolo acel IAK, acoperişul de ţiglă roşie al casei, povîrnit şi năpădit de muşchi, salcîmii zgrunţuroşi cu flori şi cîntec fără egal... Da, l-ar- vedea. El a venit din cer, de pe cerul înalt şi puternic – ca un piept plesnind de sănătate, de pe cerul acela albastru, venea de pe frontul aerian al Vienei, oare cît de albastru e cerul deasupra Vie- nei ?... Şi s-a dus tot în cer, păsările r imîn undeva pe cer chiar şi atunci cînd trupurile lor se prăbuşesc, cind trupurile lor putrezesc prin ierburi iar sub arip le mişună viermi, chiar cind ele se transformă în cenuşă, în ţarină, ele

rămîn pe cer... Nimeni, niciodată nu va putea desprinde cerul de pe aceste trupur şi nimeni, niciodată nu va putea face cerul să putrezească. Nu, niciodată, nimeni. Sămîn- ţa, miezul acela acrişor s-a desfăcut după o lege a vieţii, do el ştiută, miezul acela al fiinţei a dat colţ, a simţit porunca germinări: şi creşterii, evadarea din pămîntul mamă spre soare, spre lumină, spre cer... astfel am ajuns aici.

Întîi i-au demontat aparatele de bord (nu toate), elicea, tunurile şi rezervoarele do benzină. Benzina şi uleiul le-au recuperat, în butoaiele şi canistrele lăsate cu cîteva zile înainte. Canistrele şi butoaiele acelea de captură. Au lucrat extraordinar de repede, capotele Ic-au aruncat pe unde s-a nimerit, au ridicat macaraua, au încâlccat-o peste botul avionului şi. după două orc. motorul acela uriaş „VK” se legăna în .,cigă”. De acolo trecu direct pe Marmon. turtindu-i acestuia arcurile. Puseră rezervoarele, tu nurile, cîteva mărunţişuri în camionetă» urcară butoaiele şi canistrele şi-şi strînscră sculele. Apoi în două canistre râmase goale puseră benzină, le închiseră, le aşezaseră la îndcmînă şi două combinezoane se repeziră la şira, la jireada de paie adiicînd fiecare în braţe cit putea cuprinde. îi înfundară carlinga cu paie. Prin două „ferestre” – capace de control, ce le avea – umplură şi fuselajul. Un fel de înec, de sufocare. Primitivă, absurdă. Semăna şi nu semăna a avion acum. Pornim Marmonul, pe ol îl agăţară cu un cablu şi o luară încet peste cîmpic.

Unul ceru o secure şi .tatăl meu i-o aduse. Cu ca sub braţ, combinezonul porni în urma camionului. L-au remorcat vreo două sute de metri, în plin cimp. Era o lucerna măruntă acolo. Au desfăcut cablul, au dat jos cele donă canistre cu benzină, le-au deschis şi, atent, aproape artistic, anatomic, neomiţînd nici o palmă din trupul său, l-au scăldat în benzină... curios, era şi aceasta albastră la culoare şi mirosea dulceag, plăcut. Pentru ultima dată, benzina aceea de aviaţie şi emailita stropită' cu ea izbiră în oameni, în pămînt şi-n cer, în depărtări şi-n lucerna aceea verde, crudă. Aruncară canistrele în Marmon, camionul plecă, se depărtară toţi şi cel cu securea veni spre el. Soarele batea ca niciodată, cerul era albastru, lucerna verde, stelele de pe ampenaj, fu- sclaj şi aripi un roşu ca sîngele. Combinezonul negru perfect, coada securii galbenă, metalul ci cenuşiu, r.pimpc violet. O fantastică confruntare, o fantastică luptă, un suprem şi ultim ţipăt al culorilor... I-a tăiat repezit şi sălbatic stelele de pe trup – aşa cum. după ce-ai înnebuni, ai sfirtcca sinii iubitei –, aruncă securea, îşi şterse sudoarea retras la cîţiva paşi, apoi liniştit, .dar poate prea încet, îşi aprinse o ţigară. Trase cu sete din cartonul răsucit între dinţi şi cînd chibritul prinse sâ-i ardă degetele, îl aruncă. întoarseră spatele rugului de foc şi plecară... J.\K.-ul se mistuia. Nu ştiu, nu ştiu nici acum dacă avionul acela fusese doar o maşinărie stricată sau cu adevărat fusese o fiinţă vie, ce-şi obosise zadarnic ochii, alunecaţi peste cîmpie. ricoşînd speriaţi parcă spre cerul boltit, albastru, de pe care fusese izgonit. Ştiu insă că aşa se procedează cu avioanele nerecuperabil? în timp de război...

Sper că mi se va ierta, spor că mi-a fost, îngăduita această mărturisire... întoreîndu-mă la pictură, întreb şi mă întreb atunci, cum ar ti putut rămine pentru mine avioanele doar simple maşinării ? Am zburat la Lordul lor, am pilotat monomotoare şi apoi, apoi ceea ce-ţi umple sufletul – şi-ţi întregeşte, îţi împlineşte mulţumirea profesională – ţi-l umple cu mai multă bucurie şi plăcere, am zburat pe bi- motoare. Şi, apoi, am devenit (ca tehnic de avitiţie) un păzitor al lor, un îngrijitor, un tămăduitor şi un prieten ; plecau în zbor după ce pentru ultima oară, ca pe grumazul unui cal, le mîngîiam cu palma, mi-o treceam peste luciul emailului lor, bateam uşor cu podul palmei peste lăblăria fusclajului lor... Din mina mea plecau ca să se mistuie pe cer, iar cînd se întorceau le aşteptam acolo. în faţa hangarelor, înfipt în beton, cu auzul spre melodiosul lor cîntec do motoare – ca o bunavestire – cu ochii spre prăpastia de albastru, din caro ele imediat trebuiau să alunece spre casă... Ei bine, cum, cum să consider eu avionul o simplă alcătuire tehnică, matematică ? Şi cei ce s-au luptai în ele peste pusta Ungariei, între crestele şi văile prăpăstioase ale Tatrei, cei ce au scos din avion totul, TOTUL acolo, atunci. în încleştările de sus iar avionul s-a luptat şi s-a zbătut ca un suflet omenesc fie pentru izbîndă, fie pentru a păstra viaţa celui sau celor din carlingă (şi propria-i viaţă...) ... ei, piloţii aceia ce şi-au mingiiat cu duioşie aparatele ajunse cu bine din nou pe betonul ori iarba, ori pe zăpada acrodroamelor de campanie, oare ei lot nişte alcătuiri strict tehnice, zornăitoare, şi-au considerat şi simţit avioanele ? Mă îndoiesc 1

Să mâ întorc însă la tablourile melc.

Erau vreo patruzeci dv’iuciăr.. Şi pentru ca am vorbit de cei ce s-au bălut pe cer. despre aparatele şi oamenii în carnea cărora – deopotrivă – proiectilele au muşcat fără alegere adesea... sau dimpotrivă, au curăţit ei de acvile prădalnice cerul, despre ei voi

spune la început; era un grupaj de tablouri închinat faptelor lor de arme şi poate am reuşit sa redau, să reamintesc, să recompun cerul acela pur. albastru, dar sfîrtecat de exploziile proiectilelor şi aparatelor, de trcnele de foc ale benzinei arzinde ca o eşarfă a morţii, de fumul negru ca o smoală derapată pe cer. Direle de condensare şi căderea cu trăsnet a motoarelor în picaje, răsturnarea „în cuţit” a virajelor de luptă... desprinderea bombardierelor supraîncărcate, plecînd în misiune de pe înzăpezi lele aerodroame de front... bubuitoarele formaţii de ,,Sa- v oya” cu tricolorul pe ampenaje şi echipa ele abia zărite sub plexiglasuri... Apoi, ca un omagiu adus pi-loţilor englezi $i cehi, şi polonezi (cei aflaţi în RAF), cit şi lui, prea cunoscutului ..Welington”, un tablou în care cerul se sfîşie şi se înfăşoară în abisale, în spectrale draperii ale exploziilor ; marca vine sălbatic şi verde în sus, şi El, mare, enorm, înclinat, cu o aripă aproape măturînd valurile, cu o elice înţepenită în tăcere şi neputinţă, El, un ..Welington” se tî- răşte peste Canal, spre casă, spre viaţă- „înapoi spre .Anglia”, aşa se numea tabloul. Da, nu am uitat încrîncenata bătălie, pentru Canal, bătălia Angliei. Mai era un altul, un ..Hampden”; ampenajcle, cape-tele palelor eliciilor şi carlinga erau încă – pentru o clipă – deasupra apei... şi „Messer”-ul. şi rafalele sale ce fulgerau razant deasupra obligindu-l sa coboare, înmormîntîndu-I de viu, inecîndu-l, trimiţin- du-l în adine cu echipaj cu lot... Citisem despre a-ecasta undeva, era relatarea ..eroului” chiar !

Şi apoi, ca şi C'nd – după ce am plătit acest tribut celor ce au luptat pentru pacea omenirii şi pentru ca axiomele să poată zbura iar.liberc. cîntînd melodios pe drumurile eterului, cu lumini aprinse în saloanele lor. cu pasageri zîmbitori – ca

şi cînd, de-acum, aş fi avut dreptul şi la altceva, am „venit” la aeronavele civile, la avioane şi pasageri, la butucănoasele avioane utilitare, la cele sanitare, la şcoli de zbor şi la ..Crizantema”, la aeroportul ..Crizantema”, pe care lucrez. Decolau acum în vîrtejuri irizate de zăpadă turbopropulsoare, rulau spre hangare a- vionete mici, colore, venea ..cursa” de dimineaţă şi stăteau ,,la ancore”, în viscol, blajinile biplanuri An-2, ale agricultorilor... Antenele radiolocatorului măturau depărtările, betonul pistelor îşi etala cauciucul ars al arr-urilor (aterizărilor), balize sclipeau chemînd aeronave, hangare cu portiere deschise se destăinuiau... Erau destule ! Si, ca un firesc circum- stanţi?!, erau acolo patru tablouri înlaţişînd „trupul” Crizantemei. Aeroportul meu deci. întinderea sa, tăcerea sa, ritmul gălăgios al inimii sale.

Primul reprezenta o parte din a: regară. platforma pe care staţiona un turhopro. u or IL-18 (cursa de dimineaţă) în timp ce îşi sv.je : tonele de petrol din auloalimentatorul gigant, pasagerii (o pestriţă gloată) ce se zgîiau la acest spectacol aşteptînd clip i îmbarcării, doi meteorologi abia lansaseră balonul sondă ce se ducea vesel spre spărturile norilor de sus... Foarte bine, pînă aici foarte bine deci. Al doilea : din nou aerogara, hangarele, departe, abia ghicit locatorul în întinderea plată, nesfîrşită. Pădurea, ca o geană în stînga. Iarnă însă, gol, alb şi dezolant

lotul, o vrăşmaşă viforniţă amestecând sclipiri cu o- p .citaţi, măturind totul, alergînd de nebun i peste cimp. încet cuprinzind totul. întiiul tablou sc numea „Cursa de dimineaţă”, acosta, „Aeroport iarna”. Al treilea, o pistă lunară, sălbăticită, gheaţă sticloasă şi aspra, pe margini

rigolele cimentate în maluri de zăpadă (creste haotice) şi, ca un abur rece, razmo- tind, cu trenul strîns, cu motoarele tunet, un bimotor cc trece în axul pistei... zadarnic însă, „ratînd”. plecind spre alt loc, mai primitor. „Neprimit acasă”, sc cheamă tabloul. Şi ultimul, acelaşi cimp şi panglici de beton ale pistei şi căilor de rulaj şi. pragul de arr. (aterizare) ..09”. - Aerogara departe, foarte departe ca un cristal scăldat în lumină, hangarele bu căţi de cărbune, negre. Deci, totul văzut din extremitatea îndepărtată a aeroportului, de la pragul „09”. Chiar încă de mai departe, de undeva de pe „capăt'.'l de siguranţă” (acele cîleva sute de metri ncobslaco- laţi. dar agricoli). în prim plan un colţişor ce mi s-a părut a fi interesant întotdeauna (trecea pe acolo o cărăruie ce-o foloseam, o foloseau toţi pescarii cc treceau spre pădure şi rîu). Se afla acolo o mică a-dincitură în dreapta axului pistei (prelungirea sa în-chipuită) şi un tufăriş pipernicit; creşteau flori sălbatice minunate iar tufele, primăvara – tufe, de porumbe – înfloreau alb. sărbătoreşte. Mica văgăună aduna astfel o frapantă cromatică şi tocmai de aici pleca ochiul, privirea ce dezvelea cele aflate în continuare : cîmp şi beton şi, departe do tot (cum am spus), abia ghicite, aerogara şi hangarele... Era un tablou lucrat cu multă lumină, culoare, ”îl făcusem acum primăvara – era chiar ultima lucrare – şi frumoasa sa strălucire şi florile acelea încă m-au de-

tcrmui.il su-i sp’. n Prima vara i.vroportului”. Ei bine, de la el se trage toiul... dar. fă nu anticipăm.

Deci, aveam cum fi emoţionat. Nu numai pentru -că" eram un amator, nu numai pentru că urma (intiia oară) să mă confrunt atit cu un public larg cit şi cu ..profesioniştii” ce vor chiţcăi prin colţurile' sălii „Alfa”, ci şi pentru faptul că aduceam (în picturii mea) o lume, un univers cu totul deosebit. Deosebit faţă de tematica, obişnuita tematică a celorlalţi. Chiar dacă aici erau avioane şi oameni, viaţa unui aeroport (cu meteorologi, mecanici, oameni de platformă ctc.). chiar dacă era un loc şi un proces al muncii şi acesta... el era m i stingher, mai singular în pictură. Apoi, erau ..avo”-urilc (avioanele); şi ele aici erau (pentru că aveau acest drept de a ii !...) personaje, fiinţe \ ii. Aşa că îmi ora fireasc㠠emoţia. Dar vernisajul se consumase fără ..evenimente” ; dimpotrivă, aducindu-mi o nesperată mulţumire şi bucurie : oamenii erau surprinşi la început, apoi se entuziasmau. Pur şi simplu, se entuziasmau. Probabil nu în faţa ..artei” melc, ci în faţa acestei lumi inedite ce le glisase sub priviri... Era de înţeles, era o surpriză, numai la aşa ceva nu se aşteptaseră, chiar dacă afişul pentru expoziţie anunţa oarecum ce urma să se expună. Da, e adevărat însă, un „celebru” maestru din urbe înţepase ieri, la vernisaj :

– Stimate confrate (aici adăugase cîţiva .,hmm, hmm”...), nouă nu ne-ar rămine dec i decît să învăţăm cum se conduce avionul:..

— Pilotează.

— M^a, pilotează !

Fusese deci vernisajul, am spus, ieri. Atunci,

(un fel de a marca relativ cronologic) azi, (şi pentru o clipa mă XTDÎ folosi de „prezent”) iată stau – ceva

î'.TI; iiniştit (îmi îngăduie comandantul aceste două zile) – stau intr-un colţişor, fumez împreună cu şeful acestei ..prăvălii” şi... aţi ghicit, primesc ocazionale felicitări. Dună cum de asemenea bănuiţi, ex- ■ poziţia nu e cu vinzare, dat fiind „statutul” de amator. ce-l am. Do r.'umit se mai glumeşte, mai intră cite un coleg de pe Crizantema., aşa cum intrase şi Va'.ile Import, iar cu l-am întrebat :

.— Fc care îl vrei ?

— Pe bani ?

-— Par pe ce drac? Munca se plăteşte, guriţă... cârmite arta ! (. i-rm spus şi cu „guriţă”, în sfir- şit).

Nu i-aş fi remarcat pe cei doi (sînt deja cunos- cuţi din paginile anterioare, ca unchi şi nepot) de la bun început (s.c va vedea că mai pe urmă tot ar fi fost aceasta inevitabil !) dacă distinsul domn (aşa îl vom numi în continuare. în acest episod pe „unchi”) nu s-:.r li orientat direct spre tablourile „războinice”, în speţă oprindu-se exact în faţa „Wclington”-u- lui. Măsură lung acest subiect, -cit şi ,,Hampden”-ul înmormintat de viu în valuri, şi (îl urmăream- deja acum) o ciudată .expresie de „apreciere”, de cunoaştere, de „familiar” i se întipări pe faţă. Clătină gîn- dilor, apreciativ din cap’ atrăgîndu-i atenţia blondului său însoţitor asupra lor şi spuse un singur cuvînt. pronunţă o edificatoare silabă :

— So 1

Şi (în plus) peste înfăţişarea şi expresia sa. acest ,,so !” mă izbi şi mă puse, mă aruncă într-o instan- tanee alertă. Fler ? Nu ştiu, poate fier, sigur însă trecusem fulgerător în „alarmă nr. 1”... eram deja în carlingă, strîns în chingi. Dar nu aveam dc ce porni motoarele, cel puţin deocamdată. Distinsul

domn abandonă vinătorii noştri ce se strecurau prin defileurile Tatrei şi veni spre înzăpezitele piste şi avioane utilitare... blondul îl urma fidel. Era acum în faţa acelei piste cu aspect lunar şi a bimotorului ce rata în razmut cu motoarele

tunet... îl atenţiona pe tînăr (ori îşi spuse sieşi) :

— Es ist sehr schon und interesant. Man muss dom Maler gratulieren î[1]

Mă gîndeam tocmai dacă nu era cazul să cobor din carlingă, de la ..postul meu de atenţie şi luptă”... cel ce aruncase aprecierea mai sus notată era acum la ultimele lucrări, oprit în faţa acelui peisaj cu înflorata viroagă din îndepărtatul prag ,,09” al Crizantemei. Şi acum, aici, în faţa acestui tablou, mai exact în faţa acestui loc, a acestui neobişnuit colţ de teren se întîmplă, se petrecu neaşteptatul ; apăru printr-o surprinzător de lungă, de susţinută studiere a subiectului de către vizitator. Apoi, printr-o bruscă schimbare a expresiei feţei sale, ce vădea acum o (pentru mine) neînţeleasă şi neaşteptată concentrare, curiozitate. Aceasta căpătă progresiv o tentă clară. Cert, omul gîndea asupra tabloului, uşor reflexe ale acestui proces i se oglindeau în ochi şi era evident că procesul său de gîndire (era ceva străin, abrupt şi al naibii de îndepărtat în oglindirea aceea...) nu viza şi nu se datora artei, realizării tabloului, ci subiectului deci. Dar, atunci, dacă ar fi fost firesc să-l fi reţinut un subiect din cele de pînă aici (prin acel „story” dramatic al lor, prin evidenta problematică ce o ridicau, o propuneau), ce-l reţinea acum ? Şi încă în felul acesta ? De la distanţa fizică la care mă aflam faţă de tablou (şi de unde el îmi apărea re

!) E foarte frumos şi interesant. Pictorul trebuie felicitat I

velator acum) şi de la aceea dată, adusă de gîndurilc ce mă încercau tocmai, vedeam puţin altfel ; am văzut altfel şi mi-am şi amintit remarca CDT-lui (comandantului) meu, comandantul Crizantemei, referitoare la această lucrare. Sunase cam astfel :

— Tov' maior (cei ce proveneam din cadrele militare ne spuneam încă, familiar, astfel... numind gradul), o aerogara e o aerogară şi un avion e un avion ; un prim plan de sine stătător ce poate foarte bine fi şi aici şi aiurea... aşa cum apar, cum le fixezi pe pînză. Dar, acest ansamblu cuprinzînd întregul spaţiu al aeroportului, redat aproape ca o hartă, ca o fotografie razant aeriană, nu cred – din anumite motive pe care desigur le înţelegi – nu cred că e un subiect suficient de binevenit... Şi ai în vedere în viitor, e bine să fim prudenţi, pentru că sîntem totuşi aeroport şi aerodrom şi nu fabrică de smîntî- nă !

Iată, mi-am amintit aceasta, tocmai în momentul cînd un străin (mi-am dat seama că era un străin) studia cu vădit interes şi preocupare tabloul. Şi nu era simplu de înţeles faptul că vizitatorul acesta ..cucerit" de arta mea studia de fapt aeroportul „Crizantema" ? Ansamblul şi detaliile – redate cu brio – pragului „09", împrejurimile acestuia î Era clar. Şi, ce e cu acest clar la urma urmei ? Ce-ţi poate spune un prag de arr., punctul în care se retează brusc betonul pistei, dublul şir de balize „de prag" (roşii şi verzi) iar dincolo de această linie, pămîntul... bunul pămînt, anonimul pămînt bătut de viaturi, spălat de ploi, strîns de geruri ; pămîntul şi iarba printre firele căreia anevoie se descurcau gîze, sub rădăcinile căreia şoarecii de cîmp îşi aveau amărîtele vi

zuini... ce naiba ii putea spune pragul „09”. al Crizantemei, deşteptului ăstuia ? Şi, de fapt, venind cu avionul cursă, nu l-ar fi văzut tot atît de bine din aer, ori la dep. şi arr. (decolare şi' aterizare)... doar acolo, la praguri, la capetele pistei stă măgăoaia suficient zbîrlindu-şi elicile, „împingînd” motoarele şi umflîndu-şi frînele. aşteptînd aprobarea de dep., dată de Turn... S-ar tot putea zgîi pasagerul din borţoasa aeronavă la prag, pînă l-ar lua naiba... pînă i s-ar lipi cepele ochilor de hublou, incit să vină stewardesa cu ibricul să-i toarne apă de cea' spre a şi-i dezlipi (ochii) de acolo... ce drac o de văzut la pragul acela?! Iată însă, domnul acesta stă în faţa lui de parcă ar fi un mucos ’de adolescent ce vede întîia femeie goală în viaţa sa... Să zicem o mătuşică tînără venită în vizită şi care a uitat să blocheze uşa de la baie, iar el, puştiul... Mă ia dracul cu aiurelile astea dar, aşa- e, distinsul domn stă că în faţa unui nud straşnic... deşi „nudul” meu are acea splendidă rochiţă de cîmp smălţuit şi acea viroagă împănată cu felurime de flori. Nu se potriveşte însă altceva : în faţa unui nud nrd ietor nu stai îngîndurat, încruntat aproape, ci... c tânjeşti (a se citi „zîmbeşti”) fie tîmp, ca un cretin, i'.a frumos, satisfăcut, ca un cunoscător, fie gratuit (dar subtil), ca un poet... este ? Este. Dar domnul în cauză NU „este”, nu se află în vreuna din amintitele ipostaze, priveşte nui Iul cu un aer „fo”ip altfel”. Şi, nu ştiu de ce primesc lupta, nâ calcă pe nervi omul, virez scurt, îi vin în spate astfel şi apăs pe tunuri :

— Vă place tabloul ?

— Foarte mult ! Foarte mult... Aş dori să îl cumpăr. Cît, vă rog spuneţi, e preţul şi.u ?

Mă simţise deci „căzînd” asupra sa şi-mi înghiţise trasoarele ca o bucată înţeleaptă de

brînz.â, fără să se fărimc. Că e un străin o remarcasem înainte, felul de-a întreba o confirma acum. Dar, iată, iată din nou, se confirmă, se adevereşte a fi reală alarma... frate pictor rapid înapoi la atenţia şi reflexele din timpul cînd erai căpitan pilot pe bombardier ! înapoi ! Cască ochii şi vezi cum deschizi gura... o deschid :

— Mă bucură, ca autor, aprecierea dumneavoastră pentru lucrare. Dar, ce aţi găsit atit de frapant aici ?

Ii întind o cursă ? Nu-i întind, e prea deştept, desigur, pentru a cădea intr-o astfel de ,.cursă" puerilă. Nu mă rabdă inima însă să nu-l întreb. Şi, apoi, să vedem totuşi, cum va răspunde ? Şi, preocuparea, pot îndrăzni mai mult chiar, crisparea interioară (ce abia uşor fusese vizibilă în afară) îi dispare, e înlocuită simplu prin zîmbet şi prin bonoma replică :

— Vă mărturisesc că am fost pilot-şi, după cum uşor puteţi înţelege apreciindu-mi vîrsta... ce mă trădează de-acum, am făcut războiul. Ştiţi, domnule, după toate acestea, şi încă după lucrările cu subiect de luptă, ce le-aţi expus aici, această oază – mă exprim bine ?... – (încuviinţez printr-ua gest), această oază de Linişte, de frumoasă linişte şi minunat natura, m-a reconfortat mult; este foarte potrivit unghiul şi felul de a vedea un aeroport azi, cînd avem pacea. Nu găsiţi?

— Fireşte. Eram chiar în această idee, pictînd tabloul.

— So ! Vedeţi deci... De aceea îmi place foarte mult şi doresc r-5)• cumpăr.

Era formidabil ! Spun formidabil, pentru că a-vusesem intuiţia clară că, departe de a fi emoţionat, mişcat, „modificat" (sau cum s-ar mai putea spune) de bucolica tentă a lucrării, îl interesa din cu totul alte motive ! Dar, ce naiba îl interesa ? Şi, cum nu puteam nici să îi vînd tabloul

(dat fiind specificul expoziţiei, „statutului” meu de amator...), cum însă nici nu avea haz să-i explic toată bucătăria şi cum .trebuia făcut ceva pentru a verifica ceea ce intuiţia îmi spunea, am calculat repede cîteva viitoare mişcări şi i-am răspuns :

— Regret foarte mult, cu atît mai mult acum după ce mi-aţi făcut acea mărturisire, regret că nu vă pot da satisfacţia doritä, tabloul a fost insă reţinut... (şi risc, risc orbeşte dar şi pentru a avea o primă, imediată confirmare asupra semnalului de alarmă de pe tabloul meu de bord interior)... în schimb vă puteţi decide pentru altceva, pentru altă lucrare.

Şi stau şi aştept, neştiind cum voi ieşi din încurcătură, aştept să văd dacă se „decide” pentru altceva. Intr-un tîrziu :

— Nu. Orice aş lua de aici nu ar face decît să-mi reamintească lucrarea ce am dorit-o, ar fi astfel, aş consuma astfel o nemulţumire permanentă. (Aşa, „aşa guriţă” – ar zice Vasile Import – aşa deci...) Dar, poate totuşi, o ofertă suficient de...

■—■ După cum v-am spus deja, tabloul a fost reţinut şi urmează să fie ridicat de cumpărător mîine.

Ştiu eu... (ceva trebuie făcut, trebuie cîşti— gat un răgaz, un scurt răgaz, deci conform combinaţiilor gindite adineaori...) eventual vă pot da numele şi adresa cumpărătorului – e o cunoştinţă – şi dacă dumneavoastră veţi reuşi să o capacitaţi spre a renunţa... Vă puteţi încerca şansa deci mîine după amiază; doriţi deci să vă fac cunoscute...

— Vă voi rămîne îndatorat, domnule, vă voi

rămîne îndatorat. A fost o mare plăcere să cunosc un artist de consistenţa dumneavoastră. Rămîn surprins în bine de tematica lucrărilor dumneavoastră... spuneţi, sînteţi desigur...

— Am fost. La fel ca dumneavoastră, am fost.

— So ’

- Şi după toate acestea, petrecute, cei doi vizitatori pleacă şi eu las expoziţia să „meargă” singură (ca o moară harnică), dau un telefon Maestrului cerîndu-i permisiunea să-i vorbesc. Urgent, da, desigur, foarte urgent şi important şi, bineînţeles, de acord, n-am ce căuta acolo (la sediu), reţin indicaţia sa de a-l razmuta într-un anumit loc, să-l salt (da, chiar aşa îmi şi spusese : „mă salţi în automobilul matale şi vom găsi şi locul pentru a discuta”), să-l salt deci şi apoi... Eram însă acum nesigur (şi era firesc să fiu astfel, fusese o intuiţie puternică, o avusesem, proba – totuşi, concludentă ? – cu oferirea altor lucrări), iată însă că era acum, venise „răcirea”, după momentul de înfierbîntare ce-l avusesem şi se putea foarte uşor ca Maestrul – colonelul – să-mi vîre capul sub robinetul, infailibilul său robinet logic şi să dea drumul apei; rece, bineînţeles !

„NU ACEASTA E PROBLEMA, MAIORULE...”

— Deci, spui matale că ceva n-ar fi în ordine cu acest vizitator ?

— Cu insistenţa sa, tovarăşe colonel.

— De ce ? Matale eşti un pictor bunişor, n-ar ii de mirare să...

— Vă rog. nu mă complimentaţi...

— Nu te complimentez. Nu e acum momentul şi nu avem nici timp spre a te complementa. Eu

nu am timp, maiorule, să complimentez. M-ai luat de la o treabă, ce-o aveam tocmai, prea serioasă ca să risipesc timp complimcntîndu-te. Şi apoi, cu sau fără aprecierea mea, rămîi exact la valoarea pe care o ai ca pictor; am zis însă, un pictor suficient de bun. S-ar putea deci ca omul acela să-ţi fi apreciat tocmai acc] tablou. înţelegi matale, să-i placă ! De ce acea lucrare ? La urma urmei fiecare, şi cu, şi mata, şi „suspectul" matale; avem preferinţe, ce zici ?

— întru totul de acord cu ce spuneţi, dar...

•— Dar ?

— Nu era tipul, nu avea figura unui amator, unui iubitor de peisaj bucolic.

— Bucolic spui matale ?

— Şi c suficient ? Dar ce, malale ai o „f gură" ele pictor ?

— Maestre...

— Fără ,,Maestre" ! Şi, după părerea, după a-precierea matale (măcar de n-ar avea zâmbetul acesta ironic 1), co figură are acest domn ? Incendiator, pistolar, mînuitor de explozibile ? Ce te-a alertat astfel ?

Fumul celor două ţigări ne învăluise deja, plăs-muind în interiorul automobilului cumulizări albăstrii. Cobor, de două degete, geamul portierei şi dau drumul la ventilator. Colonelul mormăie un „îţi îngrijeşti tinereţea, maiorule 1" şi-şi aprinde o nouă ţigară Carpaţi fără filtru... Ce „figură" avea acel om ? Iată, trebuie să răspund, să apreciez, doar eu am ridicat obiecţia. .

— Te ascult, maiorule. Cc-ţi spunea faţa aceea? în mod sigur nu îneîntare şi interes faţă de pictură. Poate doar faţă de avioane

— Interesant. Şi altceva ?

— O forţă ascunsă.

— Şi matale ai ceva împotriva unor oameni puternici, atunci cînd „forţa" – cum spui matale

— forţa lor o vizibilă în expresia fizionomiei ? .

— Nu, nu am. Cred însă că îl interesa mult „Crizantema" şi greşeala sa constă în faptul de a fi insistat atît să cumpere tabloul. Chiar şi după ce am declarat că e vîndut şi i-am oferit, i-am recomandat alt...

— Să vedem întîi greşelile matale.

— Ale mele ?

— Primo (încercă – după cum îi era obiceiul

— să îndrepte arătătorul spre mine, il înfipse însă în capitonajul de sus...) : nu trebuia să înfăţişezi aeroportul printr-o astfel de lucrare. (Mi-am amintit că mi-o spusese şi comandantul meu). Sper că matale înţelegi bine ce spun...

Se opri o clipă şi mă privi sever, ca pentru a se convinge poate că mi-a ajuns în cap ceea ce-mi spunea, apoi veni, desigur, acel :

— Secundo, maiorule : ai fost extrem de imprudent lăsîndu-l să creadă că lucrările acestei expoziţii se pot vinde. Cumpăra deci. Şi, faptul, de asemenea, de a-i fi recomandat să ia alt tablou.

— N-a vrut, n-a „muşcat”.

— „Muşcat”, auzi domnule, „muşcat” ! Aşa zici matale, „muşcat” ?

— N-a vrut să ia alt tablou.

— Şi dacă „lua” ?

— Bine, dar atunci, dacă n-aş fi procedat astfel, nu puteam realiza ciudata sa insistenţă, care...

— Ei bine, pentru aceasta te felicit !

Nu mai înţelegeam nimic acum. Mă ceartă dar mă şi felicita pentru ceea ce am făcut. Adică ? Sînt

deci două, au fost două posibilităţi, două posibile ipostaze aici. O şansă a aceluia şi una a mea... a ieşit a mea. Deci, iată de ce...

— Iar greşeala „omului cu forţă ascunsă” – aşa i-ai spus matale, da ? – nu a fost cea a insistenţei, ci aceea a refuzului de-a accepta alt tablou. Şi un alt tablou. Abia aceasta trădează şi atestă, aceasta dovedeşte faptul că – aşa cum spui matale – capul dumnealui era îndreptat spre altceva şi nu spre pictură. înţelegi matale ?

— Şi atunci ?

— Şi atunci, s-ar putea să nu fie nimic nelaloc aici. Nimic suspect. Nimic care să-ţi dea matale prilej şi drept de a-ţi abandona expoziţia şi-a mă lua pe mine de la treabă !

— Dar dacă...

— Tocmai, dar dacă... Ei bine, din acest motiv, îţi mulţumesc că m-ai anunţat (vezi, îţi vorbesc ca un factor poştal...). Noi nu ne interesăm – aşa cum poate îşi închipuie cineva – de oameni, fie ei şi străinii, ce vin cu diferite treburi în ţară, aşa... ca să ne allăm „în treabă” ori ca să-i intrigăm prin aceasta; mai mult chiar, să-i jignim domnule, căci asta ar fi la urma urmei, asta ar fi de fapt, şi ar fi îndreptăţiţi să se simtă astfel... nu. Dar, atunci cînd cineva – şi indiferent cine af fi acel „cineva” – comite sau manifestă prin ceva o atitudine sau faptă provocatoare şi ostilă... cui ? – matale, maiorule, matale sau uite, femeii ce tocmai trece prin faţa capotei, de mînă cu băieţelul ei, nouă de fapt, oamenilor de-aici, atunci, atunci e altceva, maiorule. Atunci trebuie să ne interesăm cine e acel om şi ce vrea. înţelegi matale ? Şi atunci ? Vii mata să-mi spui că nu ţi-a plăcut un vizitator al expoziţiei, un străin ce insistă să-ţi cumpere tabloul

ce-i place ? E oare îndeajuns, ce spui matale ?

Şi ce puteam spune ? Desigur, nu era deajuns. Iată, se întîmplă exact cum îmi închipuisem înainte, iată pregătirea făcută, acum urmează desigur să-mi vîre capul sub duş, apoi reproşul pentru a-l fi deranjat de la problemele sale, apoi urmează... dar, spre surprinderea mea, urmează ceva cu totul diferit :

— Şi însoţitorul ?

— însoţitorul ?

— Da. însoţitorul. Spuneai matale că era însoţii ue un locuitor ;:i urbei, probabil, după cum l-ai apreciat a fi.

— Blondul deci ?

— Blondul, desigur.

— îl cunoaşteţi ?

— Fii matale serios ! Eu sau matale eram În expoziţie ? Ţi-a reţinut atenţia în aşa măsură cumpărătorul îneît atenţia matale distributivă (de aviator !) n-a funcţionat ?

— Nu pot să vă spun marc lucru... intr-adevăr, am fost atent doar Ia celalalt. Cel important.

— Şi de unde ştii mata care e mai important ?

— Dar dumneavoastră, ştiţi ?

Realizez (tîrziu !) că am sărit peste cal. Doar nu discutam cu Vasile Import, sau alt coleg dc pe Crizantema... încerc să dreg, jenat :

— Vă rog să mă iertaţi.

Colonelul mă priveşte – surprinzător, îmi zic – cu îngăduinţă. Pare a cînlări ceva, ceva ce e mult mai important decit tonul meu nepoliticos de adineaori (nepermis, cu toată prietenia ce ne leagă), îmi spune îugîndurat, preocupat acolo în el, parcă departe de mine, parcă nimănui, sie-şi :

— Descrierea matale e sumară, semnul acela,

după care oricum l-aş fi recunoscut, o suficient însă... Da, el o mai .important, blondul. Cel puţin pînă acum. Dar aceasta o problema altora, nu a noastră, e problema celorlalţi, a miliţiei. Are o problemă băiatul acesta... A celor de la judiciar, şi a altora... ceea ce *e* ciudat, e împerecherea. Ceea ce au de împărţit, ceea ce au comun (şi ce au ?), raportul acestei alăturări, cropul şî consecinţele... Şi acum, iată expoziţia

— Puteţi să-mi spuneţi ?

— Da, însă nu acum.

— Deci, totuşi, ştiţi. ■

- Nu. nu căuta. E simplu, dar malale n-ai de unde cunoaşte : bărbatul mai tinăr, blond, e în atenţia – o atenţie deosebită şi de amănunt – a tovarăşilor de la miliţie. Din motive suficient de grave, clare. Clarificate. De către ei, pentru ei. Suficiente. Da, munca lor e ca şi făcută, sfîrşită, eu însă cred că nu s-a sfîrşit încă totul, eu cred că în trestia aceasta se ascunde un peşte mult mai mare... (iar cu pestele şi trestia !... expresie pe care i-o cunosc toţi). Dar cum arată dumnealui peştele la faţă şi unde e, nu ştiu încă. Nu ştiu, înţelegi matale ? S-ar putea să existe şi o a doua parte a desfăşurării, care însă să Ie revină, să le aparţină (în cercetare) tot lor, colegilor de la miliţie. Dacă ea există. S-ar părea, totuşi. să nu le aparţină lor... dar că ea există, că urmează, nu mii îndoiesc. Ceea ce mi-ai relatat matale acum, mă ajută în convingere. Ai procedat bine cău- tînd să-mi împărtăşeşti din „intuiţia" matale, ma- iorule.

Tăcu. Eram aproape în zbpr PSV[1]. cu fumul din jur. Apoi Maestrul se întoarse d n nou spre cele petrecute la expoziţie :

— Da, aici e prima sa greşeală... Trebuia să ia şi un alt tablou, eînd i-ai oferit mata.

— De ce spuneţi „prima" ? Prin ce a mai greşit?

— Prin cramponarea a doi.»a. Pentru faptul că va încerca sii obţină tabloul printr-o a doua vînzn-

■

*) (în francezii) – pilotaj iară vizibilitate, pilotaj instriyiM.n- tol.

re. de la persoana – şi cum vei rezolva această problemă, maiorule ?... doar mîine va trebui să-i dai acestui domn un nume şi o adresă – ce deja l-a ..cumpărat”. Or. astfel de fulgerătoare revînzări nu se prea întîmplă, chiar cu supralicitare. S-ar putea să nici nu-i fie în intenţie aceasta, s-ar putea ca de fapt să vrea doar mai puţin, şi cu totul altceva... A procedat astfel, în acest caz, pentru a deruta şi. totodată, a obţine ceea ce doreşte de fapt.

— Şi ce naiba doreşte ?

— Uşurel, maiorule. Ce să dorească ? Tabloul !

— Dar spuneaţi...

— Spuneam, spuneam... îl poate obţine, sau poate obţine de la acest tablou ceea ce-l interesează şi fără a-l cumpăra, de fapt... Dar, nu într-o expoziţie, nu cit timp se află expus într-o expoziţie. Tot spuneai matale că nu pictura ar fi sincera sa pasiune!

— Să-l fotografieze ?

— Ascultă, de ce nu te-ai făcut matale poliţist ? Văd că te-ai pricepe...

— Şi eu, care o spusesem doar aşa...

— De ce nu ? Să-l fotografieze maiorule, să-l fotografieze.

— Dar de ce ? Apreciez – tardiv, e adevărat – că tabloul reprezintă „Crizantema” în toată întinderea ei, *dar aerogara, instala'iile, intr-un cuvint întreaga infrastructură şi dotare .se află la dracu-n praznic în perspectivă îndepărtată, suficient de miniatural, confuz şi neinformativ.* Iar ceea ce, dimpotrivă, tabloul oferă bine, aproape, detaliat, e capătul îndepărtat al „prăvăliei” noastre, c pragul „09” şi, de fapt, nici

măcar acesta suficient *(şi chiar dacă ar fi, nu ar spune nimic!)* ci, ridicol, cîmpul adiacent, o neînsemnată, abia o viroagă cu un tufăriş piperni-

* cit şi flori; flori, tovarăşe colonel, i s-o fi făcut de flori omului !

— Tocmai. Vezi, matale atunci vii la problemă, cînd. în viziunea matale ai impresia că eşti departe, că te-ai îndepărtat de ea. Exact, acolo ar putea fi ..trestia", acolo s-ar putea ascunde peş...

Se opri brusc, îşi trimise privirea în parbriz şi îşi strînse faţa într-o neplăcută crispare... era poziţia din maşină, care ajunsese să-l supere, să-i zgîn- dărească durerea din vertebrele defecte... Privea în parbriz şi monologa acum de acolo de unde se oprise : „ ... ascunde... da, da, ascunde. Dar... nu, nu se poate ! Ascunde... şi totuşi, totuşi ! Dar, dar... ascunde, ascunde... ar fi, ar fi...

— Să presupunem (redeschid eu) că l-ar „interesa" tocmai „zona florilor", nu i-ar fi fost suficient, pentru aceasta, o „căutătură" lungă şi bună, acolo' în expoziţie ? De ce îi mai trebuie tabloul, sau o fotografie a acestuia ? Să nu le uite cumva ?

— Probabil, maiorule, probabil. E vorba nu de . a le privi – i-ar fi fost suficient, cum spui matale, o „căutătură" lungă şi atentă, acolo – nu de a privi deci, ci de a studia.

— Ce să studieze, ce ar putea fi de studiat, to- varăşe colonel ?

— Să spunem un amănunt. Un amănunt ce nu putea fi găsit acolo la expoziţie, imediat. Şi dacă a putut fi găsit, trebuie încă gîndit asupra sa, studiat cu atenţie, calculat, corelat... Deşi, deşi

intervine un factor de risc, ar fi putut surveni deja schimbări pînă acum – sau vor putea apărea – faţă de ceea ce înfăţişează tabloul, tocmai pentru că vorbim despre amănunte.

— - Ce amănunt ? Despre < e aniime e vorba ?

—- .....cie<pr;' (•<>".. nu aceasta "e problema, a-.easîa e scris clar

.— Clar unde ?

— În parbriz, ce. malale nu vezi ?

Ilellex îmi arunc ochii în parbriz iar Maestrul îmi zîmbeşte. sînt alît de neatent iar., şi zimbesc şi cu ca un copil căruia, un altul, i-a pus un deget în imediata vecinătate laterală a nasului ca apoi să. strige brusc să se întoarcă...

— Nu aceasta e problema, maiorule pictor, nu «•ceasta, acest ..ce" sau ..despre cc". alta e întrebarea. înţelegi matale, alta ! DE CE ? Iată, cu adevărat, un question mark !*

— Şi acel „ce" ?

— S-ar putea să nu fie de competenţa noastră, a serviciului' nostru, am spus. Vom vedea. Matale ştii că nu pot să-ţi spun decît ceea ce poate fi spus. Aici. în plus, mai exist.ă incertitudini; apoi, cum a- minţeam, poate nu e vînatul nostru. Şi, poate nu e nici un fel de vînat. Dar (din nou faţa îi prinse şi respinse durerea ca pe un arc), spune-mi cum te descurci matale mîine ? Cu cei doi „cumpărători ?".

încerc să glumesc :

— Unul e sigur, există

— Şi al doilea ? Cel ce de fapt ţi-a „cumpărat" deja lucrarea ?

— Nu ştiu, tovarăşe colonel Am aruncat bom- biţn ca *c.LI* cişţig timp, pentru a-i da posibilitatea de-a ..evolua" celuilalt; ceva nu-mi plăcuse, m-a alarmat şi atunci...

— „Alarmat", „bombiţă”, „evolua”... maiorule,

(ongl.) – semn do întrebare.

nu uita că eşti acum pictor amator, nu mai eşti căpitan pilot de bombardiere !

— Limbajul rămîne.

— Rămîne încurcătura pe care a-i „evoluat-o” matale, prin „bombiţă” ! Cum te descurci ?

— Voi ruga un coleg să joace rolul proaspătului posesor al...

— Nu, tovarăşe maior, nu. Matale ai urnit piatra din loc, de împins o împingem împreună mai departe. „Aprobaţi”, tovarăşe maior ?

— La ordin...

— Eu presupun că va fi destul de interesantă întîlnirea şi discuţia dintre norocosul, deja existentul cumpărător (pe care îl vom stabili împreună) şi cel ce intenţionează să recumpere atît de disputata matale operă... (iar nevinovata, „amicală” sa ironie !...). Sînt de părere că ar fi necesar, pentru aceasta, să apelăm la cineva mai versat şi nu la un coleg binevoitor dar insuficient avizat (şi poate nu-l vom putea aviza suficient, înţelegi...). Iar dacă lucrurile se vor dovedi a fi aşa cum matale le citeşti – cum spui, pe tabloul matale interior, de bord – e foarte important să-i opunem, în „actualul” cumpărător, o persoană cît mai inofensivă aparent, care să nu- i trezească suspiciuni.

— Ce fel de suspiciuni s-ar putea...

— Nu putem prevedea totul. Şi e bine să fim prudenţi. S-ar putea ca o lipsă de îndemînare din partea colegului matale, faptul (şi aceasta să devină vizibil) de a nu se simţi în rol, posesor al tabloului, sau un alt amănunt, nuanţă, să-i determine o doză de „neauteniic” în comportament... multe.se pot presupune. Şi atunci, „suspectul” matale, dacă el se află în rolul adevărat, va fl prevenit prin acest ,,ne-acasă” al omului... nu putem risca, înţelegi matale ? Poate fi o urmă aici’, poate să nu fie. Dacă c, ea poate duce

la cine ştie ce şi cine ştie pînă unde. Şi atunci ? Compromitem de îa bun început totul ? Poate, spun poate, acest „început” e necesar să fie cît mai impecabil rezolvat. Puteam să-ţi spun că nu sînt de acord cu ce ai propus, era mai simplu. Vreau să înţelegi însă şi de ce întotdeauna am explicat în acest fel oamenilor... în măsura în care a fost posibil, bineînţeles. Ei lucrează altfel atunci, reuşesc mai mult.

Avea o privire obosită colonelul. Nu îngrijorată., obosită şi oprită în ceva. îşi privi ceasul şi aprinse o nouă ţigară. „Ultima”, spuse. Am înţeles, pentru timpul acestei discuţii, ultima.

— Şi ce propuneţi ?

Mă privi oarecum mirat. Şi iar îşi însoţi cuvintele cu „obligata” doză de maliţie :

— O femeie. Propun o femeie drăguţă, dacă îmi dai voie matale. Nu atrage atenţia (intr-un anumit sens) şi e un cumpărător mai „potrivit” pentru un tablou cu un astfel de subiect, peisaj.

Expedie fumul în parbriz şi adăugă :

— Aceasta ar explica şi „rezistenţa” matale în faţa generoasei oferte de supralicitare, din partea dumnealui...

— Vă gîndiţi la toate.

— Nu reuşesc chiar la toate. Ar fi nemaipomenit în profesiunea noastră să reuşim o astfel de performanţă. Nu te poţi gîndi chiar la toate, eşti însă obligat să gîndeşti şi, apoi să nu omiţi aspectele mici, aparent neînsemnate Să reţii matale, poate să-ţi folosească.

— În acest caz, va trebui să cunosc din timp persoana, cumpărătoarca ce \a veni miinc să ia lucrarea.

— O vei cunoaşte.
— Aparţine serviciului dumneavoastră ?
— Nu !
— Atunci cum...
— De ce matale, care te-ai dovedit a ii întotdeauna surprinzător de perspicace; de ce ai judecat şi judeci după aparenţe ? Ştii că felul acesta de a judeca e unul dintre duşmanii gîndirii realiste, aproape întotdeauna factorul care te determină să iei – ca să folosesc o expresie din aviaţie, care matale îţi face plăcere –, să iei „cap compas” greşit, ştii ?
— Am crezut că trebuie să fie o...
— Şi acum, ce crezi ?
— Nu ştiu încă ce trebuie să cred. ■
— De ce acest „trebuie" ? Matale, ce eşti matale de fapt ? Răspnde-mi, te rog.
— Ce sînt ? Un salariat al aviaţiei, al aeroportului „Crizantema”, şeful mecanic al acestui aeroport.
— Şi, un fost ofiţer pilot, apoi un „tehnic” de aviaţie ajuns la grad de maior. Trecut în rezervă, regretabil, din motive de...
— Afurisitele de discuri...
— Exact, boală. Dar (continuă Maestrul), dacă cineva tc-ar fi cunoscut îndeaproape sau urmărit îndeaproape, contribuţia la cazul rezolvat de către noi anul trecut, contribuţia – ceea ce ai făcut, cum te-ai comportat, cine şi cum erai, din aceste motive – şi deci nu adevărata identitate, îndoielnic re, situaţia (într-un cuvinL), te-ar fi putut lua, te-ar fi putut considera ca aparţinînd efectiv, concret şi o- pcraliv cînd fie unei agenturi duşmane, cînd apar- ţinînd bunăoară serviciul nostru, ca lucrător. S-ar fi putut ?
— S-ar fi putut, chiar lesne.
— Şi matale eşti de fapt...
— Un simplu om, un simplu cetăţean al ţării.
— Tocmai. Că ne-ai' sprijinit, că a-i făcut-o din proprie iniţiativă, aşa cum a-i făcut-o, o fac şi o

vor face mulţi oameni (atunci cînd va fi cazul, cînd a fost), e cu totul altceva; acest ..altceva” e o stare – consider – de spirit firească, meritorie, actualmente proprie oamenilor, poporului nostru. Mulţi poate – dintre cei ce caută încă să facă rău, intr-un fel sau altul, ţării acesteia, economiei ei, mersului ei .înainte – ar renunţa în încercările lor dacă ar şti că au de luptat, vor avea de luptat nu numai cu noi, cei ce muncim în acest domeniu de activitate ci, poate, cu fiecare om paşnic, liniştit, cu fiecare cetăţean ce trece grăbit pe stradă, dimineaţa spre muncă, după amiază spre casă, la o cafea cu ziarul în faţă... sau ştiu cu, fiecare cu ale sale.

— Deci...

— Nici un deci, domnule, nici un.deci I Nu mai judeca matale pripit, atît. Deocamdată atît.

— încep să înţeleg, Maestre.

— Că înţelegi e .bine, dar fără acest ,,Maestre”. Deci, în legătură cu persoana... Am să rog o cunoştinţă a mea, o- nouă cunoştinţă a mea să-şi asume rolul de cumpărătoare. De ce să nu-i faci matale o vizită după amiază ? Am s-o anunţ. E o fată care are unele probleme, astfel o cunosc ; nu aceasta trebuie să te intereseze însă, trebuie să vă cunoaşteţi, nu va putea veni mîlne acolo la expoziţie şi în pre-. zenţa acelui domn să trădaţi (contrar afirmaţiei matale făcute în faţa domnului), să se observe că vă vedeţi întiia oară... nici nu v-aţi cunoaşte de fapt, s-ar observa imediat. înţelegi matale ? Am să rog fata aceasta să te ajute puţin, să ieşi din încurcătură, îi vei explica matale, vei stabili teatrul ce o să-l faceţi miine. Iată, maiorule, ai greşit deci apreciind că vom trimite acolo o femeie ofiţer... voi

cere acestei cunoştinţe şi ..protejată” a mea doar să te primească azi, să te cunoască şi să te ajute într-o mică problemă. S-ar putea să nu fie nimic deosebit cu acest tablou.

Colonelul insă gîndea mai mult... Dacă n-ar fi existat întimplarea cu blondul (pe care maiorul nu o ştia, desigur), dacă n-ar fi existat ciudata poveste relatată de fata cu jerseu galben (la ea îl va trimite pe maior ; şi-o apropiase colonelul,- mai bine spus au mai discutat – lămurind cîte ceva – şi şi-au recunoscut tacit o reciprocă simpatie omenească), dacă n-ar fi existat acel neclar totuşi, „misterios” om în negru, el, colonelul, nu ar fi acordat poate atîta atenţie celor petrecute la expoziţie, înfierbîntării maiorului... n-ar fi apărut, fără tot acest context, suficient de concludentă „expoziţia”. Aşa însă... Dar aceste gînduri erau doar pentru el ; fetei îi va cere – aşa cum o afirmase – doar sa-l primească pe maior şi să-i facă acestuia un mic serviciu, îi va spune acesta ce anume, e mui bine astfel. Iar maiorului îi spuse acum ceea cc credea că trebuia să-i spună, ceea ce era necesar :

— Maiorule, miine vei fi în serviciu comandat. Să fii îndatoritor cu vizitatorul matale; În rest... vom mai vedea. Abia după cele ce se \ or petrece mîine vom putea risca viitoare ipoteze. Nu ştiu (tă

cu o clipă .şi mă privi îngîndurat), nu ştiu dacă ai meditat... fiecare ipoteză e un risc, e o luptă nu numai cu necunoscutul, cu

insuficientul, e o luptă cu tine însuţi. Haide, porneşte matale animalul mecanic. modern şi redă-mă locului de unde m-ai luat.

CAPITOLUL 5

FRUMOASA ZI A SOARELUI DE TOAMNA

Aveam adresa, eram aşteptat, am sunat însă cu ceva timp înainte. Iată, mi-am zis, în primul rînd vor face astfel cunoştinţă vocile, glasurile noastre. Eram la aeroport, ora după-amiază spre seară, plecasem de lîngă tablouri, verificam o situaţie a consumurilor de carburanţi cînd brusc m-am întrerupt şi am întins mîna spre telefon. Cel din stînga, alb, firul de oraş; mai era unul roşu acolo, între ele în- torfonul iar lateral, agăţat de birou, un telefon de campanie, legătura cu „răspîndirile” mele din teren. Oare cum e telefonul ei, ce culoare are ? Unde e aşezat, în dormitor ? Şi cum e locuinţa ? Şi cum e vocea ei ? Şi cum e ea. la urma urmei ? Şi, şi la naiba cu toate aceste întrebări şi tatonări neroade de licean imberb... îmi reglez viteza pe pantă, scot flapsurile şi liniştit formez numărul. Sună. Bineîn- ţcks că sună! îmi aprind o ţigară şi trag (iar!...) prima concluzie : nu c aşezat la îndemînă... ori nu c dumneaei la îndemînă. Concluzia a doua după ce apare, se aude acel „allo ?...”. Salut, mă prezint, se

ripostează cu un „ah, da, dumneavoastră...”, convenim că voi sosi acolo peste puţin timp, ora, minutul aproximativ. închidem. Sună cel roşu. Învîrtesc pe cel de campanie. Adun hîrţoagele şi încui sertarele. Apăs pe intcrfon. Mai fumez o ţigară mane- vrînd această audio-tehnică. împing scaunul sub tăblia biroului, sting ţigara, golesc scrumiera, arunc o ultimă privire : din fotografia înrămată îmi zîmbeş- te încurajator un căpitan pilot surprins de obiectiv în clipa coborîrii -tdin bombardier... cu mîna pe catarama ce-l descotoroseşte tocmai de paraşută. Frumos. Frumos 1 S-au dus naibii anii, s-au dus ! Trîn- tesc uşa şi mă îndrept spre locul de parcare „autoturisme aeroport”. -

Ce flori să-i duc ?... (în timp ce rulez spre oraş). E blondă, e brună ? Subţirică, plinuţă ? Ochii ? Dom- nişoară inginer, atît ştiu ? Zootehnistă. Oare ce i se potriveşte ? Care flori îi plac ? Ceva deosebit ? E o teorie... să duci întotdeauna ceva deosebit ? Ceva aparte, nou ? Poate fi întotdeauna ceva deosebit, nou ? Odată romanii spuneau : „Ex Africa semper novi” (Din Africa întotdeauna ceva nou), dar acum, aici... ex Africa ! Asta e, am să-i duc fresii, Cresiile sint originare din Africa doar. Şi... se poate reproşa ceva acestor flori? Dimpotrivă. Stop la florărie, florile suspină blînd pe scaunul din dreapta al Volvo- ului, rulez poticnindu-mă agasant pe la semafoare

Ajung. Stradă mică, Roma, strada Roma, liniştită, alături o policlinică, tei, un scuar cu ceas public, cîndva aici a fost o staţie de benzină „Osin” şi o prăvălie celebră, „La Boul Roşu”; puţin mai departe. Şcoala Normală de fete... ştiu toate acestea din vremea cînd eram elev. Fresiile, portiera, intrarea blocului, etajul întîi, sonerie. Privire pe ceas, să ştiu eînd să plee, în limitele vechiului Canon burghez ! Da, se deschide.

N-am respectat timpul. Pentru că era prea simpatică – „domnişoara inginer” (la început mă

surprinse trupul ei mare şi bogat dăruit), pentru că ne-am împrietenit repede, pentru că mi-a arătat casa, a făcut cafea, pentru că avea pian (un pian negru, Bliithner) şi, somat să-i vorbesc despre avioane şi zbor, i-am cerut să se revanşeze, cînlindu-mi ceva pe acel splendid instrument. („Mama m-a crescut, dînd lecţii de pian...", îmi spusese.) Ne simţeam surprinzător de bine împreună, părea că nu vom reuşi să ne spunem niciodată toate ci te aveam să ne spunem. (Tocmai îmi povestea cum a pierdut un examen în penultimul an, încurcînd nişte rase de porcine) :

— Un neavizat habar nu are ce multe rase sint! Cu o mulţime de caracteristici ce, bineînţeles, trebuie ştiute. Ştiute bine. Tocmai cind învăţam (ştii cum se învaţă... în ultlmile zile, tragi la limită, nonstop !) s-a găsit să vină un prieten pe care nu-l văzusem de vreo opt ani... – eram atunci în Bucureşti amindoi, îmi scria versuri – ... pus pe fapte mari, apucîndu-se să-mi facă o îndrăcită curte, zăpăcindu-mă.

Clipise repede din ochii parcă mereu întrebători, căprui.

— De fapt eu eram vinovata, neprăvăzătoare i-am îngăduit să mă sărute, în prima clipă, prieteneşte, doar m-am bucurat sincer să-l revăd.

- Şi?

— Şi am încurcat a doua zi, la examen, caracteristicile raselor. Am căzut.

— Şi el cu ce s-a ales ? Te-a iubit ?

Clătină din cap şi zîmbetul ii dispăru. Cosit. Smuls. Era desigur arsă, ca un pămînt ars, însetat şi temător de ploaie.'Mă privi cu o cuminte amărăciune.

Se duse la geam, privea undeva peste grădinile

frumos coborîte în seară, îmi vorbea de acolo. Tulburător :

— Am vrut să învăţ neapărat,- să fac o facultate. Dar m-am descurcat tîrziu, am terminat-o la douăzeci şi opt de ani, de doi ani deci. După liceu am făcut încă o şcoală de trei ani. Am vrut însă, întotdeauna, să învăţ încă şi, iată, am reuşit. Şi am mai vrut ceva, să nu mă dărui nimănui decît la căsătorie, soţului meu...

Era încă acolo la geam, privind peste grădinile albe de înserare. îmi plăcea tot mai mult şi felul ei de a fi, şi fiinţa ci şi, şi trupul acela mare, formidabil de feminin, poate exagerat dar într-un echilibru al acelor forme mari, neaşteptat, surprinzător, pAă- cut... dacă erai atent. Realizam cu fiecare clipă că îmi place în mod sincer fata aceasta şi voiam poate să mă ridic de pe canapea, să vin alături de ea, să-i cuprind umerii, să o mîngîi şi să-i surîd cu prietenie; dacă va vrea, să o îmbrăţişez ca un bărbat. Cu plăcere însă, cu o reală bucurie... cred că, da cred, cu puţină, autentică dragoste. O chemai pe nume, vino să stai lingă mine, i-am spus.

— De ce ?

— Pe naiba de ce ! Pentru că-mi eşti puţin dragă şi vreau să mă bucur de apropierea ta. Vino, te rog.

Veni. Avea mi ini muncite, înăsprite. Pleoapele i se zbateau...

CAPITOLUL 6

DRAGONUL RAPID

Turbopropulsorul e ca o albie în care soarele se scaldă nepedepsit, impudic... aşa îmi spun privind prin hublou strălucirea tăblăriilor sale ce par de argint. privind eterul albastru transparent pînă departe şi peste departe pîclos, confuz; aşa îmi

spun privind cumulizările aici suverane şi materiale dar albe, neasemuit de albe, incredibil de albe... o Antarctică ori o Arctică deslînată şi aruncată aici sus de rotaţia pămîntului, probabil... vibraţia motoarelor şi a aripilor stăruie şi pătrunde în trup ca un tremur fin – emoţie, omenească emoţie pentru cei ce au supt acest lapte blestemat, de viitori zburători –, fotoliile stau basculate pe „comod” şi paharul de coniac, pe care mi-l îngădui (mai mult de dragul stewardesei cu obraz aromitor şi zîmbet între profesional şi sincer-feminin), mă aruncă într-o nostalgică aducere aminte, într-un alt timp, cînd locul meu – chiar dacă port încă o uniformă de aviaţie – nu ora aici în fotoliu (loc de şef-contabil onorabil ce-şi .cară mapa burduşită cu centralizatoare) ci . dincolo, dincolo de uşa etanşă din durai... prins acolo în catarame, cu mîinile pe coarnele manşei, cu l.Jpile înfipte în paloniere.

Norii trec, turbopropulsorul vibrează, fetele de bord zîmbcsc, creste do munţi- vin do jos ca într-o proiecţie cartografică azimutală ortodromică. Viaţa, iată viaţa te scoală brutal do pe un scaun de pilot şi te pofteşte, cu un zîmbet şarmant, în fotoliul din salonul pasagerilor... se mai întîmplă ! .Doamne, se mai întîmplă !

— Vă înapoiaţi acasă ?... îmi aruncă (obligat ?) splendida căprioară blondă (autentic ?), recuperînd paharul gol... Dacă i-aş răspunde că cerul e casa mea, iar a ei pădurea ar crede că, ovidont, coniacul... aşa că, răspund şi eu ca omul din aviaţiuhe... :

— La bază, stimată colegă, la bază.

Zîmbet de „colegă" drept răspuns, afară Arctica cerului, înăuntru vibraţie şi miros de avion, încă mai

înăuntru, în mine, gînduri. Am la ce mă gîndi... vino raliul, mult aşteptatul raliu internaţional, sportiv, do aviaţie. Pentru el am fost convocat la Direcţie şi acolo, iată, două zilene-au instruit ca totul să iasă bine... şi „Crizantema" va fi (foarte curînd) aeroport, ultim aeroport de escală al raliului, al raliului ce. •venind din Bulgaria, va ieşi spre Vest prin Crizantema. Probleme sînt, e firesc să fie probleme la o aşa operetă aeriană, sper că am înţeles totul şi mă voi achita... Tinerii ce vor trece pe bidivii lor frumoşi, pe monoplanele lor de turism, vor fi mulţumiţi şi vor decola spre vecini cu „by-by" şi „O. K.". în ce ne priveşte pe noi, pe cei de la capătul ţării. Acum mă întorc ţa „bază" (cum i-am spus minunii blonde) şi la încă alte probleme... ca un cuţit, ca o avertizoare tuse în mersul, în torsul motoarelor apărută, mă împunge ceva ce încă parc a mă aştepta... artă mi-a trebuit, expoziţie, pictură, să pictez avioane, aerogări şi cîmpuri de zbor ! Nu avea dreptate Vasile Import cind spunea, „omul, guriţă, omul e totul, avioanele sint aşa cum le ştim, omul să-l sur-prinzi, să-l...". Da, tabloul acela !

Avusese dreptate, intuise colonelul perfect, calculase bine Maestrul. S-au dus acasă la ingineră, vizitatorul şi însoţitorul său şi, după (din partea lor) insistenţe şi (din a ei) refuz, au „obţinut" (din partea ei) permisiunea de a fotografia tabloul, tabloul ce-i rămăsese domnului la inimă... numai dracul ştie ce o fi în inima lui ! Da, avusese dreptate şi în privinţa fetei, colonelul; s-a purtat ca o burgheză perfectă, ca o gîsculiţă leşinată, topită de plăcere în faţa tabloului... a mai plasat şi idioţia : „îl foto- gra.îiaţi pentru vreo revistă de specialitate ?". Straşnic !... Soarele arde crud în carenajele gondolelor, undeva acolo

văd o inscripţie „pivotul trapei trenului”... mda, pivotul trapei trenului, aşa-i, acolo ar fi dumnealui, pivotul 1 Straşnică a fost fata, straşnică I „Pompă tranzvazare Gr. – (grupa) – 2”, „robinetul alimentării centralizate” şi „robinet T de scurgere Gr. 2”... inscripţii undeva în planul central, pe intradosul aripei... or fi, or fi, degetele mele parcă le pipăie de-aici de unde mă aflu, din fotoliu. Aprind o ţigară şi îmi propun să mă verific, să întorc capul grade cutare ca să cad pe inscripţia „încărcarea instalaţiei hidraulice”. întorc capul, cad, cad pe ea, jocul reuşeşte, al naibii ce reuşeşte şi pe „traversa trenului”, şi pe „deschiderea şi închiderea ca- renajului terminal al gondolei se va face lin fără înclinări laterale pentru a se evita deteriorarea montajelor” (aşa-i, pentru a se evita deteriorarea !...), la fel reuşesc şi cu „rezervorul de ulei motor P 919— 300”... da, reuşesc jocul. Jocul meseriei mele de mecanic al aviaţiei civile ! Dar e oare un joc ?

Soarele bate pe ajutajul de ieşire, înnegrit, al motorului din apropierea mea, nu mai ştiu unde e zăpadă şi unde nori – se amestecă în crestele munţilor – iar luna albă, subţire, ciudată, lună de zi, păşeşte peste carenajul superior al turbe:notorului. Stewardesa îmi priveşte cu în', Icgere ttesele şi-mi pune cafeluţa în faţă cît mai delicat posibil. Dar pădurile, pădurile tale sînt jos, acolo în munţi, aş vrea să-i spun. Aş vrea... cafeaua mi-o aminteşte pe cea servită cu cîteva zile înainte (deci cîteva după expoziţie) la vecinul meu de casă, la Maestru....:

— Matale trebuie să înţelegi că Dumnezeu a făcut lumea în şase zile, iar în a şaptea nu s-a odihnit (contrar afirmaţiilor !) ci a gîndit. A gîndit ce e bine şi ce e râu în ceea ce a făcut tocmai; aceasta, pare-se, să

fi fost într-o duminică.

- Cunoaşteţi ce a găsit să fi făcut bine, şi ce r'u ?

— Nu cred să fi văzut şi apreciat răul, ar mai fi schimbat cîte ceva... oricum, erau încă crude lucrurile toate 1 Matale ce zici ?

— Ce să zic ?

— Nu zi nim c. Insă pentru că azi e duminică, e şi seară, iar în săptămîna ce a trecut tocmai s-au petrecut destule – o parte le-am făcut chiar noi – să analizăm ce e bine şi ce e rău.

— Să analizăm, tovarăşe colonel.'

Şi am analizat. Am recapitulat. Jar mie mi-a fost dat să aflu astfel date noi despre povestea cu tabloul şi despre iubitorul „capodoperei" mele, cel care s-a întors acasă (în „Străinezia") abandonîndu-şi nepotul (acum am aflat că ocel blond însoţitor îi ora – sau ci-te – nepot... iată, se explică prezenţa sa alături) dar ducînd (ca pe un talisman !) fotografia în culori a buclucaşului peisdj. Do ce a avut nevoie de această fotografie ? Pe Maestru l-am întrebat şi mi-a zîmbit în rarisimul său stil „question mark".

— Apar uneaori probleme, sau aspecte ale acestora ce se relevă singure, trebuie să ai răbdarea necesară. înţelegi matale ? Şi să fii pregătit pentru acel moment al revelaţiei, pregătit cu ipoteze de lucru realiste. Să preiei, din acel punct, iniţiativa. Cred că acesta e un astfel de caz.

— Şi dacă se va dovedi costisitoare aşteptarea ? Dacă tocmai ea va determina, va cauza imposibilitate de iniţiativă ?

— Şi ce-ai fi vrut matale să facem ? Sâ-i confiscăm fotografia, să nu-l lăsăm s-o obţină ?... Doar nu sîntem caraghioşi ! Să-l arestăm pentru că a fotografiat un tablou oarecare, nici măcar o valoare de patrimoniu ?

' – Bine, dar prin ceea ce reprezintă tabloul, el nu e o lucrare „oarecare”.

—■ Aceasta trebuia să ţi-o spui matale singur, cînd ţi-ai propus să înfăţişezi ceea ce ai înfăţişat. E surprinzător, în ceea ce te priveşte – ca fost ofiţer de aviaţie şi actual lucrător pe aeroport – că nu ai respectat nişte restricţii ce, chiar dacă n-ar exista (deşi există) deja formulate, ţi le-ai fi putut impune singur, prinţi-un realist proces de gîndire. Evident, maiorule, aici se ascunde o ciudăţenie. Pe client îl interesează atît de puţin şi periferic „Crizantema” incit nu poate fi pus şi înţeles acest interes într-un raport major, intr-o relaţie... să spunem „dăunătoare”, promiţător, anunţat dăunătoare Crizantemei, ei tocmai. Şi totuşi îl interesează ! De ce ? De ce aşa puţin ? De ce tocmai acolo, tocmai acel nenorocit petic de pămînt... pardon, scuză-mă maiorule, pămîn- tul nu e niciunde şi nicicînd nenorocit ! Da, aşa e. chiar dacă suferă uneori... uite, am greşit în felul cum'm-am exprimat, iartă-mă. Deci, de ce ?

Spune ,.de ce” şi se îndreaptă spre locul său, spre răbdătoarea ramă a uşii unde îşi sprijini, ca întotdeauna, spatele bolnav. Mă privea de acolo şi înfăţişarea-i adusă, îndurerată fizic, învăluită în fumul gri albicios al ţigării înfipte în şpiţul din ram de prun (avea unul nou !), îmi era nu numai apropiată, familiară, îmi era. într-un fel, dragă. Necesară.

— Vezi, maiorule, (continuă)*, matale ai pilotat avioane, tc-ai desprins de iarba sau betonul aero-droamelor de sute, de mii de ori... Aici e vorba de un amănunt esenţial şi eu de aici pornesc. De ce acel tablou, de ce acel punct neînsemnat ?

îl priveam şi probabil ochii mei nu făceau altceva dccît să repună întrebarea.

— Află matale, maiorule, acel punct c locul unde avionul îşi pune roţile la aterizare şi, tot acolo. şi le desprinde, şi le ridică la dccolarc(sau undeva aproape), e adevărat ?

— întocmai.

— Ei bine, asta e.

— Si ?

— Şi prim-planul tabloului reproduce fidel tocmai vecinătatea dreapta sau stînga – funcţie de decolare, aterizare, vînt de faţă), vecinătatea acestui punct „desprindere-impact". Şi acum urmează a doua întrebare.

Reveni de la uşă, încercă o tentativă zadarnică de a-şi îndrepta umerii torsionaţi de boală şi-mi făcu semn spre ibric.

— Mai pune cafea maiorule, mai pune... nu, nu. întîi matale, aşa... Deci, de ce această vecinătate a pragului, pe care de mult trebuia s-o fi nivelat cei de la infrastructură şi să-i fi ars mărăcinişul..., de ce deci ? Ce poate ea reprezenta, la ce poate ea sluji ? înţelegi matale, trebuie să găsim un răspuns şi el nu poate fi corelat decît cu noţiunea, şi nu noţiunea ci efectivul gest, fapt, al aterizării sau decolării. *Aceasta e relaţia şi din acest motiv sint liniştit în* ce *priveşte lipsa de interes a clientului matale fafă de aeroportul propriu-zis.* E o problemă, e o problemă (dispăru în fum cu ceaşcă cu tot...) de interes mărunt şi particular vizavi de aeroport, ea' în sine poate avea însă' o importanţă mare, deosebită. O are, desigur. Care e ? Care o, maiorule ?

Şi ce să-i fi spus eu, care ar fi importanţa ? Care ar fi problema ?

No smoking! No smoking ! Fasten belts ! – ţipă inscripţiile luminoase încastrate în peretele din faţă, al cabinei, „căprioara” se face melodios auzită în difuzoare, cu aceleaşi recomandări : vă rugăm să vă legaţi centurile, vă rugăm să nu fumaţi... în ordine, PB-ul şuieră în coborîre şi elicile parcă au înnebunit. Blochez catarama tip şi mîinile mele îşi a- mintesc cu emoţie de alte catarame ale altor chingi, ale altor avioane... no smoking, fasten belts, fasten belts... bine, de acord, fasten belts I

La o săptămînă după acest „fasten belts” mă aflam ca de obicei în orele dimineţiîi, pe aeroport. Exact, în spatele hangarului unde asistăm la sacrificarea ..Carolinei”. Dumneaei, Carolina, fusese (pentru că acum tocmai se descompunea sub ochii mei) o camionetă prăpădită de una tonă jumătate, un GAZ AA. moştenită de la TARS (acesta am impresia că o promovase pentru comportamentul ei bun şl eroic, cu mult timp înainte avut pe frontul lui Ma- linovski. .). TAROM-ul o pensionase ca multimilionară în kilometri, din scripte fusese radiată încă pe vremea cînd eu eram pilot militar dar. dar... sentimentalismul şi spiritul practic al mecanicilor de avion (în speţă Wi]cox. cel mai bun dintre ei, dar şi ,,capul” răutăţilor), cei ce o şi botezaseră (de ce, mă rog. Carolina ?; numele îl fusese scris ulterior, după pensionare, pe portierele rablagite), n-au vrut s-o cedeze. Era maşina lor de şoc şi promenadă În aceeaşi timp. Băgau în plămînii ei zdrenţuîţi aspra, exploziva benzină de avion rămasă de la decantările obligatorii ale alimentărilor, benzină ce nu se mai folosea drept carburant sau, uneori, un

drăcesc a- mestre din spirt degivrare, petrol de reactoare şi alte savante ingrediente, ei motîvînd că desigur de-a lungul timpului s-a petrecut ceva la nivelul pistoa- nelor ei. neschimbate în ultimii cincsprezece ani, vreo mutaţie miraculoasă şi necunoscută ştiinţei, care. pe de-o parte îi va asigura o Ireproşabilă funcţionare fără reparaţie motor în următorii treizecl- oatruzecî de ani. pe de alta îi va îngădui să funcţioneze chiar şi cu melasă din trestie de zahăr. „De unde melasă. deştepţilor ?...", vruse să ştie atunci Vasile Import, dar a avut dreptate, melasă nu era, Carolina a funcţionat mai departe cu hidrocarburi şi alcooli tehnici, în amestecuri capricoase, pînă acum cîteva zile cînd, venit să inspecteze asupra pregătirilor de ordin tehnic făcute pentru deservirea raliului, un inginer inspector tehnic al Direcţiei a boldit ochii la ea şi a întrebat uimit :

— Ce-i cu schiloada aceasta aici ?

Poate că dacă întrebarea n-ar fi avut tonul şi forma atît de „dură" soarta Carolinei ar fi fost alta. Dar, de faţă fiind, Wilcox a ripostat ca un tun de bord comandat electric :

— Tovarăşe inginer, să n-o faci dumneata pe Carolina schiloada ! Asta a plecat din Ural, a ajuns la Berlin şi apoi ne-au dat-o nouă, la aviaţie. Vă rog s-o respectaţi, e cea mai mişto gagică de pe aeroport... nici nu eraţi născut cînd ea făcea treabă !

Era şi adevăr şi neadevăr în ceea ce spun-î.i Wilcox.- Neadevăr : plecase din Ural, dar -nu era sigur că văzuse Berlinul. Adevăr : era mascota lor (devenită şi declarată proprietate obştească personală a mecanicilor, preluată ca „terminată" de la „Aviaţie"), era şarmantă şi unică şi măreaţă dar şi jalnică. Şi, uneori folositoare. Desigur, mai

vîrstnică decît tînărul inginer inspector.

Replică l-a deranjat însă pe inginerul inspector şi, în biroul comandantului, edificindu-se a dispus urgenta ei dezmembrare şi predare la fier vechi contra ricipisă. A încheiat chiar o minută şi, alarmat, a adăugat:

— Tovarăşe comandant, faţă de tehnica aeroportului, cum va arăta această vechitură cînd o vor vedea, cu ocazia raliului, străinii ? Ce impresie le va face ?

La care, comandantul l-a asigurat blajin că băieţii o vor demonta şi înlătura de acolo.

Iată deci, asist la dezmembrarea Carolinei şi la jelania tribului Wilcox, cînd sínt chemat la comandant. Firesc, mîine trece raliul şi probleme sínt încă... în afara comandantului însă în birou se află şi Maestrul. Stă liniştit într-un fotoliu, cu nelipsi- ta-i ţigară înfiptă în şpiţ; tocmai o degajează de cenuşă într-o scrumieră reclamă TAROM. Pare vesel şi naiv într-o lume frumoasă, în care ar fi descins, arată de parcă scopul venirii sale era de a-l întreba pe comandant cîte roţi are avionul iar acesta tocmai i-ar fi răspuns... numărul roţilor îl bucurase.

încep cu un „să trăiţi tovarăşe colonel” şi ne strîngem mîinile, vreau să continui cu protocolarul „surpriză plăcută etc. ...” dar nu mai apuc.

— Matale pregăteşti aici fapte mari şi mie nu îmi spui nimic, maiorule... foarte frumos ! Nu-i bine că o masacraţi pe domnişoara Carolina tocmai acum (i-o fi spus comandantul povestea...), strici buna dispoziţie a mecanicilor şi mîine vor avea multă treabă. . . -v

— Ştiţi, tov’ colonel, a fost un inginer inspector...

— Un inginer inspector! Tinerel, da ? Cum s-ar fi întors băiatul la fotoliul său din capitală cu un „acolo toţi merită nota zece, totul am găsit bine”? Dar ce, matale n-ai fost inginer tehnic de regiment, sau ceva echivalent... ?

Deveni serios, o cută i se adînci încă oblic deasupra ochilor. Privi întrebător spre comandantul Crizantemei.

— Problema (mi se adresă acesta) e. legată de ziua de mîine, de ral u. Tovarăşul colonel a văzut deja programul grafic al desfăşurării .şi lista partl- cipanţilor şi. din motive desigur întemeiate, ne cere o mică contribuţie de observare pe timpul desfăşurării acestei activităţi. Am aşteptat să vii şi dumneata, o să-l ascultăm împreună. Vă rog. tovarăşe colonel, sîntem atenţi...

Maestrul surise puţin.

— Comandante, nu trebuie să vă formalizaţi din cauza gradului meu. cu atît mai mult cu cît întotdeauna sînt civil şi în civil, la dumneavoastră. Matale ai vorbit aproape ca la o şedinţă, eu însă vreau să discutăm ca trei vînători ce, şi dacă nu urmează să împuşte ceva, se înţeleg prieteneşte care unde să stea în teren. Terenul e al dumneavoastră, în majoritate sînteţi ; eu. eu sînt cel ce apelează pentru integrare.

— Se poate, tovarăşe colonel !

— Se poate comandante. Şi acum, (viră privirea spre mine) tovarăşul comandant va avea mîine capul în trei sute şaizeci de grade, sau probleme, matale însă răspunzi şi controlezi un aspect, deşi foarte important, mai ‘ restrîns. Şi,

mai aproape de problemă, maiorule. Mai aproape. Din lista partici- panţilor – din datele ce le-aţi primit la timp, pe canalele de informare aeronautică – rezultă că la raliu participă şi un oarecare domn... da, vechea matale cunoştinţă, de la expoziţie. Cînd ţi-am vorbit despre el ultima dată ai văzut cu ce „as” de aripă avem de-a face. Deci mîine îl vom avea din nou oaspete, într- > altă ipostază, nu cea de colecţionar de artă... (ipostaza aceasta o explică acum pe cealaltă, da ?). aceea de pilot amator inclus ca participant al raliului. Şi deci – nu ţi-am dat amănunte, dar ţi-am spus că e vorbii

despre o cantitate apreciabilă de aur, la nepotul său – iată deci relaţia se confirmă : nepotul cu aurul, el pilot, avionul de mîine (în care se va afla), fotografia... şi tema punctului unde se pun ori de unde se ridică roţile. înţelegi matale ? Ce se va în- ’ tîmpla ? Nu, nu mai tîrziu – acolo lucrurile sînt mai dare – mîine însă, cum va începe ?

Desigur, eram nu atent, încordat ca un arc eram, deşi Maestrul îşi expunea deducţiile, înlănţuite clar acum, (or fi fost ele astfel cine ştie încă de cînd !)’ cu o voce liniştită.

— Ce se va întîmpla ? (ne privi şi dădu din cap cu... o aparenţă de indiferenţă ?). Nu ştiu ce se va întîmpla, ştiu însă, presupun că SE VA întîmpla ceva. Său, mai exact, va începe să se întîmple, în sfîrşit, ceva, VA ÎNCEPE abia. înţelegi matale ? (Mă pironi de parcă eu aş fi fost răspunzător de ceea ce urma să înceapă...). Faptul că se va întîmpla „acest ceva” nu e nici grav, nici important, important va fi ceea ce urmează, şi grav va fi dacă noi nu vom sesiza, nu vom identifica în ce constă acest „început”, prin ce demarează el. Sper însă să fim vînători pri- cepuţi; n-o să confundăm vulpea cu iepurele, chiar de la distanţă, ce zici matale ? Iată ce propun...

— Fluturi...

— Ce fluturi, guriţă ?

— De Amazon, fluturi de Amazon. Mari, cu aripi colore...

„Bonanza” vîjîi legănîndu-şi aripile albastre şi se aşează cuminte pe betonul înnegrit.

— Fluturi zici...

— Da, exotici.

— Exotici !

— Fii atent, „Cessna”, un „Cessna”.

— Îhî...

O sclipire roşie, un fluierat scurt le cauciucuri înfierbîntate brusc apoi ochii ălora căutară pieziş în sus, spre panta imaginară de aterizare.

— „Domier”.

— „Dornier”...

— „27”.

— Exact, guriţă, „Dornier 27”.

— L-a pus ca pe o plăcintă !

— Cu frişcă, guriţă, cu frişcă că mie îmi place frişca.

— Foarte bine... dă binoclul !

•— Turnule, nr. 37 pe pantă, normal !

— Confirmă Turnul, 37 pe pantă.

— Ce e ăsta ?

Celălalt privi prin binoclu răbdător, apoi a-nunţă :

— Macaroană zburătoare... „Piaggio”, „Piaggio 149 D”. . ,

— Turnule, nr. 37, „Piaggio, la 0-3.

— Confirmă Turnul, „37 aterizat la 0-3.

— Fluturi, fluturi sînt...

— De Amazon, hai ? Guriţă, de ce nu te-ai făcut naturalist ?

— Să mă căsăpească înapoiaţii ăia ?

— De ce nu ?... nr. 42 pe pantă, Turnule.

— Confirm, 42.

Bleu-galben, avionul mic legănă fulgerător din aripi a salut, apoi prinse terenul.

— Echipajul nostru, Dumitrache...

— Mai ia şi tu binoclul şi staţia, dă-mi apă minerală !

îşi şterse faţa cu o batistă mototolită. Cămăşile albastre, de uniformă, scoteau pete umede de sub braţe. Apoi vîjiiră două bimotbare „Beechcraft”.

— Astea da !

întreg cimpul era o grădină uriaşă, smălţuită cu petalele zecilor de aripi, peste iarba măruntă, verde, culorile vii ale emailurilor păreau eşantioa- nelc firmei de vopsele „Gallus” iar larma detună- toare a motoarelor, cea mai formidabilă, cea mai îndrăcită melodie a unei orchestre formată numai din instrumente de percuţie.

— Raportează-ţi fluturele şi minutul aterizării !

— Punctule, punctule...

— Punctul. Nr. 45, „Bolkov”, la 2—3, Turnule.

— Confirm, 2—3.

— Vezi, guriţă, dacă eşti căscat ? Bblkov-ul ăsta. îl fac nemţii ?

— Nemţii... Messerschmitt-Bolkov, fuzionare...

— Splendidă culoare !

— Foarte bun şi răspindit avion de turism.

— O fi, dacă spui tu, guriţă. Şi ăsta, portocala...

— Turnule, nr. 12, la 2-7.

— 2-7, nr. 12, confirmă Tumul.

— A fost un „Morane”.

'— Cîţi sînt de toţi ?

— Vreo optzeci, dacă vin bine.

— Se descurcă greu cei de la alimentare... (era un compliment pentru mine ?)

— Te cred, patru alimentatoare, la atîtea aparate !

— Da, ăştia ce mai vin sînt ultimii, intîrziaţii

— N-au fost pe aeroportul acesta atilea avioane de la război încoace !...

— E primul raliu ce trece, guriţă.

— ... parcă era ca ieri... Aici, unde stăm noi, erau Sturmovikurile. Dincolo, noi, grupul nostru „asalt-picaj”. „Boston”-urile stăteau acolo, pe dreapta...

— Acelea, avioanele din război, nu erau aşa frumoase.

— Toate avioanele sînt frumoase !

— Or fi... ce, ce naiba-i drăcia aceea ? Biplan... • bimotor... guriţă, o fi un Dragon, „Dragon Rapid” !

— Gipsy Six.

— Ce zici ?

— Motoarele...

— Aa...! Ştii şi cîţi cai ?

— Desigur. Două sute cinci.

Brusc, din vesel şi „iluminat”, Vasile import se posomori şi chipul îi trăda vîrsta acum, îmbătrînire. Cuvintele îi cădeau repede :

— ... vezi mă, asta-ţi strică ţie, deşteptăciunea ! Sau, cum s~o numesc... priceperea aceasta de care nimeni nu are nevoie, înţelegi ? Tu întotdeauna spui, dai amănunte, restabileşti adevăruri – prin contra-zicere cu alţii, în discuţii – cînd e vorba de avioa-nele astea afurisite ! De ce, guriţă, de ce ? Fiindcă ţi-e capul plin de ele, de cifre, date, zboruri istorice... istoria aceasta a zborurilor, a lor, a avioanelor (pentru că, trebuie să recunosc, guriţă, fir-ar să fie, au şi ele istoria lor, poate mai bună ca cea a oamenilor, fără atîtea mîrşăvii... Fiindcă le cunoşti ? Zi, guriţă, de ce ?

— Poate fiindcă le iubesc.

— Ei asta I Goange mă, goange. Ci ţi crezi tu că

lucrează pe aeroportul nostru şi iubesc avioanele ? Cîţi ? Serviciu, slujbă, asta-i ! O fac, o pot face bine şi fără să le iubească, fără să le cunoască îndeajuns chiar... nu-i aşa ?

— Da, însă...

— Şi apoi, tu eşti un băiat deştept, guriţă, ştii ce se cheamă un paradox... Ii vedea tu, aşa cum îl vezi pe întârziatul acela ce vine acolo departe către aterizare, ii vedea că, tocmai tu, îndrăgostitul de a- vioane, tu vei pleca primul de aici, nu avea grijă numai. . Vorbeşte şi tu de femei, de fotbal, cei din colţul unde eşti tu cam atît ştiu... asculte de mine, că sînt om mai bătrîn. S-ar putea să şi greşesc, nu mult. Azi insă în aviaţie, aici şi aiurea, în aviaţia aceasta mare, CFR-ul acesta aerian cu pasageri ce dorm în timpul zborului sau beau coniac şi-şi spun tot felul de glume în loc să-şi scoată sufletul şi să-l ţină la geam cit zboară, în aviaţia aceasta au apărut, au venit, s-au înfipt, guriţă, tot felul de oameni, neiubind... fâcînd serviciu, pilotînd, dirijînd traficul p£ căile aeriene, reparînd... Aviaţia e ceva de fiecare zi, într-un fel e normal să se fi ajuns aici... agricultură, camionaj, autobuserie.

— Bine,-dar un om care vorbeşte astfel...

— Da, da... un om care... Cînd am început eu era altfel poate. Altfel. Vreau să spun că ai făcut aviaţie, ai zburat pentru că altfel ai fi murit, guriţă I Ai fi murit dacă n-o făceai I Pentru ^că au venit oameni al căror suflet, fiinţă, din aşa ceva era plămădită (ştii, că doar şi azi mai sînt !), din otrava aceasta afurisită a zborului, a desprinderii, şi astfel oamenii a- ceşlia nu puteau fi răi, ori preiăcuţi, pentru x:ă lingă această minunată frumuseţe nu mai putea încăpea, sia, nu se putea alătura urîţenie... dă binoclul ! Da... „Dragon” ! De unde Dumnezeu l-or fi scos ?

— Dragonul ?

— Dragonul Rapid, da. N-am mai văzut ..Dra-

gon Rapid” de înainte de război...

— L-ai zburat ?

— Da... l-am zburat. „Dragonul” a fost un a-vion... pe care nu-l vei putea uita niciodată, aşa cum nu-ţi poţi uita tinereţea, întîia femeie...

— Deci l-am avut şi noi.

— Da, au fost cîteva, puţine. Ultimul l-au rupt la Craiova, în patruzeci şi...

— L-au rupt!

Era acum mare, aproape, se legăna rupind aerul cu aripile-i înguste şi zvelte, detunatul potolit al motoarelor aducîndu-l ca pe o lebădă; nu grăbită, dornică de repaus însă, un trup de argint înnegrit, un argint pătat şi ars de vreme, un argint obosit şi nepretenţios ce aluneca spre cenuşiul pămintului, cenuşiul mare şi bun al pămintului, gata oricînd să primească alte culori venite de departe ori de sus, gata să le îmbrăţişeze, să le amestece cu propria-i culoare şi lipsă de culoare, într-un fel de linişte, de repaus, de tăcere...

Era încă mai aproape acum Dragonul acesta „Rapid”, acest emisar, acest sol al unor îndepărtaţi ani, al unei aviaţii care nu a murit ci doar a rămas undeva, undeva în amintirea oamenilor, în muzeele marilor uzine ori companii de aviaţie, un sol," un martor al acelor ani cînd aviaţia era încă un slab adversar al distanţelor, al oceanelor, al condiţiilor meteo „grele”... un martor al unor înfringeri dar şi biruinţi, iz- bînzi, un martor al priceperii omeneşti împinse, atunci, pînă la un fel de perfecţiune crezută poate de neegalat, nedepăşit. Şi era nu numai un sol şi un martor al acelor minunaţi ani de cutezanţă, era ,,Dra- gon”-ul şi o fiinţă vie, dureros de reală

şi aproape, alunecînd spre această aterizare... o fiinţă ce încă trăia, se zbatea cu inimă şi glas, cerînd sâ rămînă aproape de mîinile şi inimile oamenilor, aproape de pămîntul acesta din care s-a născut şi unde-şi avea odihna, aproape de acel cer albastru, imens, peste care trecea, sub care aluneca, din care rupea bucăţi ciudate, uşoare şi transparente, spre a se hrăni cu ele, aproape de acest cer ce-i mîngîia faţa şi trupul, în adfncul şi culoarea căruia se pierdea, unde rătăcea chemînd din motoare, ademenind din aripi, plîn- gînd din elici... El era o fiinţă vie, un trup şi un suflet, călător şi unul şi altul, venind şi plecînd, tre- cînd, rătăcind, căutînd în acest ocean al tuturor şi al nimănui, era cu adevărat un fluture cu o viaţă scurtă, efermă, pentru care ziua a fost mai lungă decît pentru alţii şi care, în legănarea sa plină de bucurie, de beatitudine – dar şi de durere – şi-a legat de aripi inimi şi mîini de oameni cărora le-a fărîmiţat bucurie...

— L-au rupt guriţă, să ştii însă, Dragonul a fost un avion deosebit...

■— Ştiu.

— Ştii... de unde poţi şti tu, guriţă ? Nu l-ai apucat doar !

— Simt.

— Ei, iar începi... gata, iată-l !

Urias parcă, legănîndu-se în pendularea celor două rînduri de aripi, înnegrit, acum mai puţin strălucitor, stropit cu ulei sub motoare şi aruncînd fluierat şi ţipăt de aer rupt cu montanţii şi corzile de oţel, Dragonul venea încordat, strîns, pe ultimii zeci de metri ; apoi motoarele oţelite, fierbinţi, gîtuite parcă, plesniră reducîndu-se brusc în clipă de aştep-/ tare. Flama de aer măturâ iarbă şi oameni şi cu un zvîcnet scurt bimotorul prinse, cu

braţele, intr-o tăcută bucurie pămintjal, betonul...

— 83, Turnule, la...

— Confirmă Turnul, ’83. Punctule, vă informez, ,,83” a fost ultimul participant. Terminat, recepţie.

— Punctul confirmă. Venim, terminat.

— Haide, guriţă, lăsăm totul aici pînă ne întoarcem, ia doar staţia, de gît. Dăm o mină de ajutor la vize, că ăştia după alimentare şi viză – - şi poate un pepsi – decolează imediat.

— Haide.

— Dragonul... uite, a degajat şi rulează şi el spre aerogară.

— Unde îl mai aşează ? S-o luăm printre ele...

— Cine ştie ce aiuriţi n-or fi avut bani destui, l-or fi cules din vre-un cimitir de avioane şi s-au aventurat cu el prin soare şi vînt...

— Probabil.

— Ascultă, guriţă...

Dragonul venea pe o buclă largă căutîndu-şi loc de staţionare printre zecile de aparate aliniate în şiruri paralele. Drapele naţiunilor participante la raliu fluturau deasupra aerogării, alimentatoarele mele se tîrau prudent printre aripile avioanelor.

— Fluturi, ca niste fluturi sînt...

— De Amazon, da ?

— Poate de Amazon... De ce mă ironizezi ?

— Şi zici, Gipsy Six, două sute cinci cai !

— Deci ştiai...

— Ştiam, pentru că l-am zburat. Şi tu o ştii, chiar dacă ai zburat mai puţin, avioane mai apropia-

te... pentru că „iubeşti” şi ai o afurisită de bibliotecă acasă, un depozit de hîrţoage vechi în care răsfoieşti şi

cauţi, închizi în cap. în inimă, în memorie, apoi ciopleşti în lemn... fiinţe mici, vii, le aşezi pe masă şi priveşti pînă ele poate pornesc, se desprind, zboară... Tu le vezi, le auzi bubuind pe sus, cîntînd şi bu- buind pe sus, e adevărat ?

— Totul din dragoste ! Te văd eu... ştiu că eşti „poetul" aeroportului, tu şi deşteptul de maior, care pictează... măcar mai ai şi altă meserie, ceva mai serios ? Fluturi... fluturi de Amazon ! Dragostea de avioane !

Ajunşi, se opriră în faţa Dragonului exact în clipa cînd uşa acestuia se deschise. Întîi coborî *cel* fără o mină, apoi cel ce în locul ochiului drept purta un postav negru şi, încet, proptindu-şi cîrjele, al treilea pilot, al treilea din echipaj, cel fără un picior. Aveau pe feţe un zîmbet bun şi cald, de „bun venit" iar părul lor, albit poate prea mult, era un amestec din cenuşiul pămîntului şi sarea norilor de sus. Dragonul Rapid strălucea în soare şi acolo, sus, în soare, Amazonul se rostogolea cu o nemaivăzută sălbăticie tîrînd trupuri sfărîmate de fluturi...

Fusesem, stătusem alături de cei doi. I-am urmărit, i-am ascultat, i-am înţeles (da, i-am înţeles...), erau colegi de-ai mei doar ; unul vîrstnic, altul mai tînăr. Foşti piloţi amîndoi... doamne, îmi zic, cît de dulce e otrava aceasta ce ne-a fixat sîngele pentru totdeauna, nouă, celor ce am zburat, celor cc am pilotat avioane iar acum stăm la sol risipiţi în serviciile auxilare, tehnice, protecţie a navigaţiei aeriene, dirijare, comercial chiar... din diverse motive nu mai ^urăm, dar nu putem trăi fără, departe de zbor, dc

avioane... Eram însă alarmat, unde naiba era axionul aşteptat ? Pendulam, cu un fel de Jeep, de la o echipă tehnică la alta cînd am auzit apelul Turnului. I-am văzut pe cei doi alergînd înapoi spre ,.punct", i-am ajuns şi i-am săltat în maşină, să cîştige timp. Sînt iar alături de ei, deci, la locul de observare şi aşteptăm. Da, se adeverise, mai era un avion în aer, se apropia încă nevăzut dar auzit în fonie de către Turnul de control (TWR).

Iată, Turnul cheamă punctul nostru (şi ştiu că acum e timpul, momentul cînd trebuie să fiu atent, să urmăresc bine, „tehnic" ceea ce va urma acum, aici, pC panta de aterizare, la contactul cu pista, la rulaj ; dincolo, în zona pragului „09" – dacă va ajunge pînă acolo, dacă se va dovedi interesant de urmărit – acolo se află altcineva... dar nu vizibil, bineînţeles) ;

• – Punctule...

— Punctul, recepţie.

— Punctule, ultimul aparat, nr. 66, pe pantă cu rateuri, fiţi atenţi, urmăriţi evoluţia, echipa tehnică a fost anunţată.

— Confirm. Recepţie.

— Terminat.

Avionul creştea, se vedea clar acum, un „Piper Cub" în albastru şi alb al cărui motor îşi alterna reprizele şi sincopole.

Ce drac are, guriţă ? Tu, maiorule, zi tu 1

Motorul 1

Bineînţeles că motorul ! Eşti guriţ foarte priceput, mersi 1

Prinde terenul? . _ .

— Absolut ! De la înălţimea ce-o are, chiar şi

calat*.

Piper-ul se resimţea la fiecare rateu, venea însă întins cu dungile de culoare albastră ca nişte drapele smulse de pe cer. Dacă îl lasă motorul înainte de porţiunea finală s-ar putea să nu prindă betonul... auzeam deja fluieratul roţilor în iarbă sau scrîşnetul lor arzînd betonul (imaginar deocamdată). În plexi- glasuri soarele îi bătea orbitor, iată-l, un rateu, linişte, şueratul aerului alunecînd.

— îl pune exact în prag !

... sunetul de aer fluierat, apoi brusc motorul reia şi avionul din nou vîjîind pe deasupra noastră ca să amuţească definitiv undeva pe la jumătate din lungimea pistei ; de acolo filă, se aşează impecabil pe beton şi rulă întins şi slobod oprindu-se la pragul îndepărtat, ,.09”. Se vedea al naibii de mic acolo.

— Turnule, ,,66”, la... recepţie.

— Confirm ,,66”, terminat. (Reluă însă)... Reveniţi vă rog la aerogară, va interveni echipa tehnică. Avionul a cerut să fie tractat. Terminat.

Declicul dc închidere, al lor ; apăs cu pe talkie-walkie al pneu :

— Mecanicul şef, echipa nr. 1...

— Echipa 1, recepţie (aud în minusculul difuzor glasul lui Wilcox).

— Pregătiţi maşina pentru tractare, vin să vă iau. Terminat.

— Confirm. Terminat.

’) motor, elice oprltd.

Abandonez maşinuţa ..Follow me”[III] în faţa hangarului şi urc alături de Wilcox într-o utilitara

III **) (engl.) – „Unnali-mă", ma$inâ de pistă ce merg? în faţ«'’ aeronavelor pentru a facilita rulajul acestora în situaţii dificile. La cererea echipajelor sau cînd se apreciază ca necesar.**

de intervenţie ce are deja agăţată după ea o furcă de tractare. *

— Cum naiba îl tractăm cu furca aceasta ?

— Rezolvăm noi. tov’ Şef... Era o treabă să-I fi remorcat cu „Carolina” !

— Las-o naibii pe Carolina, dă-i bătaie !

Wilcox îi ,.dă bătaie” dar mergem suficient dc încet din cauza afurisitei de furci ce ţopăie instabil pe roţile ei prea mici şi prea apropiate.

— Tov’ maior (am mai spus, obişnuim cei pro- veniţi din cadrele militare să ne spunem încă...) dc ce nu l-a pus la pragul ..2-7”, fără motor. Venea bine.

— De deştept! (puteam să-i spun de ce ?) A reluat motorul iar şi probabil a vrut să-l „pună” cu motor şi să ruleze. Dar a calat la mijlocul intenţiei...

— Putea totuşi frîna mai scurt, nu să-l lase să fugă pînă la capătul pistei, la „09”.

Pe dracu (mă <gîndesc)... cum să frîncze ? Doar ăsta-i omul meu şi el de pragul ,.09” avea nevoie ! Să fim atenţi şi să vedem ce naiba ne aşteaptă acolo, pînă aici merge strună (conform prevederilor Maestrului... halal „strună”!), să vedem ce o mai fi. Receptorul hîrîie avertizarea celor din Turn :

— Executaţi remorcajul ,,Piper”-ului peste te-renul înierbat, nu blocaţi pista. Grăbiţi-vă.

— Confirm, Turnule, remorcaj în afara pistei. Terminat.

Agăţ microfonul şi-l zoresc pe Wilcox. Furca de tractare vine în urmă săltînd ca o minge veselă.

— Ce naţie o fi, cum ne înţelegem cu el ?

— Ştie românește !... Brusc îmi dau seama de gafa ce-o fac. Fir-ar să fie... încerc s-o dreg expli- cîndu-i lui Wilcox că cineva, de la noi, văzînd tabelul participanţilor a găsit cunoscut pilotul lui „66”, Piper-ului, e un tip ce a mai fost pe aici şi ne cunoaşte limba. E cam trasă de păr explicaţia dar Wilcox o înghite şi apasă pe accelerator. Furca vine săltînd.

— Aveţi încă cinci minute pentru a degaja pista... hîrîie Turnul.

— Confirm, cinci minute. Suficient, am ajuns deja. Terminat.

Piper-ul era deja în ochii noştri, mare, frumos, albastru alb, viroaga alături de el, florile... fir-ar să fie, flori (exact tabloul !), portiera cabinei deschisă, siguranţată deschis, capotele motorului ridicate şi jovialul pilot ghinionist alături, în mînă cu piese ale sistemului de aprindere 1 Stopăm, sărim, strig spre Wilcox : ..leagă furca la una din jambe, sus 1”, mă reped spre ăla făcînd semn energic să închidă dracului capotele şi să se salte în carlingă... dar un ,,Ooo...” da, da, bine amice, fie şi ,,0oo...”-chiul zilei de ieri !.. ne-am recunoscut reciproc, deci.

— Maşina de intervenţie, dacă puteţi elibera pista ?... Recepţie.

Salt înapoi la microfon :

— Confirm, pista eliberată ! Terminat.

Şi ambreiez utilitara în care Wilcox sare din mersul său şchiopătat, la două clipe distanţă de urcarea „clientului” meu în cabina „Piper”-ului. Intru în diagonală peste iarbă, pe direcţia aerogării. În ce-lălalt capăt, pe „2-7” aterizează ceva...

— Nu-i zgîrîie cablul jamba ?... îl întreb pe-Wilcox.

— Măsa-n...! Iertaţi-mă.

SINGURATICUL CALATOR AL ClMPIEI

— Te-ai descurcat bine matale cu raliul, ieri... te felicit. Pe tovarăşul comandant l-am felicitat deja.

— Vă mulţumesc. .

Şi tăcem un timp, păşim astfel, sînt cu gîndul Ia acest „ieri”, la straniul echipaj al „Dragon”-ului, – la cei trei crai ai văzduhului, cei trei magi veniţi pe drumul stelelor cu neputinţa trupului lor, cu vrednicia inimii lor, la ei mă gîndesc cînd colonelul revine neaşteptat, puternic, abrupt :

— În sensul că ea s-ar putea încheia cu o apreciere, din partea-mi, greşită asupra acestui caz... probabil ultimul înaintea pensionării mele, îmi joc cariera pe o singură carte, maiorule, pe o singură carte, înţelegi matale ? Nu înţelegi, sigur că nu înţelegi ce vreau să spun eu acum. Şi nu înţeleg nici eu de ce m-am exprimat astfel.

— Adică ?

— „Adică ?”. Dar ce, matale eşti profesor, să

întrebi aşa, şi pe acest ton ? Sînleni la tablă ? Aşa.. „adică”, deci. Vreau să spun că m-am exprimat greşit. Pentru că aici, în primul rîpd – şi întotdeauna, pretutindeni în munca noastră – nu e vorba de o joacă, de a „juca” pe vreo carte. Dimpotrivă, pentru că spuneam dc tabla şcolară, e mai degrabă vorba întotdeauna de o problemă, o problemă grea, complicată, cu enunţuri înşelătoare, rezolvabilă prin- tr-o singură metodă : lupta împotriva răului şi ameninţării duşmane, rău uneori sălbatic de neomenesc chiar (să ştii matale că de fapt „răul” e întotdeauna neomenesc, desigur că o ştii, cum o ştie oricare om cinstit al societăţii, oricare om cinstit din lume...). Rezolvarea însă cere, de la caz la caz, soluţii. Şi pî- nă la găsirea celor potrivite şi aplicarea lor, investigaţii şi procese de judecată dificile uneori, cumplit de anevoioase adesea. Şi deci nu se „joacă” nimic niciodată, maiorule, pe nici o carte, la nici un hazard; înţelege matale, am spus că voi juca totul pe o carte acum, pentru că e un fel de a spune, de a hotărî în tine însuţi, de a opta... mai exact, malo- rule, de a marca, de a nota ori fixa clipa, momentul în care avînd deja suficiente elemente, bagi motoare (aşa ai spune matale, ca fost pilot, da ?) şi virezi, ieşi exact pe direcţia care trebuie, bună. Şi cred că eu tocmai virez, maiorule. înţelegi matale ?

Făcu cîţiva paşi, se opri şi împrăştie cu „bordul de atac” al pantofului cîţiva bulgări de pămînt cenuşiu, uscat. Pentru o clipă zîmbi blajin, tinereşte (un instantaneu atît de rar, aproape emoţionont al unui om vîrstnic, încovoiat de neiertâtoarea-i spondiloză), astfel că aproape nu-l recunoscui : era un om asemeni tuturor oamenilor de vîrsta sa, departe de lupte şi probleme, aparent cu atît mai departe

de tot ceea ce funcţia gradul şi locul său de muncă ii conferea...

Să nu crezi matale că vom face acum teorii despre felul cum muncim noi !

... Mă readuse din reverie vocea sa. Continuă :

— Ţi-am vorbit ca om, ca un tovarăş. Nu numai cînd au oamenii indoieli se împărtăşesc altora, maiorule, cind au necazuri. Uneori o fac şi cînd legătura aceasta omenească, tovărăşească îi indeamnă. Ori, cînd au certitudini. Şi eu cred că am acum o certitudine, maiorule.

— Eu nu mai sînt maior de mult, tovarăşe colonel, de ce-mi spuneţi astfel mereu ?

— Dar cum a-i vrea să-ţi spun ? Nu-ţi place ?

— De ce nu...

— Ei vezi ? Ştiu că-ţi face plăcere, prin aceasta îţi amintesc de ceva plăcut din viaţa matale, te ajut să urci din nou în carlinga aceea prăpădită de avion cu două motoare...

— Bimotor, tovarăşe colonel.

— „Bimotor'*, dacă aşa vrei matale.

— Vă mulţumesc.

Maestrul zîmbi, rostogoli iar bulgării bunului pămînt de sub picioarele noastre şi adăugă (în glumă, cu seriozitate ?) :

— Vezi, poate mă apăr astfel şi eu. De apropiata pensionare sau de spaţiul „liniştit" ce o va urma. Şi, caut să te oblig, îmi vei spune în continuare şi matale, după aceea, „tovarăşe colonel".

Apoi privi îngîndurat peste întinderea

cîmpiei, se vălureau undeva în depărtare grîne de un verde înnegrit, plin de vitalitate, iar pe cerul albastru lunecau fărîme de nori. înţeleg că momentul de confesiune, de desprindere de la cele imediat prezente a trecut şi încerc :•

— Spuneaţi de o anumită certitudine...

— Maiorule, matale ne-ai ajutat mult, foarte mult în cazul acela ciudat al „învierii” bombardierului „Droll Boy”. Am pronunţat corect ?

— ... (afurisit mai poate fi uneori !).

— Străduania matale şi a celorlalţi oameni ce ne-au ajutat, şi chiar suferinţa matale fizică... pentru că, iată, altfel nu s-a putut (deşi nimeni nu a durit-o şi nu s-a bucurat de aceasta), n-au fost zadarnice. Şi acum, din nou (Maestru îşi ridică mîinile, dar nu pentru a se apăra, pentru a sublinia astfel inevitabilul prezent) iată că matale, căruia pare-se i s-a accentuat acel simţ de a remarca şi de a presupune „deosebitul” în micile întîmplări ce trec uneori neobservate pe lingă oameni, iată, cum zic maiorule, din nou, ceea ce matale ai semnalat, insistenţa unui oarecare ins (oarecare ?) în a achiziţiona un tablou, tocmai pe acela ce spre deosebire de altele ce erau încă acolo (avînd subiecte nelocalizate, neidentificab le sub acest aspect) reprezintă, reproduce fidel o porţiune limitrofă a aeroportului „Crizantema”; acest lucru a fost de fapt o verigă, o straşnică verigă, poate tocmai cea aflată la începutul lanţului. O straşnică verigă, tovarăşe maior, de care eu – cum spui matale, „Maestrul” – m-am agăţat zdravăn !

— Şi o să rupeţi lanţul acesta ?

—. Exact. O să-l rupem. Eu, alţii, dumneata... împreună o să-l rupem.

Priveşte iar peste cîmp, apoi ne oprim. Sintem departe, în vecinătatea pragului „09” dar lateral undeva, în terenul agricol. Mă invitase să facem o plimbare, aşa... să ne destindem puţin (aşa... să ne destindem, ce zici matale ? E frumoasă

proprietatea aceasta a voastră, a celor din aviaţie...) Desigur că am acceptat bucuros, deşi ştiam că va avea alt scop (care ?) şi nu „destinderea”. Şi iată-nc aici, îmi spusese deja suficient ca să-mi fie capul la altceva şi nu la peisajul din jur, mă surprinse deci cînd, după ce ne-am oprit, se aplecă şi-şi umplu căuşul miinii cu pămînt uscat, sfărîmicios. îl ţine ridicat, aproape de faţă, şi—1 priveşte cu vădit interes şi plăcere; încearcă să-mi găsească ochii forţîndu-şi şi trupul în- tr-o îndreptare, nu numai privirea, şi mă întrebă :

— Matale iubeşti pămîntul, maiorule, pămîntul acesta... şi în timp ce o spune lasă să-i curgă ţărîna uscată şi mărunţită printre degete... ei, ce spui ?

—- Trebuie să vă mai răspund ?

— Aşa-i, nu trebuie. Toţi îl iubim. Nc-am născut aici, pe el, trăim aici, îl călcăm... ştii matale, a fost unul dintre pămînturile cele mai călcate. Dar a fost de la bun început puternic, rezistent, a rămas aşa cum a fost, cum e şi al nostru. Mă gîndesc de multe ori, e un răgaz ce mi-l îngădui, cîte mărturii nu ascunde el ! Urme – nu, nu neapărat tezaure şi valori, fragmente de mărturii concrete, nu, nu neapărat. Altfel de urme, ale celor ce-au trăit pe el şi a celor ce-au trecut peste el. Mă gîndesc la cei ce-au fost dintotdeauna aici; şi la migraţii. E şi acesta un capitol, nu neînsemnat al etnogenezei europene. Important... totul e important, acest interval însă, cuprins între al treilea secol şi al treisprezecelea,. decadă de finalizare a formării poporului nostru, decadă şi spaţiu al migraţiilor,

e nemaipomenit, domnule, e nemaipomenit ! înţelegi matale ? Toţi şi de toate au venit şi au trecut după retragerea legiunilor romane şi a administraţiei acestora. Peste noi, daci, carpi, ce-au fost... Nu are importanţă să etalăm subtilităţi acum, înţelegi matale ?... că e corect să spunem vizigoţi sau e corect să-i numim ther- vingi, erau din toţi... vandali, goţi, gepizii, victoalii şitaiîalii : neamuri germanice. Că s-au bătut între ei (goţii cu vandalii, pe Mureş... sau, poftim, Mari- sia !), apoi, pină la exterminare gepizii cu longo- barzii, nu sînt importante – în ceea ce vreau să spun – amănuntele.

— De ce v-aţi oprit la neamurile germanice ?

— Dar nu m-am oprit, ai matale răbdare. îi enumăr succint doar... vin apoi, pe etape, sarmaţli; pleacă de la Don, apar la Nipru, apoi înveşmîntaţi în zalele lor, cu uriaşele lor spade, gonind călări ajung tocmai în Panonia. Tocmai ei îi ajută însă pe daci să lupte împotriva romanilor, sarmaţii, roxo- lanii... să îţi mai amintesc, maiorule ?

— Vă ascult cu plăcere tovarăşe colonel, ordinea am cam uitat-o, recunosc.

— Da ? Aşa spui matale, că ai uitat istoria ? Frumos maiorule, din partea matale. Bine, uite – se aplecă şi-şi umplu iar mîna – urmează hunii (atît de pomeniţii huni) porniţi de pe undeva din nordul Chinei. Trec dînşii ca un tăvălug al distrugerii peste alarii iranieni, peste ostrogoţii de dincolo de Nistru, peste vizigoţii aflaţi dincoace de Nistru, vizigoţii ce vor ajunge astfel tocmai în Spania... iar hunii gonesc şi ei spre Panonia. A fost, maiorule, ca un ponor, ca un uriaş sorb de ape Panonia atunci... Apoi vin gepizii – acei qulta gens – urmaţi de longobarzi şi, avarii, hăituitori ai multor popoare pînă în momentul în care Carol cel Mare

îi spulberă. Migratori furtunoşi toţi, avalanşe ce se zdrobesc, se înving unele pe altele, ca să treacă toate...

— Veţi reuşi să-mi deschideţi apetitul pentru istorie, tov' colonel.

— Poate, ajung acum la ultimii. Poftim, ia şi matale pămînt, ţine-l în palmă, să-l simţi cît timp vorbim despre aceasta... îmi dădu, îmi cernu din ţărîna aceea călduţă şi fărîmicioasă, cu grijă să nu alunece pe alături şi, după ce reuşi, continuă :

— Au urmat slavii. Mai buni, mai stabili, lemn de altoi... Ultimii au fost cei de limbă turcă, pecenegii, pare -se tribul urzilor pe care-i alungă un neam de-al lor, cumanii. Şi, bineînţeles, după cum matale ştii, tătarii. Tătarii, neamul mongolic, imbatabilii mînuitori ai săgeţilor şi stăpînitorii desăvîrşiţi ai cailor. Au pornit-o spre apus prin 1241, în ceea ce istoria numeşte „marea invazie[1]'. Nu a fost numai cea mai mare, dar şi cea mai şarjată şi formidabilă, cea mai rapidă rostogolire prin care ajung în faţa Budapestei unde îl pulverizează pe Bela al IV-lea, la rîul Sajó, ca să vireze apoi spre Dalmaţia, mătu- rînd totul...

Se opri brusc. Lăsă să-i alunece ţărîna din mina, cu care îmi prinse braţul. Zîmbi.

— E fascinantă problema, maiorule. întotdeauna m-a preocupat, n-am timp însă pentru a o aprofunda. Această problemă a migraţiilor, contribuţia sa la etnogeneza europeană, detaliile şi, chiar stabilirea corectă, cronologică, izvoarele existente, mărturiile – de atunci şi de azi... şi aici ajungem la arheologia migraţiilor, o disciplină fabuloasă, inci- tantă, de ordin practic investigatorie... nu demult, am citit una din

lucrările lui Joachim Werner, un reputat specialist în arheologia migraţiilor... Dar, reţine matale (şi privirea îi trecu panoramic peste întinderi), mă obsedează ideea unei asemănări... o minusculă asemănare, atît de semnificativă însă : cei ce vin, străinii ce vin azi aici, pe pămîntul acesta, ce cei vin cu ginduri ascunse şi rele sînt ca cei pe care i-am amintit; atît că nu vin călări, urlînd slobozind săgeţi arhaice... Pămîntul e acelaşi însă, poale şi oamenii – ceva din ei, un ceva esenţial – şi aceasta e un lucru straşnic, s-o ştii mata, straşnic... Haide, să vedem cum arată subiectul tabloului matale, de aproape. Să trecem locul acela prin mîini şi ochi... de aceea sîntem aici. Haide.

CAPITOLUL 8

„ADĂPOSTUL ŞI SPRIJINUL NOSTRU...”

— Lieber Onkel I...[1]

— Ich kom zurück, Otto, ich kom zurück I Ich habe es virsprochen...[2]

... Era în ziua următoare defectuoasei aterizări, raliul, ca un stol de migratoare ce nu-şi pot îngădui decît scurte popasuri în fuga lor spre sud — ridi

*

[1]) Dragă unchiule I...

[2]) M-ain întors, Otto, m-ain întors I Am promis doar...

/ < cată din tundrele ajunse prea reci – se mistuise de pe iarba Crizantemei (în aceeaşi zi), numim cu un „ieri” acest timp, Piper-ul însă rămăsese, stătea docil în hangarul Crizantemei cu una din piesele

magnetoului plesnită (iată explicaţia zborului său defectuos pe ultimul tronson şi a ieşitei din comun aterizări). Pilotul, distinsul domn amator de pictură, instalat în cel mai bun hotel al oraşului, aştepta să i se expedieze de acasă piesa, minuscula piesă incriminată. Desigur neplăcut, ieşirea din raliu, taxe de aeroport acum, aşteptarea aici, desigur neplă-cut... dar, ce se poate face altceva ! Avionul e avion şi nu maşină de răzuit morcovi (pe care să o legi cu sîrmă şi să o învîrţi în continuare apoi !). în două, cel mult trei zile va avea piesa şi îşi va putea lua zborul spre casă...

— Dragul meu, să vorbim despre ceea ce ne interesează, timpul meu poate fi mai scurt decît am sperat; anumite amănunte vor trebui rezolvate.

— Şi cu mine, cum va...

— Va fi bine. Aşa cum am promis, voi face totul şi aceasta într-un timp acceptabil, pentru a te avea acolo. Unde ai aurul ?

întrebarea căzu dacă nu brutal, scurt şi sec însă. Dar nepotul nu păru a remarca nuanţa.

— Aici.

— Chiar aici ? Acasă ?

— Da. Pot să ţi—1 arăt.

— Te rog. Dar să nu mă înţelegi greşit, Otto. Trebuie să vedem împreună cum arată şi cum va fi necesar, mai potrivit să-l împachetăm.

— M-am gîndit şi am procurat deja ambala-jul.

— Arată-mi atunci aurul.

— Nu-l vezi ?

— Nu...

Unchiul îl privea contrariat. Nepotul se ridică, se

îndreptă spre colţul camerei şi apucă liniştit de acolo un obiect, îl aduse şi îl aşează pe măsuţă, în faţa unchiului său.

— Poftim. Ridică-i capacul.

Era o oală din pământ ars, obişnuită, cu torţt de-o parte şi de alta, lucioasă şi frumos încondeiată cu flori. Acoperită cu un capac pe măsură, făcut la aceeaşi ardere de cuptor.

— Ce-i cu oala aceasta ?

— Ridică-i capacul.

Celălalt, vîrstnicul, apucă sfircul capacului între degete şl-l ridică. -

— Zum Teufel l[1]

Era aurul. Stătuse, aşteptase parcă tocmai a-eeastă clipă, ca o brînză uscată în modesta oală aşezată neglijent pe duşumea în colţul camerei... ,.e nebun" – gîndi omul, e de-a dreptul nebun 1 Iresponsabil. Şi totuşi... poate nu, poate nu e... îşi zise mai apoi. Examina aurul acum încercînd să-şi stăpînească o neaşteptat venit emoţie ; şi-o învinse pinii la urmă şi pronunţă doar caracteristica-i silabă:

— So 1

Intuind probabil ceva din gîndirea unchiului, blondul spuse simplu :

— Dacă s-ar şti că-l am, nu l-aş putea ascunde suficient de bine, ar fi şi zadarnic. Dar pentru că nu se ştie, de ce să-l ascund ? Nu stă bine aşa ? Tot din pământ s-a scos...

?) Draco !

— Raţionamentul e perfect clar, oricum, prea* e pus la îndemina oricui.

— Aici nu vine nimeni.

— Şi ambalajul ? Doar nu crezi că vei ascunde, vei îngropa oala acolo ?...

— Nu. Am ceva mai potrivit, metalic.

Se ridică şi scoase la iveală o cutie cilindrică din tablă striată, cutia goală a unei măşti de gaze, model al ultimului război.

— E etanşă, exact capacitatea necesară şi, comodă. Aşa ceva folosesc pescarii.

— Interesant.

— Da ?

— Pentru că tu vei deveni un pescar, să spunem o coincidenţă ? Aceasta mîine în zori, cît mai de dimineaţă, la ora cînd încă nu s-a luminat suficient, o oră cînd de fapt se merge la pescuit... dă-mi o coală de hîrtie.

Discutară aplecaţi asupra – „hărţii” schiţate atent de către unchi şi se înţeleseră.

— Aşa, totul corespunde... am văzut suficient de bine din aer şi terenul şi rîul. Te vei apropia exact pe aici... (sublinie cu stiloul) iar locul e uşor de reperat, am avut suficient timp pînă au venit să mă tracteze, să-l marchez; marcajul constă în... îl maschează tufele, e un loc pe care chiar şi ziua dacă l-ai privi prin binoclu, de la aerogară, nu poţi desluşi ce se întîmplă acolo. Nu degeaba am luat fotografia aceea. Deşi... (se încruntă puţin) nu ştiu dacă am procedat tocmai bine, am insistat prea mult atunci. Nu aveam un plan clar, tabloul mi-a suge- sat ceva, o posibilitate şi voiam să gîndesc temeinic, mai tirziu, acasă. Aveam nevoie să studiez atent locul, aveam nevoie totuşi (încerca

parcă să se convingă singur) de tablou, sau de fotografia acestuia. Deci, cum spuneam, e mai bine însă să nu riscăm, vei respecta ora. Mai tîrziu – ora II fix – ne vom întîlni în restaurantul hotelului, te voi aştepta să-mi spui cum a mers. Poimîine voi pleca, sper... piesa am cerut-o prin telex imediat, ieri. Am aranjat să mi se expedieze în aşa fel, îneît s-o primesc mîine (aceasta încă de acasă...) Se va executa „reparaţia" şi eu îmi voi anunţa plecarea, voi depune planul de zbor, preliminar, pentru ziua următoare. Acum, după ce ies eu, vei mai întîrzia puţin, apoi vei pleca să-ţi cumperi instrumentele de pescuit. Nu uita nici un amănunt. Şi... dacg intervine ceva, fii atent unde şi cum»abandonezi masca de gaze !

Plecînd de la locuinţa nepotului, unchiul se plimbă sinuos pe două dintre bulevardele oraşului, servi o cafeluţă într-un bar gălăgios, ieşi, luă ziare, apoi intrăm într-un magazin unde cumpără o sacoşă dintre cele mai obişnuite, nu prea mare. Se întoarse la hotel şi, din cameră, sună recepţia şi întrebă care e proximul tren spre un oraş din apropiere... drum de o oră. Cînd fu sunat, la sosirea taxiului, coborî, era îmbrăcat într-o cămaşă sport, potrivită cu soarele de afară. Purta sacoşa, pe care şoferul i-o luă îndatoritor.

La gară luă un bilet clasa întîia pentru oraşul asupra căruia întrebase, se plimbă pe peron iar în tren urcă în ultima clipă. Găsi un compartiment liber unde, satisfăcut, se instala. Cînd garnitura ieşi de la peron deschise sacoşa, scoase de-acolo haina (ce stătuse împachetată lejer, răbdătoare), o îmbrăcă şi ieşi. Trecu în următorul vagon de clasa întîia, se aşează în faţa unui geam aflat la un capăt al vagonului şi îşi aprinse ţigara. Nu apucă să o isprăvească cînd trenul opri în gara de sud. Coborî şi se amestecă

în mulţimea celor de pe peron. Luă apoi un taxi şi reveni spre centrul oraşului (pe care de fapt îl părăsise cu foarte puţin timp înainte). Coborî în apropierea unei staţii de tramvai şi după ce taxiul plecă se urcă într-un tramvai şi reveni două staţii spre zona gării de sud. Cu un autobuz retraversă şi, de unde coborî, se aventură „şi” pe jos, u- tilizînd propriile-i picioare cu care „schimbă” cîte- va străduţe. Traversă un parc, atent la propria-i urmă, şi sună la poarta unei vile frumos împrejmuite.

Grădina nu era mare însă brazii argintii, x’echi, plini de vitalitate, pietrişul egal granulat, curat, gazonul perie impecabilă şi cele două alei asfaltate, impuneau. Casa, sub un acoperiş ţuguiat în faţete interminabile şi coşuri multiple, curgea spre sol printre iederă şi trandafiri agăţători înfloriţi. Două terase, garaj dedesubt (unde adăsta un „Mercedes” negru), o piscină acum fără apă. Toate acestea se vedeau prin grilajul înalt, terminat în spăngi ascuţite, cu pretenţii heraldice. Răspunzînd apelului de sonerie, o voce îi ceru :

— Vorbiţi în microfonul din zid, vă rog. Pe cine căutaţi şi cine sînteţi ?

’ Unchiul se execută şi, cu un declic, uşa se deschise. O reblocă prin împingere şi traversă spre casă. Un aer plăcut îl izbi, venind din iarba tăiată proaspăt. Urcă terasa şi ocoli, după cum ştia că trebuie s-o facă,, ajungînd astfel în faţa unei alte intrări, secundare, neidentificabilă decît din partea aceasta. Uşa nu avea clanţă, sună clin nou şi studie vizorul deosebit, aflat la nivelul feţei sale. îi păru vizorul foarte... foarte „deosebit”, ce

dracu, doar nu fotografiază – îşi zise. Dar uşa se deschise în clipa aceea şi gazda îl pofti înăuntru. Un om calm, rubicond, parcă frînîndu-şi o jovialitate ce s-ar fi eliberat zgomotos altfel; faţă ce părea blîndă (surprinzător ciupită, stricată de vreo boală cîndva), vegheată însă de ochi frămîntaţi din pîndă şi prevenire. Hainele negre.

— Sînt singur, poftiţi.

Vocea surprindea, prin ceva greu şi colţuros, ce rostogolea.

Traversară un număr suficient de încăperi, mai mult spaţii largi amenajate modern în formula „li- ving-room" (conţinutul lor era modern în dispunere, vechi şi scump în valoare); spre surprinderea vizitatorului ajunseră într-un alt spaţiu, nefiresc de larg (parcă copiind întreg perimetrul casei), o splendidă promenadă interioară era spaţiul acesta – deşi era o miniaturală pinacotecă – de unde pornea răsucit, monumental, o scară lucrată în lemn spre partea superioară a casei. Urcară.

Sus, gazda alese o uşă ce-i introduse într-un cabinet care, văzut de oricare scriitor, i-ar fi prici-nuit acestuia jinduire şi insomnii refractare la tra-tament. Gazda îi indică un fotoliu uzat, dar admi-rabil ca stil, aflat sub cristalul prins în plumb al-geamului panoramic de o transparenţă ce părea să înspăimînte, ori să înaripeze, şi întrebă :

— Courvoisier, Martel sau Chartreuse ?

— Chartreuse.

— Galben, verde ?

— V erele.

Servi băutura în pahare tăiate din cristal or-bitor, după legile prismei. Lichidul verde, un fru-mos verde, amintea pietre preţioase. Prin culoare.

— Vă ascult.

Omul în negru aştepta calm.

— Aveţi materialul ?

— îl puteţi plăti ?

— Da.

— în ce ?

— Desigur, în bani.

— E inutil să discutăm.

— Inutil ?

Gazda îl privi cu o bunăvoinţă şi răbdare necruţătoare. Spuse, într-un tîrziu :

— Chiar dacă tot ceea ce vedeţi în jur – cit şi ceea ce nu vedeţi – o datorez banilor, sînt un om care cunosc şi această putere a lor, dar şi neputinţa lor. Nu îmi plac banii, deşi am muncit o viaţă întreagă pentru ei, eu şi alţii... am fost om al bisericii, o ştiţi. A trebuit să renunţ la înalta mea chemare... şi am avut neplăceri chiar, de altă natură. Oamenii sînt răi, invidioşi. Pot adăuga... îmi repugnă, dispreţuiesc acum banul, el nu e o adevărată valoare, ci o meschină şi murdară expedienţă mijlocitoare... apoi, bani am suficienţi pentru a trăi. Iar dacă nu i-aş avea, chiar numai pensia, cuvenită rangului meu preoţesc, ar putea fi suficientă. Dispreţuiesc banul şi alergarea, strădania, oarba muncă a mulţimilor spre a-l obţine. Însuşi Domnul, care e adăpostul şi sprijinul nostru în toate, prin Cuvîntul Său ne îndeamnă a fugi de ispita banului... e inutil să discutăm în cazul cînd vă propuneţi să-mi oferiţi bani. Nu aţi fost informat ?

Informat îndeajuns, musafirul i-ar fi putut lesne riposta gazdei, i-ar fi putut trînti argumente a- mintindu-i supărător suficiente... despre concepţiile ce le avusese în privinţa banilor altădată, despre propria-i „goană”,

propria-i goană sălbatică şi necruţătoare, înyerşunată – şi înjositoare – în care umilul ban al fiecărui necăjit ori credul alunecase fără discriminare în ventuza lăcomiei sale, a- poi „taxele de numire” ce le practicase (cu subalternii !) şi. mai nou, despre fostele sale sere termo-ficate (aici ar fi cu interdicţia de „strîngere a comorilor” pe acest „biet pâmînt” !) dar în care munceau gratuit, din obligaţie „creştinească” naivi... despre soţia-i decedată) din care făcuse o sclavă, o roabă a pl ivitului şi răsăditului, fără drept de ripostă... Apoi, în vremurile tulburi de tranziţie ce urmaseră imediat războiului şi cînd banii grei de aur. îndelungat strînşi de oameni pentru o monumentală catedrală, se topiseră miraculos şi fără urmă... vremuri neclare, aşa fuseseră ! Şi încă altele, încă mai grave... despre timpuri încă maijndepăr-tate (cînd eî fuseseră tineri – aveau cam aceeaşi vîrstă), timpuri şi conjunctură în care „înflăcărată” poză a gazdei apăruse de cîteva ori în ziarele ţării sale; or aceasta însemnase... da. da, încă multe i-ar fi putut riposta, la ipocritele-i sforăituri de adineaori. Era informat musafirul (regula cerea să fii informat asupra „partenerului”), dar găsi mai prudent probabil să dea un altfel de răspuns :

— Pot să vâ propun altceva.

•— Vă ascult.

— Aur.

— Ce fel ? Cit ?

CAPITOLUL 9

TIMP MINUS, SPAŢIU PLUS

Minuscula piesă a distribuitorului magnetoului sosi din străinătate „par avion” via Băneasa şi cursa de dimineaţă Bsa (Băneasa) – Crizantema o aduse... Comandantul de aeronavă o puse pe masă’ în biroul Briefing şi ne ceru să-i semnăm de primire. Formalitate cerută de „comercialul Bsa”, explică el, luaţi-o şi dregeţi-i avionul salvînd prestigiul meu personal !... (rînji agreabil şi-şi vîrî un „Kent” în gură). Vasile Import, de serviciu (şef tură), mă cheamă şi-mi spuse :

— Guriţă, îmi semnezi şi tu mie şi ţi-o dau. Apoi îmi salvezi prestigiul... rînji şi el şi-şi vîrî un „Snagov” în gura-i umbrită de mustaţă.

Eu am predat piesa lui Wilcox, spunîndu-i :

— Vezi ce-i faci, e simplu. Dar apucă-te acum. Vin şi eu mai tîrziu să văd, îl pornim împreună.

Cursa decolă înapoi spre Băneasa, Wilcox se mistui în hangar şi după o jumătate de oră împinseră avioneta afară şi mă chemară pentru pornirea de probă a motorului. Mergea ceas.

— Nu~l lăsaţi în soare, înapoi în hangar cu el... le-am spus băieţilor, părăsindu-i. Tocmai bine, pentru că peste puţin timp veni şi pilotul proprietar pe cart îl informai cu satisfacţie că totul'e „OK.". A ţinut să-l salute pe comandant, apoi s-a îndi? ptat spre hangar să-şi vadă aparatul. Spunea că v<i de-pune la Briefing planul preliminar de zbor în vederea

decolării ce urma să se petreacă mîine. în- tr-adevăr, şi-a verificat aparatul amănunţit, mai bine de o oră, după care completă formularul PLN[1] şî se reîntoarse în oraş. La scurt timp însă intră în biroul meu Wilcox avînd o înfăţişare, o expresie ce mă puse imediat în gardă. Vorbi înainte de a-l întreba eu, încă de la uşă :

— Tov' Şef, patronul avionului a verificat cum i-am montat magnetoul.

— Foarte bine, e în dreptul său să o facă. Ştii doar că fiecare zburător îşi verifică aparatul (din punct de vedere tehnic)... aşa a fost de cînd lumea. Mecanicii o ştiu, nu e nimic jignitor, pentru ei, în aceasta. De fapt o ştii şi dumneata, nu ?

— O ştiu, dar aici e ceva ciudat şi eu nu vreau să ies compromis, nici să fac puşcărie, nici să-l bag în pămînt pe domnul acesta. Că dacă-i p-aşa, îl bag mai bine în masa : Cu respect, scuzaţi-mă tov' maior.

— Stai, nu te înfierbînta. Spune-mi despre ce e vorba. Cît mai calm. Haide, ia o ţigară şi aşează-te.

—■ Mulţumesc.

Luă o ţigară şi se aşează.

— După ce a verificat şi a trebăluit pe la motor. şi a plecat, mi-am zis să mai verific încă o dată şi cu totul, ştiţi cum e... mîine-poimîine decolează [IV]
şi are drum lung. Să fie totul în ordine şi sfi ţină minte cum i s-a dres aici tirlia.

— Da, şi ?

— L-a aranjat puţin... încă la rulaj ori chiar pe panta de decolare o să-i dea rateuri motorul. Eu vă spun, ăsta vrea să mă bage în puşcărie ! Să ne compromită. Că e altceva...

— Bine. Să ne gîndim puţin...

Căutam înţelegere şi soluţie, gîndurile mi se învîrteau în cap rapid, însă dădeau şi ele rateuri. Era desigur ceva necurat aici, o anumită

IV **– P.L.N. – Plan jreliminar de zbor (procedură folosită în acel timp).**

„făcătură", dar nu puteam şti... am găsit însă ce trebuia să fac : tăcere; şi să cîştig timp.

— Nu spune dumneata absolut nimănui nimic despre cele întîmplate, absolut nimic. Consemn. Să nu dai dovadă, să nu se vadă la dumneata că ai decoperit aceasta, absolut nici o urmă sau semn de îngrijorare. Nu ştii nimic, înţelegi cum vine ? Eu o să raportez comandantului şi, dacă trebuie, dînsul ştie ce şi unde să clarifice. Şi cum. Sîntcm înţeleşi ?

— Bine, tov' maior. Dar să n-o păţim.

— Exclus. îmi asum responsabilitatea şi îţi mulţumesc. Despre atenţia şi prudenţa dumitale o să mai vorbim, după aceea; merită să o facem. Patronul ,,Piper"-ului s-a întors în oraş parcă ?

••— Da, a plecat.

— Bine, deocamdată atît. Poţi fi liniştit. Mai ia o ţigară., merg să raportez, vom veni şi noi să vedem aparatul.

I-am raportat comandantului şi, imediat, din biroul său l-a sunat pe Maestru.

— Rămîi aici (îmi spuse după ce aşează pe aparat receptorul), tovarăşul colonel vine imediat. Dacă vrei să-l întîmpini şi să-l conduci...

Bineînţeles că m-am executat şi după vreo **ze**ce minute eram în birou toţi trei. Comandantul ceru prin interfon unui dispecer să ia la bord urgent trei cafele, de la bar, cap compas biroul său... (fapt realizat fulgerător, ca intr-o veritabilă acţiune **În** care e implicată aviaţia !) iar Maestrul înfipse o ţigară fără filtru în ţigaretul său simplu din lemn de cireş (sau prun) şi-mi ceru :

— Acum matale amănunţit, ce s-a întîmplat cu avionul acela ? . ■

Spun. Spun amănunţit. Şi după ce-spun :

— Nu-i nimic dacă va da rateuri motorul, sau se va opri, tot nu are dumnealui intenţia să ajungă, să zboare departe... -

— ?...

— Da, intr-un fel nu are importanţă. E foarte interesant... înţelegi matale, e foarte interesant... (desigur că nici eu, nici comandantul nu înţelegem încă). Dar, nu putem îngădui (nici măcar pentru a-l da, a-i ,,da" libertatea momentană de acţiune de care are nevoie dumnealui – dealtfel şi noi, trebuie să recunosc —), nu putem îngădui o altfel de libertate : aceea de a face (astfel) răspunzători pentru defecţiune aeroportul, pe mecanic... într-un cuvtnt organele noastre tehnice sau de conducere locale (ori superioare) din aviaţie. Competenţa noastră. Nu, vom găsi o altă soluţie, e inadmisibil acest compromis.

— Şi ce se poate găsi ?

întrebase ' comandantul, dornic şi de a-l ajuta pe colonel şi de a îndepărta pericolul acestei – după cum se vădea a fi fost pregătită – capcane **a** compromiterii în ce scop compromitere ?

— Ce se poate găsi, întrebi matale... (pare-r că Maestrul discută cu toţi astfel, nu numai cu n ' • ne...) De fapt gradul militar, odată avut, al comandantului, şi vîrsta sa erau mult sub cele ale Maestrului; cu toate acestea colonelul

Anca, „Maestru, i se adresa şi îi vorbea cu un amestec de consideraţie şi absolută egalitate (vădit). Erau însă aceste formidabile „înţelegi matale...”, „întrebi matale”, „(etc...) matale” ce le folosea şi cînd se adresa comandantul Crizantemei (şi de fapt se adresa oricui astfel...) şi, pe care cu toată situaţia critică în care ne aflam, i le savuram...

— ... nu se poate găsi nimic, comandanle ! Adică, s-ar putea găsi, dar nu o vom face noi.

— Nu vă înţeleg (spuse comandantul), nu înţeleg tocmai clar ceea ce sugeraţi.

— Maiorule, spune matale, eşti doar cel mai indicat să se pronunţe... aşa „meşterit” cum e motorul, ce i se va întîmpla ?

— Va porni bine, va merge cîteva minute – exact cit îi trebuie spre a se încălzi normal – şi va începe să dea rateuri (întreruperi în funcţionare) sau chiar se va opri.

— Cît va merge, cînd se va opri ? (vru să ştie Maestrul)

Şi apoi :

— Socoteşte matale, aşa cum ai spus, după timp dar şi faţă de pista de decolare, de drumul pînă acolo, lungimea sa de rulaj pentru a decola.

Urmărea ceva precis, nu ştiam încă ce, dar amănuntele. precizia acestor elemente pe care mi le impunea, spre a răspunde la ceea cc-mi ceruse, vădeau gînduri precise. Nu era însă de gîndit mult, din. par tea-mi, spun :

— Exact cum a apreciat şi Wilcox.

— Cine ?

— Aceasta e porecla mecanicului nostru... unuia dintre ei, „Wilcox”, lămuri comandantul. Ştiţi că în aviaţie toţi au avut, au şi vor avea porecle...

— Matale ai ?

— Sper să am... nu mi-au scris-o încă pe uşa biroului şi de folosit o folosesc cînd eu lipsesc de la discuţie...

— Parcă v-ar face plăcere, tovarăşe comandant... Deci, maiorule, să lăsăm şi poreclele acum şi, deocamdată, pe mecanicul acesta vrednic de laudă şi atenţie din partea noastră a tuturora... unde se apreciază oprirea motorului ?

— Pe parcursul decolării, sau spre sfîrşitul rulajului în vederea decolării, spre viteza de desprindere.

— Şi atunci ?

— Atunci, dacă încă nu l-a „tras* spre a-l desprinde, va rula în continuare redueîndu-şi viteza şi oprindu-se, ori degajînd cuminte pista. Fie va încerca să se tîrască singur înapoi spre aerogară, fie va încremeni acolo şi ne va aştepta – ca şi data trecută – să venim să-l tractăm. Dacă va fi desprins de beton, pe panta de urcare, în palier deci, aşa se spune, e o fază imediat după desprindere, cînd...

— Ştiu maiorule, ştiu. Continuă.

— ... îl va ţine exact pe direcţie şi îl va reaşeza din nou, fie pe beton – pista ar fi suficient de lungă – fie acolo de ea, în continuare, pe capătul de siguranţă înierbat care şi el, ştiţi, are ci te va sute de metri, dec’ suficient...

Din spatele unor otrăvitoare cumulizâri alcătuite din fum de ţigară, veni glasul colonelului :

— Foarte interesant ! Şi foarte exact faţă ti.* anumite calcule.

— Calcule ?

— Ale unui tînăr locotenent din echipa mea. calcule de la care am pornit. Le-am acceptat şi le-am localizat. Dezvoltate, dau rezultate foarte interesante... Conform lor, comandante, omul ,,nostru" nici nu intenţionează să ajungă mai departe. De aici se desprind încă două concluzii. Da, da, se poate, se pot spune (apreciase asupra întrebării ce ne stătea în ochi). Desigur, dacă vă aşteptaţi la ceva deosebit (pentru dumneavoastră, cadre de aviaţie) nu vor prezenta mare interes... Lăsînd deoparte scopul acestui „raid" aerian atît de scurt, iată-le : e un pilot foarte experimentat şi încă în plină formă, deşi e la o vîrstă înaintată, cînd oamenii preferă automobilul chiar dacă ştiu pilota şi, apoi, e un bun meşter mecanic ; meşterul şi pilotul ce se suprapun în acest individ corelează priceperea şi gradaţia riscului implicat, foarte precis.

— Şi scopul acestei înscenări de plecare, aţi a- mintit despre scopul...

Colonelul ne privea, neaşteptat, cu un fel de înstrăinare. Era, îşi avea (ele veneau, apăreau pare-se brusc) unul din momentele în care suferinţa fizică şi—1 dorea (deşi nu realiza, nu reuşea să realizeze integral) în exclusivitate. îl priveam cu ceea ce oamenii numesc o „strîngere de inimă*, ştiam ce va urma şi, într-adevăr, el se ridică din modernul fotoliu portocaliu, se duse spre uşă şi îşi sprijini acolo spinarea obosită. Privea, peste eterul încăperii, obrazul tînăr şi promiţător, zîmbitor al belgienei

colore de pe reclama companiei aeriene „Sabena”, atîmată pe peretele opus. Şi, lucru de necrezut, absolut de necrezut, colonelul, după ce o studie atent, ii zimbi.şi îi făcu ştrengăreşte semn, cu ochiul. Şi iar mi se strînse inima, eu ştiind bine că era una dintre „diversiunile” sale de a abate atenţia „martorilor” atunci cind era surprins într-unul din repetatele, frecventele (tot mai frecventele !) momente de slăbiciune fizică.

— Scopul ? – repetă el ca un ecou – scopul ? Nu vă pot spune, comandante, mai mult deocamdată în legătură cu aceasta. Vă pot spune însă că noi, adică dumneavoastră – aeroportul – prin mecanicul său... Wilcox aţi spus, da ?... va înlătura „intervenţia” tehnică a acestui domn astfel că, pentru a-şi putea juca piesa, eroul nostru să fie nevoit a găsi altceva... timpul său va fi scurt, foarte scurt, el va trebui să realizeze starea de „validitate” a motorului, inconsistenţa unei eventuale simulări de defecţiune a motorului (s-ar constata aceasta imediat şi l-ar autoacuza implicit), cît şi, abia acum, după toate acestea (subliniez încă o dată factorul timp limită – şi vă voi spune de ce insist asupra- sa – un factor, de fapt, „viteză – decizie”), şi deci, rezolvarea de fapt a impasului : pentru el obligatorie, aterizarea, rămînerea la pragul pistei, mai exact dincolo de el (veţi vedea), undeva pe capătul de siguranţă, deci limitrof aeroportului, Nord-Nord Vest.

încep să-mi alerge impulsuri prin creier, semnale aproape cunoscute, încă neidentificabile dar vag, vag simt apropierea a ceva cunoscut, ştiut, anterior survolat deja de gîndirea şi cunoaşterea mea... Şi apoi brusc ţîşneşte explozia informaţiei, conexiunile s-au făcut, săvîrşind identificarea. Nu ştiu încă dacă slnt exact sau nu, nu ştiu dacă e bine şi am dreptul s-o spun aici, o ipoteză de lucru a deşteptăciunii mele... i-o voi împărtăşi mai tîrziu colonelului dacă...

dar, ce-ar f să o verific singur, ar ii şi o dovadă... da, aşa voi face, îmi stă în „putere” şi măsură să o fac ; are Maestrul destul pe cap şi aşa... o voi rezolva singur, azi încă. Deci, să nu spun încă nimic... iată că dealtfel comandantul se arată interesat :

— Rămînind, fără a cunoaşte motivul, la afirmaţia dumneavoastră în ce priveşte acea „obligatorie ‘ rămînere în punctul de zonă limitrof-imediată a „Crizantemei”, ce soluţie credeţi, tovarăşe colonel, că va găsi şi adopta acest pilot, acest pilot... „suspect”, să-l numesc astfel...?

— Dumneavoastră doi, ce sinteţi în specialitate (de zbor), ar trebui să-mi daţi sugestii, nu eu. Nu ştiu, presupun doar. însă ipoteza mea strict personală – deci ipoteza unui nespecialist – nu riscă să se facă cunoscută public în faţa unor persoane ce mă depăşesc pe acest teren... Vei fi de acord matale, sper.

— Vă înţeleg. Şi de ce aţi subliniat, aşa am înţeles, factorul timp, „timp-decizie” ?

—• Pentru că, tovarăşe comandant (şi cu aceasta vom încheia discuţia, numai din lipsă de timp, vă asigur !), dacă nu e o problemă (deşi e !) să acţionezi cu succes cînd te lasă motorul pe pantă, la decolare, dacă de asemenea nu e o problemă tehnică implicată pentru un pilot amator, pentru un pilot de turism, de rutină medie (cam aceasta ar fi pragul calificării lor, da ?), atunci e o problemă luarea unei decizii fulger în situaţia ce se va crea. Te rog să mă înţelegi matale... un pilot de turism (clasă anteprofesională deci) pus în situaţia unei pene de motor la decolare, după desprindere, poate,

în cel mai bun caz, repune

sînge rece aparatul jos. EVitînd angajarea şi catastrofa. El ştie ce trebuie făcut şi se va putea concentra, mobiliza la aceasta, va apela la priceperea şi resursele sale. Dacă acest lucru e de aşteptat – cum e în acest caz –, operaţia va fi cu atît mai uşoară. Timpul însă e extrem de scurt, de ordinul secundelor, sau chiar mai puţin. Acum, dacă motorul se va comporta normal, din timpul limită şi spaţiul foarte scurt se va consuma un tronson imposibil de redus, de oprit, stopat. Imposibil de încetinit sau recuperat. Tocmai prin faptul că pilotul nostru va aştepta încă, încă... încă cîtva pentru ca motorul să-şi scuipe tuşea. Reţine matale, eu exclud – şi ştiu de ce o fac – varianta în care, dîndu-şi seama că ar fi luat „plasă”, că intervenţia sa tehnică ar fi fost înlăturată ulterior (fără ca el s-o ştie), realizînd aceasta, să simuleze, să manevreze defectuos motorul din manete şi contacte şi să aterizeze... Deci excluzînd a- ceastă variantă, şi fiind pilot de turism, acest pilot amator – care îşi pilotează avionul aşa cum un burghez oarecare îşi conduce automobilul – va trebui să gîndească şi să acţioneze (pentru că am vorbit de automobil, voi rămîne la această comparaţie...) ca un automobilist alergător, de curse... Şi nu e totul a- ceasta, pentru că aici şi acum nu se pune problema de a face ceva cunoscut, ceva ce să mai fi făcut, ceva ce se face într-un caz dat. Pentru că nu există un astfel de „caz dat”, ar fi vorba de... o „premieră” !

— Şi...

— Şi... atît doar, vreau să înţelegi matale că pilotul acesta (şi vîrstnic – cu reflexe şi resurse fizice mai slabe de-acum !) va şti şi va reuşi să facă ceva, tocmai ceva potrivit scopului său, rezolvării a ceea ce am discutat.

— Ce anume ?

— Nu ştiu, comandante. Sînt şi eu curios, am spus.

— Şi atunci, demonstraţia dumneavoastră, dacă îmi permiteţi să întreb tovarăşe colonel, ce vrea să...

— Un singur lucru vrea. Să dovedească că acest „paşnic burghez” pilot amator nu e atît de amator cum vrea să pară, ori cum e considerat, ci un fost pilot profesionist civil foarte rutinat, fie un fost...

— Nu ştiu la ce ar folosi, la ce v-ar folosi dumneavoastră şi nouă să ştim ce a fost. Şi acum s-ar putea verifica.

— S-a putut. Ceea ce am aflat astăzi, acum, aici, o confirmă doar şi explică, ne apropie de scop.

— Şi e un profesionist, un profesionist de o „întreagă viaţă”, cum aţi spus ?

— Nu comandante, nu e.

— Atunci ?

— E un fost as al războiului, al Luftwaffe-i. Un as al bombardierelor. Am „încredere”, un astfel de om a trecut prin destul neprevăzut încît să fie obişnuit a rezolva fulgerător şi în avantajul său o situaţie de zbor, să găsească o soluţie şi să o poată aplica în timp „minus” şi spaţ u „plus”, depăşit aproape !

Desigur, Maestrul, cu acest neprevăzut final al discuţiei, ne-a uimit. încercam în clipele acelea din -nou, alături aflat de colonel, acea senzaţie a omului aflat la o distanţă enormă de subiect şi adevăr, de cunoaştere, tocmai cînd el, omul, adică eu, mă credeam foarte aproape ! Poate ca să mă revanşez faţă de mine însumi, de ceva înşelat sau atutoînşelat mai bine zis, în mine, am spus cîteva cuvinte din care dacă era de înţeles ceva, aceasta

viza spre colonel :

— Da, lucrurile se leagă foarte bine... zona aceea. tabloul ce o reprezintă, acest avion ce poate fi un curier şi care la sosire a tatonat, iar acum vrea să... O intervenţie, fulgerătoare, a privirii Maestrului mă împiedică să mai „dezvolt” teza,..

În timp ce-i dădea mîna comandantului Crizan-temei, acesta întrebă zîmbind :

— Tovarăşe colonel, prea vă pricepeţi la aviaţie, nu cumva...

— Nu cumva să uitaţi, tovarăşe comandant, şi matale maiorule – mă survolă cu privirea – că a fost o discuţie amicală. Să-i spunem amicală, între noi doar... aşa se spune uneori. Şi, nu, nu tovarăşe comandant, mă pricep la aviaţie pentru că aşa trebuie, să te pricepi la foarte multe ; şi acum trebuie să „mă pricep” la aviaţie.

— Am înţeles, vă mulţumesc pentru răspuns.

— Dar (în timp ce se îndrepta spre uşă condus de comandantul Crizantemei), eu n-am înţeles totuşi ceva...

— 7 ..

— înţelegi matale comandante, nu pot pleca îm-păcat de aici pînă nu-mi spuneţi de unde naiba vine „Wilcox” ?

Comandantul îşi îngădui un rîs mititel, dar sincer. Apoi explică :

— Aeronavele au o instalaţie relativ modernă de radionavigaţie la bord, fabricată şi de casa „Wilcox”, o producătoare de echipamente'. Sub pîntecul avionului, în fuselaj deci există cîteva antene de forma unor mînere de uşi, mai mari însă şi mai aerodinamice. Iar mecanicul nostru – despre care -vorbim – circulînd pe sub avion pentru asistenţă şi alimentare, mereu şi-a lovii câpăţina de ele, pînă s-a obişnuit. Dar numele i-a rămas...

— Mulţumesc comandante, c foarte interesant

dar păziţi-i capul, „căpăţina” cum spui matale, a dovedit că e de cea mai bună calitate !

La despărţire, singuri rămaşi (îmi revenea din nou să-l conduc), mi-a spus :

— Matale, aşa cum făceai şi anul trecut în perioada cînd am „muncit” împreună, să treci pe la mine spre seară... acasă, doar sîntem vecini, îţi vine uşor.

Se urcă într-un taxi aflat în staţia din faţa aerogării (maşinii de serviciu cu care venise îi dăduse drumul atunci, imediat), vizita „Maestrului” de aeroportul internaţional „Crizantema” durase exact o jumătate de oră.

Era într-adevăr – aşa apreciasem – o idee ! Pentru aceasta trebuia să-mi caut ,,Quarz”-ul, să iau împrumut „Eumig”-ul unui coleg, „Kraft”-ul meu de aeromodelism (cu tot cu decodificator), ser- vo-uri, două servo-uri, baterii pentru a alimenta totul, să fac o probă (pentru aceasta să iau pe cineva – pe cine ? – căruia să nu-i spun prea multe, a- cesta să şi tacă...). Deci să mă reped acasă, pe la cel cu „Eumig”-ul, pe la magazinul de specialitate... să le aranjez, să fac proba şi să le încarc apoi... (presupune două curse spre „09”), totul ar lua vreo două ore, pînă la două ore. în primul rînd să „iau” de undeva, şi aceasta începînd cu „imediat”, două ore şi să am încredere că am apreciat, că am judecat bine... deşi m-am trezit cam tîrziu 1 Apoi, şi un releu

automat ar trebui (optic ?... nu, nu c suficient de complet, nu... acustic, asta e. acustic !). Nu-l am.

dar se poate face exact în zece minute din cîteva piese şi o capsulă foarte sensibilă ; asta e, trebuie două ore. pe care trebuie să le iau... şi merg la comandant şi-i explic (îmi asum măgăria !) că am nevoie de două ore ,,în interesul cauzei mi-a cerut tovarăşul colonel să fac ceva...

Comandantul e imediat de acord, cere însă să vedem ,,Piper”-ul înainte, să-l vedem ..prezentat” de Wilcox. Şi-l vedem. Aici lucrurile sînt cum nu se . poate mai clare, mecanicul nostru e cu adevărat un om deosebit, atenţia şi prudenţa sa – aşa cum a apreciat şi Maestrul – se pot dovedi a fi o piesă pivot în desfăşurarea celor ce vor urma, pivot venit ca o ploaie ce cade cu o zi înainte de a ţi se fi uscat iremediabil viitoarea recoltă pe cîmp... Dar, apreciind alături de acest om cinstit şi priceput, găsesc că tocmai el e cel potrivit, pe el îl voi lua spre a instala complexa mea aparatură ! Mi arunc în „metalizata” proprie şi zbor spre cele ce mi-am propus.

La înapoiere (cu o cutie mare de carton sub braţ, bine garnisită) îl iau pe Wilcox la mine în birou şi facem o şedinţă ultra-secretă în care stabilim totul şi ne legăm prin consemn de supremă discreţie. Cu ,,follow-me !” ne topim pe „tex way one”[1] spre „09”. La înapoiere (totul a reuşit O.K.) avem însă surpriza de a fi invitaţi la comandant unde găsim un tînăr musafir pe care n-am acum timp să-l descriu dar care – am aflat – era „băiatul cu idei bune”, era „ucenicul”, era de fapt locotenentul pomenit de Maestru, un lucrător aparţinînd grupei sale operati

’) (engl.) – calea de rulaj nr. 1.

ve... Prea mă obişnuisem cu el, cu Maestrul, scăpa- sem din vedere faptul că el nu lucrează singur niciodată, chiar dacă era (aşa cum spuneam de multe ori şi despre Wilcox), era „nr. 1”, un fel de „capul răutăţilor”! După prezentări, tinărul civil ne dezvoltă o îndrăzneaţă idee a Maestrului în rezolvarea căreia noi doi (Wilcox şi eu) urma să avem un rol şi o răspundere de-a dreptul dată naibii şi urma sâ avem şi o noapte albă de muncă ; curios (aşa mi se păruse în primele minute ale discuţiei...) dialogul începu prin a dezbate aspecte legate de centrajul a-vioanelor aflate în zbor, la încărcături diferite, ori diferit amplasate...

Dar dacă în acele ore eu am făcut ceva, ajutat de către Wilcox, ceva ce Maestrul nu avea s-o ştie, cîndva, la o altă oră (mult mai matinală, şi deci – cum aveam s-o aflu mai apoi – înainte de a-l fi chemat comandantul să vină pe aeroport spre a-l informa asupra constatării lui Wilcox în ceea ce priveşte „lucrătura” pilotului proprietar, la avion), la o altă oră deci, mult ma matinală, şi colonelul făcuse un lucru, avusese o acţiune prin care (într-un fel) survolase „ţinutul” Crizantemei : vizitase foarte discret pragul „09”, mini-zona acuzată a tabloului şi găsise acolo – prin mijloacele sale – îngropată cutia unei măşti de gaze (model german, din ultimul război) burduşită cu aur – recipient ciudat şi penibil – pe care îl lăsase însă la locul său.

Aceste două acţiuni (a colonelului şi a mea) erau – în relaţia noastră de comunicare – indivi-

duale şi necunoscute, fiecare, celuilalt. **Fiecare** aveam să luăm act de ele mult mai tirziu (la ceasul ultimilor explicaţii, lămuriri!) şi nu în scara acestei zile, cînd...

— Vrei **calieB?** Desigur că vrei, auzi întrebare! Aşa... de multă vreme n-ai băut matale o cafea la mine, o cafea făcută cu tot dichisul, atenţia şi priceperea... cu arta cuvenită pot spune; o cafea făcută do un bărbat, înţe'sgi matale, de un înrăit în această artă a preparării şi savurării, uns cu toate zaţurile... ajunge? * ■

— Ajunge. Mostre.

— Cum ai spus ? ,

— Maestru el preparării cafelei... o-ntorc eu la timp.

— Aşa accept, mulţumesc. Ce-ţi face băieţelul ? Are un an acum, da ?

— Aproape.

— Ei vezi, clacă te-ai căsătorit tîrziu...

— N-a venit.

— N-a venit? - . .

— Sorocul. .

— Auzi, domnule, ,.soroc" se spune... nemaipomenit, nemaipomenit Jimbaj foloseşti matale !

— Tov' colonel, nu dumneavoastră aveţi dreptul să criticaţi, ca burlac, la vîrsta...

— Vrei să spui că sînt bătrîn ? – ţîşni brusc şî puternic vocea-i. Iar o spui ?

Apoi, ca după o cumpănă în care ceva se frînge, ori doar se potoleşte, se înmoaie ori se îmbină, spuse încet: ■

— Am fost căsătorit maiorule, soţia mea a murit

în împrejurări destul de triste acum douăzeci de ani... După, începînd de atunci, mi-a fost suficientă munca, ea a ţinut loc de toate... uite, e gata cafeluţa, sper să-ţi placă.

Aburul cafelei împrăştia arome îmbietoare. îmi puse în faţă o ceaşcă mărîşoară, dintr-un porţelan frumos filigranat, cu o mină ce tremura aproape imperceptibil. Dar tremura totuşi. îl simţeam blînd şi îndurerat şi nu mă felicitam pentru remarca prin care îl aruncasem tocmai cu douăzeci de ani în urmă, îl felicitai însă pentru cafea; era tot ce mai puteam face încercînd să rup podul construit, dc mine construit, spre trecut.

— Mulţumesc, maiorule! E o treabă la care mă pricep, atît. Acum, haide, după cum ţi-am promis, să-ţi povestesc ceva interesant.

— Scuzaţi-mă, vreau să vă întreb înainte de a- ceasta ceva...

— Te rog... îşi scoase ţigările, avea faţa atenlâ şi întrebătoare în timp ce tacticos şi cu dichis monta ţigara în cunoscutul şpiţ.

— îl suspectaţi pe „patronul pilot” de ceva necurat ?

— Foarte mult chiar.

— Deşi aţi negat într-o altă discuţie, vă întreb totuşi... îi suspectaţi pe toţi străinii ce vin la noi, sînteţi mai atenţi în ceea ce-i priveşte ?

Colonelul mă privi vădit contrariat.

— De ce ? Matale crazi că toţi aceşti oameni ar „merita” aceasta ? Eşti foarte- greşit – parcă ţi-am mai spus – în cazul cînd crezi aşa. Nu, oamenii vin. îşi văd rudele, alţii îşi fac concediul aici, încheie tranzacţii, afaceri comerciale şi

pleacă spre casele lor, aşa cum e firesc să se întîmple. cum de fapt se

şi înlîmplă. Dc ce sâ-i suspectăm ? N-am avea timp sâ-i suspectăm pe toţi, dar să ne informăm asupra lor ? Nu, holărît nu, maiorule, doar acolo unde se vădeşte a fi ceva „deosebit”, acolo ne interesăm. Şi acest „deosebit” în nenumărate cazuri a fost observat, remarcat şi de către oameni simpli, oameni de bună credinţă (cum zice poporul) ce au venit la noi să-şi spună părerea, temerea. E un lucru bun acesta. Chiar dacă uneori temerile lor s-au dovedit a fi cu totul neîntemeiate... uneori, cum spuneam. înţelegi matale – şi e normal să fie astfel – sînt şi observaţii subiective, „exaltate” pot spune... Le trecem pe toate prin sită, prin „analizor”, e de-acum datoria şi obligaţia noastră, de vreme ce sîntem sesizaţi. În continuare, depinde ce cade sub sită...

— Şi în cazul acesta ?

— Flieger leutnant, obcrleutnant?

— Daa ?...

— Da.

— Şi, în cazul său (era, într-*un fel, şi întrucîtva şi o recapitulare, reconsiderare a unor date ştiute, a unor ipoteze la care parţial ş-a ajuns...) cum, de ce vâ interesează ?

— Tocmai aceasta e povestea pe care, dacă „totuşi” îmi permiţi – mă aţinti uşor ironic – ţi-o voi spune. Bine.v aştepţi. Cafea ?

— Am însă. Deci...

— Deci, acum două luni, un tînâr doctor – tînăr !... de vîrsta matale să spunem... să-ţi spun numele (?), ţi—1 voi spune pentru că doctorul e din oraşul acesta, dar e numai pentru matale deocamdată, reţine. Deci, doctorul...

— Dar mi-a fost coleg de şcoală, de liceu !...

— Aşa ? Ca să vezi...

După cum c firesc însă, fiind vorba de un om pe care îl cunosc, îl cunosc bine chiar, consum nerăbdare şi emoţie... îl zoresc pe Maestru :

— Ce e cu el. tovarăşe colonel ?

— ... e un băiat simpatic doctorul, foarte simpatic ca medic şi foarte corect, pot spune.

— Vă referiţi la „sărăcia” lui ?

— E un termen original. Fie, la „sărăcia” sa mă refer, la cinstea sa, ca să fim exacţi. La priceperea sa profesională şi la cinstea omului. La modestia, nu „sărăcia” sa.

— Credeam că la maşina sa prăpădită de acum patruzeci de ani şi la barca sa grosolană, de pescar mai mult sau mai puţin norocos.

— Vrei să spui matale că nu are altceva ?

— Păi... n-are 1 Nici măcar o locuinţă proprietate încă. Spune că nu-i trebuie deocamdată, cit timp e singur... cărţi, călătorii prin lume şi. benzină pentru „Horch”-ul său. E cam ciudat amicul Avram...

— Uite (mă ascultase răbdător, acum îmi adăuga cafea în ceaşcă), să te linişteşti matale. Şi ascultă...

— Promit.

Mă privi ca şi cînd ştia clar cit se poate conta pe promisiunea mea şi îşi instală o nouă ţigară în minusculul lemn găurit. Erau preparative de începere...

— Acum două luni, dar... trebuie să precizez că doctorul s-a lansat în odiseea sa datorită unei legende „personale”, „de familie”, ciudată, romantică şi – e adevărat —■ incitantă,- demnă de vechile cărţi despre căutătorii de comori. Iată, pe scurt, legenda, legenda unei comori...

Legenda aurului oprit de a lua drumul Vignci sau Budapestei, veridic act de sabotaj, de împotrivire şi nu de căpătuială (după cum o spuse, o mărturisise în clipa morţii fostul

luptător de la Lisonia), petrecut în Apuseni, în „Alpii Transilvaniei” – cum li se spunea atunci – reclamă încă un rînd de cafele supertari ; cafele ce la rîndul lor declanşară ţigări, care la rîndul lor... ce mai încoace-încolo, camera arăta ca un defileu din munţii în cauză, peste care tocmai coborîseră straşnice neguri.

— ... acum două luni deci, doctorul finalizează cazul, dar nu îl rezolvă.

— Şi prin urmare, aurul...

— Da, „aurul Alpilor Transilvani” a încăput pe mîna acestui „coleg de serviciu” al său, a acestui tî- năr „rătăcit” (vei vedea matale imediat, îţi voi spune cîte ceva, vei vedea cum e cu rătăcirea dumnealui...), a acestui aventurier cu capul răsucit după miraje inexistente, dornic de viaţă uşoară, de căpătuială şi probabil de „zbor” spre alte meleaguri.

— Un criminal ?

— De ce ?

— Dar doctorul a fost ucis prin explozia aceea, de care vorbeaţi. Că doar, cum putea scăpa ? Aşa presupun.

— Nu. înţelegi matale, tocmai că bravul doctor nu e mort, ă fost găsit şi salvat de către nişte prospectori – aşa cumva le spune, da? –, de către o echipă ce sfredelea muntele nu departe de acolo, i-a atras zgomotul exploziei. S-a lămurit între timp de unde provenea explozibilul folosit de către aventurier... nu are importanţă acum. Printre cei de acolo – vezi matale... viaţa e mai ciudată şi romantică uneori decît ficţiunea scrisă – era un inginer geolog, o fată, ce-l cunoscuse bine pe doctor cu ani în urmă. Parc că s-au plăcut pe-atunci. în ce priveşte „romantismul”, de data aceasta iată, el a avut o tentă dureroasă.

Omenească. Doctorul nu e complet restabilit în momentul de faţă, dar e în afară de orice pericol. A fost cam... cam ţăndărit (sînt dur în felul cum mă exprim, ştiu, explozia a fost dură însă ! Şi fapta blondului). Da, din fericire, şi datorită îngrijirii celor ce l-au găsit, şi apoi altor doctori, e în afara oricărui pericol acum.

— Cum s-a putut însă, cum a putut Avram, doctorul Avram să apeleze la un astfel de...

— Blondul, la el te referi matale, da ?

— Exact.

— Spuneam că voi adăuga citeva cuvinte asupra lui. Iată deci... o clipă, îngăduie-mi o clipă (montă o ţigară...). Băiatul acesta a pornit-o cu stîngul de la bun început; mici furtişaguri, înşelătorie – a crescut de capul lui, cum se spune – şi, desigur, într-o zi a comis ceva mai grav, a făcut „una lată”. Curios, tot în „problemă” fusese (pare că-l fascinează aurul !), a încercat cu oarecare succes o spargere într-un magazin cu astfel de valori. Condamnat, închis, revine între oameni şi la şansa de a lua viaţa de la început, cu un început cinstit. Cu maturitate, cu luciditatea omului ce a ispăşit. Iată însă că, după ce lucrează un timp într-o carieră (aici s-a familiarizat cu explozibilii !) abandonează, revine în oraş şi nu mai lucrează... de fapt „lucrează”, speculă. Da, ai ghicit matale, nici nu o putea face cu altceva, decît cu verighete şi lănţişoare 1 Desigur, nu din acelea de priponit capra la iarbă ! O nouă condamnare îl lecuieşte (aşa părea, acum nu mai putem s-o spunem, ce zici matale ?). Dar tot nu se apucă cinstit de muncă, se infiltrează în spitalul doctorului... şi eu am convingerea că o face tocmai aflînd despre „aurul doctorului” ce

aşteaptă ca para mălăiaţă, să cadă... (cum a aflat ? Cunoaştem acum şi aceasta, e un amănunt, a aflat, de aici pornim). Şi face pe marele amator, îndrăgostit de florile de mină ale doctorului, face pe marele drumeţ al muntelui... foarte atent vorbindu-i medicului, căutînd ocaziuni potrivite. Or, ştii matale doar că doctorul Avram e tipul omului ce vede omenie şi bună intenţie oriunde ar privi... şi declară că cei ce nu dau dovadă de acestea, ar fi oameni bolnavi, că ticăloşia e un fel de boală. A dracului boală, maiorule, a dracului boală ! Pe scurt, aşa stau lucrurile...

. — Bine, dar...

— Ştiu, ştiu ce vrei să spui matale, maiorule. Ai răbdare încă puţin.

(Pauză pentru introducerea în tunul de cireş a unui nou proiectil, intact şi nociv ; culoare albă, fără filtru. Calibru scurt).

— ... da, s-ar părea, primo : cazul să fie de competenţa miliţiei, a celei judiciare şi economice, şi nu a noastră... şi, secundo : după matale, inexplicabilă întîrzierea ei de a acţiona. Da?

— Da, tovarăşe colonel, aşa gîndesc.

— Bineînţeles că nu gîndeşti bine !

Era foarte plăcut cum te putea enerva, şi enerva şi cuceri – impunîndu-ţi-se însă siguranţa şi priceperea gîndirii sale – omul acesta, colonelul Anca ! Maestrul (ca să fie mai clar).

— Iată de ce nu gîndeşti bine : în primul rînd pentru că nu ai matale toate datele problemei (e o circumstanţă, ţi-o recunosc !) şi, apoi, pentru că te grăbeşti întotdeauna să tragi concluzii prea imediat fireşti, exacte şi... la îndemînă. Dat fiind starea bună în care se află doctorul Avram, faptul că ..piroteiinistul” amator e aici („comoara” de asemenea, în

„custodia” sa !) sub supravegherea organelor de miliţie ce. dacă nu se va dovedi (a fi) încă altceva, alte mobiluri legate de acest caz. va trece la acţiunea necesară şi, dat fiind încă altele... nu ne precipităm. Desigur, s-ar putea să .nu fio decît aurul, să nu fi fost – în această istorie – decît aurul ¡¡¿r acum să urmeze încercarea de a-l valorifica, ori chiar tentativa de a-l scoate din ţară (iţi dai matale seama prin cine şi probabil cum...). Pentru că faptele se leagă, se leagă chiar fără a adăuga gelatină. Noi nu ştim, sau nu ştim încă precis dacă unchiului i s-a relatat despre aur (eu presupun că da) pinii acum să fi apărut planul de a-l scoate din ţară, sau să i se fi relatat încă cu mult înainte asupra „legendei”, asupra ipotezei, potenţialei şanse a găsirii sale şi tocmai el să fi fost acela care să fi sugerat nepotului lipirea „sufletista” lipire de doctor şi folosirea, pentru a intra în posesia aurului, chiar a unor metode, mijloace extreme (după cum s-a dovedit să fi fost folosite). Şi, putem fi noi siguri că se riscă atît. se montează o aşa riscantă parodie aviatică pentru a se transporta o cantitate de aur ce, la urma urmei – deşi e o reală valoare – nu justifică, da, da, s-ar părea să nu justifice întreaga... dar dacă aici se ascunde altceva, dacă aici se ascunde un peşte mai mare ? Dacă nu cumva el nu va fi folosit (aurul 1), mai corect spus, nu se intenţionează a fi folosit pentru un scop local, aici, în ţară. În ce scop, „la ce ?” întrebi matale ? Să ştii că, în parte, a fost şf ideea tînărului locotenent pe care l-ai cunoscut astăzi, pe care l-am trimis la aeroport (va fi un excelent lucrător, are ,,fler” şi multă – deocamdată chiar prea multă – îndrăzneală, fantezie în a elabora ipoteze, în gîndire)... deci să fie folosit în vreo încercare (încercare am spus !) de mituire, de plată, de şantaj, naiba mai ştie la ce, importantă e ipoteza „local”. Ştii doar că dumnealui aurul e „ochiul dracului”, cum bine a spus zicala poporului...

Ceea ce a apărut însă la timp – e un fel de a spune „la timp” – sau unul dintre elementele care au întărit convingerile noastre şi, implicit, a „îngăduit” pirotehnicianului amator răgaz (el liniştit, convins că din doctor n-au rămas decît petice de haine, deasupra pădurii...), a fost tocmai apariţia unchiului şi sesizarea matale referitoare la acel tablou. însă, elemente asupra cărora noi investigăm de un timp ; extrem de importante, dar generate (şi astfel posibilă întreaga situaţie) de un fapt, să-l numesc „particular”, cazul unui valoros dar nefericit om, caz rămas astfel necunoscut, păstrat ascuns de către persoane interesate. (Tăcu o clipă şi fără nici o legătură (?) mă întrebă despre „domnişoara inginer”... Ştia sau bănuia oare că veneam uneori la ea ? Din fericire, se reîntoarse la subiect...). Cu ocazia discuţiei de la aeroport, în biroul comandantului Crizantemei, ai intuit perfect legătura dintre locul reprodus, marcat în tablou (sau prin acel tablou) şi teoria acelei necesare (eu o numeam „obligatorie”) aduceri a avionului în prajma sa ; aceasta prin motive aparent, repet, aparent „fireşti”... deci soluţie : motive, cauze independente de voinţa pilotului, fortuite. Loc care, prin poziţia sa, îl face astfel accesibil şi pilotului (s-a văzut cum acesta poate a-junge aici cu avion cu tot, pentru că are nevoie de el în cele ce vor urma !) şi totodată şi altcuiva (să

spunem scumpului său nepot !)... oricărei persoane din afara aeroportului ce poate întîmplător sau cu treburi trece pe acolo, fără a părea aceasta nu numai ne-suspcct, neinteresant chiar. Nesesizabil chiar. Acesta poate fi, deci, locul acesta (care, în al doilea rînd, prin „timpul” de parcurs între el şi aerogara, ar îngădui din avion, ajuns la el, să preia ceva depus anterior acolo şi să depoziteze în avion. Spun „depoziteze”, matale trebuie sa înţelegi că astfel de depozitări se doresc şi se încearcă a fi făcute în aşa fel îneît să poată „rezista” unui eventual control ulterior ; vamal sau de altă natură...), locul acesta poate fi deci o „cutie poştală”, o ascunzătoare, de tranzit (de ce nu chiar o „magazie”... vezi matale, pentru „scrisori”, hîrtiuţe, nu era nevoie de astfel de mijloace, eu rămîn la ideea „magaziei de mărfuri”). Cînd vor veni cei de la aerogară să-l remorcheze (matale spui „tractare”!) ori să-i depaneze defecţiunea, individul îşi va avea treaba rezolvată deja, ca •pilot va afecta necazul (de circumstanţă... e clar, avionul acesta nenorocit mai dovedise şi înainte eă ar fi defectuos 1) şi, după cum el desigur gîndeşte, defecţiunea i se va remedia (va face şi gargară pentru anterioara reparaţie superficială... obligă la scuze astfel şi la grabă din partea voastră, nu la suspiciune !) şi apoi va decola, o va şterge definitiv cu ceea ce are la bord (la bord oare ?), cu ceea ce a luat de acolo (un antrenament şi-a făcut doar, cu ocazia aterizării...). Ar putea fi „acel ceva” aurul, ar putea.

— Vă întoarceţi acum la aur şi spuneţi „ar”, de ce „ar putea”?

— Aşa, ca să fie mai interesant ! Nu insista, ma- iorule, unele lucruri nu le ştim încă, altele nu se confirmă îndeajuns, altele... nu se spun. Deocamdată.

Şi, nu uita matale, încă nu s-a intîmplat nimic, facem supoziţii doar, discutăm, da ? Ne pregătim (dis- cutînd şi acţionînd) pentru finalul care va fi şi foarte fulgerător şi foarte concret. Bem cafea – uite că nu mai avem cafea ! – şi facem un joc al minţilor noastre. Ca oamenii „deştepţi", ce zici ?

Zîmbea, zîmbea acum dar în spatele zîmbetu- lui său nu era nici urma vrenui joc, nici măcar urma unei intenţii de joc.

— Tov' colonel, înseamnă – clar acum – că rămînerea sa aici în urma defecţiunii tehnice...

— înseamnă – da, poate fi astfel, – că rămînerea sa prin defecţiune, şi deci şi defecţiunea putea fi foarte bine „aranjată", cînd a venit la aterizare – cu ocazia escalei de „etapă" a raidului – pe Crizantema. Putea atunci foarte bine să hîrîie motorul acela în aer simulind un mers defectuos, incoherent, apoi ajuns jos, în acel punct îndepărtat (parcă a lungit-o cu rulajul!), pînă să fi ajuns matale la el, să fi meşterit rapid, să fi schimbat piesa aceea mică (cu una defectă, avută, pregătită) din instalaţia de aprindere. Implicit putem spune, ajunşi aici cu raţionamentul, că însăşi participarea sa la raid să nu fie un gest sportiv, să fie doar conjunctura – acest raliu – prin care el îşi va rezolva scopul propus : care ? Vom vedea noi care... s-ar putea să fie, cum am spus, doar unul legat, unul ce vizează luarea aurului; şi atunci, cei de resort, cei de la miliţie se vor ocupa de dumnealor (unchi şi nepot) sau, s-ar putea să fie ceva ce, în mod special, să ne aparţină nouă, securităţii.

— Tov' colonel...

— Da, spune, maiorule.

— Dat fiind că au fost încă două aparate cu mici- defecţiuni, ccl cu uşoara pierdere de benzină şi cel cu frînele defecte – remediate ambele pe loc – nu a părut nimănui suspect, nu a

părut ieşit din comun defecţiunea „serioasă" ce l-a obligat la a aşepta aici pînă va primi o piesă originală, de „acasă”... nu găsiţi ?

— Da, un context de împrejurări favorabile acestui domn, de acord.

— Vă port ghinion, iată că iar vă antrenez (cu partea ce-mi revine) într-o problemă...

— Nu, matale mă ajuţi. Ne ajuţi, nu îmi porţi ghinion. Şi acum, pentru că e tîrziu, să-ţi spun – dacă consimţi – cum poţi încă spori acest ajutor.

— Spuneţi, tov’ colonel.

— E, dealtfel, ceea ce a expus, din partea-mi, locotenentul.

— Iertaţi-mă, vă întrerup, cum se numeşte dînsul, n-am reţinut atunci...

— Bistriţeanu. Alexandru. Alexandru Cornel Bistriţeanu... complet. Probabil că acasă soţia îi spune Sandu, fetiţa „tata”, iar colegii săi, inversînd puţin... şi fiindcă e nou, îi spun A.B.C.; eu îi spun simplu : „locotenente”. Eşti satisfăcut mata acum ? Bine, atunci să continuăm... în ceea ce priveşte planul expus la aeroport şi în care eşti implicat direct matale şi mecanicul...

— Wilcox.

— Mda... aşa, Wilcox. Acum spune-mi ceva despre dînsul, în ceea ce priveşte doar priceperea sa tehnică, unde a mai fost ca mecanic, cu ce fel de avioane a avut de-a face. El e un om de nădejde, luptăm în noaptea aceasta contra cronometru şi vreau să fiu liniştit, în ceea ce v-ar privi, profesional.

— A venit la noi acum cîţiva ani, a lucrat înainte – după stagiul militar, satisfăcut tot ca mecanic într-o unitate de aviaţie – la o şcoală de zbor cu motor, acolo s-

a ocupat de avioane mici... desigur, a trecut prin cursurile de specializare TAROM pentru aeronavele mari, civile. Ştiţi, acum calificarea sa a crescut dar s-a îngustat (ca orice specializare!), se ocupă de anumite aspecte doar, legate de deservirea aeronavelor mari. E mai mult însă decît să cirpească şi să meşterească la un avion mic, făcîndu-i acestuia de toate, toate lucrările de motor şi celulă...

— Avioane mici de şcoală, zici matale ?

— Da.

— Acolo un mecanic face totul singur...

— Da, are de fapt o pregătire^complexă.

— Foarte bine, continuă.

Ii spun tot ce ştiu despre Wilcox. Şi o fac cu plăcere pentru că, intr-adevăr, Wilcox e un băiat de nădejde şi un foarte bun mecanic de aviaţie.

— Ajunge maiorule, mulţumesc. E bine. Sînt » liniştit acum.

— Atunci, dacă îmi permiteţi, eu voi pleca, plec direct la aeroport, nu peste mult va fi acolo şi Wilcox şi vom începe... ne vom vedea mîine.

— Nu maiorule, nu ne despărţim încă... (zîmbi şi continuă) ... nu scapi încă matale de mine 1 Vin şi eu şi vom face împreună – pînă soseşte mecanicul – o plimbare... aşa, sub stele, ce spui, matale îţi plac stelele ?

NORD, NOR D-V EST

DE AEROPORTUL „CRIZANTEMA”

CAPITOLUL 1

O LECŢIE DE ASTRONOMIE

— Se apropie scadenţa, maiorule, ceea ce eu am presupus *că* trebuie să se întîmple s-a înîmplat, parte în noaptea trecută parte în noaptea aceasta, pînă acum. într-un ceas al luminii incerte, un ceas în care noaptea se furişează încet, neobservat... aşa cum fac şi animalele de pradă, şi uneori oamenii. Se apropie scadenţa, planul de zbor a fost depus pentru ora 09,00 mîine dimineaţa.

— De ce n-a ales o oră mai timpurie, l-ar fi avantajat în ceea ce intenţionează ?

— Se face prea devreme ziuă-, cînd să-şi fi ales ora ? Puţin mai tîrziu sînt cele două curse, l-ar încurca de asemenea; nu, a ales o oră potrivită, a gîn- dit bine.

—. Şi ce s-a petrecut în noaptea trecută. Şi în aceasta, pînâ acum... aşa aţi spus ?

— Vei vedea matale, doar pentru aceasta ne aflăm aici, să facem o mică verificare.

— O verificare ?

— A cunoştinţelor matale despre stele. Ştii sâ descifrezi în aglomeraţia aceea de sus, maiorulc ? Doar ai făcut curs de navigaţie aeriană, în care se include şi navigaţie astronomică, da ?

— N-am fost pregătit atunci să fac înconjurul pămîntului în avion după stele, prin navigaţie astronomică.

Nu-mi răspunse.. Mergeam agale de-a lungul marii piste acum, stelele erau neasemuit de limpezi,

clipeau, betonul lucea alburiu în vecinătatea ierbii întunecate.

—■ Priveşte matale (se apropie Maestrul) jos, sub Ursa Mare, şi sub Dragon... Clinii de V nătoarc, aruncaţi undeva deasupra Tropicului, ca o haită sălbatică de lumină – ori în căutarea ei – şi fascinantul Arcturus aflat acolo, da, aceea mare, steaua aceea strălucitoare, steaua aceea mare aflată acolo... par făcute din aur maiorule, nu-i aşa ? Dar nu întinde mina să-l ia nimeni, nici ud nemernic ! Ca să-l iei, şi nu ca să-l iei ci ca să-l vezi îndeaproape trebuie, omenirea trebuie să se încoarde ca un arc, un nemaipomenit arc... ce se adună de cînd a venit omul pe pămînt; l-au tot încordat, cîte puţin, mîinilc şi minţile oamenilor de pînă acum. Curînd, foarte curînd va putea fi slobozit şi pe el, pe zvîcnetul lui vor fi, se vor afla călări oameni... nu, maiorulc, nu printr-o simplă, răpitoare întindere de mînă, aşa cum fac unii spre a ajunge la aurul pămîntului, şi a-l lua...

Arcturus părea că vine, că pornise spre noi, îl priveam acum poate dinlr-o supremă, interioară poruncă...

— Şi priveşte matale (mâ restabili Maestrul). Şarpele, sinuoasa alunecare a stelelor de acolo... sînt deosebite cele" două constelaţii. „Şarpele" propriu- zis şi „Coada şarpelui"... Şi mai jos, spre Sud, co- borîtă, „Cumpăna", unghiul deschis format din cele trei stele ale sale. O recunoşti ? Nu? Nu vezi unde ? Ce recunoşti în partea aceea ?

— Scorpionul. E un grupaj de stole mari, apropiate, le găsesc întotdeauna imediat.

— Alături lor, puţin mai sus, observi matale compasul „Cumpenei" ?

Mă izbesc iar, mă opresc iar ca de un zid. <*u adeeaşi derută de felul ciudat de a fi al acestui

om, aflat acum lingă mine. Poate (şi cum de poate ?), aflat ca într-o menghină strîns – de grave probleme, în mijlocul unor cazuri profesionale dificile – poate să degajeze total, chiar dacă o face numai pentru cîteva minute, poate să se dăruiască sincer, interesat, captivat chiar unor gînduri, unor preocupări cu totul slrăine pînă şi locului pe care-i stau tălpile picioarelor în acea clipă... ca şi acum, ca şi acum cînd vorbeşte despre stele, căutîndu-le pe cer cu ochii săi, arătîndu-mi-le cu braţul (ce ’în noapte pare a fi un straniu indicator al viitoarei migraţii galactice), vorbind despre ele ca şi cînd aceasta ar fi constituit întotdeauna, şi acum, singura sa preocupare, atenţie, plăcere... era nemaipomenit acest om şi această controlată putere de evadare, odihnitoare evadare a spiritului său.

— Traversează matale acum de la „Polară”

spre stingă... mai mult, dincolo de Casiopcea... ei, vezi, vezi acolo atît de discutate, atît de fabuloasa şi incitantâ pentru toţi cei ce caută viaţă în alte...

— Andromeda ?

— Andromeda, maiorule, Andromeda. Atît de posibila Andromedă !

Bulgării mari ai „Vizitiului” şi cei ai „Orionu-lui”, stele mari pulsînd în scintilaţii verzui, chemătoare ne rupseră cu totul de pămînt.

— îmi pare rău, maiorule, că noi nu vom fi cînd se va zbura de la una la alta, de la stea la stea... Dar tot oamenii, oamenii pămîntului vor fi cei ce o vor face-o, copii noştri, ori nepoţii noştri.

Amărăciunea din glasul său mă înfiora.

— ... ai matale maiorule, ai matale. Aş fi vrut şi cu să am copii... Ştii, oamenii se împacă greu cu gîndul că odată cu moartea lor se închide o poartă, se toarnă un zid de beton... betonul e dur şi compact, e rece şi durabil, maiorule ! Tot ceea ce ai fost, felul cum ai fost, cum ai gîndit şi ai trăit, totul se retează brusc, fără să laşi continuitate (doar aceea prin alţi oameni, din apropierea ta), fără să fi apucat – prin copii – să vezi continuîndu-se mai departe, asemeni pomului, trunchiului tot mai uscat al pomului ce simte, cînd vîntul bate, mlădiţele de lîngă el atingîndu-l, vorbindu-i... aş f vrut să am şi cu copii, maiorule ! Ştii cum a murit soţia mea ?... Nu ştii.

Era noapte, Arcturus venea spre noi tempestuos şi fatidic, Cîinii de Vînătoare alergau asmuţiţi peste Tropic şi Orionul vira încet spre Peştele Austral... Şi omul de lingă mine, protejat de noaptea pămîntului, ajutat de lumina polară a

Ccteului, se mărturisea... îmi povestea cum rămăsese singur; pereche de cocori în care se trage cu arma... unul cade iar celălalt nu are voie nici să coboare rotind în jurul celui căzut, nici să dea ţipăt prin cart? să-şi risipească puterile, el trebuie să-şi continuie zborul, drumul spre punctul său cardinal... „aşa e viaţa, maiorule, îşi are legile aspre prin care îi ajută, îi protejează pe oameni, deşi ei nu o înţeleg întotdeauna !” Vorbea din nou :

— Aşa cum ar fi la bombardierele matale; vin multe, perechi, grupuri, formaţii mari din care barajul antiaerienei îşi ia pradă echipaje şi maşini în flăcări... dar celelalte trec, zboară mai departe ! Trebuie să zboare.

Ceea ce mă presa, îmi tropăia prin inimă ca un galop de cal şi-mi încerca creierul, era acum gîndul la momentul smulgerii din zbor prin împuşcătură, a cocorului, brusc, sec, împotmolire stupidă, mecanică, alunecare în jos pe aripa ce nu mai e sprijin... şi luciditatea gîtuită. alimentată de porunca moştenită ancestral – a celuilalt, celuilalt – „nu te opri, zboară, ţine-ţi capul înainte, spre sud, spre soare, cu pliscul uşor deschis ca sâ poţi respira a- dînc (nu că să strigi 1), zboară, nu te opri, zboară ! Exact, exact, la fel ca bombardierele ce răzbat, în noapte, dincolo de barajele trasoarelor A. A. ... Era un înţelept şi bătrîn cocor acum colonelul, ştiuse zbura înainte, singur, şi rămăsese singur după ce perechea sa fusese împuşcată cu o armă de vînă- toare...

— Vezi matale, vorbim despre stele şi despre aurul cerului, pe noi ne aşteaptă aici însă aurul pă- mîntului nostru. Bunicul doctorului a fost un om straşnic, maiorule. Şi dacă destinul său de om

cinstit nu l-a putut apăra de glonţ nemeritat, dacă pe în- văţâtorul sublocotenent, Avram, tatăl doctorului l-a secerat al doilea război, trebuie să „aranjăm” puţin lucrurile în ce-l priveşte pe acest al treilea Avram, medicul. Vezi matale, ne întoarcem înapoi, sîntem acum alături de bunicul, de minerul care voia să împiedice strămutarea în străinătate a aurului. Ciudată povestea acestui aur; e ca şi cînd a stat, s-ar fi trezit apoi după somnul în care a stat, s-a trezit în faţa acestei primejdii ce-l viza şi atunci, înainte... înţelegi matale ? Ciudată situaţie !

Se reîntoarse la aur. E bine – îmi zic – c bine că a ieşit din amintirile ce-l copleşiseră înainte...

Sîntem aproape acum de pragul „09”, ştiu pentru ce venim aici, mă încearcă o justificată nelinişte, iată, pot zice (într-un fel) că am săpat groapa altuia şi acum urmează să cad eu în ea... sper însă că izolaţia fonică, chiar dacă e improvizată, va păstra discreţia cuvenită şi bîzîitul motoraşelor electrice şi al mecanismelor nu se va auzi deloc; atît ar mai trebui ! Se duce naibii totul... nu. mi-am asumat acest risc şi fusesem conştient asupra celor ce fac, şi cum le fac ! Dar. va fi o surpriză, o neplăcută surpriză, n-am prevăzut că vom veni şi noi aici, acum.

— Credeţi că vom găsi aurul ?

— Pentru aur e tîrziu, maiorule, timpul aurului a trecut 1

— Nu vă înţeleg.

— A trecut timpul său, „noaptea aurului" a trecut, trebuia să vii matale ieri, să mă însoţeşti în noaptea trecută aici, ai fi putut vedea cum luceşte aurul lui Lazăr Moţu în lumina stelelor! Maiorule. nu era o emoţie – nu ştiu să am astfel de emoţii – era însă un dialog frumos între cele două străluciri, aflate atît de departe una de alta

— A fost aurul aici deci !

— în cutia unei vechi măşti do gaze. Ca să vezi

matale ambalai ! însăşi aceasta dovedeşte că nu era pregătit de voiaj, nu avea această intenţie, dumnealui aurul.

— Şi atunci ?

— Tranzit maiorule. tranzit 1 între şi spre liniştirea nepotului ..pirotchnist" (ce l-a depus aici) şi adevărata sa destinaţie, cea pe care am prcsu; pus-o. Asta e ! Cit despre ceea ce spuneam înainte, destinaţia aurului, lucrurile s-au confirmat şi s-au limpezit. Există o a treia destina'ic. ace a p? care, spre care îl vom îndruma noi, cea mai potrivită desigur.

— Si atunci, aici...

— Aici s-ar afla (vom vedea îndată ') preţul aurului, maiorule. preţul aurului ! Şi probabil mai important şi mai valoros, de vreme ce a fost cumpărat pe aur.:, ce zici ?

— Nu zic nimic, tovarăşe colonel întreb doar, oare ce poate fi ?

— E un obiect, înţelegi matale, un obiect suficient de greu şi voluminos (ei, să nu-ţi închipui acum cine ştie ce proporţii !) care reclama, cum spuneam. ..magazia de mărfuri" şi mijloc de transport. Aerian. Fără riscul ca vre-un vameş să ridice capota unui eventual automobil şi. zărindu-1. să întrebe (nici măcar bănuind inestimabilul prototip, apărut astfel sub un ambalaj oarecare în ochii săi) : „acolo ce aveţi, vă rog ?...".

— Un prototip ? Şi ce anume, prin ţe.. şi cum de s-a putut..

— Ce anume e şi cum de „s-a putut" în clipa de faţă nu discutăm, matale singur poţi înţelege că nu e momentul, noi vom verifica doar dacă „elevii noştri" şi-au făcut tema ce-o aveau pentru miine la şcoală... mîine vor trebui dumnealor să iasă la tablă şi să răspundă la întrebări; sa ne fie iertată această „curiozitate" anticipată, ei tot nu

ştiu de ea. Aşa... acum fii matale bun – ajunserăm la capătul betonului – rămii aici şi aşteaptă, s-ar putea să calci cum şi unde nu trebuie... eu sint „ca acasă” în teren, ciliar dacă matale, nu eu, l-a pictat I Nu aprinde ţigara, nu durează mult. Priveşte matale, stelele, o să-mi spui după aceea ce mai cunoşti pe- acolo pe sus... pantoful său trecu în iarbă, fără toşnet.

Se întoarse după cîtcva minute, timp în care nu privisem stelele ci verificasem – ,.pe viu” acum – unghiurile de amplasare a deşteptăciunii mele tehnice... părea foarte entuziasmat, la întoarcere.

— Nemaipomenit domnule, nemaipomenit! Are umor clientul acesta al matale, maiorule ! E deştept, afl-o...

— îmi spuneţi ? v

— Nu, maiorule, nu. Miine, la clasă ! O să stai şi matale la oră, o să asişti ca un inspector şcolar... haide, haide să ne întoarcem fiecare la ale noastre, le avem doar ! Şi, vorbeşte-mi matale acum despre „Pleiade”, Walt Whitman a scris un poem frumos despre ele...

— Tov' colonel, numai o întrebare. .

— Spune, te ascult.

— Dar dacă (cine ştie cum...) se întîmplă să nu iasă ceva bine şi individul ia ceea ce se află aici, bagă motor şi o şterge... Nici nu încerc să gindesc ce ar însemna aceasta, înţelegeţi ce vreau să spun...

— Ştiu maiorule, ştiu. Trebuie însă să ai mai multă încredere în oameni... şi în lucrurile făcute, pregătite cu cap, cu judecată rece, pricepere. Chiar dacă ele îşi au îndrăzneala lor şi, aparent, comportă o doză straşnică de risc ! Priveşte spre Arcturus matale şi ai încredere în ziua de mîine ! Iar în noaptea aceasta, vezi matale ce faci, împreună cu mecanicul...

CAPITOLUL 2

GARANŢIA

— So ! Sînt vinuri bune aici... foarte bune. Dar, pentru că le cunoşti mai bine, vei alege tu. Să nu mă decepţionezi.

— Nu unchiule, vei fi mulţumit... hotărî asupra băuturii şi-i arătă, pe listă, celui vîrstnic opţiunea sa. Cina fusese ireproşabilă.

— Dar pentru că ai vorbit despre decepţie, în ceea ce mă priveşte, sper că n-am făcut-o; oeea ce trebuia să am, am avut, unde trebuia pus, am pus.

— Da, da, absolut corect. Foarte bine ai lucrat şi totul va fi rezolvat în favoarea ta.

— Totul în favoarea mea ? Şi atunci dumneata ce cîştigi ? Ne-am înţeles la jumătate, mie îmi va ajunge, cred.

Unchiul îl privi cu afecţiune :

— Eu te ciştig pe tine. Sint un om bâtrin, Jean Otto, sînt un om. bătrîn cu o situaţie bună, dar. fără copii. Tu eşti fiul fratelui meu şi vei deveni copilul meu, iată cîştigul meu. lar dacă tu ai vrut să duc eu dincolo cutia ta de mască, cutia ta de pescar... cu atît mai bine, nu avem decît să ne bucurăm de conţinutul ei. Dragă Otto, mă | îndese din nou la tatăl tău...

Unchiul găsi momentul să-l zgîndărească din nou pe nepot cu amintirea tatălui. O făcea deşi cu ocazia vizitei de înainte îi ţinuse o adevărată prelegere asupra „marilor fapte de arme” ale lor, ale celor doi fraţi... o prelegere ce-i făcea

pui* şi simplu silă, prin „marile cuvinte” rostite atunci, prin bufoneria ipocrită pe care – ca om lucid şi practic – fusese nevoit s-o manipuleze, deşi o dispreţuia. Dar, îşi zise, băiatul acesta e suficient de aiurit şi cretin, numai la un aşa cineva mai pot „prinde” reconsiderările pe marginea acelui război idiot ce ne-a îngropat pînă la urmă sub dărîmături; tocmai pe noi, cei ce am dărimat la început... El nu-i făcuse cu acea ocazie o „apologie” alături de cele ce-au fost, vizîn- du-le, era ferm convins că un „alt” eventual nepot – de-ar fi avut un nepot cu capul aşezat normal pe umeri, bine înfipt – acesta i-ar fi retezat scurt sforăitoarea rememorare a „vitejeştilor fapte, che- mîndu-l la realitate, chiar dacă ar fi vizat o realitate aparţinînd unor alte meleaguri, cele de unde el, unchiul, venea. Dar, cu acest Jean Otto, cu derbedeul ăsta (aprecie asupra-i) gogoriţa a prins... Mai pompă deci puţin, întru amintirea tatălui.

— E excelent vinul ! Să bem, Otto, pentru venirea ta la mine !

Eăură.

— *Si* totuşi, unchiule, ce garanţii pot eu avea că nu te vei răzgîndi, sau că vei urmări de aproape totul, cu insistenţă, ca să nu am dc aşteptat prea mult ?

— Ce garanţii ? Dacă durează mult ? Cum vei . trăi pînă atunci, cum te vej descurca ?

— Nu e normal să întreb ?

— E normal, liniştete-te. Uite, m-am gîndit şi eu la aceasta. îţi voi lăsa o sumă de bani suficientă, ca să ai din ce trăi. Să nu faci însă prostii. Să nu abuzezi. Să nu cheltuieşti exagerat

şi să nu se vadă că ai bani. Nici ei să nu ajungă vizibili, nici prin felul cum trăieşti să nu se înţeleagă aceasta, că-i ai. Pentru că tu nu poţi avea venituri mari, n-ai cum. Mă urmăreşti ?

— Da, unchiule. .

— Suma pe care ţi-o voi lăsa îţi va ajunge pentru întreaga perioadă cît mai ai de aşteptat, pînă se vor face formalităţile tale de plecare. Iar în afara acestor bani, îţi voi trimite periodic anumite bunuri, anumite obiecte pe care le vei vinde (de preferinţă prin consignaţie) tocmai pentru a te justifica în faţa oamenilor.

Işi aprinse a ţigară, îl studie gînditor pe nepot, cîntări încă o dată parcă dacă îi oferea astfel nepotului suficient şi întrebă :

— E bine astfel ?

— Cred că da.

— Ţi-am pregătit banii şi, pentru că ne despărţim, şi un mic cadou... mic, foarte valoros însă. Va fi pentru tine o plăcută surpriză. în pacheţelul acela vor fi şi banii, voi vedea în seara aceasta ce îţi mai pot lăsa... Mîine, sper că mă vei conduce la aeroport ?

— Desigur.

— ... mîine la aeroport o să-ţi înmînez pachetul, am încă ceva în avion, ce voi adăuga. Uite, o parte din bani îi am acum la mine.

Scoase din buzunarul interior al hainei un teanc subţirel de bancnote noi, aflate într-un plic, pe care i-l dădu cu o degajată mişcare a braţului.

— Pune-i în buzunar. Desigur, nu umblu cu bani la mine, aceştia mi-au rămas de la

cumpărături, ţi-a'm vorbit doar.

Blondul Otto, cu o fină dexteritate, depozită plicul în interiorul propriei haine.

— îmi promiţi încă o dată că vei fi atent în problema banilor.

— Iţi promit, unchiule.

— Foarte bine, băiete. Poţi fi deci liniştit; ai crezut că eu nu mă gîndesc că va trebui să mai tragi puţin, pentru un scurt timp, pisica de coadă, aici ? Se poate ? Haide, încă un singur pahar şi mergem la culcare. Mai am de pregătit ce am promis şi trebuie să mă odihnesc... mîine voi fi în aer doar, cîteva ore. Aşa, la aeroport vom merge...

CAPITOLUL 3

AVIONUL DE TURISM „PIPER PA-18 SUPER CUB”

Wilcox lucrase încă de cu zi (după „consfătuirea tehnică” ce-o avusesem cu locotenentul), lucrase în atelier mînuind scule şi aparat de sudat, strung şi maşină de găurit, făcu pe mecanicul şi ajustorul traducînd „ingineria” elaborată de noi doi cu puţin înainte pe cîteva foi volante şi „secrete”. Noaptea, după întoarcerea mea din constelaţia „Clinilor de Vînătoare”, după survolul galactic de-a lungul Tro- ‘picului, fabulos, imaginar, şi, poate dureros ne-am închis în hangar (sub consemn de discreţie şi „interdicţie pătrundere” dat pazei) şi am muncit pînă aproape în zori. Fără vorbe – dacă şoaptele pot să nu fie vorbe –, fără exces de gălăgie mecanică, fără pauză... Am

prins exact o oră şi patruzeci minute somn (Wilcox pe canapea – o merita mai mult, cu toate protestele sale ! – eu pe două fotolii portocalii alăturate, în biroul comandantului... ne lăsase dispoziţie strictă în acest sens), un somn de „linia întîi”, apoi, odată cu deschiderea matinală a barului – raşi proaspăt şi trataţi cu apă rece peste terminaţiile nervoase epidermice – ne-am proţă- pit pe scaunele înalte, am pus coatele într-un sprijin legitim şi absolut necesar şi zîmbetului plin cu ruj al fetei i-am răspuns cu „poruncă” :

— Cîte patru (!...) perechi de crenvuşti, muştar la discreţie, pîine tăiată diagonal 1 Dar înainte, cîte o cafea.

— Fierbinte ca tine şi tare ca dracu !... (ţinu Wilcox să-i precizeze prietenei sale). După aaeea ne scoţi de la „clandestin” ceva pepsi, că altfel te pupă cămila ! Rapid, bagă motor !

Bem aia... „tare ca dracu” şi fumăm o ţigară bună oferită de fata „fierbinte”, pînă se opăresc ăia, „consistenţii”... (vorba mecanicului). Mincâm' bem de la „clandestin” cîte două sticle de pepsi şi rulăm în biroul tehnic, din clipă în clipă va veni comandantul „Crizantemei”... Cînd- vine, aducîndu-l în maşină pe Maestru, raportăm de „executare”, somn şi mic dejun, Wilcox dispare în hangar – unde şi-a pregătit locul de discretă aşteptare – iar eu dau obişnuitele dispoziţii şi supraveghez pregătirile „grupei de asalt tehnic” pentru întîmpinarea primei curse orare; un alimentator de patruzeci tone petrol

se tîrâşte peste platformă cu muget înfundat, antena locatarului de la „Crizantema Director” se în- vîrte lent palpind avionul cursă aflat încă la distanţă. în biroul comandantului, Maestrul fumează răsfoind reviste de aviaţie „Intervia” iar „Piper”-ul îşi aşteaptă, alimentat şi bleg în hangar, stăpînul. Cerul acoperit 2/8, vizibilitate formidabilă, undeva, în pădurea aflată peste şosea, cîntă păsările... frumos, nemaipomenit de frumos !

„Continentalul” de 150 cai al „Piper‘-ului merge perfect, cald, egal, e o plăcere să priveşti cuţitul rotit al elicei şi plexiglasurile curate, culorile imaculate şi trupul suplu, elegant, al acestui avion bun şi uşor. Montanţii largi ai aripei şi trenul solid dar mic îi conferă o impresie de soliditate şi nerăbdare pentru desprindere... nu e plăcut însă ceea ce s-a observat: pilotul său (sosit de o jumătate de oră, cu zîmbet, nepot şi într-o formă straşnică de zbor»j afişată) a făcut o ultimă verificare (hm... firească ?), ' a constatat şi a înţeles că motorul îi va merge ceas !

. – Şi ce va face acum ? (îl întreb pe Maestru, făcind un „viraj” obligat – din acest motiv – prin biroul comandantului).

[1] — Schema veche, iar pînă la sosirea voastră, intervenţie la motor. Sau, înţelegi matale, vrînd să evite această „rulare”’— ar fi şi de prost gust totuşi !... – va apela la altceva.

— Şi la ce mai poate apela ?

-— îl priveşte şi n-are decît să-şi bată singur capul ! Dar ce crezi matale (se înfurie colonelul), eu sau dumnealui va fi în avion ? Eu sînt un simplu spectator neutru, la ceea ce se va întîmpla – îmi

studie nepăsător uimirea – după ce dumnealui îşi va rezolva problema, vom mai vedea... Uite, există aici şi comandant de aeroport, n-are decît să-l ajute dumnealui, ar fi şi o obligaţie de fapt !... (acum, iată, glumea !).

Şi acum, ce s-a „văzut” în continuare :

Adjutantul grănicer – nea Gică, cum îi spuneam noi – aplică o viză de toată frumuseţea în paşaportul unchiului, îi zîmbi bărbătcşle, scurt, şi-i , spuse într-o germană fluentă toate urările de „drum bun” posibile.

La trafic, Vasile Import îi aplică viza regulamentară de decolare, răsfoi prin amintirile sale de germană şi-i înapoie carnetul de zbor, vizat, împreună cu efortul acelei răsfoiri :

— Die Startbahn ist frei...[1] plus, la fel ca şi nea Gică, protocolarele urări de bună călătorie...

— Danke schon ! Ich bi'n Ihncn sehr verbunden ![2]

— Stets zu Ihren Diensten ! [3]... nu cedă Vasile Import, în duelul de politeţuri angajat...

Pilotul părăsi biroul „Briefing” îneîntat de eforturile (vizibile în fizionomie...) lui Vasile Import de a-i vorbi în germană; era un gest – evident, şi îl recunoştea ca atare ! – îndatoritor. Pentru că, putea ca să-i vorbească fie în engleză (universal acceptată, obligatorie şi dealtfel bine cunoscută de către personalul de aeroport şi echipaje... fonia cu avioanele, aici şi aiurea, astfel se făcea doar !), fie în română chiar, el însuşi le vorbise în această limbă. Deci ieşi mulţumit, zîmbind, lăsîn- du-l pe Vasile Import în gestul aprinderii unei ţigări şi pradă unei uşoare enervări exprimate (cum tot era

V **(germ.): Pista este liberă.■■**
-j (germ.) – Mulţumesc frumos, vă rămin îndatorat 1

singur în birou...) prin cuvinte „aşa şi aşa...” cu destinaţie direcţional neprecizată :

— Guriţă, să ştii că mie nu-mi place o treabă... şi cind lui Vasile Import nu-i place, e clar !

Unchiul reveni în holul marc şi pustiu acum, al aerogării, unde îl aştepta nepotul; acesta avea sub braţ frumosul pacheţel dăruit tocmai de unchiul său, un pacheţel ambalat într-o hîrtie lucioasă, coloră. cu înscrisul cunoscut al unui magazin de cadouri din oraş, legat cu un strălucitor şnur albastru într-un nod buclat... unchiul îi ceruse, să nu-l desfacă decît după ce se va fi întors acasă. Era necesară această precauţie (pe lingă faptul că gestul în sine nu ar fi fost decît nepoliticos altfel), dat fiind suma apreciabilă de bani conţinută.

— Haide Otto, e timpul... vei urmări plecarea mea de pe platformă, e voie doar să asişti !

Cu braţul liber, cel drept, îl cuprinse peste umeri pe băiat şi se îndreptă spre avionul ce aştepta acuma (avînd motorul cald, oprit) într-un colţ al platformei. Ajuns acolo, pilotul îşi depuse haina şi carnetul de zbor în carlingă şi mulţumi celor din jur pentru asistenţă, interes dovedit, ajutor etc. – eram şi eu între cei vizaţi 1 – mecanicul, cel ce-i pornise şi încălzise motorul, sta alături gata de a se achita de ultimile îndatoriri. Ii spuse – cînd acesta i se adresă – pilotului că a găsit încă o mică neregulă la motor... da, da, problema acelei defecţiuni... dar acum totul este perfect şi motorul va merge, va

[a]) (germ.) – întotdeauna la dispoziţia dumneavoastră!

trage bine pînă acasă ! Desigur (mă gîndeam)... trebuia justificată „reintervenţia” noastră, acum, de vreme ce ea fusese descoperită de către pilot. Şi aşteptam să văd în vreun fel manifestîndu-se nemulţumirea sau încurcătura sa şi eram derutat de zîmbetul şi aerul său calm ; părea să nu-l încurce aceasta, nu se putea citi pe faţa sa decît mulţumirea că avionul e perfect iar clipa decolării spre casă a venit... Ce naiba o fi ?... mă întreb, cum va rezolva ceea ce are de rezolvat. Pentru că, e clar, are ! La capătul ,.09”, la Jocul ştiut îl aşteaptă doar, spre a fi luat la bord, coletul. Şi ăsta, domnul, nemaiavînd nici măcar şansa pe care conta, ..defecţiunea”, e totuşi mulţumit. Care are nervi de drac în el. ori a găsit altceva, ori s-a tîm- pit ?!... îmi zic, mă întreb. Ori m-aim tîmpit eu ! Iar Maestrul stă liniştit şi frunzăreşte ..Interavia*! Ce naiba se întîmplă ? Ce naiba se întîmplă dacă... nici nu mă pot gîndi 1 Văd, în închipuirea mea, doar cercuri colorate pe sus, şi pe Wilcox... Nu pentru că i s-ar fi putut întîmplă ceva neplăcut acestuia, dar ar fi fost zadarnică munca noastră, noaptea; pierdută ; în plus, poate mai trebuia să îi cerem şi scuze tipului... •

Ei, gata, gata cu politeţurile şi cu alerta mea, pare-se că e gata cu toate, tipul a închis • portiera, are căştile pe cap şi face fonie cu Turnul •sp’-e a i se permite pornirea motorului şi rulajul în vederea alinierii la pista de decolare. Nepotul, cu pacheţelul sub braţ, face semne de „Auf Wiedersehen”; pe platformă se află acum : mecanicul (lateral, în faţa, avio- nului, pregătit pentru a scoate calele de sub roţi), eu, pompierul. de serviciu, în faţa

hangarului lingă un cărucior extinctor (spumogen), dispecerul de sol. cu paletele în mîini, spre a-l dirija la întoarcere şi ieşirea de pe platformă, două „pipiţe” de la Meteor (pe o bancă, în faţa staţiei), Vasile Import apărut

în uşa biroului Briefing (să vadă circul de afară, al plecării, dar să şi audă telefoanele şi interfonul din încăpere), nea Gică adjutantul şi Mircea Tulnicaru, de la Comercial.

¿Continentalul” Piper-ului aruncă un smoc de fum declanşîndu-se într-o cascadă de gălăgie. Mîini ce se agită, mecanicul scoate calele de sub roţi, văd buzele pilotului mişcîndu-se (confirmă aprobarea Turnului, desigur...), mai întrezăresc ca o clipită (ori mi se pare doar ?) o lamă de încordare proptită pe faţa sa apoi „Piper”-ul o ia din loc, face aproape un salt slobozit din frîne ; ampc-najcle întoarse spre noi (la semnul imperativ al dispecerului de sol), suflul elicei ne izbeşte şi cald şi rece peste buze şi pleoape ; legănîndu-se, palpînd uşor betonul, avioneta iese de pe platforma de îmbarcare-dcbarcare înscriindu-se pe „Tex way one” (cale de rulaj nr. 1) care o va scoate la pragul pistei. Dar... e momentul în care mă întorc rapid în intenţia de a alerga spre birou să-mi iau ,.K.raft”-ul, în rotaţie, în rotirea trupului aflîndu-mă întrezăresc manşa de vînt de pe hangar, ce arată direcţia vîntului : avionul va trebui să ruleze – dat fiind direcţia vîntului – spre „09”, să întoarcă acolo şi să decoleze pe direcţia ,,2—7”, spre aerogara deci ; aceasta ar putea

schimba totul. îmi zic. îmi continui pirueta (o' o- rînd ochii de pe manşa de vînt şi... şi dau de colonel care vine agale dinspre biroul comandantului (împreună cu acesta), spre locul unde ne aflăm.

Lîngă nepot, civil, stă degajat – cu expresia omului ce se ca-râ la avion – locotenentul (da. cel, cel poreclit „A.B.C.”...) iar la colţul clădirii observ o- prindu-se o maşină din care coboară un mic grup... se vor 'dovedi a fi „echipa” Maestrului. Mă opresc o clipă lingă cei doi şi îl întreb cu ochii şi aşteptarea pe colonel, acesta însă mă ignoră şi îi spune comandantului :

— Tovarăşe comandant, puteţi interveni deja.». Ce să intervină, cum să intervină comandantul ? Ce vrea să spună Maestrul ? Smulg ,,Kraft”-ul de pe birou şi mă reped afară, pe platformă... „Piper”-ul rulează tocmai pe pista mare, va trebui s-o ruleze pînă la capăt şi să întoarcă acolo, la „09”. îmi trec cureluşa peste gît şi minuscula staţie „Kraft” îmi vine în faţă, pe piept, cu pîrghiile de comandă sub degete... avioneta rulează încă în lungul P.D.A. (pista decolare-atcrizare).

— Ce naiba ai matale acolo ?... mă întreabă colonelul şi, totodată face semn civilului ,,ABC” aflat în postura omului ce se minunează văzînd întîiul avion alături de nepotul ce strînge pachetul sub un braţ, pe celălalt folosindu-l pavăză împotriva soarelui pentru ochii ce urmăresc „plecarea unchiului”... Se întîmplă acum multe, foarte rapid...: locotenentul ia neaşteptat, dar suplu, pachetul de sub braţul nepotului, acesta parcă ar vrea să spună ceva, desmeticindu-se, are însă doi joviali băieţi deja, de-ai Maestrului alături iar locotenentul (în chip de scuză, sau

explicaţie) îi vîră o legitimaţie între ochi şi filmul cu avionul, spunîndu-i să stea cuminte şi să privească în continuare la ,,Piper”-ul ce se micşorează albastru... Pe deasupra, ocolind într-un tur de pistă trece „Petrică Sandu Ion” (sau ,,Pepita Sanda Ioana”, sau „Papa Sierra India"), „PSI”-ul, bimotorul AVlASAN-ului nostru, cu un motor oprit, cu elicea calată, sfîrîind turbat din celălalt şi încercînd cu „vădit” efort să-şi ţină aripile orizontale... în această situaţie. Pe naiba – îmi zic – ce-i cu circul ăsta, PSI-ul nu era defect şi de zburat zboară în deplină siguranţă şi cu un singur motor. Ce-i demonstraţia de sus ? în mica staţie, aflată în mina comandantului „Crizantemei”, se aude glasul Turnului ce face fonie cu „Piper”-ul :

— (indicativele de rigoare, apoi)... Rulaţi pînă la pragul „09” şi degajaţi rămînînd în aşteptare acolo, avem în schemă un avion aflat în dificultate, se află deasupra terenului... .

„Piper”-ul confirmă recepţia, raportează că vede bimotorul sanitar ce trebuie să aterizeze şi că degajează în clipa următoare ieşind din teren alături de pragul „09”.

— Aşa comandante, excelentă intervenţia matale... să nu spună că nu îl ajutăm să ajungă unde vrea tocmai !...

Unde dracu şi cînd decolase şi fusese PSI-ul ?. Şi cui naiba îi venise ideea aceasta trăsnită dar formidabilă, de-a găsi metoda prin care aparent întîm- plător (dar perfect plauzibil !) să fie scos în „aşteptare” tocmai unde şi cît

trebuie „Piper”-ul ?! O voi afla... acum, da, iată, avioneta iese din pistă, virează şi opreşte la locul ştiut; degeaba mă uit prin binoclul ce-l adusesem odată cu Kraft-ul, tot nu văd prea mult ce se întîmplă acolo, terenul maschează... Pare-se că ăla n-a tăiat motorul, l-a lăsat în relanti dar a coborît... portiera din stingă (opusă vederii) pare a fi deschisă... Ţin în continuare butonul manşă a ,.Kraft”-ului apăsat, staţia aceasta de telecomandă pentru aeromodelism face ca acolo ,,Quarz”-ul meu de filmat să înregistreze pe peliculă tot ce vede în clipele acestea... exact ceea ce nu putem vedea noi. Nepotul pare că vede pe dracu (între cei doi inşi simpatici... toţi trei par a fi amici scumpi ai celui ce pleacă, stau încă urmărind cîmpul dat fiind mica întîrziere cu care le va decola ..prietenul”, din cauza bimotorului sanitar care... de ce naiba se roteşte încă, parcă încă mai departe, e acum spre pădure, departe de ,,09” – de ce, de ce... să poată „lucra” patronul acolo „cu” sentiment de singurătate, de nesupraveghere... nici aeriană chiar... ştim noi de ce ! —) iar eu stau cu degetul blocat pe emiţătorul multicanal „Kraft”.

— Ce traistă ai matale acolo ?... mai întreabă o da'tă Maestrul, ce pare a urmări degajat o orchestra în care fiecare ştie cînta (şi o face) singur, după partitura ce-o are în faţă, fără dirijor... el pare cel mai indiferent la tot ce se întîmplă acum, el care le-a scornit pe toate ! Dacă îi răspund... tot va trebui să-i spun, aşa că :

— Am instalat acolo două camere de filmat, una „de noapte” şi una „de zi”... pentru orice eventualitate. Au şi declanşator automat, selectiv, dar acum o comand pe cea de zi prin staţia de telecomandă de aeromodele.

— Şi cînd ai pus matale toate astea acolo ? Cu a cui permisiune ?... O să discutăm mai tîrziu...

Ţin degetul în continuare pe manşă, dar

întreb moale :

— Tocmai se filmează, să întrerup ?

— Nu !

Aproape strigase. Adăugă :

— Nu, ţine-ţi traista în funcţiune, pină iese la pistă din nou !

Ţin degetul pe manşă şi, iată, în sfirşit, ..Papa Sierra India” se axează lung, de departe, de dincolo de ,,09”. din cer, la aterizare. Ar fi şi timpul... pilotul ,.Piper”-ului a avut timp suficient să sape, .să semene şi să şi culeagă ridichi acolo... între timp. În mica staţie, din mina comandantului, se ¿.ude fonia bimotbrului cu Turnul (desigur o aude în „Pip? r” şi amicul grădinar...), motorul acela deşi mic şi departe se aude bine în efortul (rămas singur în funcţionare), în efortul său, aterizarea e impecabilă totuşi, fără bonturi, furaturi laterale, vîrf de plan în beton sau altceva... Păcat de emoţia celor ce nu ştiu că motorul oprit n-are nici pe dracu iar pilotul ce con-tribuise la „operetă” e un băiat „a-ntîia !”, a făcut ateiizări de felul acestora multe, cu avioane mari, încărcate, în situaţii real critice ! Rulează acum ţăcănind din motorul „valid”, celălalt tace tăinuit, ajunge la racordare cu „tex way one” punînd botul spre hangar iar Turnul aprobă aliniera la pragul „09” a „Piper”-ului şi decolarea...

Nepotul face o „mutră” de : „nu ştiu dacă am încurcat-o sau nu, dar totul e în ordine, unchiul iată pleacă şi cu asta... şi aur, şi dovezi, şi... totul va fi în ordine...”. Dar, după ce rulează, cu viteză-tot mai mare, după ce chiar îşi ridicase coada, se ridicase pe roţi pare-se

că, brusc, ceva nu e în ordine cu avioneta... neaşteptat motorul „căzu”, trînti cîteva ra
teuri şi rămase într-un păcânit minim, „Piper”-ul nemailiind susţinut de elice lăsă cuminte şi supus coada pe beton pierzînd viteza pînă la o limită onorabilă de rulaj... apoi vira brusc afară din pistă, luînd-o direct spre noi, era un rulaj foarte dezordonat, în segmente cînd stînga, cînd dreapta, ciudat, nefiresc, părea un avion de vînătoare cu pilot rănit la bord, pilot ce reuşise să-şi aducă aparatul acasă dar ai cărui ochi, acum, nu mai văd bine, ale cărui braţe şi picioare alunecă în neştire pe comenzi...

Erau mai mulţi acum, veniseră mai „aproape” toţi din echipa Maestrului, din clădirea aerogării ieşiră toţi cei „disponibili”, o adunătură de „gură cască” păream cu toţii (păi, cum altfel 1) în faţa unui fapt neînţeles, în faţa acestei decolări-nedecolări şi a acestei întoarceri spre aerogară într-un rulaj „de frizer” şi nu de pilot calificat! Alături de mine se dovedi a fi Vasile Import (cine ştie pe cine îl „proptise” în locul său...) care mă întrebă încet :

— în filmul ăsta... acum vine scena cînd îl „umflă” ?

— Pe cine să-l umfle ? Şi cine ? – mă arat eu neştiutor, mirat foarte- de întrebare.

— Tu mă crezi prost pe mine, guriţă ? Aşa arăt ? EuJl arestam acum trei zile încă...

Cineva, din personalul nostru de trafic, aflat acolo, aici adică, întreabă :

— Ce s-a întîmplat cu el, de ce rulează atît de aiurea, dezordonat ?

— Pentru că are pe dracul în burtă !

O privire de avertizare a Maestrului mă făcu să tac. De fapt, explicaţia urma să vină peste foarte scurt timp. Rulînd parcă tot mai repejor, „Piper”-ul se apropiase, sforăia manevrat chinuit (armăsar nedreptăţii !), făcu o ultimă manevră, o jumătate de întoarcere, se opri exact în faţa noastră şi

motorul se tăie. Tăcu. Mirosea a încins, a ulei încins. Pilotul sări (nu se poate spune „coborî”) după ce aruncase portiera într-o violentă deschidere. Se vedea clar pe* faţa sa o neînţelegere totală, era în rolul omului cinstit dar nedreptăţit, şi al pilotului derutat. Spune că nu ştie ce are aparatul, nu „merge” bine, e ceva cu motorul şi comenzile, nu mai răspund cum trebuie, nu... Cînd însă colonelul i se adresă, păru că realizează exact situaţia, grupul, ce se întimplă...

— Cred că avionul dumneavoastră „merge” foarte bine, însă e greu de pilotat^

— Nu vă înţeleg, ce vreţi să spuneţi ?

— Poate e incomodă, foarte incomodă poziţia pilotului la executarea rulajului pe sol...

Negustorul de tablouri privi spre aparat nedumerit, parcă l-ar fi văzut acum întîia oară... nu găsi justificarea celor spuse de Maestru. Şi o arătă :

— Dar tot nu vă înţeleg, am stat ca întotdeauna, suficient de comod...

— Nu dumneavoastră aţi manevrat motorul şi comenzile în ultimile minute 1

— Nu eu ?...

Mirare, apoi nu mirare, ceva mai mult, stupefacţie. îşi întoarse din nou privirea spre avionetă.

— Da, e foarte bine, e tocmai momentul să priviţi... spune zîmbind colonelul, „ajută-l matale...”, mi se adresă.

Mă reped (smulg de la gît Kraft-ul ce mă încurcă şi i-l pasez lu Vasile Import) şi îl ajut pe Wilcox să iasă din „burta”, din fuselajul avionului... e un moment şi o arătare ce are

darul să-i lase pe toţi cu gura căscată (de-adevăratelea !), inclusiv (şi îndeosebi !) pe pilotul titular. Wilcox, în schimb, era bine dispus, însă tremura încă fin... de încordare ; îmi spunea tocmai, şoptit : „era să mă pupe cămila !... se înţepenise ceva”.

— Vezi matale, ca să te „ajutăm”, ca să nu ne mai repeţi farsa fără haz a defectării motorului, noi ţi-am facilitat mica vizită ce neapărat trebuia s-o faci matale la locul acela, la „09”, îl ştii doar ; ţi-am oferit şi o lecţie de cum se aterizează cu un singur motor... deşi nu mă îndoiesc că ai avut matale prilejul s-o faci, pe aparate „Dornier”, pe bombardiere „Dornier”.

— Was sagtcn Sie 7![1]

(ricoşeu necontrolat!)

— .. Nu-i vorba de spus, ci de întrebat. Ce aţi căutat acolo ?

O clipă mă caută, Maestrul, cu ochii :

— Trimite-l pe „colaboratorul” matale să aducă aparatele.

Fusese suficientă, această clipă, ca unchiul să se repeadă fulgerător spre portiera deschisă a „Pi- per”-ului... fusese, îi fusese blocat însă şi accesul în ea de către ceilalţi doi „disponibili” ai Maestrului... ce îl flancau acum sever dar politicos, asemeni colegilor lor ce-l aveau în grijă pe nepot... îi „suflu” rapid lui Wilcox să se repeadă cu „followv me !” – are viteză mai mare – după camerele de filmat.

— I\u, matale nu mai ai ce căuta în carlinga avionului... vom căuta noi acolo, s-ar putea să găsim ceva interesant. Ce spuneţi ?

Se îndreptă spre carlingă cerîndu-i comandan

*) (germ.) – Ce aţi spus ?l

tului Crizantemei, şi mie, să-l însoţim (martori ?), iăcind semn color uoi ofiţeri (civili) să-l „aducă” şi pe unchi ; o privire de avertizare

şi celor ce-l aveau în custodie pe nepot.

Portierele deschise (ambele), noi de o parte şi alta – în dreapta eu şi comandantul, în stingă, grupul celor trei. – ... instalat în scaun Maestrul, e o scenă a naibii de ciudată, parcă noi elevii unei şcoli de zbor cu moLor aflaţi în prima zi de aerodrom, a- sisiînd la descrierea interiorului, prezentării carlingii („şcoala carlingii” —- aşa se spune, sau se spunea pe vremea mea !) avionul pe care „vom zbura” cu toţii... da, foarte ciudat. (De unde naiba să ştiu eu că Maestrul – bătrînul e formidabil, asta e, întotdeauna a dovedit-o, prin tot felul de „neaşteptate trâsnăi”... De unde puteam şti eu, atunci, că se pregătise, studiase cu mult interes şi din motive întemeiate – cum se va vedea – cabina, bordul şi comenzile avio-nului „Piper-Super Cub”, ceruse documentaţia din timp...). Zîmbi şi începu (enervat ?) să explice :

«— Daci, după cum matale ştii (i se adresa unchiului), aici avem tabloul de bord... aparatele pentru controlul motorului, instalaţiile de navigaţie, aşa... radiocompasul aici, staţia radio (emisia-recep- ţia) aici... le arăta pe toate şi părea al naibii de mulţumit de ele, de faptul că le numea, ni le arăta.

Erau acolo multe (avionul, deşi nu de ultim tip avea echipamente moderne, ulterior montate, după cerinţele Ia zi pentru radionavigaţie), multe dar cunoscute (mie şi comandantului, desigur), Maestrul le trecu în revistă răbdător, apoi brusc puse mîna pe ' un mic aparat, o mică instalaţie compactă, prinsă în stînga, pe panou. întrebă, mirat (... „ipocrit”

mai putea fi I) : , ,

— Iată că nu mai ştiu, m-am împotmolit; asta (bătu cu degetul în micul aparat, cît două pachete de ţigări suprapuse), la ce foloseşte ? Văd că aparţine avionului...

Şi tăcea Maestrul. îl privea ,,nevinovat" şi întrebător pe cel ce, bineînţeles, trebuia să răspundă ; doar acesta îşi cunoştea instalaţiile avionului ! Şi cum nu venea răspunsul, reluă (abia stăpînindu-şi enervarea, în faţa tăcerii celuilalt ?) :

— ... Totuşi, nu aparţine avionului !

îl apucă şi-l smulse brusc de pe panou, spre surprinderea tuturor; micul aparat se dovedi a fi fost prins acolo cu două minuscule ventuze din cauciuc. Nimeni n-ar fi bănuit că n-ar aparţine, că nu e component al instalaţiilor de bord. Şi nimeni nu se aşteptase la gest.

-— La ce zici matale că foloseşte ? Nu zici ! îmi dai voie să explic eu ?... B-ine, pare-se că ţi-a folosit matale, sau îţi putea folosi în cazul cînd n-ai fi reuşit să găseşti altfel (în timpul scurt ce-l aveai la dispoziţie), sau să regăseşti, un container metalic sau un obiect – desigur, metalic şi acesta – ascuns în acel loc 1 E un detector, da ? Eşti de acord matale ? Şi acum, să vedem ce ai căutat şi ce ai ,.îmbarcat" mata acolo...

Era Maestrul într-o formă de zile mari ! Şi cît de indiferent răsfoia cu cîteva minute în urmă revista „Interavia" în biroul comandantului „Crizantemei" !...

Puse cu un gest delicat înapoi micul aparat şi repetă :

— Desigur că matale n-o să ne spui ce ai ascuns acolo aseară... în locul unde, cu o noapte înainte, fusese cutia unei măşti de gaze ce conţinea... ştii ma

tale ce conţinea !... (unchiul îl privea pe Maestru, îl privea acum cu o ură prostită). Să vedem deci... îşi ridică o clipă privirea spre „foilow me !”, ce frinasc violent sub aripp avionului. Reluă :

— Uite, au sosit şi aparatele ! Să ştii matale, au stat instalate două aparate de filmat acolo, ii căror mărturie, peliculă, sensibilă la zi şi noapte, va spune multe... du-le matale deocamdată în biroul tovarăşului comandant (i se adresă lui Wilcox), ai însă grijă...

— Tovarăşe colonel Wilcox prinsese din întrebarea colonelului, sau înţelesese singur despre ce se vorbea), nu mai pierdeţi timp căutînd, vă spun eu unde se află ceea ce căutaţi, am asistat doar...

— Zău domnule ?... (era incorigibil Maestrul, îşi avea el expresiile sale uneori...).

Grupul abandonă avioncta, Maestrul purta, „o- biectul” în braţfe (ne vorbise puţin înainte despre un prototip, invenţia unui neştiut (şi mort) inventator, un solitar, avînd o valoare inestimabilă), ne reîntregirăm cu ,.fracţiunea” în care se afla (acum vizibil înspăiminlat) nepotul, acesta aruncă un deznădăjduit, final apel:

— Unchiule...

Apelul avu darul să atragă atenţia altcuiva însă, colonelului, care stopa brusc :

. – „Unchiule”, zici matale... foarte interesant, foarte interesant...

Stătea în faţa blondului, parcă cîntărindu-l pentru ultima oară ; cine ştie, poate pentru întîiii oară, căci aşa era... repetă :

— „Unchiule”, zici matale., (arătînd spre

frumosul pachet – părea o cutie sub ambalajul de hîrtie imprimată – ce-l ţinea acum, cu grijă, locotenentul)... îţi aparţine ?

— Da, dar mi-a fost luat.

— „Luat” ! Şi matale vrei să protestezi cumva că ţi-a fost luat ? Ce conţine pachetul ?

— E un cadou, din partea unchiului... nu ştiu încă, aici l-am primit, mi l-a dat cînd a plecat...

— A plecat ?

— Cînd a...

— Şi vrei matale să ştii ce conţine pacheţelul ? Şi să ne spui şi nouă ?

— Dacă îmi daţi voie să-l desfac...

— Nu, nu-ţi dăm voie !

Făcu un mic semn de avertizare celor ce-l flan- cau pe unchi. Spuse locotenentului :

— Tovarăşe locotenent, vrei matale – verificîndu-ţi ipoteza – să satisfaci curiozitatea acestui tînâr domn ? Poţi apela la ajutorul maiorului...

Acum nu mai ştiam ce urmează, ce „trebuie” să urmeze. Şi pare-se că nu ştia nimeni în afara colonelului, locotenentului său şi, şi unchiului, a cărui faţă se crispa. Locotenentul ,,ABC” (ce-ar fi zis dacă ar fi ştiut că îi cunosc „numele” dat de colegi ?...) mă invită cîţiva paşi şi-mi ceru, discret, de două ori cincizeci metri de sfoară (dacă aşa ceva există pe un aeroport, preciza el) sau sîrmă, conductor, cît mai puţin rigid posibil însă ; dar, prefera sfoară. Nu ştiu să existe aşa ceva dar apelez, la rîndul meu, la atotştiutorul Wilcox. Acesta se strîmbă (ca şi cînd ar întreba prin aceasta cum naiba poate veni cineva cu o aşa absurdă pretenţie : sfoară...) dar, iluminat, spune să aştept o clipă, va găsi el... Dispăru dar reveni imediat cu un foarfece şi un ghem

(mărime potrivită) de aţă macrameu... lămuri :

— De la Meteor, de la gagici, alea croşetează serios !

După cum ne cere locotenentul, ne depărtăm cam o sută metri peste terenul înierbat (între timp ne informează ce avem de făcut), acolo el aşează cu grijă pachetul în iarba scurtă (după prima tăiere aşa) şi apucă în mînă capătul sforii... Wilcox şi cu mine plecăm cu ghemul spre stînga pînă cînd ne stopează „şeful”. Oprim, tăiem, eu rămîn acolo, Wilcox repetă în dreapta aceeaşi desfăşurare... rămînem pe aceste locuri iar locotenentul leagă cu foarte mare atenţie cele două sfori la buclele frumosului şi puternicului nod ce ţine ambalajul cadoului. Ţine blocate sforile – o lungime de braţ – iar noi le întindem uşor, pînă la această limită. Şi încremenim, ne încremenim temerea şi ne încremenim tensiunea fizică, mecanică asupra sforilor a căror capete ne stau în mîini. „Şeful” face semn şi o ia din loc, spre grup. Ochii noştri stau acolo, pe el, pe braţul său, cadoul se află echidistant între noi. Locotenentul discută scurt cu Maestrul, asistenţa e cu ochii pe noi, noi tot cu ei pe locotenent,pe braţul său... la un semn al acestuia, tragem ! Explozia e limitată desigur dar extrem de violentă, spectaculoasă. Ne sperie, deşi o aşteptam... Venim spre grup. Unchiul e alb la faţă, nepotul, ceară.

— Se pricep la toate băieţii aceştia, ce zici matale ? (i se adresa unchiului). Au lucrat o noapte întreagă *să aranjeze comutarea* •

comenzilor avionului matale, să le poată decupla pe cele din carlingă la un moment dat iar 'mecanicul să vă „ajute", *mane- vrlndu-le pe cele improvizate, din fuselaj, unde se afla...* aşa (se întoarse spre nepot) ... Ei, vezi matale ce „cadou" neaşteptat ţi-a pregătit unchiul ?... Ştii însă ce mă supără pe mine ? Şi ce mă îngrijorează ? Unchii nu fac astfel de cadouri nepoţilor, înţelegi matale ? Doar în cazuri cu totul excepţionale, extreme. ; - ' t

Eram uimit, speriat pentru o clipă : pînă unde poate merge mirşăvia, dezumanizarea (nu era o mostră ?!), la unii ? Ce preţuri, ce „monedă" se plătesc (iată ') pentru unele interese... şi, ce crîncenă, dură, lucidă opţiune de a sacrifica, de a se sacrifica unii pe alţii, la aceşti oameni ; chiar dacă sînt legaţi (legaţi ?) prin...

Şi (reluă Maestrul), încă o folositoare informaţie pentru mntale : doctorul Avram e, „mersi, bine...", cum se spune, îl vei întîlni curînd, tinere. Va trebui să-i dai explicaţii, ce zici ? Şi lui şi altora... Iar negustorul matale (se întoarse spre unchi), fost declamator de psalmi cîndva, tocmai studiază diferenţa existentă între „palatul" domniei sale şi o altă încăpere, un alt spaţiu în care, cum spuneam, „mersi, bine...", a ajuns.

— LUÂŢI-I !...

... spuse apoi brusc, falşa-i bună dispoziţie jucată în ultimul minut, cu ocazia ultimelor „informaţii", ce le dăduse, îi dispăru. Faţa îi redeveni calmă dar întreaga înfăţişare i se acoperi parcă de o amarnică oboseală. Desigur, i-ar face bine cîteva clipe de odihnă, să se aşeze... încerc să fiu cît mai degajat :

— Tov' comandant, nu-l invităm pe tovarăşul colonel la o cafea înainte de a fi prea tîrziu ?... tot au plecat „rudele" cu echipa dumnealui. Pentru că, precis se va întoarce la nişte „treburi foarte importante şi urgente".

— S-a înţeles, maiorule ! (ce limbaj, faţă de mine. ce limbaj la comandantul meu de aeroport!) S-a înţeles ! Poftiţi, tovarăşe colonel, cunoaşteţi drumul spre biroul meu...

CAPITOLUL 4

TRAISTA MĂRTURIEI

Prin geamul panoramic se vede ,,Pipcr”-ul în alb şi albastru, cu motorul cald încă, pe care Wilcox şi încă cîţiva îl împing încetişor spre hangar... mă gîndesc că ne va reţine spaţiul acolo pentru cîtva timp. ..Reprezentaţia” a luat sfîrşit, oamenii s-au întors la treburile lor, perdelele fine şi transparente ne arată lumea şi soarele, iarba şi betonul ..Crizantemei”, ne izolează însă prin linişte de toate acestea. Belgienele, de pe reclama ,,SABENA” surîd profesional, comandantul s-a aşezat (în urma noastră, ca o perfectă gazdă), o mirare şi o# uşurare îşi face, ca un vid, loc undeva în mine...

— Parcă spuneai matale de o cafeluţă, n-am înţeles eu bine ?

Sar şi bag motor spre bar. Diir nu, nu vin eu cu tava... „rujata fierbinte” îmi ceruse, sub ameninţare de „afurisire femeiască”, să o las să le aducă personal, ca să-l poată

vedea pentru o clipă. îndeaproape, pe teribilul colonel ! Venim, eu deschid, ea

lăţeşte un zîmbet şi depune cafelele, <?u dau să-i redeschid... bine că nu-i vine ideea trăsnită de a-i cerc autograf ! (mi-l imaginez pe Maestru... ar fi o treabă !... Dar, vorba lui Wilcox, pe mine m-ar fi ..pupat cămila apoi”...). Maestrul însă o interceptează :

— Vrei matale, duduie, să mai aduci încă o ca ■ fca ? Am greşit la numărătoare.

— Vai de mine, desigur, imediat...

Se topeşte urgent, iar la întrebarea noastră mută, colonelul se explică :

— Chemaţi-!, vă rog. şi pe mecanic.

Vino şi cafeaua cerută, vine şi Wilcox ; acesta emoţionat.

— Aşa, mă veţi ierta dar nu voi întîrzia mult... cafeaua c însă binevenită şi plăcută s-o luăm împreună.

Profit, pentru că mă înţeapă ceva...

— Tovarăşe colonel, de ce nu l-aţi lăsat să plece pe băiat şi pă desfacă pachetul acasă, o merita !

Maestrul se opri, repuse ceşcuţa pe farfurioara aflată pe masă şi mă privi ca pe un frizer ce din neatenţie tocmai îl tăiase, în timp ce-l rădea.

— Matale aşa ai fi procedat ? Şi de unde ştii unde. în ce împrejurări, lîngă cine (ori chiar acasă la el !) ar fi desfăcut cadoul, ar fi tras energic de şnurul acela ? Şi atunci...

Desigur, ticăloşia ălora mă îndemnase, pentru o clipă, să-i fi vrut trăgînd împreună de şnurul acela...

— Primo, deci : nu se ştie unde ar fi explodat „cadoul” şi care ar fi fost urmările (nu pentru el, pentru el e clar...) şi, secundo : secundo, maiorule !... fiecare trebuie să răspundă şi să plătească pentru ceea ce face. în faţa legii. Şi în faţa oamenilor, în faţa semenilor săi ! înţelegi matale ?

— înţeleg, şi vă rog să mă...

— Dar, stai matale puţin... ii'. vorbeşte-mi despre iniţiativa montării aparatelor de filmat. Ia zi matale !

Şi ce era să zic ? Ce naiba era de zis. chiar dacă era o excelentă mărturi...

— Deci aşa, te plimbi matale cu traista ace-'a de gît şi crezi că ai dat lovitura cea mare ! îţi dai seama ce ar fi însemnat (şi a fost doar un pericol, un risc repetat) să se fi auzit, să fie remarcat bîzîitul aparatelor de filmat ? E o linişte acolo... ce zici ?

— Izolarea fonică, s-a dovedit, a fost perfectă.

, – Perfectă ? Dar dacă. în noaptea a doua, ori azi, la ridicarea „obiectului” cînd era grabă marc, şi nu uita matale că s-a lucrat în acel loc numai noaptea... ori acum urma să se depisteze, ziua, şi urgent!... – dacă s-ar fi folosit de detector (şi eu cred că s-a folosit, atunci noaptea, cînd a verificat depunerea aurului de către „nepot” şi în noaptea cînd l-a schimbat, de asemenea)... dacă întîmplător intra în „zonă” pe lingă, în apropierea camerelor şi investiga acolo cu detectorul ? Dădea de ceea ce căuta, sau dădea de „tehnica” matale ? De hazardata matale iniţiativă ?

— N-aveam de unde şti că posedă şi foloseşte un detector...

— N-aveai matale de unde şti ! Nici eu n-a\’ea)n de unde o şti! Dar am presupus şi m-am gîndit că n-o să-l poarte în buzunar, sau în servieiă... oricînd putea fi supus unui

control. Ori, în felul cum a gîn- dit, unde l-a „aplicat”, într-un mimetism de bord perfect...

— Nu ne-am fi gîndit niciodată (interveni co-

mandantul) că acel mic aparat n-ar face parte din bordul avionului, şi doar, sîntem...

— Comandantc, matale n-ai zburat pe avionul ' „Piper”. Nici eu n-am zburat dar, vă- zînd aparatul (în cele cîteva ocazii, aici pe aeroport), am reţinut (parcă !) că era, că nu era... erau tocmai momentele, surprinsesem ipostazele cînd îl luase să-l folosească şi cele cînd îl depusese, prudent, la locu-i sigur. Mi-a fost deajuns pentru a cere documentaţia despre carlinga şi echipamentele acestui avion (tot de la Aviaţie !... dar direct şi urgent)... m-am convins astfel. Deci, înainte de toate, rămîne o problemă de observaţie, de atenţie ; IPOTEZA apoi, verificarea, certitudinea... e o lege de fier în muncă...

— Formidabil !

— Nu e nimic formidabil aici, maiorule. Formidabil te-ai crezut matale, riscînd să strici totul. Sper că înţelegi...

— În cazul acesta vă rog să mă iertaţi, îmi iau aparatele şi...

— Bineînţeles că le iei matale, doar îţi aparţin. Scoate însă filmele, chiar acum. Iţi vom deconta pe-licula... eventual – am să mai gîndesc dacă o meriţi !... – te voi invita şi la o vizionare.

— Deci folosesc...

— Bineînţeles că folosesc ! Şi trebuie să-ţi mul-ţumim pentru ele, trebuie să-ţi mai şi mulţumim ”.

Era falsă, era „făcută” enervarea sa acum... mă uşura, dar nu lăsam să se observe.

— Da, maiorule, traista matale... e totuşi foarte importantă, e o traistă a mărturiei...

După ce îi vorbi lui Wilcox, cu vădită căldură şi plăcere, mulţumindu-i şi apreciind tot ce făcuse, se

uuu nmuwui acela se ascundea oboseală, durere fi

zică şi încă, bucuria izbinzii. -

în timp ce îl conduceam, îmi spuse :

— Se va bucura mult ,.domnişoara inginer”, acel om – deşi n-a aflat dccît mult prea tîrziu –, inventatorul, fusese tatăl ei. Şi moartea sa, rămîne un mare semn de întrebare; acum însă avem cui îl adresa. Celui :n cata ceru ia a trăit şi a lucrat. Un om îmbrăcat în negru, întotdeauna în negru, maiorule... aşa cum i-au fost şi faptele, viaţa.

Zîmbi...

—. L-am arestat cu foarte puţin timp înainte de a veni aici, la aeroport, în momentul cînd trebuia s-o facem. Trebuia sâ-i vezi chipul, faţa... dar mai bine, mai bine, maiorule, să nu vezi astfel de chipuri. Mai bine !

EPILOG

Soarele era cald şi brazii se înyîrleau lent amesteeîndu-şi verdele puternic cu albastrul cerului... micul ,.Fiat-850” le amesteca astfel spiralînd încîl- cit, coborînd drumul munţilor. Era o dimineaţă nemaipomenit de limpede, ziua un clopot transparent ce acoperea lumea. Femeia, femeia mică şi brunetă, cu faţă bronzată şi aspritâ – de vîntul munţilor, de-

sigur – î.şi strîngea buzele frumoase intr-o involuntară încordare, manevrmd volr.i.i’.l; din cînd în c? id arunca o privire spre bărbatul aflat lingă ca, în scaunul alăturat... E mai frumos, e mult mai frumos decit atunci cînd éra tînăr şi l-am îndrăgit întîia oară, cînd lucram amîndoi în gara aceea de frontiera, veşnic asaltată de trenurile de marfă... e m?.i frumos bărbatul acesta acum, chiar dacă poartă*urma lungii cusături pe obraz... Luă pentru o clipă mîna dreaptă de pe volan şi-i atinse faţa, în acel loc: Avram Zárié îşi lipi buzele de ea. apoi i-o aşefcă din nou peste roata mică şi emoţionată a volanului...

CUPRINS

Partea Intiia – GALERIA „EMERIC"

Singuraticul călător al munţilor..... 5
Parcul mamelor frumoase.....13
Comandantul de vas din... staţia de frontieră :
Doctorul . -. . . . •.....17
O intîmplare de pe frontul italian.....35
Căutările oamenilor .....
.....46
Bătrîna vioară a bunicului.....55
Galeria „Emeric” şi cea de alături 63
Puternicul duh al astralitei.....68

Partea a doua – CASA AURULUI

Paharul amintirilor.....107
Ca să nu se „prăpădească” lumea... . . .
118
Expoziţia de la galeria „Alfa”.....120
„Nu aceasta e problema, maiorule...” . . . .
152 *
Frumoasa zi a soarelui de toamnă.....166
Dragonul Rapid.....170
Singuraticul călător al cîmpiei.....194

„Adăpostul şi sprijinul nostru...”.....201
Timp minus, spaţiu plus.....210

Partea a treia – NORD, NORD VEST DH AEROPORTUL „CRIZANTEMA"

O lecţie de astronomie.....238
Garanţia.....236
Avionul de turismPiper PA-1S Super Cu’-” . 250
Traista mărturiei.....270
Epilog.....274

Lector: ION ANGHEL
Tehnoredactor: IOAN I. IANCU

Bun de tipar : 6.XI.1978, Apărut 1979
Coli tipar: 8,5. Tiraj 100 000-f-70

Tipografia Arad
Calea Victoriei nr. 41
Comanda nr. 70

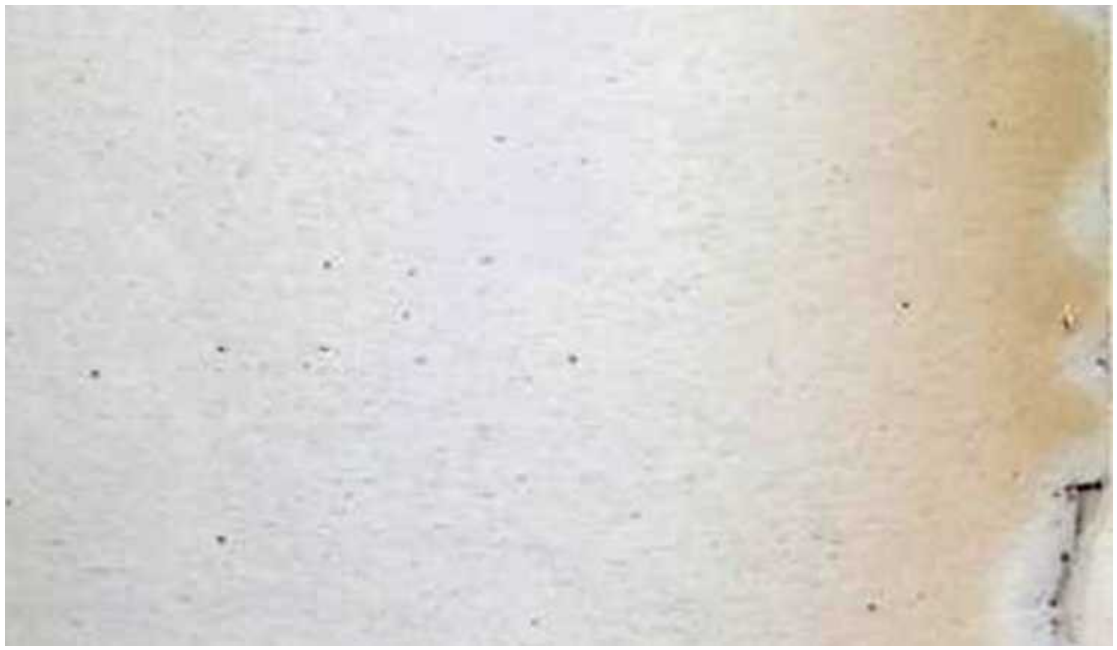

facla

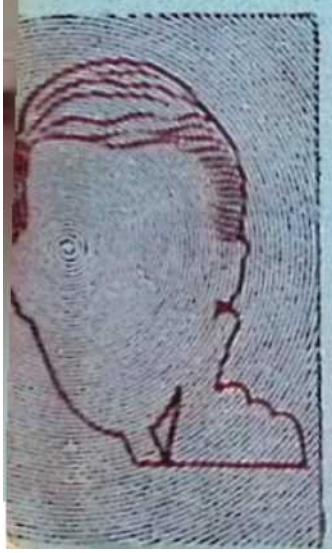

Lei 5,50